

AYDINLIK

FEVKALÂDE AMELE NÜSFALARI
(olağanüstü işçi sayıları)

KATKI

-yayınları-

BELGESEL SOSYALİZM SERİSİ NO:1

AYDINLIK

FEVKALÂDE AMELE NÜSHALARI

(Olağanüstü İşçi Sayıları)

Derleyen: Ali Ergin GÜRAN

Belgesel Sosyalizm Serisi No.: 1

Kapak Düzeni : Süleyman MIZRAK

Dizgi - Tertip : ALTUĞ MATBAASI

İç Baskı : ZAFER MATBAASI

Kapak Baskısı : KELEBEK MATBAASI

Ocak 1975 — İSTANBUL

TÜSTAV

Ö N S Ö Z

Sayın Doçent Dr. Mete Tuncay, «Türkiye'de Sol Akımlar (1908 - 1925)» adlı eserinde «1924 yaz sonundan itibaren bir kaç sayı Aydınlık Fevkalâde Amele Nüshası yayımlanmıştır. No. 2, (15 Ağustos 1924) Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Kitaplığında mevcuttur. 41180. Hoover Kütüphanesinde de, No. 5, 6 ve 8 bulunmaktadır.» (s. 206) ve «Tarihini bildiğimiz iki sayıdan (No. 2, 15 Ağustos; No. 5, 17 Ekim) hesaplanabileceği üzere, dergiler arasında yaklaşık olarak 20'şer gün vardır. Orak Çekiç'in başlamasından önce, bu özel yayınlardan vazgeçilmiş olsa gerektir.» (s. 183, dip notu) diyor...

Görüldüğü gibi, yayınladığımız bu belgelerin, bilimsel araştırmalar için bir katkı mahiyetinde olduğu açıktır.

Aydınlık Fevkalâde Amele Nüshaları, Türkiye Cumhuriyeti'ndeki ilk işçi hareketlerini, en detaylı olarak aksettiren belgelerdir.

Bilinçli sosyalist bir kadronun yönetiminde çıkmış olan bu dergilerden bile açıkça görüleceği gibi, o zamanın işçi hareketleri, daha çok sendikalizme yönelmişti.

Bununla beraber Dergi'nin kadrosu, sendikalist hareketleri desteklerken, bu akımın doğustaki anti - kapitalist içeriğini kaybetmemesi için, somut mücadele taktikleri tespit etmişlerdi. Zamanın evrensel - sosyalist - ve yersel - Kemalistlerle işbirliği - taktiğine uygun olarak, anti - kapitalist mücadeleyi, finans kapitali yani yabancı sermayeyi reddedecek bir millici cephe kurulması yönünde yürütmüşler, ve dolayısıyla Millî Demokratik Devrim tezinin Türkiye'deki ilk deneyimleri olmuşlardı. O halde diyebiliriz ki, bu

belgeler - milli kurtuluş savaşının uzantısı olarak düşünülen - MDD taktiğinin pratikte ortaya çıkışını (orijinal MDD'yi) ve - aynı zamanda - Cumhuriyet dönemindeki ilk sendikalist hareketleri, detaylı olarak aksettiren yegâne kaynaktır.

Bu belgeleri yığınların bağrından, yani esas sahibinden bulup, - emâneten - aldığımız için hiçbir şekilde bir spekülasyon taahhüdüne mecbur olmadık; yani bunları, sekterce yorumlar için malzeme olarak kullanmak zorunda kalmadık. Yüklendiğimiz görev, - ancak ve yalnız - bunları, işçi hareketleri, sendikalizm ve sosyalizm ile ilgili okuyucuya, - ve tarihi inceleme, araştırma yapacaklara - hiçbir spekülasyona yol açmayacak bir biçimde iletmektir; ve öyle de yaptık...

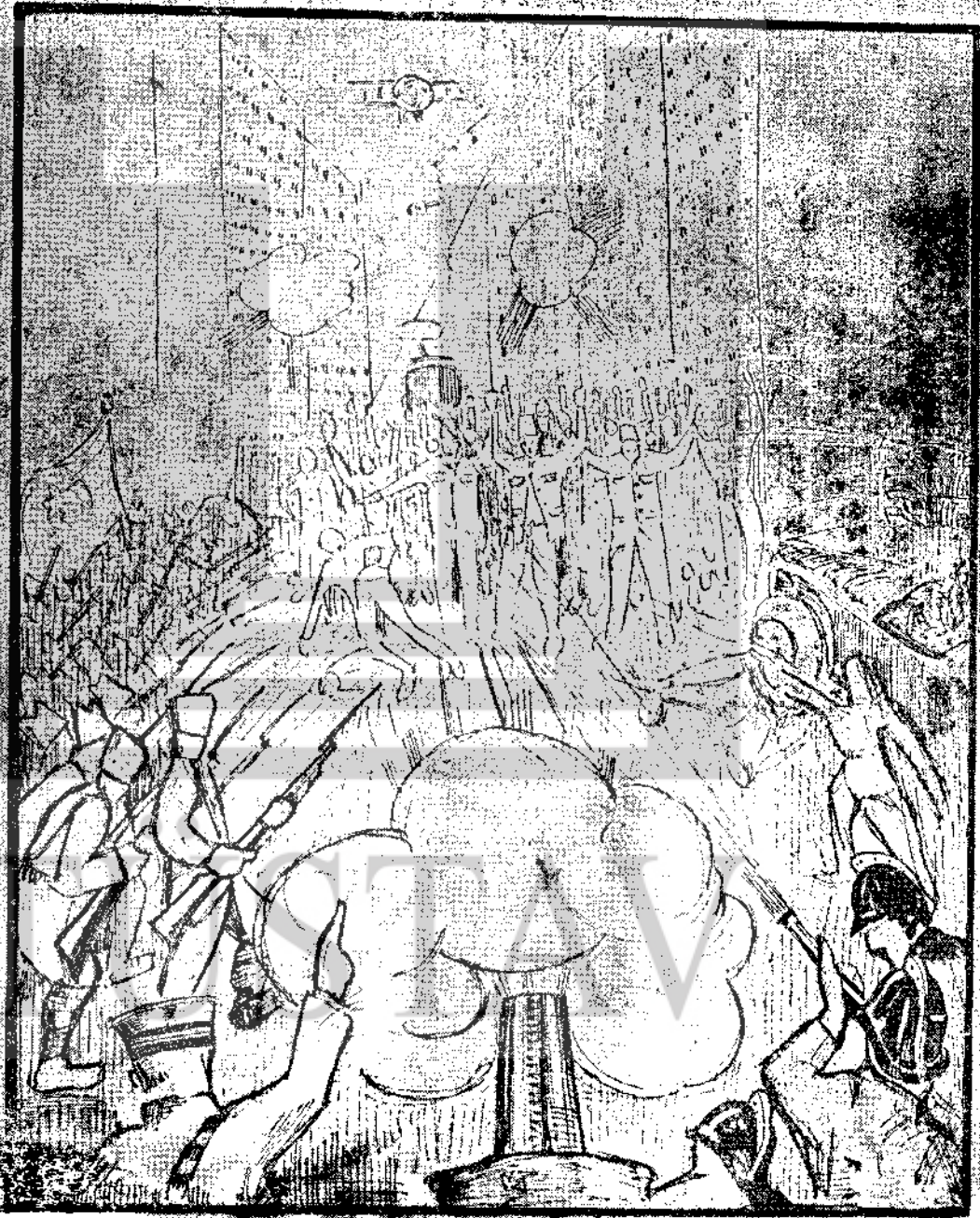
Belgeleri sayfa sayfa, metne tamamen sâdik kalarak, noktalama işaretlerine bile müdahale etmeden aynen verdik. Okuyucu kitabın sol sayfalarında - aslı ile aynı boyutlardaki - fotokopileri, sağ sayfalarında da, o fotokopilerin aynen verilmiş transkripsiyonlarını bulacaktır.

Gelişmiş ülkelerde yapılmakta olan bu tür belgesel neşriyat, bilim ahlâkı ve dürüstlüğünün en genel ölçüsüdür. Ne var ki, bu güç iş memleketimizde de yığınların temsilcisi durumunda olan sendikalar ve partiler tarafından ele alınmadıkça daha ucuza mal edilemez. Grupçuluk ve sektarizm batağına düşmek tehlikesinin bilincinde olan kişilerden, bu şekildeki neşriyatın bir de «yığınlara daha ucuza maletilmesi»ni istemek, onlardan aşırı fedakârlık, idealistlik beklemek demektir; ki bunu istemeye kimsenin hakkı yoktur...

Ali Ergin GÜRAN

بو تون دونيا ايشجيلرى برله شيكز!

ايد پىلىق

دنياك خانلارنى قورقما، ايلان زاماندا ايجيرمه قاندهر

عالم ماسكولونيه جصرى ناسين قورقما قورقما

BÜTÜN DÜNYA İŞÇİLERİ BİRLEŞİNİZ! Fiyatı 5 Kuruştur

AYDINLIK

Bu nüshanın Hâsılâtı Sokaka Atılan Tramvaycılara Aittir.

Amele Meselerine Hasredilmiş Ferkalâde Sayı

جمهوريت حكومتك عمله سياستى

بر اھمال يوزندن، ايلىك دفعه تورك ايشچيلرنىڭ قاننى آقيدلىدى

ترامواي قومدايىسى ، حكومتى اطفال ايسرىك ، عمدىنى سونگورمە كېمىرىنى

ترىب و تىپنىڭ ايدىلىشى . شىركەتك آچىق كوز اوشا تىپنى
بىر تىرك درىمال دورىلاخىنى و مىراجىن تىپنى اىچون ايشچىلارنى
جىزىمە بىرىكىش اولان ايشچىلارنىڭ بولسا ، بىر تىپ تارخىسىدە
سكوت اىچە چىكىش اىچە تىپىلە شىركىتى وازىلە دە اولدى . آق قىز
فوران ايلە جىمىزىلە ، قاپالە ، بىر اوماچىلار ، شىركىتى تىركىرى غىرىبىرى
بىلامدا كره كندىلە كىرگىزىن تىرك اىتدال . بولسا بىر غىرە و كادى ، آق
بىر غىزە قارشى اىتتىق بىر كىشى اىسل ايدى . عملە بوسون تە
مەروض قالدىن جىمىزىلە تىپى قالدىن . بىر آغزىنى تىپىل
شىركەتە تاقىرىق اىتتىق دەرىشىدى .

اگر جىر و شىرت و سىلپنە جىر جىرت ايدىلىشىدى . مسئله
كالى سكوتلە تىپىلە كە . كىمە تىك قىلنە خالى كىمە چىكىدى .
خى شىركەت اوزرىمە اونى بىر تىپنى بايتى صورىلە ، غىبە و
ظلمە اوغراپان قوندو كۆرى تىك اىر و تىپىلە سە قىل اىشچىلارنىڭ
و مىسلىدى درىمال ناياتى و لايت مەلى اچىرىن اھىلىدىن بىر اىشچى .
قىط اوغراپان قان دە كۆلە چىكىدى . غىرە سىلپە چىكىدى . شىركەتك
آق قىلىدە حكومت بايتى جىر سىلپە دارىدە خالى اولما .
چىدى . بىر اچىرىن شىركەت بونون قونۇرى مىر بىر سالى و شىخ
ايدى . و باجىل ايشچىلارنى قاچاق و اطفال ايدىلەك ، غىرە اوزرىمە
وازدارمە قونۇرى مىر بىر ايدىردى . و سىلپنە اھىلىدىن مىر
بىر باپتون و ايشچى قونۇسى ، مەصوم قاننى آق قىلنە خالى ايدىلن
بىر ايشچى مىسلىدى شىكلى آلدى .

بۇرۇنقى كىرىك حكومت اىچون ، كىركى عملە اىچون بىر تىپلە خى
درىسلى و اردو . بىر تىپلە تىرى قىلىق سىق بىر كى خالى تىك تىكورمە
اىك مەم عادل ، ائدە عملە و باپتون ماسىلارنى و ايشچىلارنى
تىپت ايدىن بىر قانۇن بولمايدى . اىق سەن بىر بىر قانۇن كۆرى
چىقنە بار ، بار ، باغرى بوزۇ . بىر ايشچىلار دە اولدى . اقتصاد
و كالى بولە بىر قانۇن اىشچىلارلە اوغراشىدى . قىط حال خالى
اقتىساد و كىلىك اھالىكارلنى يوزندن قانۇن الاق مەلە . بىلە
تودىق ايدىلەندى . حال بۇكە دولەك اىشچىلار و مىسلىل ايشچىلارنى
بىر بولمىلە بىر قانۇنە باغلاق ايدى . اگر بىر قانۇن موجود
و مىر اولسە ، شىركەت ايشچىلارنى غىلپنە ايدىلەك كى بىر
مىر زىدە قىلپىلارنى ايدىمە چىك . ايشچىلارنىڭ و ايشچىلارنىڭ
حقوقنە رعايت اىچىلار مىر بىر قانۇن بىر ايدىلەك ايدىلەك .

مىلكتەرمە حاكم اولان اىچى سىرمايە سىرمايە بولسا
تورك مىلكتىدىر : هنوز لايىقك آكلاشلىقە مەلى . بىر
بۇ سىوالى صوردى بىر اچىن كىن اىستابولمە جىران ايدىن
قانلى خادە لرذى . دوشونبوزدە ، مىل اىستقلال نامە ، بوز
بىكىلە تورك كۆلۈ و ايشچىلارنىڭ تىر قاننى سىلپلار كى آق قىلنەندىن
صوكرام بۇ كۆن الاق بۇ مەبىم و مىسلىدە بولمىلەن دە خىج ،
دەما آغلاخىق بىر شى تصور ايدىمىوز .

خالى بىك بىر وسىلە ايلە صوبان و تىپىلە كىلپلە ھىر كۆن
ھىمىك ھىسلى تىپلە كى قوبان ، اىكدارلر تە قارشى جىلدارلار
وزايتىلار كى ھىر كى ايدىن باياچى سىرمايە دارلار شىركەتك
آلدادىچى سوزلر تە قاپلارنى ، بىلە بۇ شىركەتك اوز اولادىرى
اوزرىمە مىسلىق قونۇرى سوق ايدىلنەندى مەذب اولمايان بىر قورۇ
بۇقار مىسلىق . تىكىل بىر قىچارە مەصوم عملەلەك چىكىدىكى
بىتىز ، توكىمىز ، ايدىلەر ، جىمىزىلەر ، جىمىزىلەر
قارشى بايتى جىمىزىلە قالدىن بىر پروتوتو قانۇنى سونۇكى
و دىكىل ايلە طاغىبىلە قانۇنى جىمىز ، رولىمىز ؟ بۇ رولىمىز
شىدى ، بىر آق اىسلاف ايلە دوشونۇك قاپلىنەندە اولانلارنىڭ
بىزىلە بىر اچىرىن ايدىمە چىكىلنەندى ايدىر . اوكنە آردىنە باقاندىن
بىر كىلپى اىسلاف عملە بىر ايدىر اىلارنىڭ شىلپە مىسلىل اىسلافى
طلب اىك اىچون ايسە ، شون مىلكتە بىر تىپلە خالى ايدىمە چىكىلنەندى دە
قادر شىلپە ايدىمىوز .

اىچى كە ايلە و قەبى خىلاصە ايدىم !
اوتەندىرى غارىمىز جىسە ايشچىلارنى صوبان و تىپلە
ترامواي شىركىتى ، اونلارنى بوسونون تەھىش اىك اىچون
بىر فرست كوزد قىلوردى . سالى اىشچىلار قونۇرىل مامورلارنىڭ
بىرلە ، بىر قونۇرىل كۆر اراستىدە ئاھور ايدىن قادى بىر غوما
لرۇمىدىن فضلە بولدى . شىركەت ، ايشچىلارنى جىوان سوروسى
بىر تە قونۇرىل ، اىك مەمىل اولانلارنى بىلە غىرت نەسى چىكىلنەندى
مەملىسىلە كوستردى . قىرە قونۇرى بىر كىم ايلە ، خىقنى بىر
آق ھىسلىلە مەدافە ايدىن قونۇرىل كۆرى ، بىر قاچ دىقە اچىلەندە
سوقاقە آلدى . بۇ چاقىق ، بۇ مىسلىلە كىلپى كۆزىل
وسىمىز دىكىل ، ايشچىلارنى غىلپانە كىتەمىك ، شىمور مىلكتارنىڭ
باشقە بىر قىلپلارنى اولمايان بۇ چىلپلارنى ، حكومتك مىداخلىسى
خالى ايدىمە چىك بىر ھىر كىلپە سوق اىك بىلپە ، بۇ پلان قىلپە

CUMHURİYET HÜKÜMETİNİN AMELE SİYASETİ

Bir ihmal yüzünden, ilk defa Türk işçilerinin kanı akıtıldı

Tramvay Kumpanyası, Hükûmeti iğfal ederek, amelesini süngüden geçirtti.

Memleketimize hâkim olan ecnebi sermayesi midir? Yoksa Türk Milleti midir: Henüz lâyıkıyla anlaşmamadı. Bize bu suali sorduran geçen gün İstanbul'da cereyan eden kanlı hâdiselerdir. Düşünüyoruz da Millî İstiklâl nâmına, yüzbinlerle Türk köylü ve işçisinin temiz kanı seller gibi akıtıldıktan sonra; bugün el'an bu müphem vaziyette bulunmaktan daha fecî, daha ağlanacak birşey tasavvur edemiyoruz.

Halkı binbir vesile ile soyan ve tedbirsizlikleri ile her gün heptmızın hayatını tehlikeye koyan, emektarlarına karşı cellâtlar ve zebaniler gibi hareket eden yabancı sermayedarlar şirketinin aldatıcı sözlerine kapılarak, yine bu memleketin öz evlâtları üzerine müsellâh kuvvetler sevk edilmesinden muazzep olmayan bir fert yoktur sanırız. Tahammülü tükenen biçare mâsum amele-nin, çektiği bitmez, tükenmez, ezizletlere, haksızlıklara, hakâretlere karşı yapmak mecburiyetinde kaldığı bir protesto nümâyişini süngü ve dipçik ile dağıtmağa kalkışmak calz, reva mıdır? Bu lüzumsuz şiddeti, biraz insâf ile düşünmek kaabilîyetinde olanların bizimle beraber takbih edebileceklerinden eminiz. Önüne ardına bakmadan verdikleri emirlerle ameleyl kırkıranların şiddetle mesûl edilmesini talep etmek için ise, bütün milletin bize iltihak edeceğinden zerre kadar şüphelenmiyoruz.

İki kelime ile vakayı hülâsa edelim!

Öteden beri arsızcasına işçilerini soyan ve ezen tramvay şirketi, onları büsbütün tedhiş etmek için bir fırsat gözetliyordu. Salı akşamı kontrol memurlarından biriyle, bir kondüktör arasında zuhur eden âdi bir kavga lüzumundan fazla büyütüldü. Şirket işçileri hayvan sürüsü yerine koyduğunu, en mütehammil olanların bile izzet-i nefsinin çiğneyen muamelesi ile gösterdi. Karaköşü bir hüküm ile, hakkını biraz asabiyetle müdafaa eden kondüktörü, birkaç dakika içinde sokağa attı. Bu çabukluk, bu merhametsizlik gelişigüzel ve sebepsiz değildi. İşçileri galeyana getirmek, guursuzluklarından başka bir kabahatları olmayan bu biçareleri, hükûmetin müdahalesini celbedecek bir harekete sevk etmek niyetiyle, bu plân kasten tertip ve tatbik edilmişti. Şirketin

açıkgöz uşakları bu haberin derhal duyulacağını ve murahhas intihabı için Beşiktaş civarında birikmiş olan işçilerin bu sille, bu zulüm karşısında sükût etmeyeceklerini iyice tahminlemişlerdi ve öyle de oldu. Âni bir fevran ile bu haksızlığa mukabeleten, tramvaycılar, tahrik ettikleri arabaları bllâmüzakere kendiliklerinden terkettiler. Bu katiyyen bir grev değildi; âni bir tecavüze karşı insiyaki bir aksülamel idi. Amele bu suretle mâruz kaldığı haksızlıklara tahammülü kalmadığını, birağızdan zalim Şirkete haykırmak ihtiyacını duymuştu.

Eğer cebir ve şiddet vesaitine müracaat edilmeseydi, mesele kemâl-i sükûnetle neticelenecek, kimsenin kılına halel gelmeyecekti. Hatta Şirket üzerinde ufak bir tazyik yapmak suretiyle, gazaba ve zulme uğrayan kondüktörü tekrar vazifesine kabul ettirmek ve meseleyi derhal kapatmak Vilâyet Makâmı için ehemmiyetsiz bir işti. Fakat o zaman kan dökülmeyecekti; amele yılmayacaktı; Şirketin arkasında Hükûmet bulunduğu hissi alâkadarlarda hâsil olmayacaktı. Bunun için Şirket bütün kuvvetlerini seferber hâle vazetti. Ve icabedenleri ikna ve iğfal ederek, amele üzerine jandarma kuvvetleri sevkettirdi. Ve esasında ehemmiyetsiz mahalli bir patron ve işçi kavgası, mâsum kanı akıtmakla hâledilen bir âsayiş meselesi şeklini aldı.

Bu vakadan gerek hükûmet için, gerek amele için çıkarılacak dersler vardır. Bir müddetten beri sık sık bu gibi hadîsâtın tekerrüründe en mühim âmil, elde amele ve patron münasebetlerini ve iş şartlarını tesbit eden bir kanun bulunmamasıdır. İki senedir bu kanunun lüzumu hakkında bar, bar, bağırıyoruz bunu iştenler de oldu. İktisat Vekâleti böyle bir kanun ihzarıyla uğraştı. Fakat hâl-i hazır iktisat vekilinin ihmal-kârlığı yüzünden Kanun el'an Meclise bile tevdi edilemedi. Halbuki Devletin en mühim ve müstâcel işlerinden biri bu meseleyi bir kanuna bağlamak idi. Eğer bu kanun mevcut ve mer-i olsa, şirketler işçilerini akıllarına estikçe keyfi bir tarzda kapı dışarı edemeyecek, iş şeraitine ve işçilerin hukukuna riayet etmeyenler mehâkim tarafından tecziye olunacaktı.

بوگون غمزهوی امکالسز برحاله صوقان، حکمدارلق دورسنگ یادکاری
 غمزهولر قانونی ده الفایدله حکمدن، عملهنگ مجتعا ایشی ترک ایشی
 بیخالته سگ، کین کونکی کی مؤسف وقعه لره میدان قالیه جفدی .
 ایش حقوقنگ، بز قانونک جایه سی آله قرعاسی خصوصنده
 کوسنتریلن امال بوزندن بر چوق نورک عمله سی بارالایدی .
 مقدر ایزدن مشول اولانلر، بوکی وقایک تکررینه مانع اولان
 ایچون مدعیلا مساعی قانونری میدانه چیقارمالی، بوضوک
 سادته دن مشول اولان مأمورلی، عبرت ایچون، لایق اولمقلری
 هرزه چاره الیدرلر .
 عمله بو نایس اشاسنده شایان تقدیر بر تکیین وقایق
 کوسنتریلدن سادته دن قطعاً مشول دکامر، بالکنز اولنلر ایچون
 چیقاریلاچق بو بؤک بردس واردو: تشکیلاتسز عملهنگ ال سفل

اولدنی زمان بیله نزلکه حکوم اولدنی بر دفعه دعا نایس
 اولددر . کین کون بوزون حق برامو ایچون ده اولدنی سادته
 اولرسونکولده بیلر، اولنلر اولوم نهلکه ستمه و هر ایچون
 بته اولنلر خانیلر کی عیسه طیفیلدیلر . همه اولددر کین
 زائل اوللر س و بو بؤک اکثریتک اشتراکیه بر جمعیت
 بولازسه، و ده اوزون زمان برامو ایچون سادته
 آسیر کی سالیسینه مجبور اولمقلر و یا حوره حلقه ایچون
 اولورلر س، باطرونلره برابر اولمقلری ایچون اولنلر
 طرخدن باشلری کوزیله حکمدن . سفلری قورویق ایچون
 اولور بر، تشکیلاتلر .

تورکجه

— صوک هفته —

— کوریکار —

صوک هفته تورکیا عمله صنی بو تون تورکیا ارباب
 مساعی ایچون مهم و هیجانلی بر هفته در . بو هفته
 ایچنده درکه تورکیا عمله صنفک انکشافه، کینه وقرون
 وسطانی بر آنکل اولان کدیکلر الفایده ایچون، بیکلرجه
 لیان عمله لری، حامللر حقوقی مناسبه سربست فقط
 تشکیلاتسز بر ایشی اولارلق اورنایا آتیشلردر .
 کدیکلر، لونجیلر دده بکلک شهرلرنگ یادکارلیدر .
 لونجیلر عمله صنی شعورسنگ یوکسلمه سینه و انکشافه
 مانع اولان ابتدائی شکللردر . زده دده بکلک سلطنتنگ
 صوک دو کونیلردن اولان سلطنتلی و خلافتی نارنجیه
 حواله ایچون کدنصکره، کدیکلری لونجیلری ده الفایدن
 حکومتی ز تبریک ایدرز، بو آدمک آرقاسندن، هیچ
 شه بوق ولایات شرقیده و آنادولونک اوتسنده بریسنده
 ایلشوب قالان دزه بک و متنبه او جاقلری بک سوندورو .
 له سی کلجک، بوضولته ده جمهوریتیز حقیقی ده موقراسی
 اساسلری اوزه رینه قورولشن، طفیلی و ماجر اجولر
 آله او بوجاق اولمایان، خالیشان خلقک کویلو او عملهنگ
 جمهوریتی . یعنی حقیقی خلق جمهوریتی اولاجقدر .

کدیکلر الفایده ایچون، فقط شمعی ده اورناده
 تشکیلاتسز بیکلرجه ایشی قالمددر . بو بیکلرجه کینک
 قول قوقی بر طاقم آجیق کوزلرک آله استقرار واسطه سی
 اولمق نهلکه سنده معروضدر . اولسه، بر قاج کینک
 حسابنه چالیشانلر، شمعی ده بر قاج سرمایه دارک حسابنه
 چالیشان اولاجقدر . بز کدیکلردن قورونولان لیان
 ایشیلرینه، تحمیل و تحبیه عمله سینه دیبوزرک .
 — ارفا ایشلر ایچون کدیکلرک تاسیسی ایچون
 اولنلر سکا دویساده الک آغیر واک، شکل ایشلری ایدیران،
 الکیس واک سفیل شرائط ایچنده یاشانان، کجکلکی
 چوکوزون بر بلاایدی . شمعی کی و اصولی بر جمعیت
 یاب! بو جمعیت ایش ساعلری، ایش اجرتلری، استراحت
 یرلری، احسته سینه، اجزایه، قلوب و در سینه کی
 لازملی یرلری تأمین ایدن، اوستنده سنک قاراندیچکی
 باشاسنک حیینه ایندرته یین بر تشکیلات اولسون .
 هر کس دن چوق چالیشورسکنر، هر کس دن ایش ایشاق
 هم وظیفه کوز، همده حق صربچکنر در .

Bu gün grevi imkânsız bir hâle sokan, hükümdarlık devrinin yâdigârı Grevler Kanunu da ilga edileceğinden, amelenin müctemlan işini terketmesi basitleşecek, geçen günkü gibi müessif vakalara meydan kalmayacaktır. İş hukukunun, bir kanunun himayesi altına konması hususunda gösterilen ihmâl yüzünden birçok Türk amelesî yaralandı. Mukadderâtımızdan mesûl olanlar, bu gibi vekayin tekerrürüne mâni olmak için müstâcellen mesal kanunlarını meydana çıkarmalı; ve son hâdiseden mesul olan memurları, ibret için, lâyük oldukları cezaya çarpmalıdır.

Amele bu nümâyiğ esnasında şâyân-ı takdir bir temkin ve vakar göstermiştir. Hâdiseden katıyyen mesûl değildir. Yalnız onlar için bundan çıkarılacak büyük bir ders vardır: Teşkilâtsiz ame-

lenin en haklı olduğu zaman bile ezilmeye mahkûm olduğu bir defa daha sabit olmuştur. Geçen gün bütün hak tramvaycılarımızda olduğu halde onlar süngülendiler, onlar ölüm tehlikesine mâruz kaldılar, ve sonunda yine onlar câniler gibi hapse tıkdılar. Amele arasındaki tefrika zail olmazsa ve büyük ekseriyetin iştirakiyle bir cemiyet vücut bulmazsa, daha uzun zaman tramvaycılarımız ya baş kaldırmadan esir gibi çalışmaya mecbur olacaklar veyahut haklarını isteyecek olurlarsa, patronlarla beraber olduklarını itiraf eden kuvvetler tarafından başları ezilecektir. Haklarını korumak isteyenler elele verir, teşkilâtlanırlar.

Doktor
Şefik Hüsnü

SON HAFTA

— Gedikler —

Son hafta Türkiye amele sınıfı ve bütün Türkiye erbab-ı mesaisi için mühim ve heyecanlı bir haftadır. Bu hafta içindedir ki Türkiye amele sınıfının inkişâfına, köhne ve kurûn-u vustâi bir engel olan gedikler ilga edilmiş, binlerce liman ameleleri, hamallar hukukî mahâsiyle serbest fakat teşkilâtsiz birer işçi olarak ortaya atılmışlardır. Gedikler, Loncalar, Derebeylik şehirlerinin yâdigârlarıdır. Loncalar amele sınıfı şuurunun yükselmesine ve inkişâfına mâni olan iptidai şekillerdir. Bizde derebeylik saltanatının son döküntülerinden olan Sultanlığı ve Hilâfeti tarihe havale ettikten sonra, Gedikleri ve Loncaları da ilga eden Hükümeti biz tebrik ederiz. Bu adımın arkasından, hiç şüphe yok Vilâyaat-ı Şarkiyeye'de ve Anadolu'nun ötesinde berisinde ilişip kalan derebey ve mütegalibe ocaklarının söndürülmesi gelecek, bu suretle de Cumhuriyetimiz hakiki demokrasi esasları üzerine kurulmuş, tufeyli ve maceracılar elinde oyuncak olmayan, çalışkan halkın köylü ve amelenin cumhuriyeti - yâni hakiki Halk Cumhuriyeti olacaktır.

Gedikler ilga edilmiş, fakat şimdi de ortada teşkilâtsiz binlerce işçi kalmıştır. Bu binlerce kişilik kol kuvveti birtakım açık gözlerin elinde istismar vâsıtası olmak tehlikesine de mâruzdur. Evvelce, birkaç kâhyanın hesabına çalışanlar, şimdi de birkaç sermayedarın hesabına çalışmış olacaklardır. Biz Gediklerden kurtulan liman işçilerine, tahmil ve tahliye amelesine diyoruz ki:

— Arkadaşlar! Yeniden Gediklerin tesisini istemeyin! Onlar sana dünyada en ağır ve en müşkül işleri yaptıran, en pis ve en sefil şerait içinde yaşatan, gençliğini çökerten birer belâ idi. Şimdi yeni ve usûllü bir cemiyet yap! Bu cemiyet iş saatlerini, iş ücretlerini, istirahat yerlerini, hastahane, eczahane, kulüp ve dersane gibi lâzımlı yerleri temin eden, üstüne de senin kazandığını başkasının cebine indirtmeyen bir teşkilât olsun... Herkezden çok çalışıyorsunuz. Herkezden iyi yaşamak hem vazifeniz, hem de hakk-ı sarihinizdir.

TRAMVAYCILAR GREVİ VE PROTESTOSU

Nihayet son haftanın amele sınıfını ve memleketi alâkadar eden son ve en mühim hâdisesi de Beşiktaş faciasıdır.

Beşiktaş hâdisesi öyle bir faciadır ki memleketi seven herkesin ve her amelenin gönlünde her zaman acı acı kanayacaktır. Beşiktaş'taki amele protestosuna geçen hafta ortasında diğer bir tramvay grevi tekaddüm etmiştir. Bu grev geçen hafta nihayetinde Beyoğlu hatlarında vâkı olmuş ve Kumpanya memurlarından birinin şifahi temina-

**Beşiktaş hadisesinde
ağır mecruh amele
Avni Efendi**

**Tramvay intihabâtında
kazanana murahhas
Osman Efendi**

ıyla hitama ermiştir. Nihayet asıl mühim ve son hâdisesi de Beşiktaş'ta tehaddüs etmiş fakat bu defa Kumpanya uzun zamandanberi ameleye karşı içinde sakladığı kin ve garazları hristiyan ve ecnebi memurlarının delâletiyle Türk Hükümeti'ni ve Türk Hükümeti'nin süngülü kuvvetlerini Türk amelesine karşı çıkarmak suretiyle tam yerinde meydana atmış ve intikamını almıştır.

Bugün öyle bir vaziyet karşındayız ki; bir ecnebinin dalaveresiyle Türk elinden yaralanmış Türk kadın ve erkekleri için için ağlıyorlar, birçok aileler işsizliğin ve açlığın pençesine atılıyor, birçok mâsum ve vatani vazifelerini yapmış Türk gençleri câniler gibi itham ediliyorlar.

Eğer amele mücrimse, eğer amelenin yaptığina anarşi deniliyorsa, bilinmelidir ki anarşi demek, teşkilâtsizlik demektir, Hükümet amele teşkilâtlarına müsaade ederse, amele de anarşiyeye karşı sigorta edilmiş olur.

— MÜVEZZİLER GREVİ —

Haftanın üçüncü mühim hâdisesi Müvezizler Grevi'dir. Şimdiye kadar her nev'i işçi hareketlerinden uzak kalan posta müvezizleri kendilerinden umulmayacak bir sözbirliğiyle terk-i esgâl et-

mişlerdir. Greve sebep müvezizlerin aldığı paranın azlığıdır. Hâdiseyi yevmi matbuat yazdı, biz tafsilât vermiyoruz. Bazı gazetelerin bazı «dandini» terbiyeli muharrirleri vardır ki bunlar her hâdiseyi akla, zarûrete göre değil, kalemlerinin sevk-i tabîisine göre tasvir ederler. Bunlara göre çalışkan ve müstahsil sınıfın, ameleden bir kısmın, yani memleketin asıl efendisinin herhangi bir protesto hareketi affolunmaz bir küstahlıktır. Bunlara göre müvezizler grev yapmış, fakat hakikat pek çabuk yerini bulmuş, yani Posta İdaresi bütün grevcileri işlerinden çıkararak yerlerini hemen yenileri ile doldurmuştur.

Âferin Posta İdaresine! En vatanperver ve fedakâr memleket evlâdının bile ayda birkaç yüz, hatta birkaç bin lira ile geçinemedikleri bu memlekette bir posta müvezizil 21 (yirmibir!) lira maaş ile geçinemezse bu şüphesiz büyük bir kabahattir! Bu kabahati irtikâp edenleri kollarından tutup sokağa atmak şüphesiz ki haklıdır! Yerine kimi mi bulacaksınız! Ondak kolay ne var! Rumeli beyhüde mi yangına verildi? Anadolu beyhüde mi Harb-i Umumi'de kırdırıldı? Beyhüde yere mi memleket binlerce, yüzbinlerce, milyonlarca işsiz, biçarenin, muhacirin kaynaştığı bir mahşere döndürüldü? İşte sana milyonlarca kişilik muazam bir işsizler ordusu! Çek içinden beğen beğendiğini al, ertesi gün işin makina gibi işlesin!

هم اؤدم، بوتون بو غره اولر اصولوشى لکن او کورلیم مشروطیت دن بزه اویله آنتیه قانونلر قالمشدر که بوقونلر آنتیه احقاق حق ایتمک، هر کسک حصدن و از سیمه سی دیمک دن باشقا بر شی دکلدن .
بناه علیه بز امید ایدیورز که ، ایشدن چیقاریلان ور مجرم کی تعقیب ایدیلان استانبول موزعاری متحد

و منساد بر کتله اولارق سر ککر حکومتن سطر
طلب ایده جکدر .
بز امید ایدیورز که جمهوریت اداره من دون
قالان دو کونی و تطبیق ایدیله من قانونلری تعدیل ایده
کی ، عصری ، احتیاجه اویغون وسی اربانک خطری
قورور قانونلر نشر ایده جک و بوبله که وظیفه سی باش
اولاجقدر .

مجلسه ۵۰۰۰۰ لیرا بورجی اولان بر شرکت
ظلمه اوغرایان تراموا ایجیلره کیم یاردیم ایده جک

تراموا شرکتی (۱۹۰۰-۱۹۰۲) آلتون سرمایه الله شکل
ایچین و (۱۹۰۰-۱۹۰۲) لیرا قازمشد .
بزه و بزبان معلوماته نظر :

سرمایه دارلک مجازینه فارشی مجارله ایده کن دوستلرک
صداقت فرشی هر ایتمی ایچوره بر صنف و نامری
مورخیه

تراموا شرکتی جمله فارشی تعهداتی ایجا ایچین
شرکتلرک برنجی در . شرکت اولو احتیاط مسندی
ایشدن جمله (۷۰۰۰۰۰) لیرا بورجیلور . نایاً هر سه
تعهد ایتمکی جمله سینورطسی ایتمی بایساقمده .
ایسه مسئله سوه استعمال کورونکده در . عملدن
کسیلن جز لارک احتیاط بشدینه دوری لارمکیر کن
بو یاره قوم بایساق فاضله کیرمکده در . خلاسه بو وارلاق
حسابه شرکت جمله سنک حصدن دوت بوز الی بیله
لیرای عرفون سوزله کندی دفته کیرمشدن . اگر
وضعیت حقیقه بوبله ایسه بو حال چرمن لارک نسا
ایچین حکومتمرک نظر دتمی جلب ایده در .
خالوکه دیگر طرفدن بیه بو وارلاق حسابه بزه
بهر بر لارک کوره شرکت هدایت آسند (۱۹۰۰-۱۹۰۲)
آلتون یعنی تقریباً میلیون آتی بوردیک کاندلیر امر بایساق
ایسه ایشلامس و تمام بکرمی سکر میلیون لیرا قازمش در
اگر بوه حقیقت ایسه بوقدر فاضل برک لارک اوسته
بوه جمله حق صرجمی اولان لار لارک شرکت لاصه
کیرمسنک اصل فاکتورلر بوجایت اولدنی کندی کنینه
آکلاشیلر .

چوقدنری ایشدیورز :
ور لکته منسوب دزنگلرک
احضال اورزیننه طاعتیلان
تراموا ایجیلری برلتنه
بر لک ایچون امان و تداند
جمعی نامنده بر تشکیلات
یارانه جالیشیلورمش سوک
کولرده عهده لارک لشر باندن بیروح دوشن جیدر اندی
بو تشیی تصور ایتمه بیلرکده آریچه بر جمعیت قورمه
جالا دقلمی او گره بیورده بری بعض سیاسی تشکیلاتلور
منسوب اووقالار طرفدن ، دیگر بده متواضع عمل
طرفدن اداره ایدلیمکی روایت اولنان بو ایکی حرکت
حصدن کالی معلوماته عذک اولسادیمن ایچون مولری
بر بیه مقایسه ایده جک دکر ، لکنر ، بو ایکی
تشکیلاتده ، کنسیسی کورمیه سی ، عمله دعواسه
اولان مشروطیت و فداکارلمی انسات ایتمی ایچون
مکمل بر فرصت ایچوره ایتمکی شوره بده ایتمه
ایچورده .

Hem efendim, bütün bu grevler usulsüz mü? Lâkin o güzelim Meşrutiyetten bize öyle antika kanunlar kalmıştır ki bu kanunlar altında ihkâk-ı hak etmek, herkesin hakkından vazgeçmesi demekten başka birşey değildir.

Binaenaleyh biz ümit ediyoruz ki, işinden çıkarılan ve bir mücrim gibi tákibedilen İstanbul müvezzileri müttehid ve mütesanid bir kitle ola-

rak Merkez-i Hükümet'ten haklarını talep edeceklerdir.

Biz ümit ediyoruz ki Cumhuriyet idâremiz dünden kalan döküntü ve tatbik edilemez kanunları tâdil ederek yeni, asrı, ihtiyaca uygun ve sa'y erbabının haklarını korur kanunlar neşrecek ve böylelikle vazifesini yapmış olacaktır.

AMELESİNE 450000 LİRA BORCU OLAN BİR ŞİRKET

Tramvay Şirketi(200000) altın sermaye ile teşekkül etmiş ve (28000000) lira kazanmıştır.

Bize verilen malûmata nazaran:

Tramvay Şirketi ameleye karşı taahhüdâtını ifâ etmeyen şirketlerin birincisidir. Şirket evvelâ İhtiyat Sandığı işinden ameleye (70000) lira borçludur. Sâniyen her sene taahhüt ettiği amele sigortası işini yapmamaktadır. Elbise meselesinde su-i istimal görülmektedir. Ameleden kesilen cezaların İhtiyat Sandığı'na devri lâzım gelirken bu para Kumpanyanın kasasına girmektedir. Hülâsa yuvarlak hesapla Şirket amelesinin hakkından dört yüzelli bin lirayı gayr-i kanunî suretle kendi zimnetine geçirmiştir. Eğer vaziyet hakikaten böyle ise, bu hâli hırsızlıkların şaheseridir. Hükümetimizin nazar-ı dikkatini celbederiz.

Halbuki diğer taraftan yine yuvarlak hesaplara, bize bildirildiğine göre Şirket bidayet-i teessüsünde (200000) altın - yani takriben bir milyon altı yüz bin kâğıt lira - kazanmıştır. Eğer bu da hakikat ise, bu kadar fâhiş bir kârın üstüne bir de amelenin hakk-ı sarîhi olan paraların Şirket kasasına girmesinin nasıl katmerli bir cinayet olduğu kendi kendine anlaşılır.

ZULME UĞRAYAN TRAMVAYCILARA KİM YARDIM EDECEK?

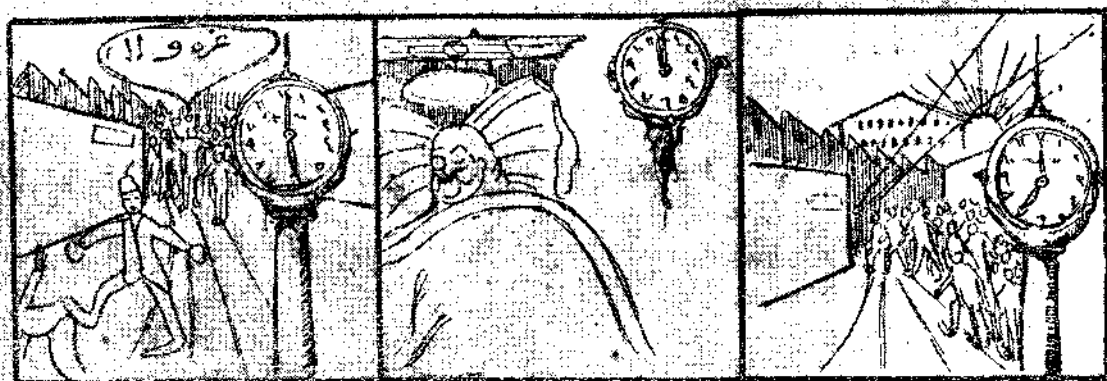
Sermayedarların Tecavüzüne Karşı Mücadele
Ederken Düşenlerin Muavenetine Koşmak Her
İşçi İçin Bir Sınıf ve Nâmus Borcudur.

Çoktanberi işitiyoruz:

«Birlik»e mensup derneklerin inhişâli üzerine, dağılan tramvay işçilerini birleştirmek için Teavün ve Tesanüd Cemiyeti nâmında bir teşkilât yaratmaya çalışıyormuş. Son günlerde

Mecruh düşen
Haydar Efendi

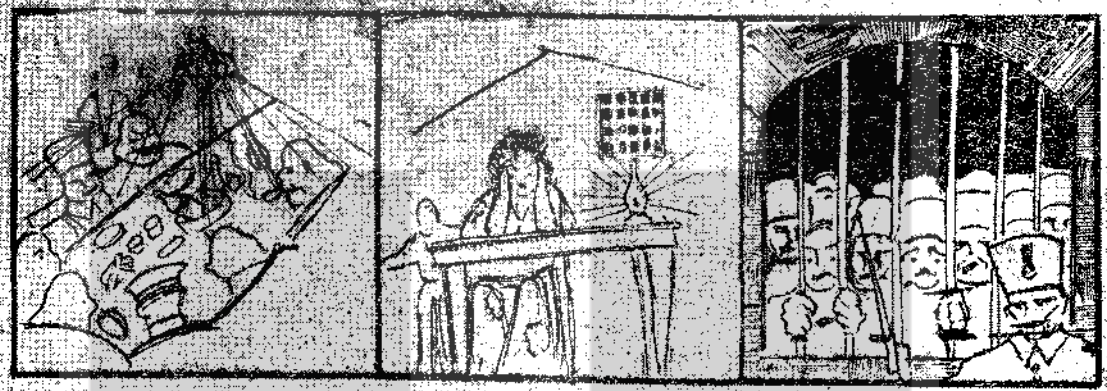
gazetelerin neşriyatından bu teşebbüsü tasvib etmeyenlerin de ayrıca bir cemiyet kurmaya çabaladıklarını öğreniyoruz. Biri bazı siyasi teşkilâtlara mensup avukatlar tarafından, diğeri de mütevazı amele tarafından idare edildiği rivayet olunan bu iki hareket hakkında kâfi malûmâta mâlik olmadığımız için bunları birbiri ile mukayese edecek değiliz. Yalnız, bu iki teşkilâtın da, kendisini göstermesi, amele davasına olan merbûtiyet ve fedakârlığını ispat etmesi için mükemmel bir fırsat zahir ettiğini şuraya kaydetmek istiyoruz.

مستمر انحصار

با طر و د اعالی تجرده

عمه کچ عالمی غور و سیاه ایش باشنه قوشو لور

سرمایه داران ترقیه لری کور با لری حیدر طریلان یاری ایشیاردین بریدک ماله سی کیمه پاریسی با طر و د رهوز ایش باشنده
 معروفی قالدینی تجار و عملی نه شایر بندی نده
 سلب بردی . بونی کور مکدن بویوک بر خط دو بویوز
 بالذات ظلم و غدره اوغرا یانلرده دین بر غر د ا شاق حسیله
 اونلرک فلاکت باقندن علاقه دار اولانلرده بویوک بر
 منانت و خسارت کورتر مکده درلر . سو طاعه ایبلانلرده
 یارالانلره وز د انلره طیلانلره لور ایشیاردین معاری
 باحق ایچون ایسجیل مرکز بر ره مسافه ایدمکندن
 امیر . فقط منفرد غیر تلون هیچ زمان مهمده ایل
 برقیجه استعمال ایدله . گندین دینداییلری
 و طالمیری حقده کی دقت و عذر عاری کسکله ایشیاردین اولان
 ایسجیلرک نظر لری . جمیت بار احق اولمکنده اولانلره
 چه در یلشدن . بو وضعده ان بویوک و قیجه اولن
 دو شوبور . بر طرفدان کسکله ایشیاردین و بر یانلری
 بیکدی ایشیاردین ایشیاردینک . کور ایسجیلر کی حکمه
 سوق اولانلری مدافعه ایسجیلرک و صلاح استعمال امر و بر لری
 علمیه بالذات عملیه نامه دعوائی اولوق ؛ دیگر طرفدینده
 عذرده اوغرا یانلره و عالمه لریه کیش مقاصده ممانت
 ایسجیلرک ایچون بر یانلر احق و هر کسی فدا کار لره کسکله
 ایسجیلرک بویوک بویوک بویوک بویوک بویوک بویوک بویوک
 هان قور لری صیوان ایشیاردین کور ایسجیلرک کسکله
 استحقاق ایدر حقیقه فدا کار لری اراز ایدر لری . جیبا
 ایسجیلری اداره ایسجیلرک لایق ره بر لری . مجاهدلر اولدق لری
 پار لای بر طر و د ایشیاردین اولانلر و عکس قیله
 سسین به قدر اولانلری کور ایسجیلرک کور ایسجیلرک
 کسکله دینداییلری سیور لک ایسجیلرک
 فارسیسده اولانلر کسکله ایسجیلرک بویوک بویوک بویوک
 فارسی جمیتک ایسجیلرک و جمیتک بویوک بویوک بویوک
 سوز لریه قولاق اصحابی و کوچ دیار ایشیاردین اولسه کسکله
 ایشیاردین کسکله کسکله کسکله کسکله کسکله
 مقاصد جیلریه ایشیاردین باشنده بویوک بویوک بویوک

GREV		
Haksızlığa cevap	Patron daha uykuda	Amele geç kalmak korkusuyla işbaşına koşuyor

Gece yarısı: patronlar henüz işbaşında	Hapse tükülen yaralı işçilerden birinin ailesi	Sermayedar entrikalarının kurbanları

Mâruz kaldığı tecavüz ameleli ne şaşırttı ne de yıldırıldı. Bunu görmekten büyük bir haz duyuyoruz. Bizzat zulüm ve gadre uğrayanlar da, derin bir kardeşlik hissiyle onların felâketine yakından alâkadar olanlar da, büyük bir metânet ve cesaret göstermektedirler. Sokağa atılanlara, yaralananlara ve zindanlara tükünlere ellerinden gelen muaveneti yapmak için işçilerimizin birbiri ile müsabaka edeceğinden eminiz. Fakat münferit gayretlerden hiçbir zaman mühim ve devamlı bir netice istihsal edilemez. Kendi mukadderatları ve tâliferi hakkındaki dikkat ve alâkaları keskinleşmiş olan işçilerin nazarı, cemiyet yaratmak iddiasında bulunanlara çevrilmiştir. Bu vaziyette en büyük vazife onlara düşüyor. Bir taraftan kendilerine yol verilenleri yeniden işe kabul ettirmek, güya mücrim imişler gibi mahkemeye sevk olunanları müdafaa etmek ve silâh istimaline emir verenler aleyhine bizzat amele nâmunâ davacı ol-

mak; diğer taraftan da gadre uğrayanlara ve ailelerine geniş miqyasta muavenet etmek için tertibat almak ve herkesi fedakârlığa teşvik etmek bu vazifelerin başlıcalarıdır. Yeni Cemiyet mütegebbisleri hemen kollarını sıvayıp işe girer ve kendi menfaatlerini istihkâr edencesine fedakârlık ibraz ederlerse, cidden işçileri idare etmeye lâyık rehberler, mücahitler olduklarını parlak bir tarzda ispat etmiş olacaklardır. Aksi taktirde şimdiye kadar olduğu gibi Hilmi'ler, Şakir'ler, ve emsaline benzer kendini düşünen, sıvrılmak isteyen menfaatperestler karşısında olduğumuz tahakkuk edecektir. Bu nevi maceracılar karşı amelenin alacağı vaziyet, yanlarına uğramamak, sözlerine kulak asmamak ve güç ve yavaş da olsa kendi işlerini kendi kendilerine görmeye çalışmaktır.

«Tesanüd'cüler!» işbaşında bekliyoruz.

Aydınlık

کنج تورکیا جمهوری تاریخچه سیاه رلکه...

تورکیا محمد صغری تاریخچه منزه رأیجی برحاله...

مأمورلی مسئولیت حلب ایله جک و بو یوزدن مجروح اولان،
 قاره معروض قالان آرقداشلره مهیور تقصیبات و بره بره جکدره
 برامید ایدرز که حکومت الیک این اولاری عمله سنک
 تاریخی سواقه لایق و احتیاجلرینه اویسون بر ماسی و سندیقالر
 قانونی ایله ایله جکدره . نزم جمهوریز کوبلونک ، عمله نکره
 اینش و منکوره اویانک جمهوریز اولاجق در .
 باشسون کنج ، عصری ، و آوروپائی خلق جمهوریز ا
 باشسون کنج ، بیج و شورلو تورکیا عمله منی ا

قارامان

عمله جمهوریتدن نه بکیور ؟

مختلف استیصال شه لر به منسوب عمله آراسته کی
 بلایقائن قری عمله مطالبک شو سکده خلاصه ایله
 بیلهجکی قناعه کتیر مشدر :

- ۱ - مطلقیت و مشروطیت دور لر نده جاهل و سفلی
 بره گروه طاییلان عمله ، جمهوریت دور نده متشکل ،
 شعورلو مدنی بر دعمله منی ، اولق ایستور .
- ۲ - باطرونار ، قومانیالار و هر درلو حقمنزلقلر
 قارشینده یالکز و مدافه سز بولونان عمله ، جمهوریت
 اداره مندن مکمل و شامل بر دمساحی قانونی ، ایستور .
- ۳ - مطلقیت و مشروطیت دور لر نده داغنیق ، جاهل
 و حایه سز طو تولان عمله ، جمهوریت قانونلری آئنده ،
 سربست و مدنی بروطنداش کی اجتماعلر ، تشکیلاتلر ،
 سندیقالر یا عاسنه مساعد قانونی بر وضعیت ایستور .

عمله صغری بر در ، عمله صغری نك منقعلری ده بر در
 حاده نك مطوفاه عکس ایتمه سندن بر آز سوکره
 غرته ستور لر نده ، ونك ده ازیاده عمله آراسته حکم سورون
 بر غفاق و بر نشیت یوزندن واقع اوله یی روایت ایله یی .
 تی بر غرته و قظرلر ، معتدلر دیبه تصدیقانه بیه بولوندی .
 و اما بزم کی هنوز قایطالیزم حیانه یکی آفاق باصان مملکتلر ده

۱ - تورکیا صالی کونی ساعت بش یقنده براموای شکر کتیک
 بیکه ای ده پسته منسوب عمله ، ارقاداشلردن سربک
 دیوار و لایق حقمنزلقه قارشو بر نستو و حکومتک نظر دتی
 جلب ، منده موقفا ایشلری دور دور مشلر و بوزدن بیج بر
 وقعه میدانه کشیدو . بر وقعه کنج تورکیا جمهوریتک تاریخی
 ایچون سیاه بر لکه در ، بر وقعه تورکیا عمله تاریخچه خرب
 و آجققی بر خاطر اولاری قالاغدر . بر وقعه ده جمهوریت
 حکومتی ، الیک جمهوریز بر صغری اولان عمله قارشو صلاح
 چکش ، زاندا مالز سونکولری قادی ، آرکک ایستیرلرک
 اوزر نده دهنمشلردو . استابول قالدومطری اوزر نده الیک
 دفعه اولاری بر تورک سونکولرک اوجندن بیه بر تورک
 یاورونک قانی داملانش دور . عییا و فاجعه نك سبی نه در ؟
 عییا عمله بایمی ؟ خاییرا عمله مملکتی اختلاهی وردی ؟
 خاییرا عمله حکومته سلاهی بیکدی ؟ خاییرا عمله جمهوریت
 قارشو دیش بیله بن قارا فکری و قارا باقراقی بر سر میجی ؟
 خاییرا

عمله کتیکه شعور لاشان بر جمهوریتور ، عمله آج
 فقط قانونی مطیع ، عمله حرب ده عسکر و صلعه مستعمل ،
 عمله بر مملکتک الیک زیاده طاعتی دیله و خوش معامله محتاج
 جنا کار بر اوغلی ، عمله سرمایه دشمن دکل ، قانی
 و جا ، سرمایه و برهن ، بلایات سرمایه اولان بر انسان ا
 او حالده بر فاجعه سز اتق اولان نه در ؟ عییا سز کرده
 بو تون بونلک سبلی بر قاج کلمه خلاصه ایله بیلیر :

۱ - مملکتورده قومانیالرک اوزر نده ، حکومت
 قونملر ونك ضعیف و تأثیر سز اوله یی ، قومانیالرک عمله نك
 ایچنده نفاق و اجلاسزلق اویاندر ماسی .

۲ - عمله تشکیلاتلرینه و منظم بیولیکره ، سندیقالره
 حکومتک مساعد ایتمه یی .

۳ - فاجعه بیه علانده دار اولان اداره و زاندا مالز مأمور
 لر نك گندی صلاحیتلری سوه استعمال ایملری .

بر ایله ایله دور که کنج جمهوریت حکومتن بر خصوصاتی
 نظر دقه آلاقی ، قومانیالره حادی بیه بره جک ، حقمنزل
 بره ایشلرین جیاریلان ارقاداشلرک وظیفه لرینه عودتی آیین
 ایله جکدر .
 امید ایدرز که حکومت صلاحیتلری سوه استعمال ایله

GENÇ TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİNDE SİYAH BİR LEKE...

Türkiye Amele Sınıfı Tarihinde Hazin Ve Acıklı Bir Hâtıra...

1 Temmuz Salı günü saat beşbuçukta tramvay şirketinin Beğiktag deposuna mensup amele, arkadaşlarından birinin düğün olduğu haksızlığa karşı protesto ve hükümetin nazar-ı dikkatini celp makamında, muvakkaten işlerini durdurmuşlar ve bu yüzden feci bir vaka meydana gelmiştir. Bu vaka genç Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihi için siyah bir lekedir. Bu vaka Türkiye amele tarihinde hazin ve acıklı bir hâtıra olarak kalacaktır. Bu vakada Cumhuriyet Hükümeti, en cumhuriyetçi bir sınıf olan ameleye karşı silâh çekmiş, jandarmalar süngülerini kadın, erkek işçilerinin üzerinde denemişlerdir. İstanbul kaldırımı üzerine ilk defa olarak bir Türk süngüsünün ucundan yine bir Türk yavrusunun kanı damlamıştır. Acaba bu faciayın sebebi nedir?

Acaba amele cânı mı? Hayır! Amele memleketi ihtilâl mi verdi? Hayır! Amele Hükümete silâh mı çekti? Hayır! Amele Cumhuriyete karşı dış bileyen kara fikirli ve kara bayraklı bir mürtecî mi? Hayır!

Amele gittikçe şuurlaşan bir cumhuriyetperver, amele ağ fakat kanuna mutî, amele harpte asker ve sulhte müstahsil, amele bu memleketin en ziyâde tatlı dile ve hoş muameleye muhtaç cefakâr bir oğlu, amele sermayeye düşman değil, kanını ve canını sermayeye veren, bizzat sermaye olan bir insan! O halde bu faciaya saik olan nedir? Tahkikatımıza göre bütün bunların sebeplerini birkaç kelimde hülâsa edebiliriz:

1 — Memleketimizde kumpanyaların üzerinde, Hükümet kontrolünün zayıf ve tesirsiz olması, kumpanyaların amelenin içinde nifak ve ahlaklıksızlık uyandırması.

2 — Amele teşkilâtlarına ve muntazam Birlik'lere Sendika'lara Hükümetin müsaade etmemesi.

3 — Faciaya alâkadar olan idare ve jandarma memurlarının kendi selâhiyetlerini su-i istimal etmeleri.

Biz ümit ederiz ki genç Cumhuriyet Hükümetimiz bu hususâtı nazar-ı dikkate alacak, Kumpanya'ya haddini bildirecek, haksız yere işlerinden çıkarılan arkadaşların vazifelerine avdetini temin edecektir.

Ümit ederiz ki Hükümet selâhiyetini su-i istimal eden memurları mesuliyete cebbedecek ve bu yüzden mecruh olan, hakarete mâruz kalan arkadaşlara mühim bir tazminat verdirecektir.

Biz ümit ederiz ki Hükümet ilk iş olarak amele sınıfının tarihî mevkiine lâyık ve ihtiyaçlarına uygun bir mesal ve sendikalar kanunu neşredecektir. Bizim Cumhuriyetimiz köylünün, amelenin, iş ve mefkûre erbabının Cumhuriyeti olacaktır.

Yaşasın genç, asrî, ve Avrupalı Halk Cumhuriyeti!

Yaşasın genç, dinç ve şuurlu Türkiye amele sınıfı!

— KARAMAN —

AMELE CUMHURİYETTEN NE BEKLİYOR?

Muhtelif istihsal şübelerine mensup amele arasındaki tetkikatımız bizi amele metâlibinin şu şekilde hülâsa edilebileceği kanaatine getirmiştir:

1 — Mutlakiyet ve Meğrutiyet devirlerinde cahil ve sefil bir «güruh» tanıyan amele, Cumhuriyet devrinde müteşekkil, şuurlu medenî bir «amele sınıfı» olmak istiyor.

2 — Patronlar, kumpanyalar ve her türlü haksızlıklar karşısında yalnız ve müdafaasız bulunan amele, Cumhuriyet İdaremizden mükemmel ve gâmil bir «mesal kanunu» istiyor.

3 — Mutlakiyet ve Meğrutiyet devirlerinde dağınık, cahil ve himayesiz tutulan amele, Cumhuriyet Kanunları altında, serbest ve medenî bir vatandaş gibi icimalar, teşkilâtlar, sendikalar yapmasına müsaade kanunî bir vaziyet istiyor.

AMELE SINIFI BİRDİR, AMELE SINIFININ MENFAATLARI DA BİRDİR

Hâdisenin matbuata aksetmesinden biraz sonra gazete sütunlarında, bunun daha ziyâde amele arasında hüküm süren bir nifak ve bir teşettüt yüzünden vâki olduğu rivayet edildi. Hatta bir gazete müfritler mütediller diye tasrihatta bile bulundu. Vakıa bizim gibi henüz kapitalizm hayatına yeni ayak basan memleketlerde

غروه و فاقور و قج بر حال کبی تلقی ابدانکده هر غره و جری
۵ اصول مخالف حرکت ابدن، مغرط ، اخلاقی ، الخ
تلقی ابدانکده در .

شاه علیه بز بو روایتی دهها زیاده قطعه اورتایا آفتش
سوزن تلقی ابدبورز .
معنایه جمله آراسته ایکی استقامتده ایلرله بن تشکیل
تشنلی ازلده قیده حقیقتدر .

بز بوتون نورکیا عملسنه وحدت ، عصری ، عالی
ر عملی تشکیلات توسعه ابدروز ، اخیراً واقع اولان هر نفس
ایمان و ایکی طرفدن هانکده جوده دهها زکامه مقدار عملی
و حقیقی اولدیغی کوسنرشددر . مثلاً نساندیلر دشم
غریک نامزدلری تک بشکطانی ده پوشنده آلدلری رأی
اعظمی (۹) و اقل (۱) آراسته مخالف ابدکاری حالده
بوکا قاریشی حرکت ابدن عرب نامزدلری (۲۱۵) (۲۱۶)
(۲۱۷) کی بوکسک رأیله آخاب ابدلدر .

— بز رؤیا و بر حقیقت —

بز بخار من حادثه دن صکره مخلدده دوچار حقارت
و عملک افادوسنی شو صورته ضبط ایشددر :
بوتون عمله آرقاداشلم کی بنده حادثه مخلدده
ایدم ، فقط کوکسه ووریلان ایلمک دیچیک ضررمنی
بی بره دوشوردی . گندی غیب ایتم . کوزیمک
اوکنده بر غلبلق و بر فادیشقاق کورپوردم . حادثه
بز رؤیا کورپور کی ایدم . بر طاقم انسانلر ، دیگر
بر طاقم انسانلره قارشی هجوم ایدیورلدی . گندی
متارک کونلرنده و ایخی سونکولری آئنده ، صانکه
برملی مجادله تک اولک صفده حسن ایدیور و شهید ابدلرکنمه
ذاهب اولوبوردم . فقط بر آز صوگرا بالفیلم کیدی ،
کوزلیمی آجدم ، الحمدالله کوردیکم زکاموس دن باشه
رشی دکدی ، هاجملرکدهنی تورک ایدی . فقط بعد اولسه
کوزلیمی آچقدنن صوکره نالزیمی ضبط ایدم
آغلاما باشلادم .

— قازین ایشخیری آرهسنده —

مبوك ساعتده اوزه کوی بوتون دم بولرنده جالیشاق
قازین ایشخیر آرهسنده بوگون بعض شکات و پرواستو
سرکتری وقوعه کلیدی خبر آنمسهده تحقیقه امکان

بولونامشدر . تراموای عملسنک دوچار اولدی حرکت
قازین ایشخیر آراستهده بر تأثیر اولاندیش اولدی تحقیق
کیدر .

مجر و حله معاینه یوق

مجر و حله بوتون طاقمده رعماً نه صایقه معاینه
نده قوه باسناطینلری طرفین حالا معاینه ایدله بشلدر
معاینه یا تفاق ایچون بوتون بو اطفا عادتاسوزلرکی
ایشلدر . ومدعی عمومی کذا سوبله ندیکنه کورده
تحقیقه لزوم کورمه بشدر .
— فقط —

فقط ، بر طاقم مأمورلرک صلاحیتلری سوباستعمال
ایملرینه ، بوتون وظیفه دار دو قوتورلرک مجر و حله
معاینه دن استکاف ایملرینه ، آرقاداشلرک حایلرکی
توقیف و تعقیب اولونمالرینه رعماً بوتون تراموای عملسی
دوچار اولدقاری حتمارت و حقسنزانی کسج جمهوریت
حکومتیزک تهرین وضعین ایدمکنه قاندرلر ، بوتون
عمله ، آرقاداشلرینه قارشی قایان تقدیر بر رسمیت و صداقت
مربوط بولونماقده درلر . هر طرفدن خصوصی صورتده
اطانه درجی تشنلری باشلامش ، مثلاً تراموای عملسی
عوانسک صوکنه قدار بوزولمه سی ایچون طاقمک مدد
معیشتی اولان معاشدن اون لیراسی بردن قدا ایدن
عمللر کوزلمشدر .

مطلوبعائز بو عقلی دعوانک مدافعه سی ایچون
صوک درجه علاقه دارلق کوسنرزدک قارنلری نظمان
ایتمی درلر . اووقاتلر تراموای عملسنک دعوانه مجری
مظاهر اولمالی ؟ دو قوتورلر ، رسمی اطمانک ، مایوسکن
استکاف ایستیک مجر و حله ی فخریا ندانوی ایتمی درلر
حفاظته ، تعقیبه و قضایه دوچار اولان آرقاداشلره

پکش اوسوز

دیر ، حکومتیزک حادثه باجسته صر دینی حله ایدر

ایشه لریک حقوقی مدافعه ایدر ، غیر آبدیلر بوجده
سیدر ، بوتون تورک ایشخیری ایدسه آتورک اولان

قلمدی بیایه سی ، مدد اوسوز ، صر ایدر

grev fena ve korkunç bir hâl gibi telâkki edilmekte, her grevci, «usûle muhalif hareket eden, müfrit, ihtilâlcî... ilâh» telâkki edilmektedir.

Binaenaleyh biz bu rivayetleri daha ziyade kasten ortaya atılmış sözler telâkki ediyoruz.

Mâmâfih amele arasında iki istikamette ilerleyen teşkilât tegebbüsleri olduğu da hakikattir.

Biz bütün Türkiye amelesine vahdet, asrı, ilmi ve amelî teşkilat tavsiye ederiz. Ahiren vâki olan murahhas intihabâtı bu iki taraftan hangi cihete daha ziyade miktar amelenin tevecçühül olduğunu göstermiştir. Meselâ «Tesatüd'cüler» denilen grubun namzetlerinin Beşiktaş Deposunda aldıkları rey Azamî (9) ve ekâllî (1) arasında tehâlüf ettikleri halde buna karşı hareket eden grup namzetleri (215) (216) (206) gibi yüksek reylerle intihap edilmiştir.

— BİR RÜYA VE BİR HAKİKAT —

Bir muhabirimiz hâdiseden sonra mahallinde düçar-ı hakaret bir amelenin ifadesini şu sûretle zaptetmiştir:

— «Bütün amele arkadaşlarım gibi ben de hâdise mahallinde idim. Fakat göğsüme vurulan ilk dipçik darbesi beni yere düşürdü. Kendimi kaybettim. Gözümün önünde bir kalabalık ve bir karışıklık görüyordum. Âdeta bir rüya görüyor gibi idim. Birtakım insanlar, diğer bir takım insanlara karşı hücum ediyorlardı. Kendimi Mütareke günlerinde ve ecnebi süngüleri altında, sanki bir Milli Mücadele'nin ön safında hissediyor ve şehit edildiğime zahib oluyordum. Fakat biraz sonra baygınlığım geçti, gözlerimi açtım, elhamdülilâh gördüğüm bir kâbustan başka birşey değildi. Muhacimlerin hepsi Türk idi. Fakat ne de olsa gözlerimi açtıktan sonra teessürümü zaptedemedim. Ağlamaya başladım.»

— KADIN İŞÇİLERİ ARASINDA —

Son saatte Ortaköy bütün depolarında çalışan kadın işçiler arasında bugün bazı şikâyet ve protesto hareketleri vukua geldiği haber alınmışsa da tahkikine imkân bulunamamıştır. Tramvay

amelesinin düçar olduğu hareketin kadın işçiler arasında da bir tesir uyandırmış olduğu muhakkak gibidir.

MECRUHLARA MUAYENE YOK!

Mecruhlar bütün taleplerine rağmen ne Zâbita ne Belediye, ne de Kumpanya tabiipleri tarafından hâlâ muayene edilmemişlerdir. Muayene yapmamak için bütün bu etibba âdeta söz birliği etmişlerdir. Ve Müddeiumumi keza söylendiğine göre tahkikâta lüzum görmemişlerdir.

— Fakat...

Fakat, birtakım memurların selâhiyetlerini su-i istimal etmelerine, bütün vazifedar doktorların mecruhları muayeneden istinkâf etmelerine, arkadaşlarının caniler gibi tevkîf ve tâkip olunmalarına rağmen bütün tramvay amelesi düçar oldukları hakaret ve haksızlığı genç Cumhuriyet Hükümetimizin tehvîn ve tazmîn edeceğine kânidirler. Bütün amele, arkadaşlarına karşı gâyan-ı takdir bir samimiyet ve sadâkatle merbut bulunmaktadırlar. Her taraftan hususî surette iane derci tegebbüsleri başlamış. Meselâ tramvay amelesi davasının sonuna kadar yürütülmesi için allesi-nin medâr-ı maişeti olan maaşından on lirasını birden feda eden ameleler görülmüştür.

Matbuatımız bu haklı davanın müdafaa için, son derece alâkadarlık göstererek kârlerini tatmin etmelidirler. Avukatlar tramvay amelesinin davasına fahri müzahirler olmalı; doktorlar, resmi etibbanın muavenetten istinkâf ettiği mecruhları fahriyen tedavi etmelidirler. Hakarete, tâkiye ve kazaya düçar olan arkadaşlara:

— GEÇMİŞ OLSUN!

der, Hükümetimizin hâdiseye ehemmiyetle nazarı dikkatini celbederiz.

İşçilerin hukukunu müdafaa eden yegâne gazete Aydınlık Mecmuasıdır. Bütün Türk işçileri Aydınlık'a abone olmalıdır.

Âmedî Matbaası, Müdür-i Mesûl: Sadrettin Celâl

دو قاصد
۵ مرداد

بوتون دونيا ايشجىلىرى بىرلەشكىز!

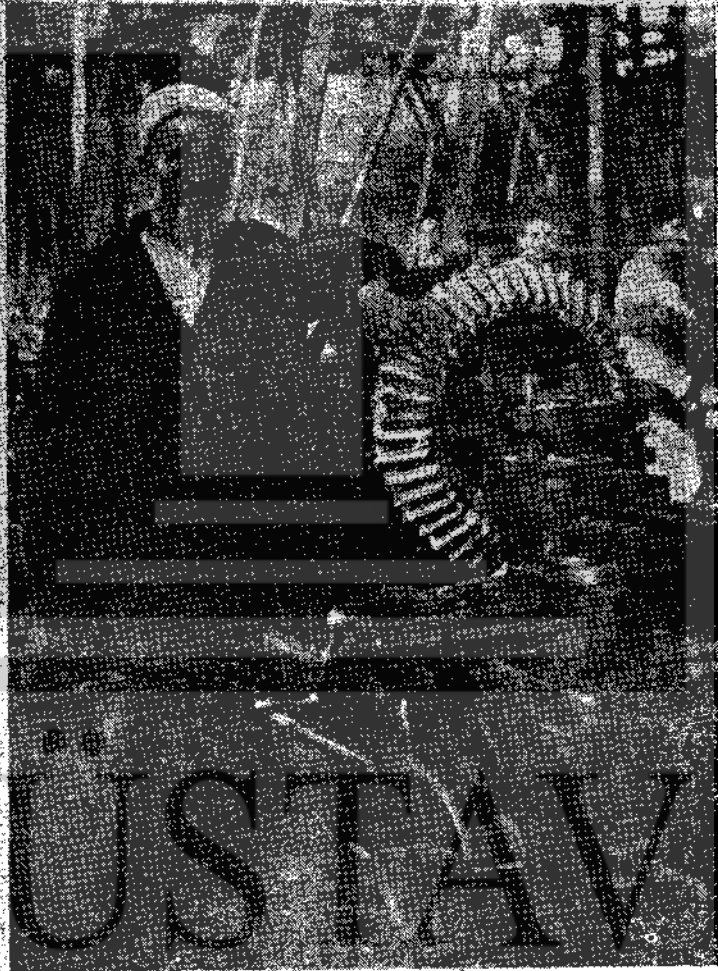
آيدىنلىق

۱۵ قىستور
۱۳۶۶-۳۶

فوق العاده عماله ئىستەمىز

۲
سائىر

تۈركىيە مەدەنىيەت كەڭەشچىسىنىڭ قىسقىچە تارىخى

۴۷ نەچچە ئىشلەپچىقىرىش ۋە تەتقىقات ئورگانىدا ئىشلىگەن ئىكەنلىكىنى بىلدۈردى.

مۇناسىۋەتلىك مەنبەلەر: ئىشلىگەن ئورگانىدا ئىشلىگەن ئىكەنلىكىنى بىلدۈردى.

ئىشلىگەن ئورگانىدا ئىشلىگەن ئىكەنلىكىنى بىلدۈردى.

Fiyatı
5 Kuruştur

BÜTÜN DÜNYA İŞÇİLERİ BİRLEŞİNİZ!

A Y D I N L I K

15 Ağustos
340 — 924

Fevkalâde Amele Nüshası

2
Sayı

Türkiye Amelesinin En Yaşlılarından Fazlı Baba.

47 sene İmalât-ı Harbiye Fabrikalarında vücudunu yıprattıktan sonra ancak bir ekmek parası mukabilinde el'an çalışan bir tornacı ustası.

İstanbul : Âmedi Matbaası

بوتون تورکيا ايشچيلرينه!!

آنک تری وقولت گوی ایله یاشایان هر کسه!!

— یازیکیز آرقاداشلار یازیکیز! بیلدیکیز قادیار،
دوشوندیکیکن قادیار، ایستدیکیز قادیار یازیکیز.
تر ایستوردو که، قادیار، ده کزده، شهرده، کویده
هر برده جالشان، اعمالانجا کرده، دغیر بوللرده،
واپورلرده، برآلی معدنلرده تروکن بوتون ایشچیلر،
بوتون تورکيا عملیهسی بربری بیلین، هیندی بر دورلو
دوشولسین، هیندی بر بریک آرقاداشی، بر بریک
باردهجیسی اولسون!

عملیهسی رده، عملیهسینک منفعلی و دعوا الی ده
بر و مشرکدر، بوضف بوگونکی داغنیق، ریشان
وسفیل آناشی وضعیتدن فور تولدوچی کون، تورکيا
جمهوری صارضلماز و نامغلوب بر استادکاهه ملک
اولاجق در، آناشی و جهال بزدن دکل، آرقاداشلار!
عملیهسی شعورلو، تشکیلاتی و منظم صورتده تورکيا
جمهوری قانونلردن استنفاده ایلمک، دردلری
سوله بچک و درمانلری ایستیه چک در.

آناشی دن انتظامه، داغنیق قون تشکیلاتیغه
برویلم آرقاداشلار!

— آیدینلر —

آرقاداشلار!
آیدینلر، و آیدینلر همدروسه، سزک غزیه کزدر،
آیدینلر سزک ایچون، سزی آیدینلر ایچون جقموره،
آیدینلر سزه خطاب آیدینلر، آیدینلر سزک دیکرله
قوتوشور و سزک دردلری کزری آکلایور،
— آرقاداش! آیدینلر او قوبوردهسک!
— اوت.

— او حالده آبی بر عملیهسینک شمدی کیت او قودقاز بی
دوشوک، دوشوندیگاری آرقاداشلرینه آکلان، و آکلان
تدقیرلی بر آزایه طوللا، اوزدن سکروده آیدینلرک
کوستردیکی بولده آیدینلر جقمواق ایچون جالشماغاباشلار!
آچیسک؟ جیلاقیسک؟ حقارتمی کور بوردسک؟ جولق
چوجفک محزلرده خسته تقدیمی قیریلور؟ او حالده
بوتون بونلردن قورونماق و قور تولق ایچون بیرلشمک
حککدر.

جمهوریتک قانونلری آئنده صابوب دو که سزک
جوق دردلر، محتاج اولدینک جوق درمانلر واردر.
اونلری هیچ کیمسه سندن آبی بیله من...
ایشته آیدینلر، جقمقلری ایچور و دیبور که!

اسکی خطالره اولداع!..

ایشچیلر، مقلدی قورومچی قانونلر بایلماسی، حکومنده ایستری؛ فقط
آقوی بونلر بل باغیلمقنده دایر کیمایدر.

باکاش برول تعیب ایلدیکینی کوسریمکدی وچ ایستیه عملیه
نکده، بو خصوصده حکومندن آناشی قالمادین، عایت حیالی
برویله برودیکي آشکاردر، سقم سیاستله حکومت بالهات

بوکونه قدر، یازیلر سزه دها راده، حکومته عملیه سانی
تغییر ایتمک، غدر، اجنبی سرمایه دارلری خوشنور اتمک
ایچون، ایشچیلر سزی نزمک و تشکیلاتلار قون منع حکمک نه اندر

BÜTÜN TÜRKİYE İŞÇİLERİNE!!

Almanın Teri Ve Kolunun Gücü İle Yaşayan Herkese!!!

— Yazınız arkadaşlar yazınız! Bildiğiniz ka-

Arkadaşlar!

«Aydınlık» ve «Aydınlık İlâvesi» sizin gazetenizdir. Aydınlık sizin için, sizi aydınlatmak için çıkıyor, Aydınlık size hitâbediyor, Aydınlık sizin dilinizle konuşuyor ve sizin dertlerinizi anlatıyor..

— Arkadaş!! Aydınlık okuyor musun?

— Evet.

— O halde iyi bir amelesin! Şimdi git okuduklarını düşün, düşündüklerini arkadaşlarına anlat. Ve anlattıklarını biraraya topla. Ondan sonra da Aydınlık'ın gösterdiği yolda aydınlığa çıkmak için çablamaya başla! Aç mısın? Çıplak mısın? Hakaret mi görüyorsun? Çoluk çocuğun mahsenlerinde hastalıktan mı lanıyor? O halde bütün bunlardan korunmak ve kurtulmak için birleşmek hakkındır.

Cumhuriyet'in kanunları altında sayıp dökeceğin çok dertler, muhtaç olduğun çok dermanlar vardır. Onları hiç kimse senden iyi bilemez..

İşte Aydınlık, sahifelerini açıyor ve diyor ki:

dar, düşündüğünüz kadar, istediğiniz kadar yazınız.

Biz istiyoruz ki, karada, denizde, şehirde, köyde her yerde çalışan, imalâthanelerde, demiryollarında, vapurlarda, yeraltı madenlerinde ter döken bütün işçiler, bütün Türkiye amelesi birbirini bilsin, hepsi bir türlü düşünsün, hepsi birbirinin arkadaşı, birbirinin yardımcısı olsun!

Amele sınıfı birdir, amele sınıfının menfaatleri ve davaları da bir ve mügterektir. Bu sınıf bugünkü dağılık, perişan ve sefil anarşi vaziyetinden kurtulduğu gün, Türkiye Cumhuriyeti sarılmaz ve nâmağlûp bir istinâdgâha mâlik olacaktır. Anarşi ve cehâlet bizden değil, arkadaşlar! Amele sınıfı şuurlu, teşkilâtli ve muntazam surette Türkiye Cumhuriyeti kanunlarından istifade edecek, dertlerini söyleyecek ve dermanlarını isteyecektir.

Anarşiden intizama, dağılıklardan teşkilâtlığa yürüyelim arkadaşlar!

— Aydınlık —

ESKİ HATALARA ELVEDA!..

**İşçilerimiz, Haklarını Korumaya Kanunlar Yapılmasını, Hükümetten İstemeli;
Fakat Artık Bunlara Belbağlamaktan Vazgeçmelidir.**

Bugüne kadar, yazılarımızda daha ziyade, Hükümetin amele siyasetini tenkit etmiştik. Hedefimiz, ecnebi sermayedarlarını hoşnut etmek için işçilerimizi ezme ve teşkilâtlanmaktan men etmekle ne kadar yanlış bir yol takip edildiğini

göstermekti. Mâteessüf amelenin de, bu hususta Hükümetten aşağı kalmadığı, gayet hatalı bir yolda yürüdüğü âşikârdır. Sakım siyasetiyle Hükümet bizzat

جمهوریست، صغی موجب اولاد کی، عملده باکش خرنکیله بالذات عمله مستنک طاعتی قاناسنه سب اولمشور .
 خطاری صحیح اتمک ایچون املک آدم اولزی پوزومک و اعتدالی تکدر . بوناهده، عمله آرقند شلمزک دزغز بوله کومرینه بریادرم اولوق نوزره، ایشله دکاری فاحلری بوزلمسه ووراجغ . بون کویچاکارک، ائجی بوقاردن کلن مداخله لونه حکومتک مغایرله ازاله ایدله چکنه عاذنا ایمان ایدن بوزک ایشجسی ، مشکلات ایشلمسه آتله فدیجی ، اقتدارده کم اولورسه اولسون . داغما حکومتک معتمدی اولانلره چالشمغه بوزک بررغبت کومر ی . مشروطی معاتب انجاد و ترقی جمعیتک کومر تریکی جومانرک بیسنه طاقلیق . متارکه سندنلرله بقیه دزلی نمود و فونین محروم احوالی بر حکومت مقدراته . حاکم اولدی بزمان . ارفال قوزلی نظرینن حمایه کوزدن بعضی یادکارلر ، اون سکارله عملیه آوقلرین سور و کلاه سدنلر . ملی حکومت استابولی اتمله آتله منظره دکیشدی . عمله ، به مال اولدقنری سله یله ، اعضا اقره تک ایجابی حاکم اولدقنری
 ظن اشدکی ایچون ، اسکی سوسالیست یاریسندن میرات قلان بعض کیمسه لک اطرافنده طوبلادی .
 سوسیالیست یاریلری اولسون ، عمله برلیکی اولسون . عمله مستنک ایچدن کان جریانلره علاقه لری اولمایان و اولنرک حقیقی معنلری تمیل ایتیم بو تشکیلاتلر ، مغاویا بنالر کی

دعراسیونی قورولورسه ، بوزک ایش فدا کار باجیمیری سله بو بجا اصل اولامی شیره سزدر . بری حکومتک قوتورنی آتله صیقلان ، دکری عمله کتله لری ایچنده چالشان بونکی بوزک تشکیلاتک مفاسسه سی ، ایشجی فردسه ساریمه بونک . عبرت آله سی بر لوحه دز . بونی او قوبونده کیمه ملی کوزون اولزون دوز و غالی بر . بوزک ایشجی اولدقنری بون آتله سلاقمه یار اولدز .

کوزوبونک بختک کله بده ده املک زمانله بوزره و احکوملری عمله صفتک اویامسی قوزون اولدقنری بونک ایشجی اولدقنری بوزره بوقبوللرک معتمدی آره سندکی دزین ضد شلمک نهایت راجحانی عمله سیاسی دوغورایق سب سزورک ، بونلاری باقی طاعتی طوغغه اوغراشمشله دی . فقط عمله بونک ایشجی رغان ایجابی و اقتصادی ایجابی آتله سب سنده شومر اولیوروشکیلا لایوردی . فرانسه ده ، ایتالیا ده ، آلمانیا ده ، سندنیه قانلرین اول بر سندنقازیم دوری باشلار . مثلا ۱۸۸۴ تاریخده کلمه به قدر فرانسه قانلری سندنیه تشکیله

کله چک نسیمزده :
 بونوره دنیاره قاج مبدیوره تشکیملنی عملدراره ؟
 بین الملل عملدرار ستنک همفاری نه قورمه در ؟
کله چک نسیمزده :
 نورکیا عمله سی بونوره دنیا عملدراره سنی تقنیمه ابره چک ؟
 شجیمبره سارسه ایدمکن ؟

مواز و بریموردی . فقط عملدراره ده ا اون سنده اولدن بری متصل ، حالی بر طرزده اساند و تعاون جویولری تأسیس ایدیبورلردی . حکومتک سنده اشدکی بر سندنیه به مقابل ، عمله یکیدن اون سندنیه قوریوردی . نهایت ملی مغایریت کار اشدکی آکلاشیدی . حکومت سندنیه

ایشلری مساعد بر قانوه مانلامه مجبور اولدی . بزهده جمهوریت جکونی ، عملدراره تشکیلاتسز بر سورون حائده طوغا تک انکاسزلقی و بو صورطه بو چالیشقان صنف کندیسنه قارشى چورمش اولاجقو بیکده برکون اگلاه جقدر . فقط عمله بایلدر ، که نادرا حکومتلر ، نارنجک ووردیکی آجی دزسردن استفاده ایدلر . بوزک ایشجسی بونون ایدلری کندی صنف قوزلمه باعلامار و اوکا کوزره حرکت اغرزه ، ایشجی مشروع سفلرک سله آتله آتله چکنه بیکنه شاهد اولاجقدر . ایشجی ایدلر بونوره سندنیه بونک ایشجی بوقلمری قورویوجی قانلر بیلمی ایچون ، رسمی مقاملری تصدیق اتمک برلر ، بر طرفینده موجود قانلردن استفاده معروض قانلری کویچاکلردن قور کتیمک سندنیه مختلف سکارلرده جویولر اطرافنده طوبلایمغه ، بر سندنیه چالیشمالیدلر . بو بر اجتناب ایدلر ضروریور . جمهوریتک ایدلر و

کتدی کلرین بوقلوب ، برهر برهر اورطه دن قیب اولدیلر . بعضیلر بزه برکیمی ملی خاطرهدن مساعد ، بر برلر سله بوکون تصادف ایدله میور . حاکم بوک بونلره عینی زمانده ، ولوله به ، کوزونلو بایردی به قیمت و بریم ، عمله تک قوربولوشی رسمی مقاملرک عاطفندن دکلی ، بالذات عمله تک کندی برک قوسدن بکشمک بوزک جدی تشکیلاترده وجود بولمیدی . مثلا بونلردن « نورکیا ایشجی درنکی » فی ذکر ایده بیلیرز . ایشجیلر سنی ، کندی ایشلری اله آتلی ایچون ، حاضرلایان بونتشکیلاتلر ، نهایت برکون کندی ، حکومت طرفینن ، بولیس مغایرله سندنیه ایدلر بونک فقط رسمی وجود لری نهایت برلر سنی ، اولنرک لوباندر بری روحک و بوناهده ک یا شامه سندنیه مانع اولامادی . بوکون الاکن بوزک ایشجیلرک ایشجیلرک ایشجیلرک (سام بر دهنیه تشکیلات ایشلریه اولک آتلی اولانلر) بونک بونوره بونلر حاکملردن ، باریس بوزکده بر عمله برلکلی قونوه

Cumhuriyetin zaafını mucip olduğu gibi, amele de yanlış hareketiyle bizzat amele sınıfının dağılık kalmasına sebep olmuştur.

Hataları tasbih etmek için ilk adım onları görmek ve itiraf etmektir. Bu makalede, amele arkadaşlarımızın doğru yola girmelerine bir yardım olmak üzere, işledikleri kabahatleri yüzlerine vuracağız. Bütün güçlüklerin, ancak yukardan gelen müdahalelerle Hükümetin muavenetiyle izâle edileceğine âdeta iman eden Türk işçisi, teşkilât işlerine atıldığındanberi, iktidarda kim olursa olsun, daima Hükümetin mütemedi olanlarla çalışmaya büyük bir rağbet gösterdi. Mevruhiyeti müteakip İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin gösterdiği çobanların peşine takıldık. Mütareke senelerinde, her türlü nüfuz ve kuvvetten mahrum hayali bir hükümet mukadderatımıza hakim olduğu zaman, işgâl kuvvetleri tarafından himaye gören bazı yâdigârlar, onbinlerle ameleyi arkalarından sürükleyebildiler. Milli Hükümet İstanbul'u teslim alınca manzara değişti. Amele, ne mal olduklarını bile bile, mahzâ Ankara'nın itimadını haiz olduklarını zannettiği için, eski Sosyalist Parti'sinden miras kalan bazı kimselerin etrafında toplandı.

Sosyalist Partileri olsun, Amele Birliği olsun, amele sınıfının içinden gelen cereyanlarla alâkaları olmayan ve onların hakiki menfaatlerini temsil et-

meyen bu teşkilâtlar, mukavva binalar gibi kendiliklerinden yıkılıp, birer birer ortadan kayboldular. Bazılarımızda bir acı elemli hatıradan maadâ, bir izlerine bile bugün tesadüf edilemiyor. Halbuki bunlarla aynı zamanda, velveleye, gürlüktü patirtiya kıymet vermeyen, amelenin kuruluşunu resmi makamların âtîfetinden değil, bizzat amelenin kendi birlik kuvvetinden bekleyen tek tük ciddi teşkilâtlar da vücut bulmuştu. Meselâ bunlardan, «Türkiye İşçi Derneği»ni zikredebiliriz. İşçilerimizi, kendi işlerini ele almak için, hazırlayan bu teşkilâtlar, nihayet birgün geldi, Hükümet tarafından, polis marifetiyle sed edildiler. Fakat resmi mevcudiyetlerine nihayet verilmesi, onların uyandırdığı ruhun ve temayüllerin yaşamasına mâni olamadı. Bugün el'an Türk işçilerinin en şuurlu muhitlerinde, sâlim bir zihniyetle teşkilât işlerine önyak olanlar, bu mekteplerde yetmiş mücâhitlerdir. Yarın Türkiye'de bir Amele Birlikleri Konfederasyonu kurulursa, bunun en fedakâr yapıcılığı yine bu mücâhitler olacağı şüphesizdir. Biri Hükümetin koitduğu al-

tına sığınan, diğeri amele kitleleri içinde çalışan bu iki nevi teşkilâtin mukayesesesi, işçi kardeşlerimiz için ne ibret alınacak bir levhadır! Bunu okuyup da geçmemeli; uzun uzun düşünmeliyiz. Bu nevi tecrübeler önümüzdeki yolu aydınlatmaya yaramalıdır.

Avrupa'nın muhtelif memleketlerinde de ilk zamanlar, burjuva hükümetleri amele sınıfının uyanmasını korku ile karşılamışlar; varlıklarla yoksulların menfaatleri arasındaki derin zıddiyetlerin nihayet bir ihtilâlcî amele siyaseti doğuracağını sezerek, proletaryayı dağıtmak tutmaya uğramışlardı. Fakat amele bütün muhalefetlere rağmen, ictimai ve iktisadi ehemmiyeti arttığı nisbette şuurlanıyor ve teşkilâtlanıyordu. Fransa'da, İtalya'da, Almanya'da, sendika kanunlarından evvel bir Sendikalizm devri başlar. Meselâ 1884 tarihine gelinceye kadar Fransız kanunları sendika teşkiline cevaz vermiyordu. Fakat ame-

leler daha on sene evvelden beri muttasıl, hummâlı bir tarzda Tesânüd ve Teavün Cemiyetleri tesis ediyorlardı. Hükümetin sed ettiği bir sendikaya mukabil, amele yeniden on sendika kuruyordu. Nihayet menfi mukavemetin kâr etmediği anlaşıldı. Hü-

kümet sendika işlerini müsait bir kanuna bağlamaya mecbur oldu.

Bizde de Cumhuriyet Hükümeti, amele teşkilâtsiz bir sürü halinde tutmanın imkânsızlığını ve bu suretle bu çahşkan sınıfı kendisine karşı gevirmiş olacağını belki de birgün anlayacaktır.

Fakat amele bilmelidir ki, nâdiren hükümetler, tarihin verdiği acı derslerden istifade ederler. Türk işçisi bütün ümitlerini kendi sınıf kuvvetlerine bağlamaz ve ona göre hareket etmezse, en meşru haklarının bile ayaklar altında çiğnenmesine şahit olacaktır. İşçi arkadaşlarımız, bir taraftan menfaatlerine uygun ve haklarını koruyucu kanunlar yapması için, resmi makamları tazyik etmekle beraber, bir taraftan da mevcut kanunlardan hilstifade maruz kalacakları güçlüklerden fütur getirmeksizin, muhtelif şekillerde cemiyetler etrafında toplanmaya, birleşmeye çalışmalıdırlar.

Bu bir ictinap edilmez zarurettir. Hepimizin ümit ve temenni

Gelecek nüshamızda:

Bütün dünyada kaç milyon teşkilâtli amele var?.. Beynelmilel amele ordusunun safları ne kuvvettedir?..

Gelecek nüshamızda:

Türkiye amelesi bütün dünya amelesini tefiş edecek!..

Şimdiden sipariş ediniz!..

ایشیکزگی، ماکتیز، انصادی رفاه و عمران دورمهسه
 کوره سکه، اوکانه طورناز برعله حرکتی ده ظهور ایدمه جکدره.
 حکومتک منعمی بو حرکتک طبیعی بر سهر تعقیب اتمه سنده دوره
 عکسی تقدیرده آتارشی، بول آجیلر و بولدن ملاکتک آسایش
 و استطای متضرر اولور.
 خلاصه عمله، حکومته بل باغلامدن واز کتیه لیدر.

حقیقی قورنولوش یولنده یورومک اوزره؛ اقتدار مقامندن
 باردم دینسکدن باشقه بر شی بلمه بر جزو مسکت ذهنیتته
 الواقع ۱... ۱... ۱... ۱... ۱... ۱... ۱... ۱... ۱... ۱... ۱... ۱...
 ۹۷۴
 دورتور

شعبه حسینی

عمله جمعیتی یا بانکر لافلانی می

بشکطاشده (تراموای ایشجیلری تساید جمعیتی)
 نامیه برعله جمعیتک آجیل مقدره اولدینی ایشتمش و بر
 عمله غزوه سی اولوق اعتباریه، برده اوکا موقیت منعی
 اتمشک، فقط بوجمعیتک رسم کشتادی بری غریب و کولنج
 بر منظره فارشوسنده بیر اقدی، چونکه رسم کشاده
 جمعیتک ریسی اساعیل غریبک ایله برابر، بانکر لر،
 قومیسو بوجار، قوماسیا ادملری، خلاصه عمله دن باشقا
 هر کس اشترک بویرمش، برمدت اول یوزه کلر آجیلی
 بشکطاش فاجعه سنده بولوبان زاندارما و مرکز قومالنری ده
 کذا تشریف ایشلردر، بو ذولک قسم اعظمک
 یا کلشلقه عمله جمعیته کنس اوللاری احتیالی دوشونن
 بخاریزمز، ایجری به کیره ک نطقلری دیکه مکه قرار ویرمش
 و او قادر کسکین کوزلرینه رغماً، اطرافنده اون عمله
 اولسون کورده مشدر، ویریلن نطقلری دیکه کدنصکره
 بخاریزمز ایجه آکلامشدر که؛ بو نطقلری سوبله یئلر برعله
 جمعیتده بولونقلرینک فرقنده بيله اولامشلردر.

ضیاملانک کونده بکرمی درت ساعت استراحت ایتمه
 ایچون اولاق ۱
 تور کجه مرده « چیزمه دن یوقاری چیقما! » دیبه بر
 سوز و اذدر، برده حوجا اقدی به « ساهلندن آشای به
 ایجه » داسی توصیه ایده جکر اولان انسان ده کل ده کرم
 یار کبری بيله کونده اون دورت ساعت جالیشماز، بون
 نحره ایچون لطفاً بوخوجا اقدی کونده سادها (دورت)
 ساعت جالیشمین کافی .

نایباً آرتق بو زمانده اقتصاد سیاسی نک اک اثبات
 ایدیلش و آرتق مناقشه ایدیلش بر مسئله سی ده شودر که:
 « سکز ساعت ایش، اون آتی ساعت ایشدن هر زمان
 ده اونی دره . »

اون دورت ساعت ده کل، اون ساعت بيله ایش
 هم عمله نک هم ده سرمایه نک ضررینه در. نهایت (تراموای
 ایشجیلری تساید جمعیتی) ده عمله بی اکر بواون دورت
 ساعت ایشه آیشدیرماق؛ بانکر لر، تجار لر، قومیسو بوجیلر
 ایله عمله بی بررینه فردهش اتمک ایچون شکل ایشسه
 بوظایه سنده موفق اولایبيله حکمی بواقدار امید ایچوروز.
 بره کلنجه؛ زدییوروز که؟

عمله نک ایشی، عمله صنفک ایشی در، عمله نک جمعیتی
 عمله نک آئنده اولمالی در.

سکز ساعت ایش، سکز ساعت کلنجه و سکز
 ساعت استراحت ... بو اوج سکز سی تأمین ایده جک
 اولان مساعی قانونی استرز ۱

مثلاً ضیاملان اقدی بوزاده یا کلشلقه اعتبار ملی
 باقاسی حصه دارلری، یا خود آبارغان صاحب لری جمعیتی
 حضورنده ایراد بووردقلری موعظه لر دن بر دانه سی
 تکرار ایتیش و سرمایه نک فواید و محسناتی اوزون
 اوزادی به ایضاح ایشد کدنصکره دیمشدر که :

— تورکیا عمله سی وظیفه سی ایقا ایش اولماق ایچون
 هر کون تمام اون دورت ساعت جالیشمین!
 آکلشیلان عمله نک بواون دورت ساعت جالیشمی

ettiğimiz gibi, memleketimiz bir iktisadi refah ve umran devresine girecekse, önüne durulmaz bir amele hareketi de zuhur edecektir. Hükümetin menfaati bu hareketin tabii bir seyir takip etmesindedir. Aksı taktirde anarşiye yol açılır ve bundan memleketin âsayış ve intizamı mutazzarır olur.

Hülâsa amele, Hükümete bel bağlamaktan vazgeçmelidir. Hakiki kurtuluş yolunda yürümek üzere; iktidar makamından yardım dilenmekten başka birşey bilmeyen acz ve meskenet zihniyeti-ne eivedal..

Maçka, 10 Ağustos 924

Doktor Şefik Hüsnü

AMELE CEMİYETİ Mİ? BANKERLER KULUBÜ MÜ?

Beşiktaş'ta (Tramvay İşçileri Tesanüd Cemiyeti) namı ile bir amele cemiyetinin açılmakta olduğunu işitmiş ve bir amele gazetesi olmak itibariyle, biz de ona muaffakiyet temenni etmiştik. Fakat bu cemiyetin resm-i kışad bizi garip ve gülünç bir manzara karşısında bıraktı. Çünkü resm-i kışada cemiyetin reisi İsmail Münir Bey ile beraber, bankerler, komisyoncular, Kumpanya adamları, hülâsa ameleden başka herkez iştirak buyurmuş. Bir müddet evvel yilrekler acısı Beşiktaş faciasında bulunan jandarma ve merkez kumandanları da keza teğrif etmişlerdir. Bu zevâtın kısm-ı azamının yanlışlıkla amele cemiyetine gelmiş olmaları ihtimalini düşünen muhabirimiz, içeriye girerek nutukları dinlemeye karar vermiş ve o kadar keskin gözlerine rağmen, etrafında on amele olsun görememiştir. Verilen nutukları dinledikten sonra muhabirimiz iyice anlamıştır ki; bu nutukları söyleyenler bir amele cemiyetinde bulduklarının farkında bile olmamışlardır.

Meselâ, Ziya Molla Efendi burada yanlışlıkla İttihâd-ı Milli Bankası hissedarları, yahut apartıman sahipleri cemiyeti huzurunda irâd buyurdıkları mevzelerden bir tanesini tekrar etmiş ve «sermaye» nin fevaid ve muhassenâtını uzun uzadıya izah ettikten sonra demiştir ki:

— Türkiye amelesi vazifesini ifâ etmiş olmak için her gün tamam ondört saat çalışsın!

Anlaşılan amelenin bu ondört saat çalışması

Ziya Molla'nın günde yirmidört saat istirahat etmesi için olacak?

Türkçemizde «çizmeden yukarı çıkma!» diye bir söz vardır. Biz de Hoca Efendiye «sakalından aşağıya inme!» mesini tavsiye edeceğiz. Evvelâ insan değil, değirmen beygiri bile günde ondört saat çalışamaz. Bunu tecrübe için lütfen bu hoca efendi günde sâdece «dört» saat çalışsın kâfi.

Santiyen artık bu zamanda iktisad-ı siyasi'nin en ispat edilmiş ve artık münakaşa edilmez bir meselesi de şudur ki:

«Sekiz saat iş, onaltı saat işten her zaman daha iyidir.»

Ondört saat değil, on saat iş bile hem amelenin hem de sermayenin zararınadır. Nihayet (Tramvay İşçileri Tesanüd Cemiyeti) de ameleyi eğer bu ondört saat işe alıştırmak; bankerler, tüccarlar, komisyoncular ile ameleyi birbirine kardeş etmek için teşekkül etmişse bu gayesinde muaffak olabileceğini biz o kadar ümit etmiyoruz.

Bize gelince; biz diyoruz ki;

Amelenin işi, amele sınıfının işidir. Amelenin cemiyeti amelenin elinde olmalıdır.

Sekiz saat iş, sekiz saat eğlence ve sekiz saat istirahat... Bu üç sekizi temin edecek olan mesai kanununu isteriz!

بیر لکیر - تشکیلات

تشکیلاتی عمدتاً، تشکیلاتی هستند که برای اولین بار، یعنی آنکه در ماهنامه حکومت غافل بر مکتوب شد.

شاید قابل تاملی، و بدون توجیهی که در آنجا آمده است، او را یکی از بزرگترین و مهم‌ترین تشکیلاتی که در تاریخ ایران وجود داشته است، می‌دانیم. این تشکیلات در سال ۱۳۰۲ خورشیدی در تبریز تشکیل شد و در آن زمان، تبریز یکی از مراکز اصلی جنبش ملی‌گرایان ایران بود. این تشکیلات در ابتدا به منظور مبارزه با نفوذ روس‌ها و احیای استقلال ایران تشکیل داده شد. اعضای این تشکیلات از روشنفکران، دانشجویان و افرادی که به استقلال ایران علاقه داشتند، تشکیل شده بودند. این تشکیلات در تبریز فعالیت می‌نمود و در آنجا، برنامه‌های مختلفی برای مبارزه با نفوذ روس‌ها و احیای استقلال ایران تدوین می‌شد. این تشکیلات در سال ۱۳۰۲ خورشیدی در تبریز تشکیل شد و در آن زمان، تبریز یکی از مراکز اصلی جنبش ملی‌گرایان ایران بود.

صوک زمانه ندره تورکیانک هی بواجنده عمله آراسنده باشلان طوبلاغا و تشکیلاتاغا حرکتی انکشاف ائکده فقط بوکا مقابل باخاصه استابولده حکومتک بوحرکتله قارشی کوسرودیکی کوچلکار عینی لسنده آرفنده در تشکیلاتی عمله تک تشکیلاتی جمله دن دها آن اولده بی آکلایان حکومت غافل بر حکومتدر. عمله تک کوریلک ضعی جمهوریتک ضعی در. عمله غابر لرغیز و تشکیلات ایشلرینه دائر آشایدیکی خیرلی و بریورلی کندهی خطاری بوزدن طاعیلان عمله رانکی برینه قام اولاجی (عمله تملی جمعی) تک بوون شرالطنک نام اولامینه رعنا هوزر علم و خبری برینه شدتور براموای عملیله کمان جان کاهه شیک ریلری تمل ایتدیکی سوله یان (برموای ایشجیلی جمعی) کدا هنوز علم و خبری با آلامشدر. (برموای ایشجیلی نامند جمعی) علم و خبری آلیش و رسم کشادینی آرا اشددر. سوله ندیکنه کوره بو جمعی براموای ایشجیلی آراسنده بگری بش فاداد عمله طوقاقده در. خصوصی نون ده بوزنده کی تشکیلاتاغا ایشی چیفتاز بر بوله کیرمش و حکومت ایشه وضع بد اشددر. بلاسدر، قانونسز و بیکی سز تشکیل هیچ بر نتیجه و برحسب. عمله جمعی لوجا دیک ده کلدر. بوراده رهبر اولان آرقاداشلره دوشرد بر بول طوبلاغی نوصیه ایدرز. زیتون بروی ایشجیلی باردم قامه سی هنوز علم و خبری آلامشدر. عمله تک طوبلاغی (۱۵۰۰) لیرا قادر باره فایز قامه سنده حفظ ایدلکده در شرقی تور بولاری باردم قامه سی وجهی جان هیچ بر فعالیت کوسرتمه مکده در. دهمیر بولمی آرقاداشلر تک هی برینه دهمیر کی متین ولوا و موتیف کی سریع الحریک اولالری نوصیه ایدرز. آنادولو - بغداد دهمیر بولجیلی ایچسته، کوزه چاریان بر حرکت و شعور حسن اولوقاقده در. استیکشدرده چیفتان دهمیر بولی جموعه سی نون جمله آرقاداشلره نوصیه ایدرز. مقابله یازمچیلرک، عمله حرکتی بر آرز وها باقیندن تقیب

آر ویا سیمه ریالیزمه قلمتی

بوتون دنیا ایشجیلی برله شیکز
برله شیک آتلا یاراق داغلی ، ده کیزلی
برله شیک که بر یوزی قارا دوری اونونسون ؛
او ایاقلی قاصالر آرتق جاده یی طونسون ؛
برله شیک جالبشانلر ا بو خرفلر سزلی ،
بر مکاره نهیکیری داغلار کبی داغلادی ،
بودامقای گو کیدن سلیمک ایچین برله شیک ا
برله شیک ایشه طانی برینه کلک ایشک ،
ایشته هسه فاحور طابانلری یاغلادی ا

**Teşkilâtlı Amelenin, Teşkilâtsiz Ameleden İyi Olduğunu Anlamayan Hükümet
Gâfil Bir Hükümdür.**

Son zamanlarda Türkiye'nin her bucağında amele arasında başlayan toplama ve teşkilatlanma hareketleri inkışaf etmekte fakat buna mukabil bilhassa İstanbul'da Hükümet'in bu hareketlere karşı gösterdiği güçlükler aynı nisbette artmaktadır.

Teşkilâtlı amelenin teşkilâtsiz ameleden daha iyi olduğunu anlamayan Hükümet gâfil bir Hükümdür. Amelenin köylünün zaafı Cumhuriyetin zaafıdır.

Amele muhabirlerimiz bu teşkilât işlerine dair aşağıdaki haberleri veriyorlar:

Kendi hataları yüzünden dağılan Amele Birliği yerine kâim olacak (Amele Tealî Cemiyeti)'nin bütün şeraitinin tam olmasına rağmen henüz ilm-ü haberi verilmemiştir.

Tramvaycı amelelerin hemen hemen kâffesinin reylerini temsil ettiği söylenen (Tramvay İşçileri Cemiyeti) keza henüz ilm-ü haberini alamamıştır. (Tramvay İşçileri Tesanüd Cemiyeti) ilm-ü haberini almış ve resm-i küşadını icra etmiştir. Söylenişine göre bu cemiyeti tramvay işçileri arasında yirmibeş kadar amele tutmaktadır.

Hususi bütün depolarındaki teşkilatlanma işi çıkmaz bir yola girmiş ve Hükümet işe vaziyet etmiştir. Plansız, kanunsuz ve bilgisiz teşebbüsler hiçbir netice vermez. Amele cemiyeti Lonca demek değildir. Burada rehber olan arkadaşlara doğru bir yol tutmalarını tavsiye ederiz.

Zeytinburnu İşçileri Yardım Kasası henüz ilm-ü haberini almamıştır. Amelenin topladığı (1500) lira kadar para fabrika kasasında hıfzeditmektedir. Şark Demiryolları Yardım Kasası ve Cemiyeti hemen hiçbir faaliyet göstermemektedir. Demiryolu arkadaşlarımızın herbirine demir gibi metin ve lokomotif gibi seri-ül hareke olmalarını tavsiye ederiz.

Anadolu-Bağdat demiryolcuları içinde göze çarpan bir hareket ve şuur hiss olunmaktadır. Es-kişehir'de çıkan Demiryolu Mecmuası'nı bütün amele arkadaşlara tavsiye ederiz. Mukabeleten yazarların, amele hareketini biraz daha yakından tâkip etmelerini temenni ederiz. Bu müessesese hakkında aldığımız mâlumatı peyderpey neşrederiz.

Trakya işçileri ve Edirne İşçiler Yurdu'nun takdir ve taklide şayan faaliyetlerini, bütün Tür-

kiye amelesine örnek olmak üzere kezâ müteakip nüshalarımızda dercedeceğiz.

Her amele arkadaşın bu sütun için vereceği haberler memnuniyetle kabul ve derc olunur.

Karaağaç şimendüfercilerini son günlerde müteheyyic eden bir vaka tahaddüs etmiş ve şimendüferci arkadaşlar, yeni gelen ecnebi mühendisi tarafından tahkir edilmişlerdir. Bu mühendis amelenin haklı taleplerine karşı:

«— Siz Türksünüz, ekmek soğan yemiye almışsınızdır. Daha fazla bizden ne istiyorsunuz? Diye mukabele etmiştir.

Hâl-i hazırda bütün dünyada hakim olan iktisadi nizam ameleye vakıa ekmek soğanı da çok görüyor, ona kan bile kusturuyor. Fakat bu hâl bu ecnebi mösyöye bizi kendi memleketimiz dahilinde tahkir etmek için hak vermez. Biz amele arkadaşları protestoya ve haklarını davaya davet ediyoruz.

Matbuata gönderilen protesto sadece (Tevhid-i Efkâr) gazetesini tarafından derc edilmiştir. Hususi muhabirimizin mektubunda bize gönderildiğinden bahsedilen protesto sureti maalesef bugüne kadar elimize vâsıl olmamıştır. Posta idaresi anlaşılabilir bugünlerde sadece «alsın versin» mektuplarını nakletmekle meşguldür.

AVRUPA EMPERYALİZMINE KARŞI:

Bütün Dünya İşçileri Birleşiniz!
Birleşin atlayarak dağları, denizleri!
Birleşin ki yeryüzü kara devri unutsun;
O ayaklı kasalar artık caddeyi tutsun!
Birleşin çalışanlar! Bu herfler sizleri,
Bir mekkâre beygiri dağlar gibi dağıladı,
Bu damgayı kökünden silmek için birleşin!
Birleşin işte tatlı yerine geldik işin,
İşte hepsi kaçıyor tabanları yağladı!...

Şair Yoldaş

TUSTAV

کیملره عمله دیرلر ؟

انسانلرک بر آراده باشمالرینک ، یعنی « اجتهای حیالک ، اساسی « سنی » یعنی چالیشما قدر ، انسانلر دیاده اون بیکرجه ، بوز بیکرجه سنلر دتیری باشبورلر ، شو حالده اون بیکرجه ، بوز بیکرجه سنلر دتیری ده چالیشبورلر ، چاریشبورلر ، بشاه عمل دییاده بوز بیکرجه سنلر دتیری چالیشیجی انسانلر موجود اولمشدر .

فقط شونی بیلیمک لازمدر که هر چالیشان انسانه عمله دتیره مزه اصل معناسیله عمله دتیرا بورده اونه دتیری موجود دکندی ، آجق ایکی بوز دتیره دتیری ظهور ایشدر .

او حالده عمله نهدن ظهور ایشدی و چون بیره عمله دتیرلر ؟

بو مسئله به شوبله جواب بوروله یلور :

بیر ششمدی « قایقالبزم » یعنی « سرمایه دارلیق » دتیلن بدورده باشبورلر . سرمایه دارلیق اوله بدوردرکه او دورده بوتون دییادهکی انسانلر ایکی بو بوک صنفه آریلیرلر . بر قسمی پارلرک ، ماکنلرک ، طوبراقلرک ، کلرک ، ماللرک خلاصه سرمایه دتیلن وکلر کنیردن بوتون وارلقلرک صاحبلریدرلر . بولره سرمایه دار دتیلیر . مثلا موسیو هوکنن بر سرمایه داردر . عمله هر کون اون ذرت ساعت چالیشمالی ا « دین ضیا سغلاده بر سرمایه داردر . بوله آدملره سرمایه دار دتیلدیکی کی « بورزوا » ده دتیلیر . انسانلرک دیکر قسمی ایسه کلیر کنیردن هیچ رشینه مالک دکلدلرلر . بوتون باشایا بیلیمک ایچینون قول ویا خود عینی زمانده فکر قوللری سرمایه دارلره کیرالاماعه و آلدقلری کوندهک ویا آیلقه باشاماعه مجبوردرلر . بولرک قوللری ویا قنلری بر قضایه اوغز ارسه ویا خود آرتق چالیشماز اولورسه بولر اخلقدن بولور ویا سوقا قرده سنورونورلر . بو

قسم انسانلره ده ایشیجی ویا بولره دتیریلیر . مثلا بر بولره ندرم . برما کنیمت ویا ر کونده لکچی ده بولره ندر . در . بو ایکی صنفک آراسنده باشایان دیکر برطاقیم انسانلرده واردرکه بولر خالربنه کوره یا بورزوو آره ، یا بولره ندر یا بولاشیرلر . بولره ندر یا سرمایه دارلیق دوری دوغوردی . سرمایه دارلیق دیدیکمز ما کنسه دوری ایسه باشایالی آجق (۱۵۰) سنهی کچمز . سرمایه دارلیق دورندن اولده ایشیجیلر واردی . فقط اولور عمله و بولره ندر ضایلمازلر . مثلا بر زمان اسپرل واردی . فقط اسپر جانسز بر آلت کی افدیسنک مالی حسابیلردی . طالبوکه عمله قانون نظر نده خر یعنی سریشدر . اینترنه چالیشیر ، اینترنزه چالیشماز ، بو سریشلکک ناصیل آلدایجی رشنی اولدیی و ایشیجینک اخلقدن اوله مک ایچون ناصیل بر امیر کی چالیشمه مجبور اولدیی تر ماشقه کون ایضاح ایدم جکمز . (صکره بر زمانلر کوچیکه اضافه واردی . حلاقه وارددر . بولره عمله ضایلمازلر . چونکه بولرک « قانار کوچکده اولنه نده بر سرمایه لری وارددر . بولر سرمایه سز چراق بیله اولهلر بو کون سرمایه صاحی و اوسنه اولاق فکر نده درلر . طالبوکه عمله سرمایه نامه قول قوتندن باشقا حیه واحده به مالک دکلددر .

سأ علیه عمله اولایمک ایچون شو اوج شرط لازمدر و آجق بوشر طاری حائر اولان ایشیجیلر عمله یعنی بولره ندر نامنی الیرلر :

- ۱ - حقوق قانون نظر نده سریشت اولماق . یعنی
- ۲ - استحصالی واسطه لرندن محروم اولماق . یعنی کدیسنک کنندی حسابنه چالیشاجی آلات وادوانی اولماق . ایشان بولره ندر دکلددر .
- ۳ - گندهی قولک و فکرینک قوتنی آجق بللی بر زمان ایچون سرمایه داره کیرالامق ، یعنی بولنجده قانار وقانر طوقاعنه سرمایه داره کوله اولان چاره لر اوشاقلر قبو قوللری عمله یعنی بولره ندر دکلددر .

KIMLERE AMELE DERLER?

İnsanların birarada yaşamalarının, yani «icimai hayatın» esası «sa'y» yani çalışmaktır. İnsanlar dünyada onbinlerce, yüzbinlerce senelerden beri yaşıyorlar, şu halde onbinlerce, yüzbinlerce senelerden beri de çalışıyorlar, çarpışıyorlar, binaenaleyh dünyada yüzbinlerce senelerden beri çalışıcı insanlar mevcut olmuştur.

Fakat gunu bilmek lâzımdır ki her çalışan insana amele denilemez. Asıl manâsiyle amele dünya yüzünde öteden beri mevcut değildi. Ancak ikiyüz seneden beri zuhur etmiştir.

O halde amele nereden zuhur etti ve niçin bize amele diyorlar?

Bu meseleye şöyle cevap verilebilir:

Biz şimdi «Kapitalizm» yani «Sermayedarlık» denilen bir devirde yaşıyoruz. Sermayedarlık öyle bir devirdir ki o devirde bütün dünyadaki insanlar iki büyük sınıfa ayrılırlar. Bir kısmı paraların, makinelerin, toprakların, gemilerin, malların hülâsa sermaye denilen ve gelir getiren bütün varlıkların sahibleridirler. Bunlara sermayedar denilir. Meselâ Mösyö Hügnen bir sermayedardır. «Amele hergün 14 saat çalışmalı!» diyen Ziya Molla da bir sermayedardır. Böyle adamlara sermayedar denildiği gibi «burjuva» da denilir. İnsanların diğer kısmı ise gelir getiren hiç bir şeye mâlik değildirlir. Bunlar yaşayabilmek için kol veyahut aynı zamanda fikir kuvvetlerini sermayedarlara kiralamaya ve aldıkları gündelik veya aylıkla yaşamaya mecburdurlar. Bunların kolları veya kafaları bir kazaya uğrarsa ve yahut artık çalışamaz olursa bunlar açıktan ölürlü veya sokaklar-

da sürünürler. Bu kısım insanlara da işçi veya proleter denilir. Meselâ ben bir proleterim. Bir makinist veya bir gündelikçi de proleterdir. Bu iki sınıfın arasında yaşayan diğer birtakım insanlar da vardır ki bunlar hallerine göre ya burjuvalara, ya proletaryaya yaklaşırlar. Proletaryayı sermayedarlık devri doğurdu. Sermayedarlık dediğimiz makina devri ise başlayalı ancak (150) seneyi geçmez. Sermayedarlık devrinden evvel de işçiler vardı. Fakat onlar amele ve proleter sayılmazlar. Meselâ bir zaman esirler vardı. Fakat esir cansız bir âlet gibi efendisinin malı sayılırdı. Halbuki amele kanun nazarında hür yani serbesttir. İsterse çalışır, istemezse çalışmaz. Bu serbestliğin nasıl aldatici birşey olduğunu ve işçinin açıktan ölmek için nasıl bir esir gibi çalışmaya mecbur olduğunu bir başka gün izah edeceğiz. Sonra bir zamanlar küçük esnaf vardı. Halâ da vardır. Bunlar da amele sayılmazlar. Çünkü bunların ne kadar küçük de olsa yine bir sermayeleri vardır. Bunlar sermayesiz çırak bile olsalar bugün sermaye sahibi ve usta olmak fikrindedirler. Halbuki amele sermaye nâmına kol kuvvetinden başka habbe-i bâhilde'ye mâlik değildir.

Binaenaleyh amele olabilmek için şu üç şart lâzımdır ve ancak bu şartları haliz olan işçiler amele yani proleter nâmını alırlar:

1 — Hukuk kanun nazarında serbest olmak. Yani esir olmamak.

2 — İstihsal vasıtalarından mahrum olmak. Yani kendisinin kendi hesabına çalışacağı âlât ve edevâtı olmamak. Esnaf proleter değildir.

3 — Kendi kolunun ve fikrinin kuvvetini ancak belli bir zaman için sermayedara kiralamak, yani ölüncüye kadar ve karın tokluğuna sermayedara köle olan câriyeler, uçaklar, kapıkulları amele yani proleter değildirlir.

TÜSTAV

ایسته بو اوچ شرطی حائر اولان انسانلر بو کون دویانک هر بوجاغنده یوزلرجه میلیونلره وار سیورلر . جمعیتی دویوان ، یاشانان اولنلردر . اصل یاشاماق ، راحت ایتمکده اولنلرک حقی در . حالبوکه پروله نر هر برده آج ، سفیل و پریشاندیر . سرمایه دار ایسه طوق ، سفیه و مسرفدر . فقط بری بربری باقار ، قیامت اولندن قویار . کیم قیامتدن قورقارسه او ، اولای ایشجینلرک حتی طاحالی در . ایشجی ده آدمدر . همده دونیا لک افندیسی اولماغه لایق بر آدمدر . — قارامان —

صفتک یکپاره بر تشکیلاتلی کتله حاله کلسی احتمالندن اندیشهیه دوشنن مأمورین ، ایشجیلرک اداره ده کی معاملاتی دائماً قصداً تأخره اوغرا تمقده در . بوکا بار لاق بر مثال اولارق بوبار آمده ، اون کون اولد نیری ، ایشجی ماهیه استحقاقی حق ایندیکی حالده ، مأمورینک بوردرولری تصدیق ایندکلرندن ، زواللی ایشجیلره صدقه و برر کی آتیق بش اون غروش و برلدیکی قید ایده سیلیرز . حالبوکه مأمورین افندیلر من برعاشدن ماعدا آروجه آوانس دخی آلمشلردر .

آناطولی شمندوفر جیلر جمعیتی

اسکیشهر عارضه یازینور :
 بوندن بش سه اول مههود سوسیالیست یار تیلرندن رغبر و بنده بوراده تشکل آیتش ایسه ده ، هر ساحه ده اولدنی کی ، بر آلی کاعدی پارچه لرندن باشفه بر اثر بر قامشدی . بالآخره اسکیشهرک دشمن طرفندن ایستیلایی اوزر یسه لاشریده تشکل آیدن قماوق صندیی ده ، وزمانکی احوالک فوق العاده ایکی و دکولی اعضالرینک رضاقم واهی اسادات نایجه سی توقیف خانه یه دوشمه لری بوزندن داغیلمش ، و موجود یازیمی بو ظلمه اوغرایان آرقاداشلره یاردیم صورتیه صرف اولمشدی . اسکیشهرک استردادیی متعاقب کرک اوراده بولنان کرکبه استانبولدن کان شعورلی مجاهدلرک غیرتلیله معلوم اولان صو ک شکلده آناطولی شمندوفر جیلر جمعیتی وجود بولدی .

شوحالره نظراً ذیه جکسکزه ، که « سز حقوقیکیزی مدافعه ایچون ایچون حرکتک کلبور ، شدتله مجادله ایتمورسکتیز ؟ » بز المزدن کافی یاغمه جالبشوروز . فقط موفقیتلی بر مجادله تک بریحی شرطی ، بالعموم ایشجیلرک صیقی بر نساند و اتحادیدر . بوا یسه هنور تحقق آیتش دکلدره . دوغروسوی تر شعورلی عد اولنانلر من سیله ره برلره محتاجیز . بو جهندن انکشافی ، متحد حرکت قابلیتی احراز ایجه نی ، بومسائل حقنده بزدن دهاز یازمه معلومات صاحی اولانلرک وبالخاصه جوق قیمتلی وسو کیلی ایندیلمنلرک ارشاد آسندن بکلوروز . جمعی ترک شیمدی به قدر اولان معاملات و فعالیتی بوندن صو کرا کی مکتوبنده یازارم .

اسکیشهر ۳ اغستوس ۳۴۰
 صدفی

جان قور تاران

جمعیتمزک تشکلی هیکاملرنده ، یوقاییدن مأمورین صتی ده ، « مأمورین جمعیتی ده بر تشکیلات قور دیار . بونک عیكسی تأثیرله ایشجیلرک جوق صار صتیلر کچیر دیار . مدیره یه یازامق غایبسی لغیب آیدن بوسندکان جمعیتمک افقاع ایندیکی بوتون کوجلکلره زغما ، ایشجی مجاهدلرک غیرت و شایق سایه بنده شمندوفر جیلر جمعیتی بو کونکی موجودیتی محافظه ایده بیلمشدر . الآن بو کون بوا یکی زقیم تشکیلات بر برسه مخالف بر وضعیتده در . ایشجی

مشروطیتک اعلاندن روم ایلیدن کانلریاض کجه کلاهلیسه « یا حریت یا اولوم » دبه یازمشلرسه ، آووقات حسن بک ده سیاه قالیغنک اورنکاسنه عینی حرفلره « یا میلیونر یا معوت » دبه یازد برمشدی . میلیونر و یا معوت اولوق ایچین ، آتیق کوز اولوق لازمدی . آتیق کوز اولوق ایچین ایسه ، کوزی قاپلی اولانلری بوانق اولرده استفاده ایتک ایجاب ایندیوردی . آووقات حسن بک ایکی آئنده ایکی برور کتور قرتی کون خرقه کیمه استانبول سو قاقلرندن کوزی قاپلی آدام آر دی . فقط بولایادی . بر کون اسکی بر دوستنه راست کلدی او کادر برخی آکلادی . دوستی دبدی که :

İşte bu üç şartı haiz olan insanlar bugün dünyanın her bucağında yüzlerce milyonlara varıyorlar. Cemiyeti doyuran, yaşatan onlardır. Asıl yaşamak, rahat etmek de onların hakkıdır. Halbuki proleter her yerde aç, sefil ve perişandır. Sermayedar ise tok, sefil ve müsriftir. Fakat bir yer biri bakar, kıyamet ondan kopar. Kim kıyametten korkarsa o, evvelâ işçinin hakkını tam mahdır. İşçi de adamdır. Hem de dünyanın efendisi olmaya lâyık bir adamdır.

— Karaman —

«0»

ANADOLU ŞİMENDÜFERCİLER CEMİYETİ

— 0 —

Eskişehir muhabirimiz yazıyor:

Bundan beş sene evvel mâhut sosyalist partilerinden bir grup da burada teşekkül etmiş ise de, her sahada olduğu gibi, bir alay kâğıt parçalarından başka bir eser bırakmamıştı. Bilâhare Eskişehir'in düşman tarafından istilâsı üzerine Ankara'da teşekkül eden Teavün Sandığı da, o zamanki ahvâlin fevkalâdeliği ve değerli âzalarının bir takım vâhî isnâdât neticesi tevkifhaneye düşmeleri yüzünden dağılmış, ve mevcut parası bu zulme uğrayan arkadaşlara yardım suretiyle sarf olunmuştu. Eskişehir'in istirdadını müteakıp gerek orada bulunan gerekse İstanbul'dan gelen şuurlu mücahitlerin gayretleriyle malûm olan son şekilde Anadolu Şimendüferciler Cemiyeti vücut buldu.

Cemiyetimizin teşekkülü hengâmlarında, yukarıdan memurün sınıfı da, «Memurün Cemiyeti» diye bir teşkilât kurdular. Bunun aks-ı tesiri ile işçiler birçok sarsıntılar geçirdiler. Müdüriyete yaranmak gayesini takip eden bu bendegân cemiyetinin ikâ ettiği bütün güçlüklerle rağmen, işçi mücahitlerin gayret ve sebatı sayesinde Şimendüferciler Cemiyeti bugünkü mevcudiyetini muhafaza edebilmiştir. El'an bugün bu iki rakip teşkilât birbirine muhalif bir vaziyettedir. İşçi sınıfının

yekpare bir teşkilâh kitle haline gelmesi ihtimalinden endişeye düşen memurün, işçilerin idaredeki muamelâtını daima kasten teahhüre uğratmaktadır. Buna parlak bir mısâl olarak bu bayramda, on gün evvelinden beri, işçi mahiye istihkakını hakettiği halde, memurün bordrolarını tasit ettiklerinden, zavallı işçilere sadaka verir gibi ancak beş on kuruş verildiğini kaydedebiliriz. Halbuki memurün efendilerimiz bir maaştan maada ayrıca avans dahi almışlardır.

Şu hallere nazaran diyeceksiniz, ki «siz hukukunuzu müdafaa için niçin harekete gelmiyor, şiddetle mücadele etmiyorsunuz?» Biz elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Fakat muaffakiyetli bir mücadelenin birinci şartı, bilumum işçilerin sıkı bir tesanüd ve ittihadıdır. Bu ise henüz tahakkuk etmiş değildir. Doğrusu biz şuurlu addolanlarımız bile rehberlere mühtacız. Bu cihetten inkişâfı, müttehit hareket kaabiliyeti ihraz etmeyi, bu mesâl hakkında bizden daha ziyade malûmat sahibi olanların ve bilhassa çok kıymetli ve sevgili Aydınlığımızın irşadâtından bekliyoruz. Cemiyetimizin şimdiye kadar olan muamelât ve faaliyetini bundan sonraki mektubumda yazarım.

Eskişehir 3 Ağustos 340

«0»

Hikâye:

CANKURTARAN

— 0 —

Meşrutiyetin ilânında Rumeli'den gelenler beyaz keçe külahlarına «ya hürriyet ya ölüm» diye yazmışlarsa, avukat Hasan Bey'de siyah kalpağının ortasına aynı harflerle «ya milyoner ya mebus» diye yazdırmıştı. Milyoner veya mebus olmak için, açık göz olmak lâzımdı. Açık göz olmak için ise gözü kapalı olanları bulmak, onlardan istifade etmek icap ediyordu. Avukat Hasan Bey iki elinde iki projektör kırk gün kırk gece İstanbul sokaklarından gözü kapalı adam aradı, fakat bulamadı. Bir gün eski bir dostuna rast geldi, ona derdini anlattı. Dostu dedi ki:

بن تراوای شرکتک حصه داراندهم. اگر مبعوث
 انتخاب ایدینک زمان، مجلسدن مساعی قانونک چیقماسته مانع
 اولورسهک سکا بردکل، بیک دانه کوزی قاپلی بولا بیلیرم .
 بازارلق اولدی وحسن بکی دوستی قالاالی بربره کونوردی.
 کیرلی، جامورلی، بورغون یوزلی، آلری ناصرنی، باقارلی شیش
 یوزلجه بیکلرجه انسان بوراده حسن بکک سوزلری دیکلمک
 ایچین بکلر یوزلیدی . بولر هر نه سن روز کلردن دردلرته
 برمدد او مان زواللی استانبول عمللری ایدی . حسن بک
 هم بون عمللردن برحمت تشکیل ایدی . بو حیثتک کندیس
 هم رئیس ، هم قاصدارلی ، هم کاتبی ، هم متمدی اولدی
 دخولیه طوبلانی . حیثتک قاصاسی طولدی . دیک ایشلر بولنده .
 فقط اغایه دهسا ای زمان واردی . نیلونه اولق ایچین ایسه
 بر قاج سته بکلرک لازمدی . حالبوکه هیچ بکلر مدده بر
 کبیر پایلا بیلردی .

حسن بک بر کیمه قاصادهک بارالوی قایاغنه، قایاخی قایاغنه
 و کندیس بر اولور بول آتارلق بویوک درمه دوغرو فریبکی
 بکلدی . بو بویوک بکلر کتارنده طوردی . حسن بک بر
 مووره آتلادی موور بویوک قاراللق روز کارلی ده کبرله
 دوغری آچیلدی . آز کیتیلر اوز کیتیلر، دریا ده کبر دوز
 کیتیلر . سر دونه او بودی، ما کیتست حورلاماغه باشلادی
 موورده بالکلر ایکی ایچین کور قالدی، بویوک بریبی حسن
 بک فقط او نه کیمی کم ؟ اونه کیمی نه ی یاقین بر تراوای
 عمللری . بو باغری یاقین عمله حسن بکک دالوره نی داما
 وقتنده سزمتین وارنک پشندن قاراده اولومو بویوک دیکیلینه
 ودم کبرده موورک دومن دولاینه طاقباشدی .

کیمه . ساهت نام اون ایکی . کیمه قاراللق ، سولر
 قاراللق ، حسن بکک قایاخی قاراللق ، حسن بکک پشندن باشه
 قاراللق . قاراللق . قاراللق . قاراللق . بو قادار قویو
 قاراللق ایچنده بر لسه آیدینلق بوقی به ؟ وار یه قارداشم
 وار بکلر بر آز کورورسک . . .

تراوای عمللری دوغرو اولدی . آلینی قلدردی . بوردنبره
 حسن بکک غیرتلاغه پایشدی . حسن بکک باشی صارسیلدی
 قایاخی و جدی وایکیمی بردن اوزک پشندن ده کبره آیدیلر . .
 قایاخی بر قایاخی کی یوزو بودی وارنک اطرافنده عملله وقت
 آتک آتله اوست اوسته بوغوشو بودیلر، حسن بکک بر تکمه ده
 ده کبرکیدی قان دینی بویلادی . قارا قایاغک عمله حقلردن چالاش
 سیرماهیسی، عمللک آتله کیددی، قایاخی بادی .

موور چوق اوز قلاششدی . تراوای عمللری قاراللق
 و قوتلی ده کبرده یاب بالکلر قالدی ؟ عیجا یاب بالکلر قالدی
 دیرسک ؟ نه کبره . . .
 بغری یاقین تراوای عمللک آلی قاراللق سولرک ایچنده

ایشیلداین آیدینلق بر شیکه دوغوندی . بونی اولی سانی بر
 قورناران کچی ساحل سلانته بیقاردی .
 عیجا بونی نه ایدی ؟
 بو آیدینلق شی « آیدینلق » عموه سنک اوکون چیغان
 سولک نومروسیدی . . . « ماصالحی بولداش »

ایشیلر هنر قارشی یکی برنجاوز

تورک قهرامی آچیلقدن وایشیلرکدن قیریلور . بر
 زواللیک بر قومانیساده قویو جیرانی ویا بیلنجی غایبی اولو
 بیلنسی ایچون بیله آرتق اوله بر قاج مبعوثک بوسیه سی
 کافی کلپور . فقط بو کافی کلمه ، یعنی ایشیلر بر دفعه همراه
 اولو بیلنسی بیله او بو موقعدن ینه آمین ده کلدر . مثلا بوسته
 ادارسی کی براداره (۲۵۰) موزی بردن قوللردن طوتجه
 سواقه آتار . و بونی بر موقیت کی غزتلرده آیدیلر .
 یا حود مثلا تراوای قومانیسای کی مجرم بر قومانیسای تورک
 عمللری تورک ژاندارمنسک ایقارلی آتله آتماغه سبب اولد .
 قدنصره ، غدرینه دوچار اولالری هت بردن آتلمک بوسیه
 فیرلانیر . و بولر حکومت و فرقه بولر ندرسه ده بوش و عدلردن
 باشقه بر شی بولامارل .

کیچن کون آقره — سبواس خطنده ده بولر بکلر
 بر حایه ظهور ایشدی . بوراده وسائط انشایی دانا
 غیر کافی ، حتی غیر فی در . اخیراً ینه بر قول جو کور .
 ینه بر عمله بونک آتنده قلیور . آناطولونک دیکر انسانیفر
 کی ، کتیلر ندره ده آرتق بر قمت کور بک باشلان شرخی چوقلری
 بو دفعه سکوت ایچیلورلر . اک طلیبی بر واسطه به — یعنی شریعه
 صراحت ایدیلورلر . فقط تراوای بکلر پروتستوسنده ، ال بکلر
 دیدکی کی عملله یه قارشوسنده حکومتی و حکومتک آرتاسنده
 اجنی عمللری بولور . بونی جمهورت غرته سنده اوغوشدن
 زمان اشاعلق ایستدک . بز دیورزک :

واقعا عمللک تورکی ، فرانسزی، بولغاری بوشیر ، فقط
 اجنی محکملر نندن کتیراش قرداشلر هنری، محکملرک آیدوسقل
 اولادلرینه قارشی قویق فوق العاده بر انصافسز ایشدر .

آیدینلق

هر آتک برنجی کونی اششار ایدر علمی مار قسیت
 مجموعه سی دور . نسخه سی اون ، سنه لک آونیه سی ۱۲۰
 غروشدر . آیدینلقه و برله حک اون غروش بوقون عمله
 صنایع نشریانه بایش بر یاردم دیکلدور .

آمدی مطبعه سی مدیر مسئوله : صدر الدین جهول

— Ben Tramvay Şirketi'nin hissedârımdım. Eğer mebus intihap edildiğin zaman, Meclis'den Mesal Kanunu'nun çıkmasına mâni olursan, sana bir değil, bin tane gözül kapalı bulabilirim.

Pazarlık uydu ve Hasan Beyi dostu kalabalık bir yere götürdü. Kirlî, çamurlu, yorgun yüzü, elleri nasırlı, bacakları şiş yüzlerce binlerce insan burada Hasan Beyin sözlerini dinlemek için bekliyordular. Bunlar her esen rüzgârdan dertlerine bir medet uman zavallı İstanbul ameleleri idi. Hasan Bey hemen bu amelelerden bir cemiyet teşkil etti. Bu cemiyetin kendisi hem reis, hem kasadarı, hem kâtibi, hem mütemedi oldu. Duhulîye toplandı. Cemiyetin kasası doldu. Demek işler yolunda. Fakat intihaba daha epey zaman vardı. Milyoner olmak için ise birkaç sene beklemek lâzımdı. Halbuki hiç beklemeden de birşeyler yapılabilir. Hasan Bey bir gece kasadaki paraları kalpağına, kalpağı kafasına ve kendisini bir otomobile atarak Büyükdere'ye doğru fertiği çekti. Otomobil deniz kenarında durdu. Hasan Bey bir motora atladı. Motör büyük karanlık rüzgârlı denizlere doğru açıldı. Az gittiler uz gittiler, derya deniz düz gittiler. Serdümen uyudu, makinist horlamaya başladı. Motörde yalnız iki açığöz kaldı. Bunların birisi Hasan Bey, fakat ötekisi kim? Ötekisi bağı yanık bir tramvay amelesi.. Bu bağı yanık amele Hasan Bey'in dalaveresini daha vaktinde sezmiş ve onun peşinden karada otomobilin dingiline ve denizde motörün dümen dolabına takılmıştı.

Gece. Saat tam oniki... Gece karanlık, sular karanlık, Hasan Bey'in kalpağı karanlık, Hasan Bey baştanbaşa karanlık. Karanlık... Karanlık... Karanlık... Bu kadar koyu karanlık içinde bir lekme aydınlık yok mu be?... Var be kardeşim, var bekle biraz görürsün!..

Tramvay amelesi doğruldu. Elini kaldırdı. Ve birdenbire Hasan Bey'in gırtlığına yapıştı. Hasan Beyin başı sarsıldı. Kalpak uçtu ve ikisi birden onun peşinden denize atıldılar... Kalpak bir kalpak gibi yüzüyordu ve onun etrafında amele ile evrakat alt alta üst üste boğuşuyordular. Hasan Bey bir tekmede denizin yedi kat dibini boyladı. Kara kalpağın amele haklarından çalınmış sermayesi amelenin eline geçti, kalpak battı.

Motör çok uzaklaşmıştı. Tramvay amelesi karanlık ve kuvvetli denizde yapıyalmız kaldı. Acaba yapıyalmız kaldı mı dersin? Ne gezer...

Bağı yanık tramvay amelesinin eli karanlık suların içinde ışıldayan aydınlık birşeye dokundu. Bu şey onu tıpkı bir cankurtaran gibi sâhil-i selâmet'e çıkardı.

Acaba bu şey ne idi?

Bu aydınlık şey «Aydınlık» mecmuasının o gün çıkan son numarasıydı.

«Masalcı Yoldaş»

«o»

İŞÇİLERİMİZE KARŞI YENİ BİR TECAVÜZ

o

Türk fukarası aklıktan ve işsizlikten kırılıyor. Bir zavallının bir kumpanyada kapıcı çırağı veya biletçi yamağı olabilmesi için bile artık öyle birkaç mebusun tavsiyesi kâfi gelmiyor. Fakat bu kâfi gelse, yani işsiz bir defa amele olabilsen bile o bu mevkiinden yine emin değildir. Meselâ Posta İdaresi gibi bir idare (250) mütevezzil birden kollarından tutunca sokağa atar. Ve bunu bir muaffakiyet gibi gazeteler de alkışlar. Yahut meselâ Tramvay Kumpanyası gibi mücerim bir kumpanya, Türk amelesini Türk jandarmasının ayakları altına alınmaya sebep olduktan sonra, gadri-ne düçar olanları hep birden açlığın pençesine fırlatır. Ve bunlar Hükümet ve Fırka kapılarında sadece boş vaatlerden başka birşey bulamazlar.

Geçen gün Ankara - Sivas hattında da bunlara benzer bir hadise zuhur etti: Burada vesait-i inşâiye zaten gayr-i kâfi, hatta gayr-i fennidir. Ahiren yine bir tünel çöküyor. Yine bir amele bunun altında kalıyor. Anadolu'nun diğer insanlar gibi, kendilerinde de artık bir kıymet görmeye başlayan gereflî çocukları bu defa sülküt etmiyorlar. En tabii bir vasıtaya - yani greve - müracaat ediyorlar. Fakat tramvaycılar protestosunda Vali'nin dediği gibi amele yine karşısında Hükümeti ve Hükümetin arkasında da ecebi amelesini buluyor. Bunu Cumhuriyet Gazetesi'nde okuduğumuz zaman inanmamak istedik. Biz diyoruz ki:

Vakıa amelenin Türk'ü, Fransız'ı, Bulgar'ı yoktur. Fakat ecebi memleketlerinden getirilmiş kardeşlerimizi, memleketimizin aç ve sefil evlâtlarına karşı koymak fevkalâde bir insafsızlıktır.

AYDINLIK

Her ayın birinci günü intişar eder ilmi Marksist mecmuasıdır. Nüshası on, senelik abonesi 120 kuruştur. Aydınlığa ve rielecek on kuruş bütün amele sınıfı neşriyatına yapmış bir yardım demektir.

Âmedi Matbaası Müdür-i Mesûl: Sadrettin Celâl

بوتون دونيا ايشجىلىرى بىرلەشكىز!

ايدىلىق

۰۴ سۆز

۲۰۱۰ يىلى
۳۴-۹۷۴

فوق العاده ئىشلەپ چىقىرىش

۲
سائى

TÜSTAV

قىتاي غەربىي شىمالى

ئىستانبۇل: ئامدى ئىشلەپ چىقىرىش

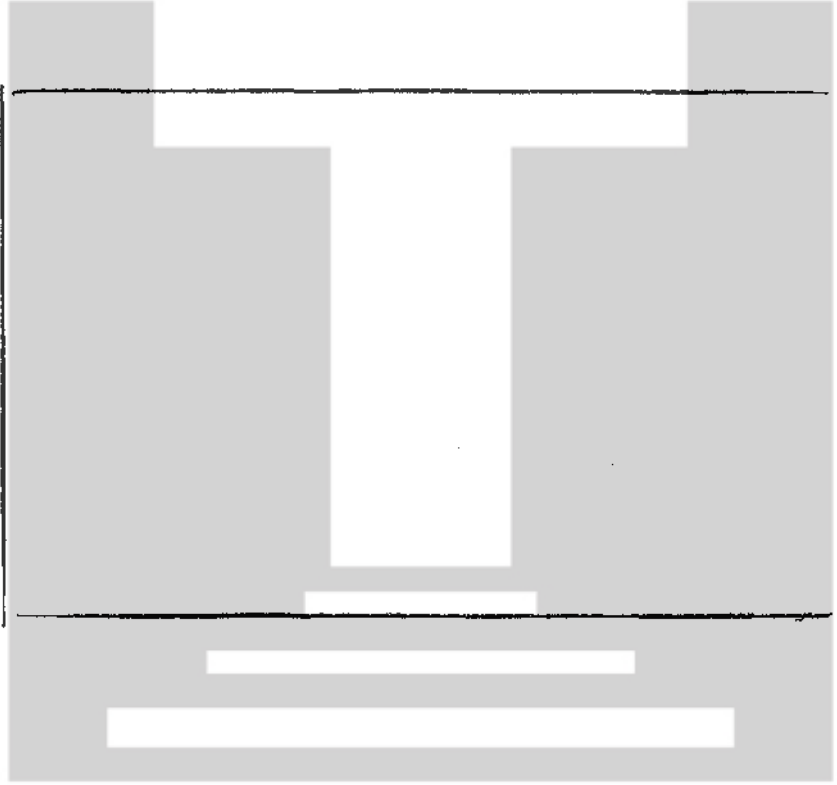
BÜTÜN DÜNYA İŞÇİLERİ BİRLEŞİNİZ!

AYDINLIK

25 Eylül
549 — 924

Fevkalâde Amele Nüshası

3
Sayı

Fiyat 5 kuruştur

TÜSTAV

Istanbul Amedi Matbaası

بورك اميد

بر مسای قانونی چيقيمور . بزده ايشي مسنگ آنيقه سي
 وارد . فقط کيسه آکلانيسک . کيمسي آکلانسي ايشي
 شهرزده نسه زده ، فارقه زده قومبايه زده يالديار ياشيد .
 بريلان بولدي ايشي بيلر کيسه مک کوزوه کيرسي . کوي زده
 اورازده اوغراشان ، ياغور ، صوغوق ، کونش ، ديه بوب
 ديدني بوقدر اسانلر کوزه کوزومر .

دکوزده ، قايقرده ، واپور زده چيرينان بوقدر زوليلر .
 نظر اعتباره آلتياز . خلاصه بيلگرجه ايشي بيلر قلمده انکار
 ايديلر . حقلي طابيلماز چيکدکلي بيلمز ، چونکه چودلري
 طابيلماز . ايشته بو طابيلماز نزلر کند بيزي طابيلماز
 ايشته بو کوزه کوزومر نزلر کند بيزي کوزومر . حقلي
 بيلر ، امکيزي غصب ايدلر و صوکراده و اولمري انکار
 ايدلر و اولمري ، حقلي طابيلماز اولمري ، امکيزي
 قولاي قولاي قايديرمايلر اولمري طابيلماز . بوقسه
 قياسته قدر بو مشکرلر ، بو ناکوزولري کوزومر ايشته
 طابيلماز ، و ايشته دکاري کي ايشته بيزي بيلر
 و اولمري بولر ناسل طابيلماز بيلر ؟ هرکس بولر
 کندي باشته فاليرسه نه کيسه بزي طابيلماز ، نه ده کيسه
 سسيزي ايشته بيلر . بر الک سسي چيماز برتک سامان
 چومر کوزومر چوجوق بيله طويجه کوزومر . فقط ، بيلگرجه
 الک بوز بيلگرجه شافيرديسي بونون بوزي دوياز . بر بوز
 باغلاغش بيلگرجه بوز بيلگرجه سامان بوزي دستي انکومت
 فونلري بيله غيرماز .

آه بو سوزلر شندي به قدر بوز بيلگرجه دفته سويلمش
 کيسه ايشتمش ، کيسه آکلانمش . وارسين ايشتمش
 وارسين آکلانمش ، بنده بوز بيلگرجه دفته داهايه بوزومر .
 ميلونلرسه دفته داهايه سويلومر . آکلانمش بوزومر .
 معصافه ايش اولمه دکل بو سوزلر بوسيتونده ايشتمش
 دکل . ايشته غونسي ، بيلگر بر عمله نامل جمعي داهايه غندي
 و اولسون مؤسملري ... ياشاسين ايش بيلر بر آزاده
 طويلاق ايشته بيلر مجاهدلر امکيز مشکور اولسون اولدلر .
 ايشي قارداشلر ، بو تجربلي اختياري سوزلري آي
 ديکيلرکن .

ايشي بيلر بولوش طويلاقده در ، ايشي طويلاقده
 نه سسي ايشتمر بيلر نه ده حقلي حق ايش بيلر . بر دست
 کي بر بيلر باغلي اوليان ايش بيلر باطرونلرک نام معصافه
 اسيري درلر . اولمه باطرون بولر بوسيه بوزومر اوکا راضي
 اولمه مجبور اولولر ، باطرونلرک حاي ايشته ايش قولاندين
 طونار قيو طيشاري ايش . او ايشي کون باشقا بيلر باطرونلرک

کين کون چيکيچ سالاندين بوزولان قوللرک سيزسي
 ديکله ديکله بولمه کيده کين بر آن اولدي ، که کوزومر
 قارار بر کي اولدي ، قاراران کوزومر دکسه بونون معصافه
 ايشي ، و بن هيج بر بري کوزومر اولدم . بر خطه اولديم
 بزده دوردم ، داهايه چوق دورمازدم . ايشي به کيشته وظيفه
 ايشي . بوزومر . بزده باصديقي بيلرکي وجودم بنده بيلر .
 دوشه بيلر کي اولوردم . ايشتم بر سس بکا غيبت اوسته ،
 غيبت ! ديوردي . بوزومر که دوام ايشتم . آز ايلرده برون
 بر چيقلق فوندي ... آيديشي . بو چيقلق کيشته بولر .
 لدرک بکا دوغري کليوردي . باغدن بيلر کين بولر کوزومر
 يديلاندي . اولاد بر دانه و بر ديم ... بولر باطرونلر
 چويريور همده صحيفه لري کوزومر کيرسيوردم ، اوخ ديم
 نه بر چوق ايشي حرکتي وار . قلمده دوغان سويج
 کوزومر پارليور . بوزغونلشي براز ديشه بيلرک ايشي
 ايشته سسه اوغراشه . قهوه ي ايجرکن ماسه اوشتمده بوزولان
 بر غزته بولر کوزومر کيرسيوردم .

و عمله نامل جمعي ، باشلني کوزومر فال طاشي
 کي آيدلر ، فنجاني شوله بر طرفه براقدم . غزته ي آيه
 آلهرق بو باشنگ آلتنده کيا بيلر و فودم ، او فودمه بوزومر
 خوب خوب ايشته باشلادي .

نبايت آکلانم که بيلر بر عمله جمعي داهايه دوغش .
 سه و بولدم ، سه و بولدم ، سه و بولدم . اوزون عمرلي و فيضلي
 اولانسي نياز ايشتم . آوه کليديکم زمان کوزومرک سويج
 پارليورنه باقه رزق اطرافني آيدلر . کيم بيلر نه ظن ايشتمر .
 هر حاله کونده لکک آرتديشه و بنده کي سويجک اولدن
 ايلري کليديکه داهاي اولمدردي . سويجک سيني آکلانمه
 مجبور اولدم . کندي اولمدردي چيقيمنجه دواقلري بوزومر ،
 بو بوللري بولدير اطرافدن اوز اقلانمه باشلادي .

هرکس اويقوبه بائوبده بالکنر باشه قالدم زمان چوقدن
 بري ، ديم ، ايشي اولدلرله بر حال باغادم . دور .
 آيديشته ، بر شيلر بازام و شو وسيله ايله ايشي قارداشلر
 و اولدلرله براز نصيحت ايدم ، ديم .
 آرداشان ، سزه تورکيه ايش بيلرک نه به محتاج اولديني

آکلانم ...
 نه به محتاج بيلر بيلرک ؟ تورکيه ده بر ايشي کتله سي
 اولديني ايشته ...

عادتاً طاعت اولمش بر طاقم بيلر بزده ايشي سني بوقدر .
 بزده بوزومر بوقدر ده بوب بيلر . و بوقناعت بولمدرده
 حق ببولمدرده بيله وارد . و ايشته بولر ايجوندکي مجلسدن

BÜYÜK ÜMITLER

Geçen gün çekiş sallamaktan yorulan kolları mın sızısını dinleye dinleye yolda giderken bir an oldu ki gözlerim kararır gibi oldu, kararır gözlerim değilse bütün muhitim idi. Ve ben hiç bir yeri görmez oldum. Bir lâhza olduğum yerde durdum, daha çok duramazdım. İleriye gitmek vazifem idi. Yürüdüm. Nereye bastığımı bilmez gibi vücutum sendeliyor. Düşecek gibi oluyordum. İşinden bir ses bana «gayret usta, gayret!» diyordu, Yürümeye devam ettim. Az ilerde birden bir çığlık koştı... **Aydınlık!**.. Bu çığlık gittikçe yükselerek bana doğru geliyordu. Yanımdan geçerken benim de gözlerim aydınlandı. Evlât bir tane ver dedim... Yolda yaprakları çeviriyor hem de sayfaları gözden geçiriyordum, oh dedim yine birçok işçi hareketleri var. Kalbimde doğan sevinç gözlerimde parlıyor. Yorgunluğumu biraz dindirmek için mahalle kahvesine uğradım. Kahveni içerken masa üstünde duran bir gazeteye de göz gezdiriyordum.

«Amele Teali Cemiyeti» başlığını görünce gözlerim faltağı gibi açıldı; fincanı şöyle bir tarafa bıraktım. Gazeteyi elimle alarak bu başlığın altındaki yazıları okudum, okudukça yüreğim hop hop oynamaya başladı.

Nihayet anladım ki yeni bir amele cemiyeti daha doğmuş. Sevindim, sevindim, sevindim. Uzun emürlü ve feyizli olmasını niyaz ettim. Eve geldiğim zaman gözlerimdeki sevinç parıltılarına bakarak etrafımı aldılar. Kim bilir ne zan ettiler. Herhalde gündeliğimin arttığına ve bendeki sevincin ondan ileri geldiğine zâhip olmuşlardı. Sevincimin sebebini anlatmaya mecbur oldum. Kendi umdukları çıkmayınca dudaklarını büzdüler, boynularını büktüler, etrafımdan uzaklaşmaya başladılar.

Herkez uykuya yatıp da yalnız başıma kaldığım zaman çoktan beri, dedim, işçi evlâtlarla bir hasb-i hâl yapmadım. Dur, «Aydınlığa» bir şeyler yazayım ve şu vesileyle işçi kardeşlerime ve evlâtlarıma biraz nasihat edeyim dedim.

Arkadaşlar, size Türkiye işçilerinin neye muhtaç olduğunu anlatayım...

Neye muhtacı bilirsiniz? Türkiye'de bir işçi kitlesi olduğunu ispata...

Âdetâ âdet olmuş bir takım beyler bizde işçi sınıfı yoktur, bizde burjuva yoktur deyip geçerler. Ve bu kanaat büyüklerde, hatta mebuslarda bile vardır. Ve işte bunun içindir ki Meclis'ten

bir Mesai Kanunu çıkmıyor. Bizde işçi sınıfının antikası vardır. Fakat kime anlatırsın. Kimisi anlamak istemez. Şehirlerde kasabalarda, fabrikalarda, kumpanyalarda çalışan, çalıştırılan bu kadar işçiler kimsenin gözüne girmez. Köylerde ovalarda uğraşan, yağmur, soğuk, güneş demeyip didinen bu kadar insanlar göze görünmez.

Denizlerde, kayıklarda, vapurlarda çarpınan bu kadar zavallılar nazar-ı itibara alınmaz. Hülâsa binlerce işçiler bir kalemde inkâr edilir. Hakları tanılmaz, çektikleri bilinmez, çünkü vücutları tanılmaz. İşte bu tanılmayan bizler kendimizi tanıtmalıyız. İşte bu göze görünmeyen bizler kendimizi göstermeliyiz. Hakkımızı yiyenlere, emeğimizi gasp edenlere ve sonra da varlığımızı inkâr edenlere var olduğumuzu, hakkımızı tanıyanlar olduğumuzu, emeğimizi kolay kolay kaptırmayanlar olduğumuzu tanıttirmalıyız. Yoksa kıyamete kadar bu münkirler, bu nankörler bizi görmek istemeyecek, tanımayacak ve istedikleri gibi enseleminizde boza pişirecekler.

Varlığımızı bunlara nasıl tanıtabileceğiz? Herkez böyle kendi başına kalırsa ne kimse bizi tanımır, ne de kimseye sesinizi işittirebiliriz. Bir elin sesi çıkmaz, bir tek saman çöpünü küçük çocuk bile tutunca kırar. Fakat, binlerce elin yüzbinlerce şakırtısını bütün cihan duyar. Bir yere bağlanmış binlerce, yüzbinlerce saman çöpü demetini hükümet kuvvetleri bile kıramaz.

Ah bu sözler şimdiye kadar yüzbinlerce defa söylenmiş, kimse işitmemiş, kimse anlamamış. Varsın işitmesin, varsın anlamasın, ben de yüzbinlerce defa bağıyorum. Milyonlarca defa daha söylerim. Anlatıncaya kadar söylerim. Mâmafih iş öyle değil. Bu sözler büsbütün de işitilmemiş değil. İşte nümunesi; yeni bir Amele Teali Cemiyeti daha doğdu; var olsun müessesleri... Yaşasın işçileri birarada toplamak isteyen mücahitler. Emeğinin meşkûr olsun evlâtlar...

İşçi Kardeşler; bu tecrübeli ihtiyarın sözlerini iyi dinleyiniz.

İşçinin kurtuluşu topluluktur. İşçi toplu olmadıkça, ne sesini işittirebilir ne de hakkını hak edebilir. Bir demet gibi birbirine bağlı olmayan işçiler patronların tam manasıyla esiridirler. Onlara patron ne kadar yevmiye verirse ona razı olmaya mecbur olurlar; patronun camı isterse onu kulduğundan tutar, kapıdaşarı eder. O ertesi gün başka bir patronun

عمله‌ای قورقوتماغه تشبث ایشدرکه - اگر ایشدیکمز
 بو حال حقیقتسه - او حالده بو ذالك عقلنه ایدیلینی
 او قورکن محقق بر باوجه خفت کتلی دیمک در .
 همدهده جمهرورتک نامم هفتی بر و طراشی در .
 ارترا باجور ، در سوزدهک وینده کتلی در سویدر جهک در .
 هفتی بر وضعیف قارشی شهریرده امانده رافترا سویدری
 قورقوتماغه ضعیف اهدو قیلیری بو توره افکار عموریه و حکومت
 قارشی سنده شهریر ایدر جهک .

ایدین خطلی : و کونک مهم مسئلهسی جمیعت
 انصاحی و یا یکی دن تشکیلی مسئلهسی در . بو کوه قادار
 جمیعت عمله و ماموری بر آزاده بیرله شدریوردی .
 مثلاً جمیعت هیئت ادارهسی شو ذانلردن متشکلدی :
 سرطیبت ، معاوی ، امور جریه ، مدیر معاوی ، امتعه
 مدیر وکیلی ، حرکت باشکابی ، وزنه دار معاوی ،
 تقیض رئیس وکیلی ، حرکت سر مفتش وکیلی ،
 استانسیق باشکابی ، هیئت فیه باشکابی ، الخ ...

کورولو بورکه بوراده بر تک عمله بیله بو قدر .
 عملهک مستقل جمعی تشکیلی و تنظیم اجهسی ایچون
 اوهر ایشان آرقاداشلره بو تون عمله ظهور یاردیجه
 اولماقده در . آرقاداشلر ! یزه ویردیکمز بو خبره
 قارشی ایدیلق سزه شونی سوویلور : جهوریمز
 سر بسنه زنگین کندی کندیته بو بوران کویلو به ، شمورلو
 و تشکیلاتی عمله به استاد ایدرک آغچ باشا باجق در .
 مامورین و عملهک احتیاجلری ، موقعلری و مسئلهلری
 آری آری در . بولر آری آری جمیعتلر تشکیلی
 اجلی درلر . مشترک تشکیلی ایدلش جمیعتلر هیچ بر
 فایده ویرمز . عمله حرکتی دیمک ، عمله صفتک
 بالذات کندی طرفندن سوق و اداره ایدیلن حرکتی
 دیمکدر . مستقل جمیعتلر تشکیلی ایدیکمز !

اسکی شهر : بوراده نشر ایدلمکده اولان و ددمیر بولو
 مجموعه سی اطرافنده بر بحران وارددر . کچن نسخه ده

آیاغنه دوشهر داما آز بر بومیه ایله ایش آلفه رضی اولور .
 نهایت بوبله بوبله بر کون آچلقدن ، سفالندن محو اولور کیدر
 اولادلری ده جهالندن ، بوقسولقدن عینی طاقته اورغزار .
 هر ایجهی براز دوشو نورسه بو سوزلرک دوشور ایقی تقدیر
 و تصدیق ایدر . او آن ایچین بو سوزلره حق ویرر . لکن
 طویلا نه کت بولی بولمز . بو ایچیلری طویلا نه حق ، کیندیکه
 آرشیفی افتخارله کوردیکمز ، مجاهدلر .
 بو قیبتی رهبرلر دوشور آرقاداشلر قطعاً ما بوس اوللامالی
 درلر . هر کون براز داما فضلہ چالیشمالی درلر . موفقیت اولر
 ایچین در . ایچیلر جمیعتلره قوشکین . اولرک اطرافنده طویلا نیکنر :
 باشقا چاره بوق ، باشقا قور تولوش بولی بو قدر ، باشقا قور تولوش
 بولی بو قدر . اوله ایسه یاشایین ایچی جمیعتلری .

اورده کویلی

ده برچی محمد اوسته

شمندور فرجهک صیدیهسی

مملکت مزده بر شمندور فرجهک ، برده شمندور فرجهک عمله مسئلهسی
 وارددر . بو ایکی مسئله بر بوندن آیرانلر و ستانی و افقده
 سیاحت ایشکله آرتق ایشلر دوزملدی غن ایدرک بایدقلمی
 اعمال دکله جنابت در !

صیدیه یا تارده :

کچن نسخه مزده نشر ایدیکمز اسکی شهر مکتوبی
 بوتون رومایی و آنادولو شمندور فرجیلری آراسنده
 دورین بر علاقه و حرکت او یاندیرماقده در . بونک
 اوزده ریشه بر چوق مکتوبلر آلدق . بونلرده موجود
 مسئلهلری بو نسخه دن باشلا یاراق بر وجه آتی صره ایله
 نشر ایدرکمز و هر شمندور فرجهک آرقاداشلردن کندی
 ایشلر سه عاند یزه بازی کویده زمه سی استیوروز . نشر یاغمز
 حیدر باشا استانسوی اطرافنده طادنا بر حرکت او یاندیر
 مشدر . تقید ایدلرله ، قباحلی کوسته ریلر مملکت مزده
 هر زمان کوریلدیگی کئی دهان قیزمشلر ، کویورمشلر
 و بو حالزیه فارسیلر کیزی کندیلرینه بول بول
 کولدر مشدر در . حتی بو بوکجه رتبه لی بر مامور عمله به
 فارسی و ایدیلینی ، طویلامنه قالمش مشر ، ایدیلنک
 و ایدیلنق کلباتنک کیزی و مضر شیلر اولدقلمی سو یله برک

ayağta düşer, daha az bir yevmiye ile iş alma-ya razı olur. Nihayet böyle böyle bir gün açıklıktan, sefaletten mahv olur gider. Evlâtları da ce- haletten, yoksulluktan aynı âkıbete uğrar. Her işçi biraz düşünürse bu sözlerin doğruluğunu tak- dir ve tastik eder. O an için bu sözlere hak verir. Lâkin toplanmanın yolunu bilmez. Bu işçileri top- layacak, gittikçe arttığını iftiharla gördüğümüz, mücahitlerdir.

Bu kıymetli rehberler doğuyor, arkadaşlar katıyyen meyus olmamalıdırlar. Her gün biraz daha fazla çalışmalıdırlar. Muvaffakiyet onlar içindir. İşçiler, cemiyetlere koşunuz. Onların et- rafında toplanınız: Başka çare yok, başka kur- tuluş yolu yoktur, başka kurtuluş yolu yoktur. Öyle ise... Yaşasın İşçi Cemiyetleri.

**Ortaköylü
Demirci Mehmet Usta**

ŞİMENDÜFERCİNİN SAHİFESİ

Memleketimizde bir şimendüfer, bir şimendü- ferci amele meselesi vardır. Bu iki meseleyi bir- birinden ayırırlar ve yataklı vagona seyahat etmekle artık işler düzeldi zannedenlerin yaptık- ları ihmâl değil, cinayettir!

Haydarpaşadan:

Geçen nüshamızda neşrettiğimiz Eskişehir mektubu bütün Rumeli ve Anadolu şimendüferci- leri arasında derin bir alâka ve hareket uyandır- maktadır. Bunun üzerine birçok mektuplar aldık. Bunlarda mevcut meseleleri bu nüshadan başla- yarak bervec-i âti sıra ile neşredebiz ve her şimendüferci arkadaşın da kendi işlerine ait bi- ze yazı göndermesini istliyoruz. Neşriyatımız Hay- darpaşa istasyonu etrafında âdeta bir hareket uyandırmıştır. Tenkit edilenler, kabahatli gösteri- lenler memleketimizde her zaman görüldüğü gibi

hemen kızmışlar, köpürmüşler ve bu halleriyle kar- şılarındakileri kendilerine bol bol güldürmüşler- dir. Hatta büyükçe rütbeli bir memur ameleye karşı «Aydınlığı» toplamaya kalkışmış, Aydın- lığın ve Aydınılık Külliyyatı'nın gizli ve muzir şey- ler olduklarını söyleyerek ameleyi korkutmaya te- şebbüs etmiştir ki —eğer işittığımız bu hal hakı- katse— o halde bu zâtim aklına Aydınılığı okur- ken muhakkak bir parça hiffet gelmiş demektir.

Amele de Cumhuriyet'in tam haklı bir vatan- daşdır. Okuyacak, düşünecek ve bildiğini de söy- leyecektir. Hakhya ve zayıfa karşı tehdit, ihâfe ve iftira silahları kullanan zayıf ahlaklıları bütün efkâr-ı unumiye ve Hükümet karşısında teşhir edeceğiz.

AYDIN HATTI: «Günün mühtm meselesi cemiyetin infsâhı veya yeniden teşkil meselesidir. Bugüne kadar Cemiyet amele ve memurini bir arada birleştiriyordu. Meselâ Cemiyet Heyet-i İda- resî şu zatlardan müteşekkildi: Sertabib muavini, umur-u cerriye müdür muavini, emtia müdür vekili, hareket baş kâtibi, veznedar muavini, teftiş reisi vekili, hareket sermüfettig vekili, istatistik başkâtibi, heyet-i fenniye başkâtibi, ilâh...

Görülüyor ki burada birtek amele bile yok- tur. Amelenin müstakilen Cemiyeti teşkil ve tan- zim etmesi için uğraşan arkadaşlara bütün amele zahır ve yardımcı olmaktadır.» Arkadaşlar! Bize verdiğiniz bu habere karşı Aydınılık size şunu söylüyor: Cumhuriyetimiz serbest, zengin kendi kendini buyuran köylüye, şurlu ve teşkilâtlı ame- leye istinâd ederek ancak yaşayacaktır. Memu- rın ve amelenin ihtiyaçları, mevkileri ve mese- leleri ayrı ayrıdır bunlar ayrı ayrı cemiyetler teş- kil etmelidirler. Müsterek teşkil edilmiş cemiyet- ler hiçbir faide vermezler. Amele hareketi demek, amele sınıfının bizzat kendi tarafından sevk ve idare edilen hareketi demektir. Müstakil cemiyet- ler teşkil ediniz!

Eskişehir: «Burada negredilmekte olan «De- miryolu» mecmuası etrafında bir buhran vardır. Geçen nüshada

TÜSTAV

دوقنوره مراحت آیدیلن بر عمله، دوقنور د جیل بک « طرفندن رد و تحقیر آیدیلشدر .

بوده باشقم : ایکی شنه د نبرو جالبشان بر ایشچی یته ممانه جی طیب طرفندن حقارته معروض قالمش و بوندن باشقم، حقه طیب طرفندن « اوصافی لازمه بی حائر ده کل « دیه برده راپور ترتیب آیدیلشدر . ساده جه دوقنور بکک غضبه قرآن و بر بکک ایسته نیان بو ایشچی امور جریمه سر مهندس لکنک حقیق مداخله سیله نهایت ایسته عودت آیده بلمشدر بنا « علیه طیبک حفسر بره راپور ترتیب آیدیلکی میدانه چیقمشدر .

شرق شمند و فرارنده « کچکرده شرق شمند و فرارنده - جیلری جمعیتی طرفندن یا بیلیم ایسته یلین بر اجتماع حکومت طرفندن بر معتام معناسم بر مخالفت کومست بلمشدر . حالبوکه عینی کونده و عینی محله « مقرری کوی خاق فرقه سی شعبه سی « داووللی ، زورنالی ، دو کون در بک یا پیوردی . بوکانه دیرسکن ؟ »

آیدیلن : جمهوریت جمعیت و کلامده سربستی بی امر در . حالبوکه موجود قانونلر و قانونلر پولیسده کی قرطاسیه جیلک ده علاوه آیدیلنجه عمله، ایچون اجتماع اشکنجه حالی آیلور . بیلنه بر بو مشکلات یا لکنز عمله ایچومی وارد در ؟ بلا تاخر سربستی اجتماع قانونی ایترز . اک بسیط حقلمیزدن اولان سربستی اجتماع حقمرزی استعمال اتمک آیدیلور .

شرق شمند و فراری ستمدینی

ایشجیلریمز آرا سنده کوندن کونه او بائینق حرکتلری کورولمه باشلادی . ایشجیلریمز آرتق حقلری قورومق ایچین برلشکدن، طوبلو اولمقدن باشقا بر چاره اولمیدنی یواش یواش آکلامنه باشیلور . برر ایشچی جمعیتلری لشکل آیدیلور ، و اولجه لشکل آیدن جمعیتلرده غیرت و فعالیتله چالشمغه باشیلور .

خبر آلدیمزه کوره شرق نیور و وللری مستخدمینی

خطک اداره شنه متعلق نشر آیدیلن یازیلر مدبر عمومی بهیج یکی دار بلمشدر . بوتون عمله مسئله ده بر سندن علاقه دار اولماقده در . اگر بو یجران ده عمله بکک ضرر یله قیجه له نیرسه نیزه « باعاق دوشهر ؟ »

آیدیلن : بیز بهیج بکک ساده جه مدخ ایدلک ایسته بکک قادر ضعیف قلبی اولاجنی ظن ایتیمک استیورور . ده میرولی مجموعه سینه کلجه ، بو مجموعه هوزر نام بر عمله مجموعه سی اولماقده رابر نه ده اولسا عمله ایچون چیقان بر مجموعه در و دوام انتشاری ، عمله به ده زاده خدام و منفعتی اولماسی تمی آیده رزه . تور کیده ریا کارلق ، تبصص ، مدخ و ثنا دوری آرتق قابلمشدر . حقیقی سوله به جکیز و حقیقت اولان شیلره اهمیت ویزه جکیز . یته اسکیشهر دن بر هر برده عمله تحقیر آیدیلور ! « سر لوجه لی مکتوبدن .

« آیدیلن : سناک قونره من عقد اولوناجق در . نظامنامه مسئله سی حل اولوناجق در . آدره شمند و فرارنده جیلرینه قره آغاچده بر اجنی مهندسی طرفندن بایلان حقارنی کمال نقرنه یابانه اعاده آیده رزه . بو کی حقارتنلر بوراده ده اکسیک ده کلدر . دارالشفقه دن مأذوناً اسکیشهره کلن بر افتدی شایان تقدیر بر تدقی حسیله شمند و فراری هاسنی کیزمک استیور ، فارینه مدبری آلمان مهندسندن غیاباً مساعده استیور . مساعده ویریلور . فقط نام فاریقایی کیزه رکن آلمان مهندسی یونی کورنجه قولندن طوندینی کی طیشازی آیلور . مکر بو وحشی مهندس فاریقایی « بر آدم ! » کیزه جک ظن ایتش ایش . اگر فاریقایی کیزه جک بر یتیم و چالشقان تورک طلبه سی اولما یوبده مثلا بر مبعوث اولسایدی او زمان بو مهندس اولک قارشیننده قنور دقمه شاقسایله برون رده رانسیر یا باجق و عادت ایزیه لی بر کوبک کنی بالثاقلا نوب دور اجمدی !

ایکنی مقارنت : هر ایشچی بک هر آی معاشندن « محبه توقیفانی ، نامیه بر پارا کسیمکده در . حالبوکه

hattın idaresine müteallik nesredilen yazılar müdir-i umumi Behiç Bey'i darıltmıştır. Bütün amele meseleye derinden alâkadar olmaktadır. Eğer bu buhran da amelenin zararı ile neticelenirse bize ne yapmak düşer?»

Aydınlık Biz Behiç Bey'in sadece methedilmek istiyecek kadar zayıf kalpli olacağını zannetmemek istiyoruz. Demiryolu mecmuasına gelince, bu mecmua henüz tam bir amele mecmuası olmamakla beraber ne de olsa amele için çıkan bir mecmuadır ve devam-ı intişarını, ameleye daha ziyade hâdim ve menfaatli olmasını temenni ederiz. Türkiye'de riyakârlık, tabasbus, meth-ü sena devri artık kapanmıştır. Hakikati söyleyeceğiz ve hakikat olan şeylere ehemmiyet vereceğiz... Yine Eskişehir'den: «Heryerde amele tahkir ediliyor!» serlevhalı mektuptan:

«Yakında senelik kongremiz aktolunacaktır. Nizamname meselesi hallohunacaktır. Edirne şimendüfercilerine Karaağaç'da bir ecnebi mühendisi tarafından yapılan hakareti kemâl-i nefretle yapana fade ederiz. Bu gibi hakaretler burada da eksik değildir. Dârüşşafaka'dan mezûnen Eskişehir'e gelen bir efendi şayan-ı takdir bir tetkik hissiyle şimendüfer fabrikasını gezmek istiyor, fabrika müdürü Alman mühendisinden gıyâben müsaade istiyor. Müsaade veriliyor. Fakat tam fabrikayı gezerken Alman mühendisi bunu görünce kolundan tuttuğu gibi dışarı atıyor. Meğer bu vahşi mühendis fabrikayı «Bir Adam!» gezecek zannetmiş imiş. Eğer fabrikayı gezecek bir fatim ve çalışkan Türk talebesi olmayıp da meselâ bir mebus olsaydı o zaman bu mühendis onun karşısında dokuz defa şapkası ile yerden revanslar yapacak ve adeta terbiyeli bir köpek gibi yaltaklamp duracak idi!

İkinci Hakaret: Her işçinin her ay maaşından «Sıhhiye Tevkifatı» nâmı ile bir para kesilmektedir. Halbuki doktora müracat eden bir amele, doktor «Cemil Bey» tarafından red ve tahkir edilmiştir.

Bu da başka: İki seneden beri çalışan bir işçi yine muayeneci tabib tarafından hakarete mâruz kalmış ve bundan başka, hakkında tabib tarafından «evsaf-ı lâzıme-i haiz değil» diye bir de rapor tertip edilmiştir. Sadece doktor beyin gazabına kurban verilmek istenilen bu işçi unur-u cerraie sermühendisliğinin haklı müdahalesiyle nihayet işine avdet edebilmiştir. Binaenaleyh tabibin haksız yere rapor tertip ettiği meydana çıkmıştır.

Şark şimendüferlerinde «Geçenlerde Şark Şimendüfercileri Cemiyeti tarafından yapılmak istenilen bir ictimaa Hükümet tarafından bermütad manasız bir muhalefet gösterilmiştir. Halbuki aynı günde ve aynı mahalde «Makriköy Halk Fırkası Şubesi» davullu, zurnalı düğün dernek yapıyordu. Buna ne dersiniz?»

Aydınlık: Cumhuriyet cemiyet ve kelâmda serbestiyi âmirdir. Halbuki mevcut kanunlar ve bu kanunlara polisteki kırtasiyecilik de ilâve edilince amele için ictima işkence halini alıyor. Bilmelîyiz bu müşkûlât yalnız amele için mi vârittir. Bilâteahhür Serbesti-i İctima Kanununu isteriz. En basit haklarımızdan olan serbesti-i ictima hakkımızı istimal etmek istiyoruz.

Şark Şimendüferleri Müsahdemi

İşçilerimiz arasında günden güne uyanıklık hareketleri görülmeye başladı. İşçilerimiz artık haklarını korumak için birleşmekten, toplu olmaktan başka bir çare olmadığını yavaş yavaş anlamaya başlıyor. Bir bir işçi cemiyetleri teşekkül ediyor, ve evvelce teşekkül eden cemiyetler de gayret ve faaliyetle çalışmaya başlıyor.

Haber aldığınıza göre Şark Demiryolları Müsahdemi

TÜSTAV

تعاون جمعیتی ده یکی یکی فعالیتها را بگمشدر. جمعیست که مرکز بناسنی دگیشدر مشرک دها گنینه دها بویوک و هر درلو طویلاینه الوریثلی کوزل بر بنا کیر الامشدر. بونک تعمیر و زینینه اوغراشیورلر، دیگر طرفدن ده قومپانیه یکی کیره و هنوز جمیته انساب ایتمین بوتون مستخدمینی جمیته کیرمه که بووجهله مادی، معنوی قوتلنمکه تثبیت ایتمشدر. شوق تیمور بوللری مستخدمینی تعاون جمعیست بو حرکت و تشبثلری تقدیرلره قازیشلار و بوتشبتلرنده ناسانکارانه ایلروله هرک موفقیتلری دایرز.

مقریکوی باروتخانه سنده کی فاجعه

نورکیا ایشیمی صفنی بکیرنه اونه آلتی قریانه بروردی مقریکوی باروت فابریقه لرنده نقصا نتیجه سی بر اشلاق وقوع بولشدی، انفلاقدن اوله عائد ایشیدکلری و سوکره کوردکلری بروسه زیر نقل ایدیوم. نقصا وقوع اولان دائره ترکدن بری معطل دور بروردی. بکیردن فعالیته کچمه سی سوک زمانر تقریر ایدیکدن بونک ایچون حاضرلق پاییلوردی. بو ایشی علی اوسته اسمنده وقوفل برایشی دره هده ایشیدی. برروایت کوره اوشعه به مأمور بر بخره ضابطی هنوز استحضارات ختام بولادن، علی اوسته تک شدله مخالفت ایتمسه رغماً ما کنه لرك ایشه ده سی اسه ایش، بو اسره اشیاد مجبور بئنده قالان علی اوسته بیله بیله اولومک بجهسته آیلشدی بو روایت نه درجه قدر دوغرو اوله یی تحقیق اولملی و مسئولر بیداه جی قارالمیدر. زرا تخمین ایدیک کی اشلاق وقوع و لئس و اون آلتی عمله تک قولومه یی اون آلتی طائله تک سوخته سبب اولشدر. اشغال ایدن باروت، تعمیرات اجرا ایدیلن قسمی تخریب اوله ک بئینده کی سدی بیتمش و دیگر قسمه سرایتله اوراده کی باروتی ده استعمال ایدیرمشدر. اورادنده قارشلی طرفده بولنان اوچنچلی قسمه سرایت ایشس و اوراده کی آرقداشلری ده اولدیرمشدر. اهلک قضاوقوهنده اون ایکی وفات بعضی مجروح واردی. مجروحلردن دردی بر قاج ساعت سوکره نقل ایدیلکاری خسته خاوده وفات ایشلردر. بالکیز بر ایشی خفیف یاره لی اوله رق ندای ایدلکده در.

اعمالان حریبه فابریقه لرنده وقوعی عمر زمان وارد اولان بوکی قضاولردن، حیاطده قالان آرقداشلرک صیانت ایداسی بیتمیش اظهار ایدرکن دیگر، ملشارده اوله یی کی بزمده عصری بر وضعیت آلتلنن زمانی کلدیکنی بیامککیز لازمدر. اعمالان

حریبه فابریقه لرنده چالیشان بوتون آرقداشلرک حیاتی سفورطه اهلک مجتور بئنده بز. بورابه شخصاً هرکسک ویره چکی عائدات قدر ادارده و برملیدر. متارکه سته لرنده سووه استعمال ایدیلن «تأمین استقبال صندینی» تک باره سی ده بو خصوصده ایجه ایش کوره بیلیر. عمله یی اداره ایدنر، عمله یی سوولنر، تمکینه ما کنه حیاطک دهادوغروسو ایشیجیکک دوستی کوزونلرک ایلک یاه جنی ایش بو اولمیدر. بو ایش عملت ایشیدر. عملکتی سووه لردن یاردم و رهبرک کلر. «عمله او یاتیق دکل، بویه شیلره رغبت ایچور» ده بیکلرک هنوز کیندی لری اویقوده در. چونکه، سوز ایشس، حیاتی بوکونکی مناسبله آکلش انسانلرک رهبره یارده، احتیاجی یوقدر. یاردم محتاجه پاییلیر، رهبرک بیلمه یه... الان او یوقده دولم ایدر سهک بارین بزلده عینی طایفه اوغراجه جز.

جنازه مراسم

قضاک ابرتسی کوی باروت فابریقه لری تعطیل فعالیت ایشیدی. مقری کوی خاقی خان کلا آغلا بوردی. فابریقه تک حواری خفله دولشدی. اون ایکیه دوغرو زشون بروی فابریقه سندنده مهم بر ارقداش کتله سی آغلا بولره التحاق ایشس و او زمانه قدر هر شی حاضر لامئن ایدی. قبرستانده دفن عملیه سی اجرا ایدیلنجه به قدر باروت فابریقه لری فاضله سز دو دوک چالقی صوریه غالب ایدیک ایشیلرنه آغلامشدر. اون ایکی کیشیدن علی اوسته ابله راسم اوسته یی طائله لری سیلیوری قیوه دفن اهلک آرزوسنی اظهار ایشلردی. بو ایکی ارقداشک اهللری اوموزلر سزده مقری کویدن جیققدی. بز فابریقه سته یاتیللا شمشدن. اوراده ده دو دوک کارخانه باشلادی. فابریقه ایشیلری دیشاری چیتمشدر، بزه قاریتمشلردی. زیتون بروی فابریقه لری ایشیلری ده بکلورلردی. ایش باشندن آیریلان آرقداشلر بر مدت تعیندن سوکره وظیفه لری باشنه دولدیر. قارلی به کلدیکر زمان بته بردودوک طوفانی ارقداشلری سلاملا بوردی. سلاملر، کوز باشلری آره سنده سور خارجه چیقلدی. سیلیوری قیوه کلدیکر زمان وفات ایدن ارقداشلرک طائله سی فریاد ایدیلور، آغلا بوز، چیر بئیلوردی. ذاتاً باشلره دولو اولان کوزلر بزر ارقداشلرک مدفننه لازم اولان صوبی سریشدر بروردی.

جنازه مراسمندن سوکرا وفات ایدن آرقداشلرک طائله لرنه ایکینسر یوز لیرا وریله جی شایع اولشدی. بو وسیله ابله شوی سوولمه تک ایسته بورم که بو بلغ آنجی بر قاج آبی فلا کنه اوغرامشس طائله لرک آچلقدن اولمه لری تأمین ایده بیلیر. حالبوکه پایلمسی لازمکن شی بو دکادر. مملکت ایچون حیاتی قدا ایدنلرک اولادلری مملکت دو شوغلیدر. اولرک

Teavün Cemiyeti de yeni yeni faaliyetlere geçmiştir. Cemiyetin merkez binasını değiştirmişler daha geniş daha büyük, ve her türlü toplanmaya elverişli güzel bir bina kiralamışlar. Bunun tamiir ve tezyiniyle uğraşıyorlar, diğer taraftan da Kumpanya'ya yeni giren ve henüz Cemiyet'e intisap etmeyen bütün müsdahdemini Cemiyete girmeye ve bu veçhile maddi, manevi kuvvetlenmeye teşebbüs etmişlerdir. Şark Demiryolları Müsdahdemini Teavün Cemiyeti'nin bu hareket ve teşebbüslerini taktirlerle karşınız ve bu teşebbüslerinde sebatkârâne ilerliyerek muvaffakiyetlerini dileriz.

MAKRİKÖY BARÜTHANESİNDEKİ FACİA

Türkiye İşçi Sınıfı Yeniden Onaltı Kurban Verdi

Makriköy barut fabrikalarında kaza neticesi bir infilâk vuku bulmuştu; infilâkten evvel ait işittiklerimi ve sonra gördüklerimi bervech-i zîr naklediyorum:

Kaza vuku bulan daire mütarekeden beri muattal duruyordu. Yeniden faaliyete geçmesi son zamanlar tekrarr ettiginden bunun için hazırlık yapılıyordu. Bu işi Ali Usta isminde vukufu bir işçi deruhte etmişti. Bir rivayete göre o şubeye memur bir bahriye zabiti henüz istihzarat hitam bulmadan, Ali Usta'nın şiddetle muhalefet etmesine rağmen makinaların işletilmesini emretmiş, ve bu emre inkiyat mecburiyetinde kalan Ali Usta bile ölümlün pençesine atılmıştı. Bu rivayetin ne dereceye kadar doğru olduğu tahkik olunmalı ve mesûller meydana çıkarılmalıdır. Zira tahmin edildiği gibi infilâk vuku bulmuş ve onaltı amelenin ölümüne yani onaltı ailenin sönmesine sebep olmuştur. İştial eden barut, tamirat icra edilen kısmı tahrip ederek yakınındaki seddi yıkmış ve diğer kısma sirayetle oradaki barutu da işttial ettirmiştir. Oradan da karşı tarafta bulunan üçüncü kısma sirayet etmiş ve oradaki arkadaşları da öldürmüştür. İlk kaza vukuunda oniki vefat bazı mecruh vardı. Mezruhlerden dördü birkaç saat sonra nakledildikleri hastahanedevafat etmişlerdir. Yalnız bir kişi hafif yaralı olarak tedavi edilmektedir.

İmalât-ı Harbiye fabrikalarında vukuu her zaman vârit olan bu gibi kazalardan, hayatta kalan arkadaşların siyânet edilmesi temennisini izhar ederken diğer milletlerde olduğu gibi bizim de asrî bir vaziyet almamız zamanı geldiğini bilmeliğimiz lâzamdır. İmalât-ı Harbiye fabrika-

larında çalışan bütün arkadaşların hayatını sigorta etmek mecburiyetindeyiz. Buraya gahsen herkezin vereceği aidat kadar idare de vermelidir. Mütareke senelerinde su-i istimal edilen «Temin-i İstikbâl Sandığı»nın parası da bu hususta epeyce iş görebilir. Ameleyi idare edenler, ameleli sevenler, memlekette makinalığın daha doğrusu işçiliğin dostu görünenlerin ilk yapacağı iş bu olmalıdır. Bu iş memleket işidir. Memleketini sevenlerden yardım ve rehberlik bekleriz. «Amele uyanık değil, böyle şeylere rağbet etmiyor!» diyeceklerin henüz kendileri uykudadır. Çünkü, tenevvür etmiş, hayatı bugünkü manasıyla anlamış insanların rehber ve yardıma ihtiyacı yoktur. Yardım mühtaca yapılır, rehberlik bilmeyene... El'an uyumakta devam edersek yarın bizler de aynı âkıbete uğrayacağız.

CENAZE MERASİMİ

Kazanın ertesi günü barut fabrikaları tatil-i faaliyet etmişti. Makriköy halkı hemen kâmilan ağlıyordu. Fabrikanın civarı halkla dolmuştu. Onikiye doğru Zeytinburnu fabrikasından da mühim bir arkadaş kitlesi ağlayanlara iltihak etmiş ve o zamana kadar herşey hazırlanmış idi. Kabristanda defin ameliyesi icra edilinceye kadar barut fabrikaları fâsılasız düdüklük çalmak suretiyle gaip ettiği işçilerine ağlamıştır. Oniki kişiden Ali Usta ile Rasim Usta'yı aileleri Silivrikapı'ya defnetmek arzusunu ishar etmişlerdi. Bu iki arkadaşın naaşları omuzlarımızda Makriköy'ünden çıktık. Bez fabrikasına yakınlaşmıştık. Orada da düdüklük çalmaya başladı. Fabrika işçileri dışarı çıkmışlar, bize karışmışlardı. Zeytinburnu fabrikaları işçileri de bekliyorlardı. İşbaşından ayrılan arkadaşlar bir müddet tâkipten sonra vazifeleri başına döndüler. Karlı'ya geldiğimiz zaman yine bir düdüklük tûfânı arkadaşları selâmlıyordu. Selâmlar, gözyaşları arasında sûr haricine çıkıldı. Silivrikapı'ya geldiğimiz zaman vefat eden arkadaşların ailesi feryat ediyor, ağlıyor, çırpınıyordu. Zaten yaşlarla dolu olan gözlerimiz arkadaşların medfenine lâzım olan suyu serpiştiriyordu.

Cenaze merasiminden sonra vefat eden arkadaşların ailelerine ikşeryüz lira verileceği şâyi olmuştu. Bu vesileyle şunu söylemek istiyorum ki bu meblâğ ancak birkaç ay felâkete uğramış ailelerin açlıktan ölmemelerini temin edebilir.

Halbuki yapılması lâzım gelen şey bu değildir. Memleket için hayatını feda edenlerin evlatlarını memleket düşünmelidir. Onların

عائله لری سورمه لیدر . صنوبری لری ایچنده تهلکهدن اوزاق ایفای وظیفه امن بکار ویاشاردن بری موضوع بحث اولسه ، هیچ شبهه سره عائله لریه درخالی بول ممالک باغلايه . جقدی . خلقی جمهوریت حکومتین وظیفه اوزرنده حیاتی غائب ایدلره قارشی . بونلر سفیل اشیلرده اولسه . هبی درجهده مشفق داورانه سی طلب ایتک حکمزددر . فقط جوق قورقارزکه بو غیغ و قلمه حکومتک عمله صنفه قارشی تعقیب ایتدیکی تضییق و ممال سیاسی اوزرنده جزئی بر تائوبیله باغایه جقدر : بوسورله اشحنک ساعتیه اولوستنده کندی صنف تشکلاتلردن باشقه بر طایفه حق بری اولدینی بر دغه دها ثابت اولاجقدر . بونون عمله تشکلاتلری ، وظیفه به ثریان کیدن آرقداشلر حرنک ما عزمده عائله لریه مناسب ممالک باغلايه سی ایسته مکه دعوت ایدر .

رسم کشاد

اوزون زمانده بری تشکی ایچون تشبث ایدیلدیکی خبر آلتان د عمله تعالی جمعیتی نهایت دون ۱۲ آغستوس جمعه کونی رسم کشادینی اجرا ایتمشددر . جمعیت علم و خبرینی آلمش اولماسته رغماً بر مقناده ساعتیله چه پولیسک اجتماع ایچون مخالفتیه ممر وین قالمش واک صوکره قلفات یرنده کی مرکزده رسم کشاد یا ایلا یلمشددر .

جمیعتک یورولماز و متشبث مؤسسعی عبدی آرقداشلک سوزلری ده داخل اولدینی حالده سوبله سین نطقلریزه یأس و حیرت یرمشددر . جمیعت سیاسی ده کل ایتمش ۲ ، بو اولایلیر . فقط شونی یلمک لازمدر که سیاستله اوغراشایمک ا سوزلری ، سیاستله اوغراشانلر طرفندن خلقک اکثرینی ایچنه آیلان روپوعانداسوزلریدر . هر صنف حرکتی سیاسی بر حرکت در . جمهوریت اداره سی آلتنده هر وطنداش سیاسی رشعوز صاحب اولمالیدر که جمهوریت لایق بر وطنداش اولایلین . جمعیتر بزم اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی سوبه صری بوکسه لیمکه مکلف درلر . یکی تشکیل ایدنه د عمله تعالی جمیعتیه موقفیت لردیه رز . ایستز که هر عمله بو جمیعتک صفلریه صوقلسین ، تورکیا عمله سنک شعوری آلمق تشکیلاتدن دوغایلیر . تشکیلاتسز و شعورسز عمله ، جانسز و کور بر استحصال آلتدن باشقا

هیچ برشی ده کلدر تشکیلاتلره قوشیکز آرقداشلر ا اجتماعی ، اقتصادی و سیاسی بر شعور صاحب اولماق ایچون تشکیلاتلره قوشیکز ا تراموای ایشجیلری جمعیتی : بکنلرده بانکرلرک ، مأمورلرک و قوماندانلرک ، حضورنده رسم کشادی اجرا ایدیلن و تراموای ایشجیلری تساید جمعیتی و هنوز رسم کشاد یوزغلانی دیکله ندرمکده دره . بو یاقنده و تراموای ایشجیلری عمله جمعی و نامیله دیگر جمیعتک تأسسی ایتک اوزره اولدینی استیخار ایدلشددر . یز عمله قوتلری تک بوبله طویلایما و تشکیلاتلرک اکثر کتارینه هر زمان دطاسی اولقله برابر اولرک آرتق واحد و رسمی بر مرکز اطرافنده رلشمه لری ده ترویج ایدیلورز .

دکز ایشجیلری شونی

تجارت فیلومز کنیشلور ، زنه کیشله شبور و کار کتیریورده فقط بوقیلوده چالیشان بحریه لیلریمز کیتدیکه داها سفیل و داها یشکین ، داها یریشان اولوبورلر . بوتون دونیا یوزنده تورک تجارت بحریه فیلوسنده چالیشان بحریه لی قادر جوق چالیشان ، فقط اونستنده آج و سفیل قالان بر بحریه قادروسی موجود دکلدر . ۲۴ - ۳۰ - ۳۵ لیراکی بر بازاره قارشیلیق بلا مبالغه کونده یگری دوت ساعت چالیشان ، فقط نه حیاتی حیات ، نهده استراحتی استراحت . بکزه دن ایشجیلر بزم ده کز ایشجیلر یزددرلر . بونلرک هیچ بر ایش چیقار بر تشکیلاتلری بوقدر . صحتلری پک چاقوی یرانیر . پک جوقلری قضا لرده اولماسه یله نهایت محقق کنج باشلرنده و غننه لیک بیجه سنده جان بر برلر . خسته اولانلری خسته اولدقین صوکره ایشلردن چیقار برلر . آجمنک و تولومک بیجه سته ترک ایدرلر . حالبوکه قریبایلرک وظیفه لری اونلرک خسته اولمالارینی تأمین ایتک قارنلری دور برماق و نهایت عائله لری و چوقلری سفیل بر قنماق در .

بز بازار عزمده بحریه لیلریمک درد لریسه دائر یازیلر نفر ایدمکیز بحریه لی قارنلریمک کوندره سکری مکتوبلری عنونیه قبول ایدرز . بو نسیخه صزده . بالکتر شو بیجه دائر بر مکتوبه نشر ایتکه اکتفا ایدیلورز :

aileleri sönmemelidir. Sırmalı elbiseleri içinde tehlikeden uzak ifâ-i vazife eden beyler ve paşalardan biri mevzubahs olsa, hiç şüphesiz ailelerine derhal bol maaşlar bağlanacaktı. Halkçı Cumhuriyet Hükümeti'nden vazife uğrunda hayatını galp edenlere karşı —bunlar sefil işçiler de olsa— aynı derecede müşvik davranmasını talep etmek hakkımızdır. Fakat çok korkarız ki bu feci vaka Hükümetin amele sınıfına karşı takip ettiği tazyik ve ihmâl siyaseti üzerinde cüzi bir tesir bile yapmayacaktır: Bu suretle işçinin sağlığında ve ölüsünde kendi sınıf teşkilâtlarından başka bir dayanacak yeri olmadığı bir defa daha sâbit olacaktır. Bütün amele teşkilâtlarını, vazifeye kurban giden arkadaşlarımızın mâtemzede ailelerine münasip maaşlar bağlanmasını istemeye davet eder.

RESM-İ KÜŞAD:

Uzun zamandan beri teşekkülü için teşebbüs edildiği haber alınan «Amele Teali Cemiyeti» nihayet dün 12 Ağustos Cuma günü resm-i küşadını icra etmiştir. Cemiyet film-ü haberini almış olmasına rağmen bermütad yine saatlerce polislin ictima için muhalefetine, mâruz kalmış ve en sonra kalafat yerindeki merkezde resm-i küşad yapılabilmektedir.

Cemiyetin yorulmaz ve müteşebbis müessisi Abdi arkadaşın sözleri de dahil olduğu halde söylenilen nutuklar bize yeis ve hayret vermiştir. «Cemiyet siyasi değil imiş!» Bu olabilir. Fakat şunu bilmek lâzımdır ki «siyasetle uğraşmayın!» sözleri, siyasetle uğraşanlar tarafından halkın ekseriyeti içine atılan propaganda sözleridir. Her sınıf hareketi siyasi bir harekettir. Cumhuriyet idaresi altında her vatandaş siyasi bir şuur sahibi olmalıdır ki, Cumhuriyet'e lâyık bir vatandaş olabilsin. Cemiyetler bizim ictimai, iktisadi ve siyasi seviyemizi yükseltmekle mükelleftirler. Yeni teşkil eden «Amele Teali» Cemiyeti'ne muvaffakiyetler dileriz. İsteriz ki her amele bu cemiyetin saflarına sokulsun, Türkiye amelesinin suuru ancak teşkilâttan doğabilir. Teşkilâtsiz ve

şuursuz amele, cansız ve kör bir istihsal âletinden başka hiçbir şey değildir. Teşkilâtlara koşunuz arkadaşlar! İctimai, iktisadi ve siyasi bir şuur sahibi olmak için teşkilâtlara koşunuz!

Tramvay İşçileri Cemiyeti: Geçenlerde bankerlerin, memurların ve kumandanların, huzurunda resm-i küşadı icra edilen «Tramvay İşçileri Tesanüd Cemiyeti» henüz resm-i küşad yorgunluğunu dinlendirmektedir. Bu yakında «Tramvay İşçileri Amele Cemiyeti» namı ile diğer bir cemiyetin teessüs etmek üzere olduğu istihbar edilmiştir. Biz amele kuvvetlerinin böyle toplanma ve teşkilâatlanma hareketlerine her zaman duacı olmakla beraber onların artık vâhit ve resmî bir merkez etrafında birleşmelerini de terviç ediyoruz.

DENİZ İŞÇİLERİ SÜTUNU

Ticaret filomuz genişliyor, zenginleşiyor, kâr getiriyor, fakat bu filoda çalışan bahriyelilerimiz gittikçe daha sefil, daha bitkin, daha perişan oluyorlar. Bütün dünya yüzünde Türk Ticaret-i Bahriye Filosu'nda çalışan bahriyeli kadar çok çalışan, fakat o nisbette aç ve sefil kalan bir bahriye kadrosu mevcut değildir.

24 - 30 - 35 lira gibi bir paraya karşılık bilâ-mübâlağa günde yirmidört saat çalışan, fakat ne hayatı hayata, ne de istirahatı istihale benzen işçiler bizim deniz işçilerimizdirler. Bunların hiçbir iş çıkarır teşkilâtı yoktur. Sihatleri pek çabuk yıpranır. Pek çokları kazalarda olmasa bile nihayet muhakkak genç yaşlarında ve hastalığın pençesinde can verirler. Hasta olanları hasta olduktan sonra işlerinden çıkarırlar. Açlığın ve ölümün pençesine terkederler. Halbuki kumpanyaların vazifeleri onların hasta olmamalarını temin etmek, karınlarını doyurmak ve nihayet ailelerini, çocuklarını sefil bırakmamaktır.

Biz yazılarımızda bahriyelilerimizin dertlerine dair yazılar neğredeceğiz. Bahriyeli kâriyelerimizin gönderecekleri mektupları memnuniyetle kabul ederiz. Bu nüshamızda yalnız şu bahse dair bir mektubu neşretmekle iktifa ediyoruz:

تجارت بحریه ایشیای شرقی

و تقریباً برای اول سفاین تجاریه ده جالیشان قبولان و چرخچیلرک معاینه صیقلی بائش و سخنری دکزده چالیشباه مساء اولمایانلر اجرای صنعتدن منع اولومشدی. حال بوکه بوندن اول پالماسی ایجاب ایدن دیگر برشی ده وارددر. عیجا حال حاضرده اجرای سفر ایدن کیلرک سیر و سفر قابلقی متخصص برهیش طرفدن معاینه ایدلمشیدر؛ وسائط تجلیصیه و حریق اطفاغسی ترتیبات و مصادمه و تهلکه بائلری عیجا کافیمیدر؟ کیلرده ضروری اولان لوازم عیجا وازی در؟

نایاً بوندن اولکی معاینه ده حال سخنده بولونان قبولان و چرخچیلر از برزمان طرفنده نصل اولوبده بویه سخنلری غیب ایتدیلر . ؟

بوتون بونلردن مسؤل اولان کیم در؟ عمله و مستخدمینک حال حاضرده کی سخنلردن زیاده بونلرک یا شاوقلری شرائط عیجه نی تدقیق ایتلدر. شرائط عیجه فنا اولدجه اُک صاعلام بیهلرک بیله بو شرائط ایچنده سرعته بوژولاجقیری طیبی در. بوتون کیلرده صحی و ضروری احتیاجات اهماال ایدلمشدر. ناقص بر غذا، چیللق الیمسارله ده کیلرک بیقیعی و بیبرایعی حیانه نصل تحمل ایدیله بیایر؟ بو شکل ده پاشایان انسانلردن تام برحمت بکله مک کولوچ ده کلیدر؟ برنی چوروتوب برینه اونه کی آلتی قولایدر فقط اوچوروتیلوب آیلانلرده بو وطنک چوچوقلریدر. نناء علیه بزتورک بحریه لیلری دیسورز که کی ایشیجیلری ایچون اولاه صحی بر حیات تأمین ایدلسین، صکرده ده صحی معاینه لر و مراقبه لره ایشیجیلرک حقدنه کی حکملر و برلسین. بو کسک و مدهش منفعتلر، تورک عمله سنک قانی و جانی هپانه اولمایلیدر. ه. ابراهیم .

تراموایرده:

بوسکولسز مبعوث بوسکوللی بلا کسیلدی ؟
بکلرده بر مبعوث (غالبا ارغنی مبعوثی اولاجق)
تراموایر بیلتجینی آرقاداشلری هر مدتی السابک یوزی

قبزارتاجق قادار بر سخوت حرصیه ایشیدنن چیقارتدی . بیلتجی مبعوثدن بیلت ایستیتوردی . مبعوث بیلت و برمه دی؛ مبعوث اولدیفنی سوله دی . بیلتجی علی الاصول وثیقہ سنی صوردی . چونکه هر کس بیلتجی به بن مبعوث دیمه بیلیر . بو حال مبعوث افندی حضرتلریک . کبرنه دو قوندی . ایشیجی نخبه ایتدی و قومانیایه امر ایدنجه مبعوثلرک قارشوسنده زبلی مایمون و ایشیجیلرک قارشو سنده وحتی بر قاپلان اولان بو تورک دوشایق قومانیایه همان ایشیجی نخبه ایتیدنن چیقاردی . طالبوکه بیلتجی قه مانیانک نظامانه کوره مبعوثه وثیقہ صورمشدی . ایشیجی و عائله سی آج قالدی . چولوق و چوچوقنی کونلرخه مبعوث افندیک هاپوسنده کوز باشی دو کدیله . نهایت مبعوث حضرتلریک قان برادری لطفاً ایشیجی نک قصوری عفوایتدی . و ایشیجی ایشنه آلدی . بو حکایه موغولستانده کچمش بر قومدا دکیل جمهوریت دورنده استانبولده اولمش بر وقعه در .

ایکنجی معرفتی ده بوسکولسز مبعوث کوستردی . مجلسنک غریب خاللی قباصلال بر مبعوثی وارددر. هم شیخ هم خوجا، هم عالم، هم سیاسی اولان بومبعوث عین زمانده چوق نازک و عصریدر. او قادار که مثلا بوسکول طاشمق اوکا کوره لزومسز برشیدر و عصریلکه مخالفدر. اونک ایچون بوسکولنی آتمس و بویله لکه ملی اقتصادیا ته خدمت ایتشدر ا بو اق صقاللی، تکیه ساحی، بوسکولسز مبعوث زمان زمان عبدالحمید دورنده کی حریت حسرت چکر و مجلسی کندیسنه کولدورر . مطبوعاتک هم دوستی هم دوشمانیدر. فقط عینی زمانده جمهوریت بروردرد. واقما اولیه قانونلر، لایحه لره اوغراشماز، فقط دامدن دوشه ر کی سوله دیکی سوزلرده هب بر حکمت وارددر. آرقاداشلریک اوکا طاقدرقیری [خانقان ا] لقی آلائی ایچون و برلشدر. یوقه کندیسنی خانقان دکل عصری بر شیخ در. بناء علیه جمهوریت اولمایوبده مثلا مملکته معاذه عبدالحمید عودت ایتسه بدی اوبینه مبعوث اولوردی.

Ticaret-i Bahriye İşçileri'nin Muayenesi

«Takriben bir ay evvel sefain-i ticariyede çalğan kaptan ve çarkçıların muayene-i sıhhiyeleri yapılmış ve sıhhatleri denizde çalmaya müsait olmayanlar icra-i sanattan men olunmuştu. Halbuki bundan evvel yapılması icap eden diğer bir şey de vardır. Acaba hal-i hazırda icra-i sefer eden gemilerin seyr-ü sefer kaabiliyeti mütehas-sız bir heyet tarafından muayene edilmiş midir; vesait-i tahlisiye, harik itfası tertibatı, müsademe ve tehlike paletleri acaba kâfi midir? Gemilerde zaruri olan levazım acaba var mıdır?

Saniyen bundan evvelki muayenede hal-i sıhhatte bulunan kaptan ve çarkçılar az bir zaman zarfında nasıl olup da böyle sıhhatlerini kaybettiler?

Bütün bunlardan mesûl olan kimdir? Amele ve müsdahdeminin hal-i hazırdaki sıhhatlerinden ziyade bunların yaşadıkları şerait-i sıhhiyeyi tetkik etmelidir. Şerait-i sıhhiye fena oldukça en sağlam bünyelerin bile bu şerait içinde süratle bozulacakları tabiidir. Bütün gemilerde sıhhi ve zaruri ihtiyacât ihmal edilmiştir. Nâkıs bir gıda, çıplak elbiselerle denizlerin yıkıcı ve yıpratıcı hayatına nasıl tahammül edilebilir? Bu şekilde yaşayan insanlardan tam bir sıhhat beklemek gülünç değil midir? Birini çürütüp yerine ötekini almak kolaydır, fakat o çürütülüp atılanlar da bu vatanın çocuklarıdır. Binaenaleyh biz Türk bahriyelileri diyoruz ki gemi işçileri için evvelâ sıhhi bir hayat temin edilsin, sonra da sıhhi muayeneler ve murakabelerle işçilerin hakkındaki hükümler verilsin. Yüksek ve müthiş menfaatler, Türk amelesinin kanı ve canı bahasına olmamalıdır.

H. İbrahim

Tramvaylarda:

Püskülsüz Mebus Püsküllü Belâ Kesildi?

Geçenlerde bir mebus (galiba Ergani mebu-

su olacak) bir tramvay biletçisi arkadaşımızı her medeni insanın yüzünü kızartacak kadar bir nahvet hürsiyle işinden çıkarttı. Biletçi mebusan bilet istiyordu. Mebus bilet vermedi; mebus olduğunu söyledi. Biletçi alel-usûl vesikasını sordu. Çünkü herkez biletçiye ben mebusum diyebilir. Bu hal mebus efendi hazretlerinin kibrine dokundu. İşçiyi tahkir etti ve Kumpanya'ya emredince mebusların karşısında terbiyeli maymun, işçilerin karşısında vahşi bir kaplan olan bu Türk düşmanı Kumpanya hemen işçiyi işinden çıkardı. Halbuki biletçi Kumpanya'nın nizamâtına göre mebusa vesika sormuştu. İşçi ve ailesi aç kaldı. Çoluk ve çocuğu günlerce mebus efendinin kapısında gözyaşı döktüler, Nihayet mebus hazretlerinin kayınbiraderi lütfen işçinin kusurunu affetti. Ve işçi işine alındı. Bu hikâyeye Moğolistan'da geçmiş bir komedyaya değil Cumhuriyet devrinde İstanbul'da olmuş bir vakadır.

İkinci mârifeti de püskülsüz mebus gösterdi. Meclis'in garip halli kabasakal bir mebusu vardır. Hem şeyh, hem hoca, hem âlim, hem siyasi olan bu mebus aynı zamanda çok nazık ve asridir. O kadar ki meselâ püskül taşımak ona göre lüzumsuz birşeydir ve asriliğe muhâlifdir. Onun için püskülünü atmış ve böylelikle «milli iktisadiyata» hizmet etmiştir! Bu ak sakallı, tekke sahibi, püskülsüz mebus zaman zaman Abdülhamid devrindeki hürriyete hasret çeker ve Meclis'i kendisine güldürür. Matbuatın hem dostu hem düşmanıdır. Fakat aynı zamanda Cumhuriyetperverdir de... Vakıa öyle kanunlar, lâyhalarla uğraşmaz, fakat damdan düşer gibi söylediği sözlerde hep birer hikmet vardır. Arkadaşlarının ona taktıkları (Hâkan!) lakabı alay için verilmiştir. Yoksa kendisi hâkan değil asri bir şeyhdir. Binaenaleyh Cumhuriyet olmayıp da meselâ memlekete maazallah Abdülhamid avdet etseydi O yine mebus olurdu.

TÜSTAV

بولسه و بکله ده آراسی اوقادار فنا دکلدن . بو ذاتی شه سز طاسیدیکیز . بو ذات قیر شهر بمعونی محترم [شیخ محیی غالب] بک و یافندیدن . بو هفته ایچنده بو ذات تراموای ده کیدیوردی . یلتجیلر آغز لرینک یایلاردی آلتش اولدقلری ایچین طبیعی اوستدن بویله میمون قوقوسی کلن بو ذاتک یانه صوقولمادیلر بيله . فقط بیلتجی نك کله دیکنی کورو نیجه بو سفر و اتمام چاندی . چونکه او آقشام محقق چانه حق بر بر آدیوردی . چوقدن بری غزته لر کندیندن بحث ایچمه مشلدی بونک ایچون الکیسه چاره ایسه رینه بالخاصه سنی چیمما باحق بر عمله به طوقات آتقدن . فقط بزه قالسا بو حضرت طوقاتی عمله به ووراجنه قومانیادیره کنورینه وورسایدی ده کورو و تلو اولور . و کندیندن غزته لر ده جوق بحث ایده لر دی .

حقیقه ده بو تأثر لره ده کر . اگاه آبی بر عمله جی و منور بر گنجندی . ماجدک عمری ، و خزان یا اقلری ، نامنده غیر مطبوع ایکی قیمتلی آری ده و ازدر . حجمزک مساعده سز لکی یوزدن اقبلا لری یا مادینمز ایچون متأثر . حراندیش و تشکیلاتی بر ارقاداشدی . ده ا تحصیل ده بونو ندی . اعمال حربه ، مکتبده مجدله به باشلادی . ده ا مکتب طلبه سی ایکن خوبیارده ایشجیلر ایچون بر قرائت خانه و کتبخانه اچدی بوراده مصاحبلر یابدی . صنف مجدله سی و عمله قور تولوش حرکتی اونی نه ا زیاده جانلاندیردی . مقرر ی کوی ایشجیلر درنگی ، اونک آری ایدی ر زمان ایشجیلر درنگلرینک عمومی کاتبی اولدی . بو بولده چالیشدی و بو بولده حیاتی بیر اندی و تولدی . اونک ایچون الدینمز یازیلردن شو بارجه بی بالخاصه درج ایدیورن :

بیلیمه ز بمعوتلر بو طوقات اورماق حقی کیمدن آلدیلر . اگر اورناده کبر لک جک بری وارسه اوده ملتدرکه بویله ذاتره هیچ ده لایق اولما دقلری حالده بویله رفیع موقعلر و بر مشدر . بالکیز شو قادار سولبورن : بالذات افندیلرینه یعنی خلقه قارش ی بو بور لانان بونکه و یا چیفتلک صاحب لری بر کون از قضا اوتوقاتلرک و تحقیر لک عکسی صدالری کنندی قولاقرنده حسن ایدر لره اووقت هیچ شاشیر ماسینلر ، قیر ماسینلر و آفالاشوب قالماسینلر . دوچار تحقیر اولان ارقاداشلر بزمه حقلردن و از کجه ملری نویسه ایدر .

« عزیز ارقاداش ! بوتون ایشجیلر کبی آجلقک وورمک بجه سنده جان و یردک . عین آجیقلی عاقبت بزی ده بکلور . اگر سنک رینه ، سنک آلین ترکله یاشایان بر طفلی اولسه یدی بوتون مملکتک بوتون محرر لری ، شاعر لری ، حقنده مدحیلر ترتیب ایدر لر ، کونلرجه کوز یاشی دو کر لردی ، فقط سن سسز صداسز کیندک . اگر نرم بو بر مجک و مجموعه جقمزده اولماسایدی ، صفر بزدن قیمتلی بر ارقاشمزک آیرلیندی دو بجا باجقدن بيله ..

۱۵ ایلول ۱۳۲۰
آقسرائ تراموای ده پوسنه منسوب

سن یاشامالی ایدک ارقاداش ! انسانیتک حرقتی ، عمله صفتک خلاصتی ، مفکوره نك ظفری کورمک ایچون یاشامالی ایدک . یز سنک بیر اقدینک بولده بورومکله آتجق سکا قارش ی اولان بور جهزی ثوده به بیلیرن .

بر تراموای ایشی

عائله که ، حیات ارقاداشنه بزدن بیکلرجه تأثر لر . بزی بر بزمه طاقماقله اجتهامی و قیمتلی وظیفه سی ایفا ایدن آیدینلق مجموعه سه بیکلرجه سلا ملر .

آله اور ضامه آرفاسه اهرمه !
ایلولک استدا سنده اقشار ایدن (۲۵) نومرولو آیدینلق نسخه سنده ثولومنی خبر و یردیکمز عز بر ایشی ارقاداشمز آگاه اورخان ایچون هر طرفدن ارقاداشلری بزه تأثر یازیلری کونده در مکه در لر . اگاهک ثولومی

استیه - ۲ - ۹ - ۳۴۰
ک . جودت

Bolşeviklerle de arası o kadar fena değildir. Bu zâtı şüphesiz tanıdık. Bu zât Kırşehir Mebusu Muhterem (Şeyh Yahya Galip) Bey veya Efendi'dir. Bu hafta içinde bu zât tramvayda gidiyordu. Biletçiler ağızlarının paylarını almış oldukları için tabii üstünden böyle mebus kokusu gelen bu zâtın yanına sokulmadılar bile. Fakat biletçinin gelmediğini görünce bu sefer vatmana gitti. Çünkü o akşam muhakkak çatacak biryer arıyordu. Çoktanberi gazeteler kendisinden bahsetmemişlerdi. Bunun için en kısa çare ise birisine bilhassa sesi çıkmayacak bir ameleye tokat atmaktır. Fakat bize kalsa bu hazret tokatı ameleye vuracağına Kumpanya Direktörü'ne vursaydı daha gürültülü olur ve kendisinden gazeteler daha çok bahsederlerdi.

Bilmeyiz mebuslar bu tokat vurma hakkını kimden aldılar. Eğer ortada kibirlenecek biri varsa o da millettir ki böyle zâtlara hiç de lâyık olmadıkları halde böyle refi' mevkiler vermiştir. Yalnız şu kadar söylüyoruz: Bizzat efendilerine yani halka karşı böbürlenmiş bu tokat veya çiftlik sahipleri birgün eskaza o tokatların ve tahkirlerin aks-i seda'larını kendi kulaklarında hissedersen o vakit hiç gışırmasınlar, kızmasınlar ve afallaşıp kalmasınlar. Dûçar-ı tahkir olan arkadaşlarımıza haklarından vazgeçmemelerini tavsiye ederiz.

10 Eylül 1340

Aksaray Tramvay Deposuna Mensup
Bir Tramvaycı

Agâh Orhan Arkadaş İçin!

Eylül'ün iptidâsında intişar eden (25) numaralı Aydınlık nüshasında ölümünü haber verdiğimiz aziz işçi arkadaşımız Agâh Orhan için her taraftan arkadaşları bize teessür yazıları göndermektedirler. Agâh'ın ölümü hakikaten de bu tees-

sürlere değer. Agâh iyi bir ameleci ve münevver bir gençti. «Macit'in Ömrü» ve «Hazan Yaprakları» namında gayr-ı matbu iki kıymetli eseri de vardır. Hacımızın müsadessizliği yüzünden iktibaslar yapamadığımız için müteessiriz. Hürendiş ve teşkilâtçı bir arkadaşı. Daha tahsilde bulunduğu «İmalât-ı Harbiye» Mektebi'nde mücadeleye başladı. Daha mektep talebesi iken Hubyar'da işçiler için bir kuraathane ve kütüphane açtı. Burada musahabeler yaptı. Sınıf mücadelesi ve amele kurtuluş hareketi onu daha ziyade canlandırdı. «Makriköy İşçiler Derneği» onun eseri idi. Bir zaman işçiler derneklerinin umumî kâtibi oldu. Bu yolda çalıştı ve bu yolda hayatını yıprattı ve öldü. Onun için aldığımız yazılardan şu parçayı bilhassa dere ediyoruz:

«Aziz arkadaş! Bütün işçiler gibi açlığın ve veremin pençesinde can verdin. Aynı acıklı âkıbet bizi de bekliyor. Eğer senin yerine, senin alınterinle yaşayan bir tüfeyle olsaydı bütün memleketin bütün muharrirleri, şairleri, hakında methiyeler tertibederler, günlerce gözyaşı dökülerdi, fakat sen sessiz sedasız gittin. Eğer bizim bu biricik mecmuacığımız da olmasaydı, saflarımızdan kıymetli bir arkadaşımızın ayrıldığına duymayacaktık bile...

Sen yaşamalıydın arkadaş! İnsaniyetin hürriyetini, amele sınıfının halâsını, mefkûrenin zâferini görmek için yaşamalıydın. Biz senin bıraktığın yolda yürümekle ancak sana karşı olan borcumuzu ödeyebiliriz.

Allene, hayat arkadaşına bizden binlerce teessürler. Bizi birbirimize tanıtmakla ictimai ve kıymetli vazifesini ifâ eden Aydınlık mecmuasına binlerce selâmlar.

İstinye 2-9-340
K. Cevdet

Amedî Matbaası Müdür-i Mesûl: Sadrettin Celâl

TÜSTAV

بوتون دونيا ايشجىلىرى بىرلەشكىز!

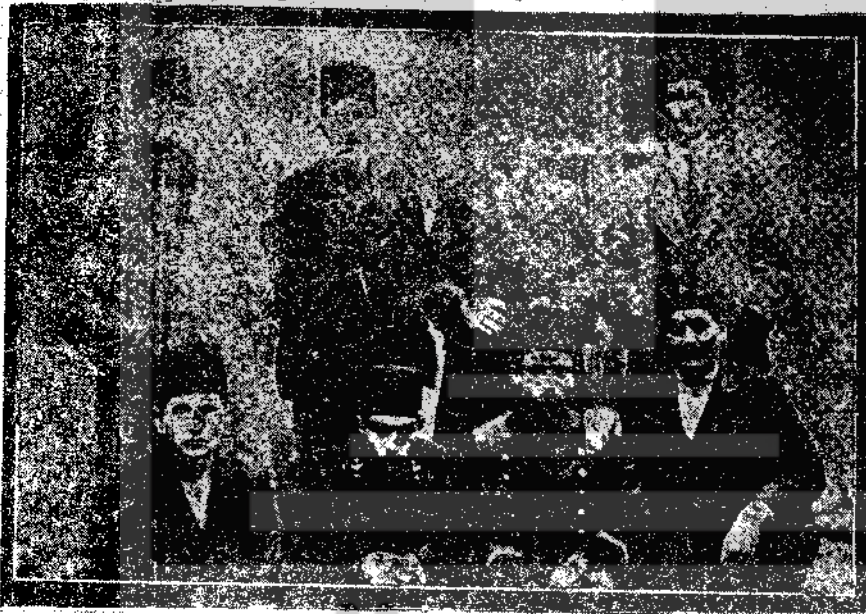
آيدىيلىق

۱۷ نىسپەت نامى
۱۹۶۰-۱۹۶۱

فوق العاده عملە نسخەسى

۵
سانى

پاڭز و نلرە قارشى ياپىلان هر غرە و دە عملە

داغا حقليدر!

آغلامايان

چو جو غەمە

ويرمىزلر!!

زمانندە ياپىلان غرە و عملەنك كسكىن

سلا حيدر!

فېئالى ۵ غرە و شدر

BÜTÜN DÜNYA İŞÇİLERİ BİRLEŞİNİZ!

AYDINLIK

17 Teşrinisâni
340 — 924

Fevkalâde Amele Nüshası

5
Sayı

Patronlara Karşı Yapılan Her Grevde Amele

Daima Haklıdır!

Ağlamayan
Çocuğa Meme
Vermezler!!

Zamanında Yapılan Grev Amelenin En Keskin
Silâhıdır!!

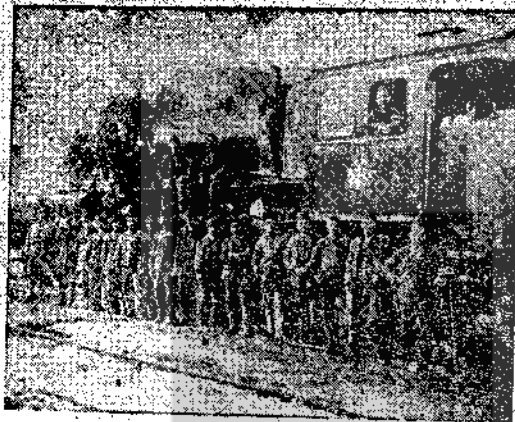
Fiyatı 5 Kuruştur.

شرق دەمير يوللىرى غىرەوى

بىكىدىن رېمپا ئالتىن ئېستېمى ئىتت ايدىلىق ولايت
وقومبايايا بولمىشدر .

عملەك بىكى ايشە دىكارى شولمىشدر :

۱ - عزىز وعىبان آرقادا شىركى تىكرار خدمتە آلتىمى ،

۲ - برىسە خدمتارى اولان مستخدمىنىك اوتوز
يومية آلان « نىزە روى » مستىقە ادخالى و « قلاسىە »
مىقتىدە بولانلىك اوتوز يومية آلماسىك تالمىش ،
۳ - بول عملەسنىك يومية اصلەلىرىك ۳۰۰ غىروشە
ابلاغى وسامات صاعىنىك تىزىلى .

۴ - عموم عملە يە يوزدە بىكرى ضم يالمىش ،
۵ - بىدما بلاحاكە هىچ بر عملەك چىقارماسى ،
عملە وقومبايايا مىر خىلدىن مىركب آنىكات يالمىش .

۶ - بىكىن شەكى اىتلاقامەك برىمى مادەسنىك تماماً
لطفىق .
قومبايايا بومطالى قبول طرفە ياشاممىدە غىروە
مانع اولىق اىچىن مىر چارە باش وورمىدەدر . بومقتىدە
عملە يە خطاباً بر تىدىم نىشر اىتمىشدر . بونىمىمىدە قومبايايا
مطالب لىستەسنىك قومبايايا قارشى ميدان اوفوموق ماھىتىدە

شرق دەمير يوللىرى اداره مى طرفىدىن ۱۹۳۱ شە
سندە عملەنى دائىمى بر اسىر اولەرق بولمىدەدر بىلىك
املىقە بر مىوانت قاصەسى تاسىس ايدىلمىشدر .
اوزمان قاصە يە عملە مادە زورلە - ايشىدىن چىقارلىق
تەھدىدى آلتىدە - داخل اولمىشدر .

قاصە يە داخل اولان عملە مىر آى منظمأ ايدىك
يوزدە درىدى قومبايايا بىرك اىتمىك دەدر . بىكا مقابل
آجاق اولن شە صوكرە ، بىراق دىنى بارەك بر بىچق مىلى
برضم آلىق وھىتت اداره يە اىتخاب ايدىلىك حقتە مالك
اولا بىلەدر . فقط قومبايايا شە راجە عملەدىن خىر اطلوبلا دىنى
بوزرولى تىكفل اىتمىك نىشەدە دىكلىدر . بىو بارە حاللا غىر
مستول بر قاج كىشىك آلتىدە بولمىقتەدر . بر بىچق
سەندىرى اصلاھى اىچىن ياپىلان بوتون غىرنلر بوشە
كىتىشدر . نىھىت بىكىن آى صوك مىقتەسە كىرەن قاصە
مىشەسى مىر عزىز وعىبان آرقادا شىك ايشىدىن چىقارلىقى اىلە
نتىجە لىمىشدر .

مىر خص آرقادا شىلى تىكرار ايشە آلدىرىق اىچىن
بىكىن آى ياپىلان برونستو غىرەوى يە قومبايايا لىندە
حل ايدىلمىشدر .

قومبايايا خۇد بخۇد ايشىدىن چىقاردىنى بىراقادا شىلى
ايشە آلىق نىشەدە دىكلىدر . غىروە كۆنلرى بومىسە لىرى
بىر مىكى عىھد اىتمىش اولان قومبايايا شىمدى هىچ اوتامادىن
بوتىدە انكار وتاویل اىتمىك وذا لىشە بولمىقتەدر .

بومقولىقى هضم اىتمىك ايشە مىن شومىدو فر عملەسى
بىكىن هفتە طولانەرق ايشىدىن چىقارلىق آرقادا شىرك
تىكرار ايشە آلتىمىش اىچىن لىشە تەدە بولمىقتە قارادىر بىر مىشلر .
مىر افوز مىھد ، ما كىنىست سىلمان وقوندىق قوتور سامى
آرقادا شىلر مىر خص اولەرق اىتخاب ايدىلمىشدر .

ŞARK DEMİRYOLLARI GREVİ

Şark Demiryolları İdaresi tarafından 1921 senesinde ameleli daimi bir esir olarak bulundurulabilen emeliyle bir muavenet kasası tesis edilmiştir.

O zaman kasaya amele âdeta zorla - işten çıkarılmak tehdidi altında - dahil olmuştur.

Kasaya dahil olan amele her ay muntazaman aylığın yüzde dördünü Kumpanya'ya terk etmektedir. Buna mukabil ancak on sene sonra, bıraktığı paranın birbuçuk misli bir zam almak ve heyet-i idareye intihap edilmek hakkına mâlik olabilir. Fakat Kumpanya senelerce ameleden cebren topladığı bu serveti tekeffül etmek niyetinde değildir. Ve bu para hala gayr-i mesul birkaç kişinin elinde bulunmaktadır. Birbuçuk seneden beri islahı için yapılan bütün gayretler boşa gitmiştir. Nihayet geçen ay son safhasına giren kasa meselesi Aziz ve Osman arkadaşın işten çıkarılmasıyla neticelenmiştir.

Murahhas arkadaşları tekrar işe aldirmek için geçen ay yapılan protesto grevi yine Kumpanya lehinde halledilmiştir.

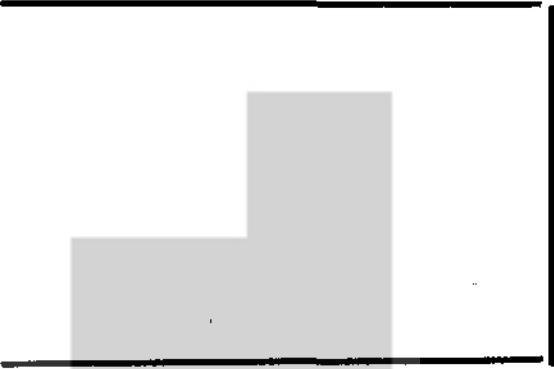
Kumpanya hot be hot işten çıkardığı bu arkadaşları işe almak niyetinde değildir. Grev günleri yevmiyelerini vermeyi ahdetmiş olan Kumpanya şimdi hiç utanmadan bunu da inkâr ve tevîl etmek rezaletinde bulunmaktadır.

Bu mağlubiyeti hazmetmek istemeyen şimendüfer amelesi geçen hafta toplanarak işten çıkarılan arkadaşların tekrar işe alınmaları için teşebbüsatta bulunmaya karar vermişler. Marangoz Mehmet, makinist Süleyman ve kondüktör Sami arkadaşlar murahhas olarak intihap edilmiştir.

Yeniden bir metalib listesi tesbit edilmiş, Vilâyete ve Kumpanyaya verilmiştir.

Amelenin yeni istedikleri şunlardır:

1 — Aziz ve Osman arkadaşların tekrar hiz-

mete alınması,

2 — Bir sene hizmetleri olan müsdahdeminin otuzyevmiye alan «anreji» sınıfına ithali ve «klâse» sınıfında bulunanların otuz yevmiye almasının temini,

3 — Yol amelesinin yevmiye-i asliyelerinin «20» kuruşa iblâğı ve saat-ı sa'înin tenzili,

4 — Umum ameleliye yüzde yirmi zam yapılması,

5 — Bademâ bilâmuhakeme hiçbir amelenin çıkarılmaması, amele ve Kumpanya murahhaslarından mürekkep anket yapılması.

6 — Geçen seneki itilâfnamenin birinci maddesinin tamamen tatbiki.

Kumpanya bu metalibi kabul tarafına yanaşmamakta, greve mani olmak için her çareye başvurmaktadır. Bu maksatla ameleliye hitaben bir tâmin neşretmiştir. Bu tâminde Kumpanya metalib listesinin Kumpanyaya karşı meydan okumak mahiyetinde

عمله مکتوبلری عمله حوادثلری

اسکیشهر مکتوبی

اسکیشهر دن آلدیغیز مکتوبی آشانلی یازیوز :
 « آنادولر شهنشهر ایشیلری جمعی » تاریخ تاسسدن
 بو آناه قازار مع الاسف عمله آراسنده مهم برایش کورمه مشدر .
 بونک سببلر دن باشلیغی سی ده عمله رضیرلیله عمله آراسنده کی
 مناسبتله لازمی وجهه تاسیس اولانلار سیدر . اسکیشهر ده کی
 عمله لر همومیتله بریلدرار . بولی اولمالار لیک بز چوغی دها یکی
 کادکلی حالده اکثریتک ۳۵ الی ۲ لیرا بومیه سی واردر .
 حالبوکه ریلر ۱۸ ، ۲۰ سنده ز قاریقلک امکداوندر بومیه .
 لری اضایی ۱۵۰ فروشدر . مع الاسف بولی آرقاداشلرک
 بر چوغی آلدیغیزنه رضا کوستره دک بوکاده الله بیگ برکت
 ویرسین دیورلر . حقل حسنر کندیلرینه سوله نهن هر شینه
 اکثریسی « بالادن کلن اسر بوله در » دیوب بویون آکیورلر .
 چینیگ هیئت عمومیه سی بوجالده اکن جمعیت هیئت اداره سنک
 ذالیله کیمه سی چوقی شکدر .

عمله آرقاداشلرک وضعیلری کوسترن بر مثال سوله یلم :
 جمعیتک بر جموعه چیقاردیغی معلوم . بو غرضه اشاره
 باشلیغیه مدیریت عمومیه جینه دویشان اولدی . بیک بر دلاوریه
 چوریلدی و اگ نهایت جموعه تک بیقماماسی ایچین جیرا اضیا
 لویلاندی مثلا برون آسزین عملی صیفید برارق :

اولدیغی سوله لرک عمله تک بوندن اجتناب ایسه سی ایچون
 نظر دقتی جلب ایله کیده در .

حقیقی ایستناسنی ویریندیکی تقدیرده زورله آلماسنی
 بیلن شومند و غیر عمله سی هر حالده بویه بالاورالاره
 قولان اصحابا جقدر . معنی صوکنه قازار ایسته یه جک
 ویرمز لر سه مواسلاحتی قوللانا جقدر .

شومندوفر عمله سی هر حالده کبردیکی بواشلیجی -
 سرمایه مجادلر سننده غالب اولاجاق ، سرمایه یی اوکنده
 دیز چو کدیرم جقدر . شومندوفر چی آرقاداشلاریمزه
 باشلادقلی بوجادلده موفقیتلر نمی ایدرکن ایشدن
 چیقاریلان آرقاداشلرینک تکرار ایسه آلماسنی ویر عمله
 محکمه سی تأسیسینی شمار اتخاذا ایدینه لری توصیه ایورز .
 باشاسین تورکیه شومندوفر جیلری ۱ . باشاسین مجادله ۱ .

--- بویج بکی ایسترسک بونک جمیعه جموعه یی ؟
 دییه بر - ژال سور دیلر . زوالی جامل عمله فورقودن
 بویج بکی ایسترم دیکه مجبور قالدی بونک اوزرینه :
 --- اوله ایسه آت باقلم اضایی دیدیلر ...

بونه لیکه ۳۷ الی ۴۰ اضیا لویلاندی . بر طرفندن ده
 باشلادیلر جمعیتک ایلری کلنلری تعقیب ائمه کومیا نده بر آرقاداشدن
 ۲ بومیه کسیدلی . دیکرندن ۲۵۰ غروش آلدیلر و او آرقاداش
 حقی آرمایه قالدینی ایچین طرد موقت ویریلدی . ۱۰ کونک
 بر طرد موقت . حالبوکه نظامنامه موجهه طرد موقت ۲ کوندن
 فضله اولاماز . طرد موقت معروض قالدن آرقاداشک عامه سی
 آج بی ملاح بر حالده در .

مکتوبی بترمه دن اول اداره تک بر سوه استعمالندن ده
 بحث ایله جکم .

۱ - یقبل اندینک انجاری اوزرینه میدانه چیقان کومور
 سوه استعمالی بالطبع غزیه لرده اوقودیکز . بو خصوصه بزم
 دها فضله بیلر کلریمز وار . بو مسئله یی اورت باص ائیک ایچین
 غزیه خبرلرینک آغزیه بر بارماق بال چالیندی .

۲ - آلمایان مایه ایدیلن صاچ واهونلرک هر طرفی
 موادر دو کولوروز .

۳ - مالزیه مایه ایدین قومیسورن دیشدرده ۲۵۰ غروشلق
 برمالی (۱۱۵۰) غروشه آلیور . ثبوتاتی بونی اثبات ایدر .

م

بالیه قره آیدین :

« معدن او جاقلری دکل انسان سالخانه سی »

قرق سنه دنبری ایشله دیکده اولان بالیه قره آیدین
 معدن شرکتک تحت الارض مفاره و قویورلنده معدنک
 اذابه و قتلهرینه مخصوص ماکنه لرده باروت و دینامیت
 پاطلاماسیله ثولنلرک عددی شرکتده اوتوز سنه دنبری
 چالیشان ، الک نهایت سقطلانان بر عمله چاوشنک دفترینه
 کوره اوچ بوزدن زیاده در . بوتلفاه سییت و برن
 شرکتک مهندس و مامورلرینک قانون و نظامانه رعایت
 ایتماسدن دولاییدر . بر سه طرفنده تخمیناً وقوعبولان
 و فیات و معلول یکریمی کیشی به بالغ اولمقده در . کوزدن

AMELE MEKTUPLARI AMELE HAVADİSLERİ

Eskişehir Mektubu

Eskişehirden aldığımız mektubu aşağıya yazıyoruz :

«Anadolu Şimendüfer İşçileri Cemiyeti» tarih-i teessüsünden bu ana kadar maalesef amele arasında mühim bir iş görememiştir. Bunun sebeplerinden başlıcası da amele rehberleriyle amele arasındaki münasebetin lâzımı veçhiyle tesis olunamamasıdır. Eskişehir'deki ameleler umumiyetle yerlidirler. Yerli olmayanların bir çoğu daha yeni geldikleri halde ekserisinin 3,5 ilâ 3 lira yevmiyesi vardır. Halbuki yerliler 18, 20 senedir fabrikanın emekdarıdır ve yevmiyeleri âzami 150 kuruştur. Maalesef bu yerli arkadaşların bir çoğu aldıklarına rıza göstererek buna da Allah bin bereket versin diyorlar. Haklı haksız kendilerine söylenen herşeye ekserisi «bâlâdan gelen emir böyledir» deyip boyun eğiyorlar. Cemiyetin heyet-i umumiyesi bu halde iken Cemiyet Heyet-i İdaresinin faaliyete geçmesi çok müşküldür.

Amele arkadaşların vaziyetlerini gösteren bir misâl söyleyelim:

Cemiyetin bir mecmua çıkardığı mâlum.

Bu mecmua intişara başlayınca Müdüriyet-i Umumiye Cemiyete düşman oldu. Binbir dalavere

olduğunu söyleyerek amelenin bundan, iğtinap etmesi için nazar-ı dikkati celp eyemektedir.

Hakkını istemesini ve verilmediği takdirde zorla almasını bilen şimendüfer amelesi herhalde böyle palavralara kulak asmayacaktır. Hakkını sonuna kadar isteyecek, vermezlerse son silâhını kullanacaktır.

Şimendüfer amelesi herhalde girdiği bu işçisermeye mücadelesinde galip olacak, sermayeyi önünde diz çöktürecektir. Şimendüferci arkadaşlarımıza başladıkları bu mücadelede muvaffakiyetler temenni ederken işten çıkarılan arkadaşlarının tekrar işe alınmasını ve bir amele mahkemesi teminini şiar ittihaz edinmelerini tavsiye ederiz.

Yaşasın Türkiye Şimendüfercileri!

Yaşasın Mücadele!

gevrildi ve en nihayet mecmuanın çıkmaması için cebren imza toplandı meselâ birgün ansızın ameleyi sıkıştırarak:

— Behiç Bey'i mi istersin yoksa Cemiyetle Mecmuayı mı?

diye bir sual sordular. Zavallı cahil amele kordudan Behiç Bey'i isterim demeye mecbur kaldı bunun üzerine:

— Öyle ise at bakalım imzayı dediler...

Böylelikle otuz yedi ilâ kırk imza toplandı. Bir taraftan da başladılar Cemiyet'in ileri gelenlerini tâkip etmeye. Bu meyanda bir arkadaştan 3 yevmiye kesildi. Diğerinden 250 kuruş aldılar ve o arkadaş hakkını aramaya kalktığı için tard-ı muvakkat verildi. 10 günlük bir tard-ı muvakkat. Halbuki nizamname mucibince tard-ı muvakkat 3 günden fazla olamaz. Tard-ı muvakkate maruz kalan arkadaşın ailesi aç billâc bir haldedir.

Mektubumu bitirmeden evvel idarenin bir su-i istimâlinde de bahsedeceğim.

1 — Mukbil Efendinin intiharı üzerine meydana çıkan kömür su-i istimâlini bittabi gazetelerde okudunuz. Bu hususta bizim daha fazla bildiklerimiz var. Bu meseleyi örtbas etmek için gazete muhbirlerinin ağzına bir parmak bal çalındı.

2 — Almanya'dan mübayaa edilen saç vagonların her tarafı mukavvadır dökülüyor.

3 — Malzeme mübayaa eden komisyon dışarında 250 kuruşluk bir mah (1150) kuruşa alıyor. Kuyudât bunu ispat eder.

M

Balya Karaaydın:

«Maden Ocakları Değil İnsan Salhanesi»

Kırk seneden beri işletilmekte olan Balya Karaaydın Maden Şirketi'nin tahtelarz mağra ve kuyularında madenin izâbe ve tathirine mahsus makinalarda barut ve dinamit patlamasıyla ölenlerin adedi Şirkette otuz seneden beri çalışan, en nihayet sakatlanan bir amele çavuşunun defterine göre üçyüzden ziyadedir. Bu telefâta sebebiyet veren Şirketin mühendis ve memurlarının kanun ve nizamâta riayet etmemesinden dolayıdır. Bir sene zarfında tahminen vuku bulan vefiyat ve malûl yirmi kişiye bâliğ olmaktadır. Gözden

آیدیللق : دوغروسى بز بو و غمبتدن هیچ بر شى
آسلامدق دكل .. فقط بوتون بو نجاوزلكه رفى ايجون بر
تك رجه توصيه ايدم بيليرز :

تشكىلات . شعور . قوت .

آنادولر ايشى هر كنمده

آطنهده غره ورل

۳ نشرين ناني بازار ايراسى كوفى بوتون آطنه
ده ميرچىسارى غره و اعلان ايشىلر .. بو غره و هنوز
نيجه له نهدن ، بر كرن صوكر اده بوتون قوزه چيلرده
غره و باشلاديلر .. قوزه جى آرقداشلىرىزك غره وى
بوميلارنه ضم بايديرمق مسئله سندنر .. بو مسئله ده
نخبرى بر متاوله ده امضالامشدر .. غره و اهانت ايدن
هر هانكى بير آرقداش ملال احمد ايكوز لير او برمك
مجبور ايتده قاله جقدر .. بو شهدى غره و حر كتنك چوقه
جدى بر ماهيتده اولدينى كوسته ريبورده . شوقه يقه قاندار
غره و هنوز نيجه له نهدمشدى . مسئله جى حلق اتمك ايجون
همه مرخصلرله باطرون مرخصلرلى تامه كچمشلر
ومذاكراته باشلامشدرده . خصوصى مخار بيزدن كله جيك
مفصل معلوماته انتظاراً فضله تفصيلات و برهيه بكنر اه
كرك استانبولده ، كركه آنادولونك مختلف شهرلر ده
صيق صيق باش كوسترون غره و حر كتنلرلى ، آرق
تورك ايشى جيلر ينك ده صنق منفعللرلى كوزه نكه باشلاهلرلى
كوست ريبورده . بيز بو خصوصده كى ممنونيتمزى قيد ايدر
و آطنه ده كى ايشى بولداشلىرىزى تريك ايدن كى نهائى
ظفره قاندار نيات و قساند نى ايدنرزه ..

زيتون برونى

زيتون برونى فارقده ريدن كى ايشى آرقداشلىر ،
[زيتون برونى فارقده رى مستخدمينى خسته قاصسى]
ناميله ، كندى آره لر نده بر معاونت قاصسى تشكىلى
ايجون ، احضار ايشى كرنى قاضه نظامنامه سنى ، ولايت

غروس قلمش اولانلره نظاماً قانوناً شر كتنن تضمينات
وتولترك تالاه سنك ديت آلسى ايجاب ايدر ايكن كويلا
محولتته و وفاسه سبييت كندى دقتسزلكلرى دكش
كچى بيك بر دالاو بره چويريبورلر .

مثلا قضانك وقوعى آندن حكومت مامورلىرى تحقيقانه
باشلار باشلاماز شر كت در حال بالانجى شاهدر بولارق
ايشى كندى لهنه چويريبورلر . بر قاج دفعه در شو مؤسف
سلاه ونه ايت و برمك اوزره [عمله نماون] جيمق تشكىله
تولر اولغش و وجوده كلى ايسه ده جيمته ظهير و معاونت
ايدن جيك اولماش . چونكه تشكىل اناننده مؤسس
و معتدبللرلى شر كتنن قووولارق بكرمى دوت ساعت
ظرفنده باليدن چيفار بلسدر والحاصل عمله بك حالى بك
مظلمدر شكيت چوقدر .

امضا محفوظدر

يش باليه

باليه ده عمله به نه لر بايليبورمش ؟

باليه ده معدن شر كتنى عمله سته بيك دولو فا معاملر
بايان بر مدير وار . بو آدم دوت بيك عمله نك كون
كچمبوركه فلاكتنى موجب حر كانه قالفشمش اولما ون .
صوك كونلر ده اديشمز بر مكنوبده ، بوتون بوفضايحك
بو تاريخچه سى بايليمنه برار ، محلى ضابطه سنك ده بك
ضريبه مظاهرتى قيد ايديلبور و خاصة دينبور كه :
ده معدن قوپولر نده كوزى سقطالانان بر عمله مدير
طرفندن ديكر كوز سنك كور ايديله سى صورتيله مكافانلا-
جدر بلسدر . رياست جمهوره مراجعت ايتك . تحقيقاتك
تسببى امرى كندى . فقط بوراده بويله بر امره قولاق
اسمان بوش كه .. ضابطه بيلديكى كچى و بير اقدبى ردن
اوقومنده بر دوام . افاده لر تغيير ايديلبور . شاهدر
قلا قانن بكي ريبور . ولايته ده مراجعت ايتك سده
والى يده اولره مظاهر بولاق . زندانده باشبور كى زه
دايق .. اشكنجه آجلق سانكه زه موغودمش .

mahrum kalmış olanlara nizâmen ve kanunen Şirket'ten tazminat ve ölenlerin ailesinin diyet alması icap eder iken güya malûliyetine ve vefatına sebebiyet kendi dikkatsizlikleri değilmiş gibi binbir dalavere çeviriyorlar.

Meselâ kazanın vukuu ânında Hükümet memurları tahkikata başlar başlamaz Şirket derhal yalancı şahitler bularak işi kendi lehine çeviriyor. Birkaç defadır şu müessif hâle bir nihayet vermek üzere (Amele Teavün) Cemiyeti teşkiline tevessül olunmuş ve vücuda gelmiş ise de Cemiyet'e zahîr ve muavenet edecek olmamış, çünkü teşkil esnasında müessis ve müteşebbisleri Şirket'ten kovularak yirmidört saat zarfında Balya'dan çıkarılmıştır velhâsıl amelenin hâli pek muzlimdir şikâyet çöktür.

İmza Mahfuzdur

Yine Balya

Balya'da Ameleye Neler Yapılıyormuş?

Balya'da Maden Şirketi amelesine bin türlü fena muameleler yapan bir müdür var. Bu adam dört bin amelenin gün geçmiyor ki felâketini mücip harekâta kalkışmış olmasın. Şu günlerde aldığımız bir mektupta, bütün bu fezayihin bir tarihçesi yapılmakla beraber, mahalli zâbitasının da pek garip muzahareti kaydediliyor ve hassaten deniyor ki:

«Maden kuyularında gözü sakatlanan bir amele müdür tarafından diğer gözünün kör edilmesi suretiyle müküfatlandırılmıştır. Riyaset-i Cumhuriyet'e müracaat ettik. Tahkikatın ta'miki emri geldi. Fakat burada böyle bir emre kulak asan yok ki... Zâbita bildiği gibi ve bıraktığı yerden okumakta berdevam. İfadeler tağyir ediliyor. Şahitler falakadan geçiriliyor. Vilâyet'e de müracaat ettikse de Vali'yi de onlara müzahir bulduk. Zindanda yaşıyor gibiyiz. Dayak... İşkence açlık san-ki bize mev'udmuş.»

AYDINLIK : Doğrusu biz bu vaziyetten hiçbir şey anlamadık değil... Fakat bütün bu tecavüzlerin ref'i için bir tek reçete tavsiye edebiliriz :

TEŞKİLÂT. ŞUUR. KUVVET.

Anadolu İşçi Hareketlerinden

ADANA'DA GREVLER

3 Teşrinisânî Pazartesi günü bütün Adana demircileri grev ilân ettiler... Bu grev henüz neticelenmeden, bir gün sonra da bütün kozacılar da greve başladılar... Kozacı arkadaşlarımızın grevi yevmiyelerine zam yaptırmak meselesindedir... Bu meselede tahriri bir mukavele de imzalanmıştır... Grev ihânet eden herhangi bir arkadaş Hilâi-i Ahmer'e ikyüz lira vermek mecburiyetinde kalacaktır... Bu teahhüdü grev hareketinin çok ciddi bir mahiyette olduğunu gösteriyor... Şu dakikaya kadar grev henüz neticelenmemiştir. Meseleyi halletmek için amele murahhasları ile patron murahhasları temasa geçmişler ve müzakerâta başlamışlardır... Hususi muhabirimizden gelecek mufassal mâlûmata intizarın fazla tafsilât vermeyeceğiz!. Gerek İstanbul'da gerekse Anadolu'nun muhtelif şehirlerinde sık sık başgösteren grev hareketleri, artık Türk işçilerinin de sınıfı menfaatlerini gözetmeye başladıklarını gösteriyor. Biz bu husustaki memnuniyetimizi kaydederek ve Adana'daki işçi yoldaşlarımızı tebrik ederken nihai zafere kadar sebat ve tesanüd temenni ederiz...

Zeytinburnu

Zeytinburnu fabrikalarındaki işçi arkadaşlar (Zeytinburnu Fabrikaları Müstahdemini Hasta Kasası) nâmiyle, kendi aralarında bir muavenet kasası teşkili için, ihzâr ettikleri kasa nizamnamesini, Vilâyet

جمهوریت فرقی مناسبند

ایکی ایچی آراشده

— محمد، غزیه لرده او قودکی، یکی بر جمهوریت فرقی اندکی ایدیورمش .. بروغرامنده بزم ایچین ده بعضی شلر وارمش .. نودیرسک ا.

— آدیرما .. اونلر هب و برینه بکنزه .

بورزووا فرقی ده کیلی : کج .. ییزی کندهسنه جکملک ایچین بروغرامنده بعضی شلر اوله یلیر . فقط کندی فرقه من تشکیک اینه دیکه هیچ برشیئک اوله بیله جک عقلت باعاشین .. یوقیور بیه ازل ..

ایکی شند فرقی آراشده

— فاضل، ایکی کون صو کرا غره وی پایورمی ییز؟

— آلتنه .. ویز ویز بیره .. بو عملکتنده پاییزه یا اونلر .

فقط اونلر اولاساده شند فرقی یوزور .. اما یوز پایشمارسقی ، عملکتنک سالی کو بکلر بیله یه ز ..

استخبارچیلره قارشی طلبیه غایبی

تراموای تره پایشمارسک سنه لر نری دوام ایدن و باخاصه قهر سفتک : جکنا یلیر ، متوجه اولان مسووفونسه قارشی دارالقنون طلبیه بر بوتستو غایبی یامشدر . استخبارچی قومانیلاره قارشی آجیلان بواقلایحی مجاهده کنه جکله موفقیلر وایسته دکتری یاید برنجیه قادر نیا نلر دیلر ز .

امور حقوقیه سبک کسوفی استحصالی اینه کدئسکره ، پولیسه کو کورمشلر ایکن پولیس ، [زیتون بروی فاریقه لری مستخدمین خسته فاضلی] اسمه اعتراض وقاصه کلهسی برینه (جسی) کلهسی یازملازمه هیئت اداره تک تحقیق هویقه کندهسنی صلاحیتدار هد ایدیه جکسی درمیان ایچی اولدیفندن تکرار امور حقوقیه کلس ، امور حقوقیه ، (قامه) کلهسی برینه (جسی) کلهسی وضع ایدلشدر قیدیه پولیسه اطافه ایچن اینه ده پولیس ، بالکز تشکیلاتک اسمنده کی قامه کلهسک دکری ، نظامنامه ده کچن تکمیل (قامه) کلهسی برینه (جسی) کلهسک وضع ونیز بر حالده تکرار یازلوی کتورامسور طلب ایچن اولدیفندن تکرار یازیلان نظامنامه ، [استابول برون بروی فاریقه لری ایچی تعاون جسی] نامه ، پولیسه ویرلش و بالقبول مهری حکم ایدر برلشدر .

[زیتون بروی فاریقه لری مستخدمین خسته فاضلی] نامه عکوک اولان مهر ، پولیسجه مصادره ایدلشدر .

ایوانلرای

تورک : عملکتنک ایوانلرای شعبه سی تشکیک ایدن ایوانلرای اولن قارشی کلهسی بر مطالب جدولی حاضر لامشدر و بو کورده باسرونلره عمل مرخصلری آراشده مذاکرات باشلا یاقدر ، بز عمله آرقاداشلره آیینی کوز اوللاری و طوقنده اوطور ماملاری توصیه ایدر ز .

ترنانه

ترنانه ۱۷۰ علیه بول ورم ندر . قوغولان عملکتنک حقلرینک آحاق یالسی ویرلشدر . بر پوسته داها قوناقا قلمش و ترنانه بالکز قاعده کرام قالاچلر .. ترنانه تک فعالته بیک پرماشالله ۹۱ .

هر قوغولان « ۱ »

عمله تک آرقاسنده

« ۱۰۰۱ » عمله وارد

Umur-u Hukukiyesi'nin tasvibini istihsal ettikten sonra, polise götürmüşler iken polis. (Zeytinburnu Fabrikaları Müsdahdemini Hasta Kasası) ismine itiraz ve kasa kelimesi yerine (Cemiyeti) kelimesi yazılmazsa Heyet-i İdare'nin tabkik-i hüvviyetine kendisini selâhiyettar addedemiyeceğini dermeyân eylemiş olduğundan tekrar Umur-u Hukukiye'ye gelmiş, Umur-u Hukukiye, (Kasa) kelimesi yerine (Cemiyeti) kelimesi vazedilmiştir kaydıyla polise iade etmiş ise de polis, yalnız Teşkilâtın ismindeki kasa kelimesinin değil, nizamnamede geçen tekmil (Kasa) kelimeleri yerine (Cemiyet) kelimesinin vaz'ı ve temiz bir halde tekrar yazılıp getirilmesini talep etmiş olduğundan tekrar yazılan nizamname, (İstanbul Zeytinburnu Fabrikaları İşçi Teavün Cemiyeti) nâmiyle, polise verilmiş ve bîlkabûl mührü hakkettirilmiştir.

(Zeytinburnu Fabrikaları Müsdahdemini Hasta Kasası) nâmiyle mahkûk olan mühür, polisece müsadere edilmiştir.

AYVANSARAY

Türkiye Amele Teali Cemiyeti'nin Ayvansaray şubasını teşkil eden Ayvansaray Un Fabrikası amelesi bir metâlib cetveli hazırlamıştır. Ve bugünlerde patronlarla amele murahhasları arasında müzakerât başlayacaktır. Biz amele arkadaşlara açığız olmalarını ve tongaya oturmamalarını tavsiye ederiz.

«TERSANE»

Tersane yüzyetmiş ameleye yol vermiştir. Kovulan amelenin haklarının ancak yarısı verilmiştir. Bir posta daha kovacaklarmış ve Tersane'de yalnız tekaüdin-i kiram kalacakmış... Tersane'nin faalliyetine binbir maşaallah!?

Cumhuriyet Fırkası Münasebetiyle

İKİ İŞÇİ ARASINDA

— Mehmet be... Gazetelerde okudun mu, yeni bir Cumhuriyet Fırkası tegekkül ediyormuş... Programında bizim için de bazı şeyler varmış... Ne dersin!.

— Aldırma.. Onlar hep birbirine benzer. Burjuva fırkası değil mi?. Geç!.. Bizi kendisine çekmek için programında bazı şeyler olabilir. Fakat kendi fırkamız tegekkül etmedikçe hiçbir şeyin olabileceğine aklın yatmasın... Yutmuyoruz be artık...

İKİ ŞİMENDÜFERCİ ARASINDA

— Nasıl, iki gün sonra grevi yapıyor muyuz?.

— Elbette.. Vızır vızır.. Bu memlekette ya biz, ya onlar. Fakat onlar olmasa da şimendüferler yürür.. Ama biz çalışmazsak, memleketin halini köpekler bile yemez...

İstismarcılara Karşı Talebe Nümayiş

Tramvay Kumpanyası'nın senelerden beri devam eden ve bilhassa fakir halka; mekteplilere müteveccih olan soygununa karşı Dârülfünun talebesi bir protesto nümayişini yapmıştır. İstismarçı Kumpanyalara karşı açılan bu inkılâpçı mücahede gençliğe muvaffakiyetler ve istediklerini yaptırıcaya kadar sebatlar dileriz.

HER KOVULAN "1,,
AMELENİN ARKASINDA
"1001,, AMELE VARDIR

دونيانك قاچ قولايچ اولديغنى او گره نك ايسته ين هر عمله اشاغيده كى يازيلرى او قوسين !

ايكى عمله آراشنده مصاحبه

محمد — كچن سفر بكا آكلاندينك حيايدى كى
حسزلقارنك سويلرى ينمه يرايدى . فقط شو جهمينك
كىتديكنه بر دورلو عظم آرمىدى .

احمد — اوت كچن مصاحبه مزده سكا بونى وعد
ايتشم شمدى جهمينك تاريخى سويرنى له قيب و بدقيق
ايدىم .

— آكلامام .

— يعنى شمدىكى جهميندن اول انسانلارك ناصل بر
جهميت داخلىنده يشادقلىرى . و اونلارك حكومت سيسته
ملرى . اقتصادى مناسبلر بىزك نه شكده اولديغنى كوره لم
— انسانلر اولجه بشقه جهميته ، شمدى بشقه
جهميده ياشا بوزلر ؟

— البته نه ظن ايدى بوزلرك ؟

— اى ! بزه عقليلر بىز دنيا بويله كلدى ، انسانلر
بويله ياراتيدى و بويله كيدى جكدر دى بوزلر .

— سن اونلره باقه . اونلر سنى دائما بشقه سنك

حسابته چاليشسين دنيايه هيچ بر بشى آكلاماسين
دييه اويونمق ايتىرلر . مشله يى اوزانمادن موضوعمزه

دوام ايدىم . تاريخ بزه كوستر بوزركه ، شمدىكى جهميندن
اولكى جهميت سيسته مى « فئوداليزم » يعنى دره بلكلك

حاكميتى اوزرينه مؤسس بر جهميتى . بو زمانده ينه
انسانلر ايكى قسسه بولوغشدى . بونلردن برنجيسى —

طوپراق صاحبلرى دره بگىرى ايدى . ايكنجى جهميتى
دره بگىرىنك طوپراقلارنده چاليشير آقشام اولونجه چفت

سوزمكدن كلش او كوزدن هيچ فرقى اولمىسز ين يالكنز
قازنى دو بوزايلير انسانلردى .

— نيه بويله دره بكنك طوپراقنده يالكنز قازين
طوپقوغنه چاليشيورلر ؟ تارلايى كندى حسابته آكسين .

— يا اى سن نيه قازيقانده كندى حسابته چاليشما .
بورده ياطرونك جهميني دولدور و بوزسون !

— قازيقاندا ياطرون نى كندى حسابته چاليشد بىر بىرى ؟
— اوزمان طوپراقده دره بگىرىنك ؟ كويلي يى براقىرى

كندى حسابته چاليشسين . شمدىكى ياطرونك حكومتى
وقايونلرى قوتيله قازيقانده كيمه . ناصل آل اوزانمادا .

بورسه اوزمان دره بكنكده حكومت كندىنى كيمسه
قيميلدا ناما بوردى .

— بى صوكره ناصل بولمىد بوزده بگىرى عمو
اولديلر !

— اجتماعى حياتك اقتصادى نمللرى كون كوندن
دكيشدى . يعنى صنعتلر ايلريله دى . يتيشد بىرلن «امتنه»

ماللرك ساتيلماسى ايچين معين بازارلر آچيلدى . صنعت
صاحبلىرى بومعين بازارده دائما مال كىترلردى . فقط

صنعت كىتكجه داها چوق ايلريله دى . يتيشد بىرلن امتنلر
باقين بازارلرده ساتيلماسى اولدى . اوزاق بازارلر كوتورمك

ايجاب ايتدى . لاكن صنعتكارلر هم ايش ايشلهمك همده
اوزاق مملكتلرك بازارلر بيه مال كوتورمك بوايى ايشى

بردن ياپاماديلر . اقتصادى حيات اوليله برادامه احتياج
كوتوردى كه ، صنعتكارلرك يتيشد بىرلن ماللرى اوزاق

كوتورسون و ساتسين . ايشته بعض انسانلر بولكاشيت
ايتدى . يتيشسن ماللرى اوجوز اولارق آليوز اوزاق

بازارلرده بهالى اولهرق ساتيليوردى . تجارت بويله
باشلادى . بوسوزنله تجارت صنقى يتيشدى . نهار آرتتىق

اصهارلامه سپارش ايش و بىر بوزر . داها صوكرانده اوزاق

DÜNYANIN KAÇ KULAÇ OLDUĞUNU ÖĞRENMEK İSTEYEN HER AMELE AŞAĞIDAKİ YAZILARI OKUSUN

İki Amele Arasında Musahabe.

Mehmet — Geçen sefer bana anlattığın hayattaki haksızlıkların sebepleri beynime yer yaptı. Fakat şu cemiyetin gittiğine bir türlü aklım ermedi.

Ahmet — Evet geçen musahabemizde sana bunu vaadetmiştim şimdi cemiyetin tarihi seyrini tákıp ve tetkik edelim.

— Anlamadım.

— Yani şimdiki cemiyetten evvel insanların nasıl bir cemiyet dahilinde yaşadıklarını. Ve onların hükümet sistemlerini. İktisadi münasebatlarımızın ne şekilde olduğunu görelim.

— İnsanlar evvelce başka cemiyette, şimdi başka cemiyette mi yaşıyorlar?

— Elbette ne zannediyorsun;

— Ey! Bize akıllılarımız dünya böyle geldi, insanlar böyle yaratıldı ve böyle de gidecektir diyorlar.

— Sen onlara bakma. Onlar seni daima başkasının hesabına çalışsın dünyada hiçbir şeyi anlamasın diye uyutmak isterler. Meseleyi uzatmadan mevzuumuza devam edelim. Tarih bize gösteriyor ki, şimdiki cemiyetten evvelki cemiyet sistemi «Feodalizm» yani derebeylik hakimiyeti üzerine müesses bir cemiyetti. Bu zamanda yine insanlar iki kısma bölünmüştü. Bunlardan birincisi toprak sahipleri derebeyleri idi. İkincisi derebeylerinin topraklarında çalışır akşam olunca çift sürmekten gelmiş öküzden hiç farkı olmaksızın yalnız karnını doyurabilir insanlardı.

— Neye böyle derebeyinin toprağında yalnız karın tokluğuna çalışıyorlar? Tarlayı kendi hesabına eksin.

— Yaa! Sen neye fabrikada kendi hesabına çalışmıyor da patronun cebini dolduruyorsun?

— Fabrikada patron beni kendi hesabıma çalıştırır mı?

— O zaman toprak da derebeylerinin? Köylüyü bırakır mı kendi hesabına çalışsın. Şimdiki patronun hükümeti ve kanunları kuvvetiyle fabrikasına kimse nasıl el uzatamıyorsa o zaman derebeyinin de hükümet kendisi kimse kimdanasıydı.

— Peki sonra nasıl oldu da bu derebeyleri mahvoldular!

— İctimai hayatın iktisadi temelleri gün günden değişti. Yani sanatlar ilerledi. Yetiştirilen «emtia» malların satılması için muayyen pazarlar açıldı. Sanat sahipleri bu muayyen pazara daima mal getirirlerdi. Fakat sanat gittikçe daha çok ilerledi. Yetiştirilen emtialar yakın pazarlarda satılmaz oldu. Uzak pazarlara götürmek icap etti. Lâkin sanatkârlar hem iş işlemek hem de uzak memleketlerin pazarlarına mal götürmek bu iki işi birden yapamadılar. İktisadi hayat öyle bir adama ihtiyaç gösterdi ki, sanatkârların yetiştirdiği malları uzak götürsün ve satsın. İşte bazı insanlar buna teşebbüs etti. Yetişen malları ucuz olarak alıyor uzak pazarlarda pahalı olarak satılıyordu. Ticaret böyle başladı. Bu sûretle tüccar sınıfı yetişti. Tüccar artık ısmarlama sipariş iş veriyor. Daha sonra da uzak

حکایت:

عزت آرقاداشی ایستهرزه، پاره ده کیل

پولانیاز کشته و جب ، صومی لطن ایله قوروشیور :
 --- عزت بکوردنه اینش طونامادی . زاوللی نك عالی
 نه اولاجتی ؟ بو قیاس قیامت آورده سنده .. یورلوق چو چوق
 بولک ایستر ، کاهک ایستر .
 نملک کتوردن اوسته ، خام مال کتیر جوردی . بولک
 اوزریمه اوسته زواش زواش بورجلادی . صنمکارانه
 هر شیشی تامین ایون تجار اون امریشه آماده قیلور ،
 بو مسورنه دیکر صنمکارلاریمه کندینه رام اینن یعنی
 باشلان تجار صنمکارلارک هیسقی برارایه طوبلایارق برینا
 ایچنده چالیشدیرمه ماشلادی ایشته بو کونکی دمظم فارها
 نك باشلانجی اولدی . بو زمانه نارجمده مانیفاسقورا
 دوری ده نیور . بو یوزده دره بکلک اداره سی ماخاند
 تجار صنی یئشیدی . بو تجار صنی ایله دره بکلک نظام
 اجتامیسنک منفعلری آیریلدی .

او بری لایند ، قلم باشل بوسکون بلام دفع ایدرکی
 آغزنی آغدی ، کوزنی بوشدی :
 --- بکانه به باهر اگون کیمه بوزکه نال آلم ایچون
 باشی درده سوزن ایستنه سنکون . آه سلامت ورسین .
 ذاتا دره بکلک طوبه ایسه باغل کوزی بو حیوان کی
 کندیمی دیکر دره بکلک مسالین ریشید جشید ظلم
 یان صاحبندن یغمشدی . متادبا شهره قاجور فارها
 حله یازیلوردی . بو وضیت قارشینده کشیکلاتلامن
 اولان بوروزازی دره بکلک اداره سی سلطنتک ظلمه
 قارشی او آن ایچون هر کسه حریت وعد ایندی .
 بو وعده ره حماً بشنده کان حله رکوبل ایله برابر
 سلاحلاری فؤدالیزم حاکیمی یغدی ورینه کندی
 حاکیمی قوردی . کوردوکی ؟ انلر آراسته کی اقتصادی
 مسالین بکلک دکشماسی تجار صنی یغشیدردی .
 وحکومت سبت منکده دکشماسی اشاج ایندی . خلاصه
 بوخیلاتیم بزه نه او کوندی . اولجه طوبراغه صاحب
 اولان دره بکی دیکر انسانلر اولنک کولسی ایدی . بو کون
 فارهاره ، معدنره ، وابورله وشمندوفرله صاحب
 و نهوود تجار ، بو کونکی اسمنی بوروزازی دره . حاکم
 صنف بودر . اونک ایشته اجرتله چالیش انلر ؟ هیچ
 ریشی اولیان انسانلریت حکومدر .

--- نه ایچون منفعلری آیریلور ؟
 --- تجار صنی ایله دره بکلرینک آراسته کی تضادک
 باشلیجه ایکی سبی واردز . برنجیسی : تجاران اشمه سی
 دیکر نملکشره سوق اچک ایچون هر نملک نك دره بکلک
 طوبراق باصدی بامسی رومک مجبور یئنده ایدی . ایشته
 بو یارقی و برمه نك ایچون ، کوچوک ، کوچوک دره
 بکلرینک لزومسز قان حدودلرینی پارچالایارق برینه
 ملی بر حدود چیریمه سی ایسته یوردی .

--- ده سنه ، شو متالی دورور کن سوزیمه مشل
 بوزوک کیمده ایسه سلیمان اوزر .
 --- نه کوزل بولان ، وصالک چوق اوز .
 --- بکی . شمیدیم جیب اوله بیق بوده کیده جکی ؟
 اصل مسئله بوراده بیچانم کیتدکجه آرتیور .
 --- بو کون برقادار کالی کیمک سفرده حال حاضر
 جیبی تحلیل ایدم جکی .

ایکنجیسی : تجار صنی تجارتم ، فاریتقاسی فاریتقاسی
 کیششه تدی . دره بکلک طوبراغه باغل پالیشان کونکی ،
 کندیسنک انشا ایستردیکی بنارک ایچنده حله اوله رقی
 چالیشمسی ایچون دره بکلک اندن سربست بر اقدیر .
 یه رقی اینش قوتی صانایلمه سی لازمدی . ایشته بو ایکی
 تضاد اوزریمه تجار صنی ایله دره بکلکی آراسته مجادله
 کیتدکجه کیششه تدی . تجار صنفک بکاه شماری : هر کس
 حرور . سربست دره انسانیت بونی امر ایدیور دییوردی .

طوریل

Hikâye:

İZZET ARKADAŞI İSTERİZ.. PARA DEĞİL.

Polanya önünde Recep, suçu Lütfi ile konuşuyor:

— İzzet bugün de iş tutamadı. Zavallının hâli ne olacak? Bu kış kıyamet ortasında.. Çoluk çocuk yemek ister, giymek ister.

Öbürü lâkayt, fakat baştan püsküllü belâ defeder gibi ağzını açtı, gözünü yumdu:

— Bana ne be yahu! Gün geçmiyor ki elâlem için başımı derde sokmak istemiyesiniz. Allah selâmet versin.

memleketlerden usta; ham mal getiriyordu. Bunun üzerine usta yavaş yavaş borçlandı. Sanatkârın herşeyini temin eden tüccar onu emrine âmade kılıyor, bu sûretle diğer sanatkârları da kendine râmeden yani bağlayan tüccar sanatkârların hepsini bir araya toplayarak bir bina içinde çalıştırmaya başladı. İşte bugünkü muazzam fabrikanın başlangıcı oldu. Bu zamana tarihte manifaktura devri deniyor. Bu devirde derebeylik idaresi dahilinde tüccar sınıfı yetişti. Bu tüccar sınıfı ile derebeylik nizam-ı icimalisinin menfaatleri ayrıldı.

— Ne için menfaatleri ayrılıyor?

— Tüccar sınıfı ile derebeylerinin arasındaki tezadın başlıca iki sebebi vardır. Birincisi: Tüccarın emtiasını diğer memleketlere sevk etmek için her memleketin derebeyine toprakbaşı parası vermek mecburiyetinde idi. İşte bu parayı vermek için, küçük, küçük derebeylerinin lüzumsuz kalan hudutlarını parçalayarak yerine milli bir hudut çizilmesini istiyordu.

İkincisi: Tüccar sınıfı ticaretini, fabrikacı fabrikasını genişletti. Derebeyinin toprağına bağlı çalışan köylü, kendisinin inşa ettirdiği binaların içinde amele olarak çalışması için derebeyinin elinden serbest bırakılarak iş kuvvetini satabilmesi lâzımdı. İşte bu iki tezad üzerine tüccar sınıfı ile derebeyliği arasında mücadele gittikçe genişledi. Tüccar sınıfının yegâne şiarı: Herkes hürdür. Serbesttir. İnsaniyet bunu emrediyor diyordu. Za-

ten derebeyinin toprağına bağlı köylü bir hayvan gibi kendisini diğer derebeyine satabilen ve çeşit çeşit zulüm yapan sahibinden bıkıyordu. Mültemâdiyen gehirlere kaçıyor fabrikaya amele yazılıyordu. Bu vaziyet karşısında teşkilâtlanmış olan burjuvazi derebeylik idaresi saltanatının zulmüne karşı o an için herkese hürriyet vaadetti. Bu vaadına rağmen peşinde gelen amele ve köylü ile beraber silâhlanarak feodalizm hâkimiyetini yıktı ve yerine kendi hâkimiyetini kurdu. Gördün mü? İnsanlar arasındaki iktisadi münasebat şeklinin değişmesi tüccar sınıfını yetiştirdi. Ve hükümet sisteminin de değişmesini intac etti. Hülâsa bu tahlilâtımız bize ne öğretti. Evvelce toprağına sahip olan derebeyi diğer insanlar onun kölesi idi. Bugün fabrikalara, madenlere, vapurlara ve şimendüferlere sahip «mâhut tüccar» bugünkü ismi burjuvazidir. Hâkim sınıf budur. Onun işinde ücretle çalışanlar; hiçbirşeyi olmayan insanlar yine mahkûmdur.

— Desene, şu misali dururken söylememişler yüzük kimdeyse Süleyman odur.

— Ne güzel buldun. Bu misalin çok iyi.

— Peki. Şimdiki cemiyet ne olacak bu da gidecek mi? Asıl mesele burada heyecanım gittikçe artıyor.

— Bu gün bu kadar kâfi gelecek sefer de hâl-i hâzır cemiyeti tahlil edeceğiz.

TORPİL

که بیرون می بر اویدی . این صبح بیدار می شوی
عزت این باره می بردی

آبی از بر غما می خورد . با با با ! بشیقه کاپور با
وورسون

- عزتی ایسته بیلرله ایسته می بیلر شیمی ما ما باشند .
- بومیله ضم با با با
- خایر . عزت این باشنه کلجک
- این کونی ندی ساعت اولاجق .
- اولا عزت این باشنه .
- یوزده فرق کافی کلرسه .
- عزتی ایسته روز .
- یوزده آلی . یوزده آلمش .
- ایسته - مه - بو - روز
- عزتی قبول ایسته می
- یارین غره واز

- ندی قولله با حقیق طاوانی اوسته لرندن برنده بز . صاری
- ساجل ، مانی کورلر مینی مینی ، آندکی ایچی پوش نه صریکی
- نه ممکن اوستاندی آرتیق .
- پاناشیر لازمی باشند یکی آزادلان آتاسی ، قولانی
- کیریشنه بکلور شیمی .
- حائینه ، بول نو کورولکی سیفارسنک سوک نعلاری
- ماضال کتارنده دین بردی :
- ندن کج قادی بویله ؟
- صاحبین کدرکن پارا بوقادی . جوجوق ده آج
- سن نه بدنگه ؟
- هیچ . یا سن ؟
- وصوصیلر .

فارقه نك باجاری نوبه یوز وگل . . ایچریده خرسز کی
چایشان بر کیشی وار . باطرونك مقابل این غایشته آلت
اولان نو شعورسز منده یوز صوسی لطفی در . چیفت بومیله ایله
بوز لیرا ا کرانیه اوقی بو کبرکانه بو کونده اسیر آتمش .
دیشارده غایشیلرک کوز سسی بیلر برغرل پارا اترکن او آندنه
(کابری) کومور بیفتلری آراشنده بوزولیور . بوزولیور .
- عزتی ایسته روزا
- صایلمش قاپو دیشاری !
- بو کونلرجه دوام ایندی . نه حکومتک قومی ونه ده
باطرونك قسادی قافاسی پارا ایتمدی .
همه تساندی آرزولری قبول ایتمدی بیلجک بر اقتدار
خالنده ندی .
حکومت قوسطان واز کیدی . باطرون فوت اوکنده
بوون کیدی .

عزت ده میرجیل سه ندی قاسنک ، سوک غره وده باطرونلرله
مذا کره به مأمور ایندن صرحی ندی . منجه حرکتی ، هیچ
بودن ایستمن قاناسنک اگ بوونک سائقی اولمشدی . اوکا
رشوت ورمک ایسته مشلردی . حکومت صرحی باطرونك
طرفی التزام ایتمدی دوشوعه به بیله لزوم کورمه مشدی .
فقط منکنه باشنده بازلوری کی مفکوره سی ده به رجیله ن
ده میری صرحی جه بنه باطرونك داناشدن بر آویج قومایه
نیزله ایتممشدی . اوون کون سوکرا اجز لره یوزده آلی شم
پانای باطرونلر سه ندی قاسی قوله مجبور اولمشدی . لکن فوجا
کویکی حرفه ، عزتک عناد و تجلیدی قارشیلر بیراقق
یه نیلیر ، یونولور دولما کله دی . او مهندسک قولانی بوکدی .
مهندس اوسته باشنک اوموزنی دورندی . بو کون بو
ناموسکار ایچی طوریا اوکنده بر بوج قومیاسلارکن
اوستا باغیردی :

شیمی (طورنای عزت) این باره سنی هم کون آلیور .
مینی مینی نك نه صریکی آرتق سوو دولو . . خائینه نك پا کتنده
یکوی درت ساعتی قومایه سی وار .
صربی لطفی کی دونه تارلا باشنده این صارت طریقه رکنه
کوردم . .

- اوولان . . کهنی خاوار کسپورسک به ؟ شو قاییشی
قناره کچیر بویر . سرسلک لزوم بو . اوچ فوسوبه ا
عزت سس جیفارمادی . اوسته نك نه فکرله متحرک
اوله نك فرقه وارمشدی اما اویری بو سکوننده شپاردی :
- هله شو (پولایت) بر یاقی آرتق حاضر بیانه
باشلا دیگنر ها . . کتیر شو (سوله گن ای) .
هر شینک بر حدی واردی . عزتده سیکولرینه حاکم
اولامادی . سوکولن تنگسی باقلا دی کی اوستانک قاناسنه

نادره

İki el bir kafa için. Ne yapalım? Başka kapiya başvursun!

* *

Yedikule'nin basık tavanlı odalarından birindeyiz. Sarı saçlı, mavî gözlü mini mini, elindeki içi boş emziği emmekten usandı artık.

Çamaşır kazanı başından yeni azatlanan anası, kulağı kırıştı bekliyor şimdi.

Haminne, bol tükürüklü sigarasının son nefeslerini mangal kenarında dindirdi:

— Neden geç kaldı böyle?

— Sabahleyin giderken para bırakmadı. Çocuk da aç.

— Sen ne yedin ki?

— Hiç... Ya sen?

Ve sustular.

* *

İzzet demireçler sendikasının, son grevde patronlarla müzakereye memur edilen murahhası idi. Mütecellid hareketi, hiç yoktan işsiz kalmasının en büyük salkı olmuştü. Ona rüşvet vermek istenmişlerdi. Hükümet murahhası patronun tarafını itizam ederken düşünmeye bile lüzum görmemiş-ti.

Fakat mengene başında bázuları gibi mefküresi de perçimlenen demirci murahhas cebine patronun denaetinden bir avuç koymaya tenezzül etmemişti. Ve on gün sonra ücretlere yüzde elli zam yapmayı patronlar sendikası kabule mecbur olmuştu. Lâkin koca göbekli herife, İzzet'in inat ve tecellüdünü karşılıksız bırakmak yenilir, yutulur dolma gelmedi. O mühendisin kulağını büktü. Mühendis ustabaşının omuzunu dürttü. Ve birgün bu nâmuskâr işçi torna önünde bir pirinç çubuk kompaslarken usta bağardı:

— Ulan.. Gene mi havyar kesiyorsun be? Şu kayışı ketere geçiriver. Sersemliğe lüzum yok. Üç numaraya!

İzzet ses çıkarmadı. Ustasının ne fikirle müteharrik olduğunun farkına varmıştı ama öbürü bu sükûttan da şımarıdı:

— Hele şu (Polayet)'e bir bak artık hazırcılığa başladınız ha.. Getir şu (Süleğen)'i. Her şeyin bir haddi vardır. İzzet'de sınırlarına hakim olamadı. Süleğen tenekesini yakaladığı gibi ustanın kafasına geçirmesi bir oldu. Ertesi sabah mü-

hendis tornacı İzzet'e iş markası verdirmemişti. İzzet'i isteyenlerle istemeyenler şimdi masa başında.

— Yevmiyelere zam yapacağız.

— Hayır. İzzet işbaşına gelecek.

— İş günü yedi saat olacak.

— Evvelâ İzzet işbaşına.

— Yüzde kırk kâfi gelmezse..

— İzzet'i isteriz.

— Yüzde elli... Yüzde altmış..

— İzzet'i isteriz.

— Yüzde elli. Yüzde altmış..

— İste-mi-yo-ruz.

— İzzet'i kabul edemeyiz.

— Yarın grev var!

* *

Fabrikamın bacaları tütüyor değil.. İçerde hırsız gibi çalışan bir kişi var. Patronun mukabil iş nümayişine âlet olan bu şuarsuz mendebur suçu

Lütfi'dir. Çift yevmiye ile yüz lira ikramiye onu

bu kirgâha bugün de esir etmiş. Dışarda nümayişçilerin gür sesi yıldırımlar yaratırken o elinde (kelebrî) kömür yığınları arasında büzülüyor, büzülüyor..

— İzzet'i isteriz!

— Satılmışlar kapı dışarı!.

Ve bu günlerce devam etti. Ne Hükümetin tevassutu ve ne de patronun fesatçı kafası para etmedi.

Amele tesanüdü arzularını kabul ettirebilecek bir iktidar halinde idi.

Hükümet tevassuttan vazgeçti. Patron kuvvet önünde hoyun kesti.

* *

Şimdi (Tornacı İzzet) iş markasını her gün alıyor. Mini mininin emziği artık süt dolu.. Haminne'nin paketinde yirmidört saatlik komanyası var.

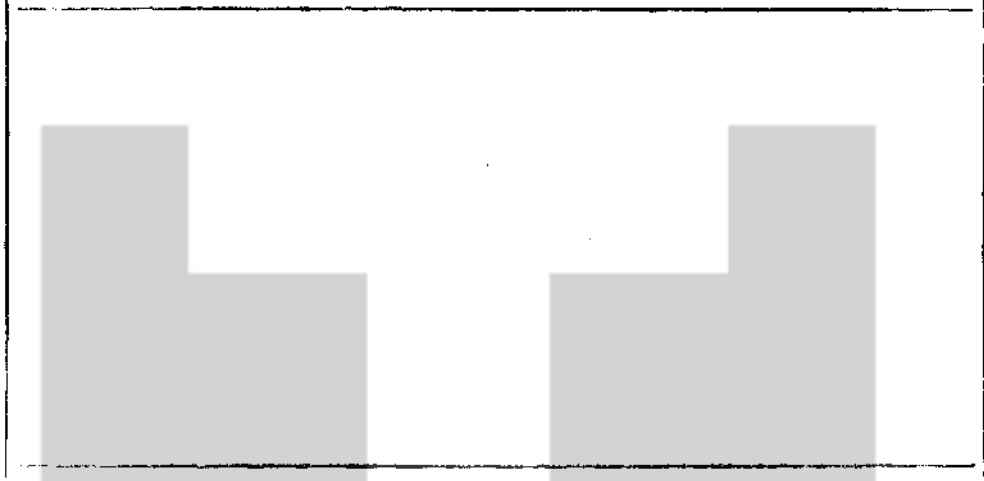
Sucu Lütfi'yi dün Tarlabaşında izmarit toplarken gördüm..

NADİRE

Âmedi Matbaası Müdür-i Mesulü: Sadrettin Celâl

BÜTÜN DÜNYA İŞÇİLERİ BİRLEŞİNİZ!

AYDINLIK

13 Kânunuevvel
340 — 924

Fevkalâde Amele Nüşası

6
Sayı

**Burjuvazinin “Aydınlığa” Düşman Olması
“Aydınlığın” Amele Dostu olduğunu ispat eder.**

Amele Fırkası: Amelenin Fırkasıdır!!

Fiyatı 5 kuruştur

Türk ameleleri kendi mukadderatını

BİZZAT ELE ALIYOR

Artık Bugün Bütün Türkiye’de, İşçi Sınıfının, En Samimi Ve Sağlam Aydınlık Mücahitleri Olduğu Anlaşılmıştır

Son amele hareketleri, amele kardeşlerimizin düğünüş tarzında derin bir değişiklik husule geldiğini gösteriyor. Dört seneden beri yazı ile ve teşkilâtlar içindeki faaliyetlerimizle bu değişikliği hazırlamaya çabaladığımızdan kalplerimizde büyük bir sevinç dalgasının yükseldiğini hissediyoruz. Türk işçisi evvelce bizzat harekete gelmek şöyle dursun kendisini irşat etmek teşkilât altına almak isteyenlere bile kulak vermiyordu, en azimkâr inkılâpçı ve teşkilâtçılarının ümitlerini kırarak bir tavır takındığı bile olmuştur. Halbuki aynı işçi bugün kendisi geliyor, akıl damşıyor, Aydınlık’çılar gibi samimiyet ve fedakârlıklarından şüphe etmediği bir inkılâp rehberlerinden mânevi müzaheret rica ediyor. O, ekseriya bununla da iktifa etmiyor. Bir amele meselesi zuhur etti mi, doğrudan doğruya kendisini alâkadar etmese bile, atçşleniyor. Onunla alâkadar olmayı vazife biliyor. İşte amele dediğin böyle olur!.. Şuurlu, anlayış, göğsünde bir kalp taşıyan, hangi sınıftan olduğunu bilen bir insan...

Türkiye’de yeni görülmeye başlayan amele nümunesi son vakalar esnâsında son aylar zarfında mücadele meydanına atıldı. Türkiye’nin bu hâlet-i ruhiye ve bu temayülde işçilerle yalnız İstanbul’da değil, belli başlı merkezlerinde: İzmir’de, Eskişehir’de, Adana’da, Edirne’de ilh. hemen aynı zamanda karşılaştık bu da ispat eder ki bu tehavvülü, mütevazî fakat devamlı ve esaslı bir gayret, bir mücahede doğurmuştur. Bu vâdide memleketimizde usûl dairesinde ve devamlı bir tarzda çalışan yegâne müesseseler «Aydınlık Mecmuası»dır. Öne atılan ve müsbet iş çıkaran amele mücahit ve teşkilâtçıları ise hemen müstesnâsız, Aydınlık okuyucu ve yazarlarından mürekkep olan «Aydınlıkçılar» meyânına dahildirler. Bunu artık bilmeyen ve tastik etmeyen kalmamıştır.

Bu hakikat meydanda iken grev işlerine karıştıklarından dolayı boş isnatlarla keyfi bir tarzda tevkiif edilen amelelere Aydınlık’la münasebetleri olup olmadığını sormak kadar abes ve gülünç birşey tasavvur edilemez. Bu arkadaşlar cidden grevde bir iş görmüşlerse, arkadaşlarına söz geçirecek kadar muhabbet ve nüfus kazanmışlarsa; hiç şüphe edilmesin ki Aydınlık’çılardır. Çünkü bugün Türkiye’de amelelere kendi vaziyetini anlatan ona mü-

cadele yollarını gösteren, teşkilâtçılığı, cemiyetçiliği öğreten Aydınlık’tan başka bir neşriyat yoktur. Varsa gösterilsin? Olmadığına nazaran da bu sönmeyen meşale elinde olmadan bir Türk ameleleri nasıl kendi yolunu görür ve nasıl arkadaşlarına yol gösterebilir. Demek, ki hakikî bir amele rehberi mutlak Aydınlık’ı okur ve duyduklarını, ve bildiklerini Aydınlık’a yazar. Bu hususta kendisine sual sormak, yersiz ve mânâsızdır.

Bir de Bolşeviklik isnâdı var. Bu da ne oluyor? Bir türlü akıl erdiremiyoruz. Bazı kimselerin Rusya nâmına propaganda yaptıkları Rus hafiyesi oldukları mı ileri sürülmek isteniyor? Biz, Türkiye ameleleri ve inkılâpçıları arasında bu kabil eşhas mevcut olmasına zerre kadar ihtimal vermiyoruz. Eğer polis aksini iddia ediyorsa, fikirlere vuzuh vermek için bu iddiayı vesaikle ispat etmelidir. Yoksa amelenin kurtuluşu hakkında bazı kanaatler beslemek ve amele sınıflarını hazırlanmaya siyasi bir fırka etrafında toplanmaya teşvik etmekten, ve sınıfsız bir cemiyet kurmayı mefkûre edinmekten mi bahs olunuyor? O halde derin tahkikata girişmek beyhudedir.

Aydınlık bu nevi ictimai fikir cereyanlarını neşir ve tâmin etmeyi, ve en ileri ictimai inkılâp nazariyatını memleketimiz efkâr-ı umumiyesine izah etmeyi, vazife edinmiştir. Ameleciliği keyfi ve hissi âmillerin tesirinden kurtarıp ilmi ve mefkûrevî bir temele bağlamış olmak bizim daima iftihar ve gurur ile kaydedeceğimiz bir eserdir. Memleketin çalışan kitleleri bu sahadaki faaliyetimizi şükran ile yâdetmektedirler. Halkçı Cumhuriyet kanunları altında bu kitlelerin inkılâpkâr fikrîyatını tedvin etmekle her vatandaşın haiz olduğu en basit haklardan birini istimâl etmiş oluyoruz. Buna kimsenin kimseden hesap sormaya selâhiyeti olamaz. Hele kendi sınıfının malı olan neşriyatı okuduğundan dolayı bir işçiyi itham etmek ve tevkife çalışmak su-i istimallerin en bü-yüğüdür. Buna tesaddî eden memuru kim olursa olsun Cumhuriyet Kanunları şiddetle tecziye etmelidir.

Doktor
Şefik Hüsnü

صوك توقيفلر مناسبتيله بر مکتوب :

آيدىلىق مديرينته

با پوسته توقيف

آرقداش !

بن عمله آرقداشلىق صوك توقيفلرته قانداق ، عمله اولدوق حالده عمله ايشلريله اوهر ايشلار بر آدمدم ، فقط آرتق كوردورم كه عمله لرك صيق بر ايجادى اولمازسه تور كپده هيچ بر عمله راحت بوزى كورمه من .. اونك ايجين ، ايشچى لرك بگانه دوستى اولان مجموعه كوزه صوك توقيف مناسبتيله دويدقلىرىمى واليشيندكلىرىمى يازوب كوندريورم . بر شونى بر كره دهها علاوه ايديم كه بر معلومات بركون بوتون عمله لرك معلومى اولان شيلردر .

خالوصى

...

خالوصى آرقداشلىق مفارستى تنظيم ايجره ك آتاشمى

دع ايجره كوش :

هيچ شيه بوق كه نجرىكات ، نشوفاق و داهاييلم نه كى سيلارله نيش آلتى عمله نك توقيف ايدلمسى بوتون تور كپا ايشچى لرى آراسنده بويوك خوشودسزلقه قار - شيلاشدر . عمله لرك كوچوك بهانه لرله ، خفيه لرك اولور اولماز اخبار ايله توقيف ايدلمسى آرتق تور كپاده مهم ؟ رضايه فضالتي حالته كيردى . آرتق تور كپا عمله سى آكلار بگانه : تور كپا پوليسنك وظيفه لرمدن بويوك بر قسمى ده عمله لرى توقيف ايجكدر . بر حقيقتى اكر علم لساييله افاده ايدمك اولورسه ق شوبله سوبله مك لازم كلير :

صنفرله آبريلان بوتون جميتدره اولدقنى كى بوروزوا جميتدره حكومت حاكم صنفرلك حكومتيدر ..

قورق بىك دفعه سوبله دك بنده سوبله به بجزر : بوروزوا جميتدره وطنداشلىق مساوى اولماسى يعنى نا مشروطيتك اعلانلندن برى داوول زورنا ايله هر كون هر نايه اعلان ايديلن حرريت ، مساوات ، عدالت .. قورو كورولتودن باشقه برشى دكلدر . بوكا منالى ايجر سكر ؟ مثالى ايشه :

هر كس بيلير كه قانولك بيلم قاجمى فصلنده شوبله بر ماده واددر !
حقنده مدعى عمومى لرك توقيف مذ كره سى موجود اولمادان افراد ملتدن هيچ كيمسه با پوسته توقيف ايدلمسى .

طبيعى بر ماده ده قانولم بوتون ديكر ماده لرى كى هر وطنداشه كورده در !!

حالبو كه ايشيتدكلمزه نظرأ : توقيف ايديله رك با پوسته مديرته سؤق ايديلن عمله لر حقنده هيچ بر توقيف مذ كره سى موجود دكلش .. دكلش اما !! امانى وارا . شونى بر داهاسوبله بيلم كه : حقنده مدعى عمومى لرك توقيف مذ كره سى موجود اولمايان بر عمله لى پوليس مديرته توقيف ايتديرون با پوسته مديرته جلب ايدم من !! آنجاق اونى كال نزا كنه ؟ مديرته دعوت ايدم بيلير . و بوبله ده دعوت ايديلنر [عمله دنى اولسه] ۲۶ ساعتدن فضله موقوف بولنر بيلمازلر .. حالبو كه غزه لركنده يازدينى وجهه بر جوق عمله لر ۳۰ ساعتدن فضله مديرته ده طيقلى قانلردر ... قالير آ !!

مدعى عمومى لرك مذ كره سى اولمادن هيچ بر عمله با پوسته توقيف اولونا ماز !

Son tevkifler münasebetiyle bir mektup:

AYDINLIK MÜDİRIYETİNE

BÂPOSTA TEVKİF

Arkadaş!

Ben amele arkadaşların son tevkiflerine kadar, amele olduğum halde amele işleriyle uğraşmaz bir adamdım. Fakat artık görüyorum ki amelelerin sıkı bir ittihadı olmazsa Türkiye'de hiçbir amele rahat yüzü göremez. Onun için işçilerin yegâne dostu olan mecmuamıza son tevkif münasebetiyle duyduklarımı ve işittiklerimi yazıp gönderiyorum. Şunu bir kere daha ilâve edeyim ki bu mâlûmat bugün bütün amelelerin malûmu olan şeylerdir.

Hulûsi

**

Hulûsi arkadaşın makalesini tanzim ederek aşağıya dere ediyoruz :

Hiç şüphe yok ki tahrikât, teşvikât ve daha bilmem ne gibi sebeplerle beş altı amelenin tevkif edilmesi bütün Türkiye işçileri arasında büyük hoşnutsuzlukla karşılanmıştır. Amelelerin küçük bahanelerle, hafiyelerin olur olmaz ihbâratıyla tevkif edilmesi artık Türkiye'de mühim!? bir zâbıta faaliyeti haline girdi. Artık Türkiye ameleşi anladı ki: Türkiye polisinin vazifelerinden büyük bir kısmı da ameleleri tevkif etmektir. Bu hakikati eğer ilim lisansıyla ifade edecek olursak şöyle söylemek lâzım gelir :

Sınıflara ayrılan bütün cemiyetlerde olduğu gibi burjuva cemiyetinde de Hükümet hâkim sınıfların hükümetidir.

Kırk bin defa söyledik yine de söyleyeceğiz : Burjuva cemiyetinde vatandaşların müsâvi olması yani taa Mesrutiyet'in ilânından beri davul zurna ile her gün her sâniye ilân edilen Hürriyet, Musavat, Adalet!! kuru gürültüden başka birşey değildir. Buna misal mi istersiniz? Misali işte :

Herkez bilir ki kanunun bilmemkaçıncı faslında şöyle bir madde vardır!

Hakkında Müddei Umumîliğin tevkif müzekkeresi mevcut olmadan efrad-ı milletten hiç kimse bâposta tevkif edilemez.

Tabii bu madde de kanunun bütün diğer maddeleri gibi her vatandaşa göredir!?

Halbuki işittiğimize nazaran: Tevkif edilerek bâposta müdiriyyete sevk edilen ameleler hakkında hiçbir tevkif müzekkeresi mevcut değilmiş... Değilmiş amma!?! Aması var!?! Şunu bir daha söyleyelim ki : Hakkında Müddei Umumîliğin tevkif müzekkeresi mevcut olmayan bir ameleyi polis müdüriyeti tevkif ettirip bâposta müdüriyyete celp edemez!! Ancak onu kemâl-i nezakete? müdüriyyete davet edebilir. Ve böyle de davet edilenler (amele dahi olsa) 24 saatten fazla mevkuf bulundurulamazlar.. Halbuki gazetelerin de yazdığı veçhile birçok ameleler 30 saatten fazla müdüriyyete tükil kalmışlardır... Kalır'a!?!.

Müddei Umumîliğin müzekkeresi olmadan hiçbir amele bâposta tevkif olunamaz!

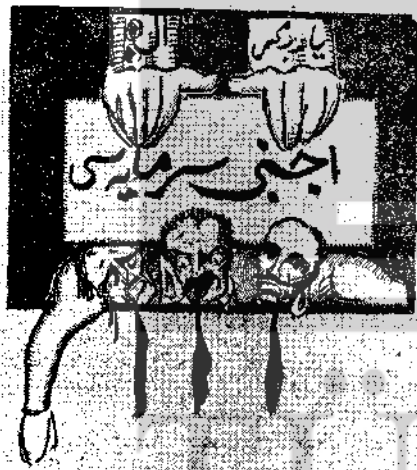
آیدینلق

سکا برطوقات آمارسه م دوت کره دوزرسک

سرلوحه بی او قودیکزمی ؟ بونی سوبله یان آدم او چاری بریچمین دکل اخیان اخیان ایشیتدیگمزه نظراً بومدهش نهیددی ساوردان عمله لری استجواب ای دن ذواندن ریسی ایمنش . عجیباً بومأمور افندی بو نهیددی چکنرده بر او طمانی طوقانلایان مینوت افندی بومی او کره ندی ؟

آمانه قومیق ؟

مشوکلر و محرکلر ، سابطانی او قادار هیجانلاندریم من گه ، هان ، هان آیوانسرایده او طورانلرک هینتی ؟ هر آیوانسرایلی بی توقیف ایده جکلری گلش . ننه کیم : مک او غلوندن رادطوموبیل کچورمش . ایچنده آیوانسرایلی روبرو آیوانسرایلی رفهوه بی و آیوانسرایلی رفانطاریجی وارمش . . . نه تصادف اوچ آیوانسرایلی بر او طوموبیلده . . . او طوموبیل ززیق ! دییه دور دورولمش و بو اوچ آیوانسرایلی غالباً آیوانسرایلی اولدقلری ایچون توقیف ایدلشدر ..

آیدینلق بر او ماحی میدر زده ..

ایشیتدیگمزه کوره موقوف عمله لرک استجوابلرنده اکه مهم سؤالردن برییده آیدینلق ایله اولان مناسبتلری آیدینلقه یازی یازوب یازمادقلری ، آیدینلقی او قوروب او قومادقلری مسئله سی تشکیل ای دیورمش آیدینلق مجموعه سی رسماً انتشار ای دن بر مجموعه در . قول و قافا ای دی بی لری نیک اکه حقیقی منفعتی تمیل ای دن بر مسلکی وارد . بنانه علیه هر عمله آیدینلقی او قور هر ده بویوک بر ذوق و هیجانله .. یوقسه آیدینلق مجموعه سی قمبر صغیرلرک منفعتی قوللادیق ایچونمی بویله او ماحی ثلثی ای دی یور ؟

یشار نزیبه آر قاداش

موقوف عمله لره سورولان سؤال لرک بریسینده یشار نزیبه آر قاداشک شخصی مسئله سی تشکیل ای دی یور مش . بالخاصه بو عمله لرک یشار نزیبه کنی آیدینلقه یازی یازان بر شخصی مسئله اولان مناسبتلری او کره نیلمک ایسته بل یور مش . یشار نزیبه ایچجیلرک آناسیدر . البته ایچجیلرک یکانه دوستی اولان ای دی نلرک نوربی نورلو شعر لر یله آیدینلانا جقدر . یشار نزیبه آر قاداش هر عمله تشکیلاننده ممتاز بر موقمه صاحبدر . بویکی می او کره نیلیور ؟ بیکی او کره نیلیورسه بک جوق کچ قالمش دیمکدر .

تحریرکات و نشویقات

عمله بی توقیف اتمک ایچون غایت بکلک برجه له وار : تحریرکات ، نشویقات ، انا عمله حقیقی آرامق ایچون غمراهومی غمراهی ، بونلری بو فکر قاسد ایچون مطلقا بر تشویق ای دن وار . بر ناس بایرامی تسعیدی ای دی لریک بو ای شیده مطلق بر میان او غلوتک یارمنی او نیلیور . ایسته توقیف ای دی لری هر عمله لرک قربان اولدیق بویلیس ذهنیق

پولیس مدیر یتنه دعوت ای دی لری عمله ۲۴ ساعتدن
فضله مدیر یتنه قالا ماز

AYDINLIK BİR UMACIMIDIR..

İşittiğimize göre mevkuf amelelerin isticvaplarında en mühim suallerden birini de **Aydınlık** ile olan münasebetleri **Aydınlığa** yazı yazıp yazmadıkları, **Aydınlığı** okuyup okumadıkları meselesi teşkil ediyormuş. **Aydınlık** mecmuası resmen intişar eden bir mecmuadır. Kol ve kafa işçilerinin en hakiki menfaatini temsil eden bir mesleği vardır. **Binaenaleyh** her amele **Aydınlığı** okur hem de büyük bir zevk ve heyecanla... Yoksa **Aydınlık Mecmuası** fakir sınıfların menfaatini kolladığı için mi böyle umacı telâkki ediliyor?.

YAŞAR NEZİHE ARKADAŞ

Mevkuf amelelere sorulan suallerin birisini de **Yaşar Nezihe** arkadaşın şahsiyeti meselesi teşkil ediyormuş. Bilhassa bu amelelerin **Yaşar Nezihe** gibi **Aydınlığa** yazı yazan bir şahsiyetle olan münasebetleri öğrenilmek isteniliyormuş. **Yaşar Nezihe işçilerin anasıdır. Elbette! işçilerin yegâne dostu olan Aydınlığın nûrunu nurlu şîirleriyle aydınlatacaktır.** **Yaşar Nezihe** arkadaş her amele teşkilâtında mümtaz bir mevkie sahiptir. Bu yeni mi öğreniliyor? Yeni öğreniliyorsa pek çok geç kalmış demektir.

TAHRİKÂT VE TEŞVİKÂT

Ameleyi tevkif etmek için gayet beylik bir cümle var: **Tahrîkât, teşvîkât!!** Amele hakkını aramak için grev mi yapıyor! Bunları bir fikr-i fâsit için mutlaka bir teşvik eden var. Bir **Mayıs Bayramı** tes'îd mi edilecek bu işte mutlak bir çapanoğlunun parmağı oynuyor. İşte tevkif edilen amelelerin kurban olduğu polis zihniyeti.

**SANA BİR TOKAT ATARSAM
DÖRT KERE DÖNERSİN**

Serlevhayı okudunuz mu? Bunu söyleyen adam uçarı bıçkın değil! Hayır!. Hayır!. İşittiğimize nazaran bu müthiş tehdidi savuran ameleleri isticvap eden zevattan birisi imiş. Acaba bu memur efendi bu tehdidini geçenlerde bir vatmanı tokatlayan mebus efendiden mi öğrendi?

AMA NE KOMİK?

Müşevvikler ve muharrirler, zâbitayı o kadar heyecanlandırmış ki, hemen, hemen **Ayvansaray'** da oturanların hepsini, her **Ayvansaraylıyı** tevkif edecekleri gelmiş. Netekim: **Beyoğlu'ndan** bir otomobil geçiyormuş. İçinde **Ayvansaray'lı** bir berber **Ayvansaray'lı** bir kahveci ve **Ayvansaray'lı** bir kantarcı varmış.. Ne tesâdüf üç **Ayvansaray'lı** bir otomobilde.. Otomobil zınk! diye durdurulmuş ve bu üç **Ayvansaray'lı** galiba **Ayvansaray'lı** oldukları için tevkif edilmişler..

yardımcı

ECNEBİ SERMAYESİ

**Polis müdüriyetine davet edilen amele
24 saatten fazla müdüriyette kalmaz!**

«آمان أهالی متضرر اولماسین»

پالیسیاسیاسک ایچین قیالت کچهر .. اصولی دایره سند
 بر مطالب لیستی تنظیم ایدهر .. وربر .. بر مناد
 آدیوان اولمازا .. عملده حقل اولارقی غروره
 حاضر لایحه ... قوزمده جور ایچی دوروی .. در حال
 بونون جور ایچیرک او قودینی ماولی او قومناغه باشلار ..
 و امان أهالی متضرر اولماسین .. بر سعادت کیمه دن
 بونک عکسی صداسی بولیس مندریدن کلیر .. امان
 « أهالی متضرر اولماسین .. » ناسیبه حرکت کن
 بولیس حقلری قوروماقندن باشقا بر شی بایمان تورک
 ایچیلیری توقیف ایدهر !!
 انصافی ایله دوشونم .. شادیا ضرر کورین و بو
 ضرر لیک اولدی ریجی آغیرلی آلتده بیر یحک مدافع
 سلاحی اولان غروری قوللانماز « أهالی » دن حتی
 « أهالی » نك اکثریتدن معدود دکلی در ؟
 أهالی بی متضرر ایدن عملی دره بوقسا بویله ضرر اولر
 سبیت ورن قومبایارمی در ؟
 بنا علیه أهالی بی متضرر ایدن بر کیمه وارسه
 اوده ، مرحله زواللی عمله من ده کل ، قومبایاردر ..
 أهالی دن معدود اولان دارالفنون طلبه لر بی متضرر
 ایدن تراموای عملی ده کل ، تراموای قومبایاسی در ..
 بوراده حکومت وظیفه سی ایضا ایدهرک نوبه قومبایاسیا
 علیهنده برقرار و بره دی ؟ بر آرز عقل باشنده اولانلر
 ندمیک ایسته دیکمزی بک اعلا آکلادیلر .. صوک سوز
 اوله رق دیبه جکزر که :

بوقاریده کی سرلوحه بی نازارکن ، عمله ایچین حیاتی
 آمیچی حائر بی مسئله به تماس ایتمش اولیوروز .. زواللی
 عمله لر نیک غرمانی حقل بر طلبی بالطه لایحه ایچین
 سکرمتندن طوتو کورده شرکت لره ، قومبایار لره ، غروره
 لر ، کورچوک نجا نجا لره وار نجه به قدار هپسی بوقیسه
 سانه کلیر جله بی قوللانیرل ..
 انک اوقاق بر عمله حرکتی ، انک بسیط بر ضرر و
 تشویق کورسته ره منسکر که بوجه قوللانیلماش اولسون ..
 مثلا ، منسکر ، چوق آغیر اولان اینس ساعت لری
 آزالحق ایچین ضرر و اعلان ایدهرلر .. باشده حکومت
 اولتی اوزره بونون غرورلر « آمان أهالی متضرر
 اولماسین .. » شعار لره آتیلیرلر .. « أهالی بی متضرر .. »
 ایدن زواللی عمله ایتمش کی اونی انصافه دعوت ایدهرلر ..
 به دکلری قوری اکتکه برده قاتیق علاوه ایتمک
 ایچین تراموای آرقداش لریمز غروره باشلار لر ، یینه عینی
 قرات دو یوروز : « آمان أهالی متضرر اولماسین .. »
 انصافی اشرکت جان أهالی بی دوشونمکه باشلامشدر ..
 سنلردنبری باهدینی باشناش سویمونلره کویا أهالی بی
 سویدیفنک فرقنده ده کلش کی صورت حقدن کورونور ..
 یینه شمنه و فرجی آرقداش لریمز غروره اعلان ایتمک
 ایسته لرلر .. یوتشیت قومدن قعله انقلاب ایتمدن قومبایاسیا
 بر منقاد « آمان أهالی متضرر اولماسین .. » قرانیله
 باینارایه باشلار ..

عمله متضرر اولسون
 طلبه متضرر اولسون
 أهالی متضرر اولسون

بالکزر و بالکزر باطرونلر و قومبایار متضرر اولماسین !
 بالکزر و بالکزر قوزمه و متضرر اولماسین ...

چکیج

بالطبع حکومتده قومبایانک (حقیق ده بیجی) سی
 کچهر أهالی نك متضرر اولماسی ایچین قیالت کچهر ..
 صوک آوانسرایده کی قوزمه تو جور باجینک اون
 غایریتنده پالیسیان زواللی عملده بر آرز نفس آلابیلیمک
 و هیچ اولمازسه کورمه بگری دورت سعادتین آرز

“Aman ahali mutazarrır olmasın..”

Yukardaki serlevhayı yazarken, amele için hayâtili ehemmiyeti haiz bir meseleye temas etmiş oluyoruz.. Zavallı amelelerimizin herhangi hakkı bir talebini baltalamak için Hükümetten tutunuz da şirketlere, kumpanyalara, gazetelere, küçük ticarethancilere varıncaya kadar hepsi bu klişe hâline gelmiş cümleyi kullanırlar..

En ufak bir amele hareketi, en basit bir grev teşebbüsü gösteremezsiniz ki bu cümle kullanılmamış olsun!.

Mesela, mürettepler, çok ağır olan iş saatlerini azaltmak için grev ilan ederler.. Başta Hükümet olmak üzere bütün gazeteler «aman ahali mutazarrır olmasın!..» şiarıyla ortaya atılırlar... «Ahalîyi mutazarrır!..» eden zavallı amele imiş gibi onu insafa davet ederler..

Yedikleri kuru ekmeğe bir de katık ilâve etmek için tramvayı arkadaşlarımız greve başlarlar, yine aynı nakarat duyulur : «Aman ahâli mutazarrır olmasın!..» İnsaf! Şirket hemen ahâliyi düşünmeye başlamıştır... Senelerden beri yaptığı nâmütenâhi soygunlarla güya ahâliyi soyduğunun farkında değilmiş gibi süreti haktan görünür..

Yine şimendüferci arkadaşlarımız grev ilân etmek isterler.. Bu teşebbüs kuvveden fiile inkılâp etmeden Kumpanya bermütad «aman ahâli mutazarrır olmasın!..» nakaratiyle yaygaraya başlar..

Bittabil Hükümet'de Kumpanya'nın (hınk deyici)si gibi ahâlinin mutazarrır olmaması için faaliyete geçer...

Son Ayvasaray'daki Kozmeto çorbacının un fabrikasında çalışan zavallı amele de biraz nefes alabilmek ve hiç olmazsa günde yirmidört saatten az çalışabilmek için faaliyete geçer.. Usûlü dairesinde bir metalib listesi tanzim eder.. Verir.. Ber-

mütad aldırın olmaz!.. Amele de haklı olarak greve hazırlanır... Kozmeto çorbacı durur mu?. Derhal bütün çorbacıların okuduğu mavalı okumaya başlar!.. «Aman ahâli mutazarrır olmasın!..» Bir saat geçmeden bunun aksi sedası polis müdüriyetinden gelir.. Aman «ahâli mutazarrır olmasın!..» nidasiyla harekete gelen polis haklarını korumaktan başka birşey yapmayan Türk işçilerini tevkif eder!!!.

İnsaf ile düşünelim.. Mütemadiyen zarar gören ve bu zararların öldürücü ağırlığı altında biricik müdafaa silâhı olan grevi kullananlar «ahâli» den hatta «ahâli»nin ekseriyetinden mâdüt değil midir?..

Ahâliyi mutazarrır eden amele midir, yoksa böyle grevlere sebebiyet veren kumpanyalar mıdır?..

Binaenaleyh ahâliyi mutazarrır eden bir kimse varsa o da, herhalde zavallı amelemiz değil, kumpanyalardır..

Ahâliden mâdüt olan Darülfünun talebelerini mutazarrır eden tramvay amelesi değil, Tramvay Kumpanyası'dır. Burada Hükümet vazifesini ifâ ederek niye Kumpanya aleyhine bir karar vermedi? Biraz akli başında olanlar ne demek istediğimizi pek âlâ anladılar. Son söz olarak diyeceğiz ki:

Amele mutazarrır olsun

Talebe mutazarrır olsun

Ahâli mutazarrır olsun

Yalnız ve yalnız patronlar ve kumpanyalar mutazarrır olmasın!. Yalnız ve yalnız Kozmeto mutazarrır olmasın!..

ÇEKİÇ

تورکیانک دورت طرفنده عمله حیاتی

آیوانسرای غرهوی

دهلت ویریش اوج کون کچمش خبر یوق، درت کون کچمش ینه خبر یوق. آلتی کون کچمش ینه خبر یوق. نوانسارده بالذات باطرونلرک نشویقیله باطرون کوله سی برآدام طرفندن یازیلدی بی شبهه ایدیان اوممهود و تهدید مکتوب اورنایه جیقمش ودولو دیزکین انجی نومرو توفیقات باشلامش. ینه نوانسارده مهلتک یتدیکنی نظر اغتیاره آلان تمالی جمعی غرهوک یاپیله جنی بیلدیرمک اوزره ولایت امر اجمت ایتمش. امور حقوقیه مدبری رسمی ماده موجینجه عمله مک غره و باپایله حکمی سویله مش. عمله کنه غره و باپامش مسئله مک تراکتی قاریقماک اون قاریقماسی اولدیفندن دولای بو غره و دن استانبولک ضرر دیده اولاجقنی ایضاح ایتمش. عمله مک بو تدبیرینه قارشی امور حقوقیه مدبری بیله قوجامان بر آقرین دیمش ا بونک اوزرینه مسئله والی به عرض ایدیش والی بر قومیسون طوبیلا ماسی و باطرونلرکده بورا به چاهری ماسی امر ایتمش. کیمون قومیسونه کلش فقط بن بر شی

استانبولده آیوانسرای غره و بی زویمان قالمادی. ذاتاً بو کونلرده غره و لر جو فالیور یعنی عمله شمور لانی بوردن آیوانسرای غره و ینک مهم بر طرفی ده مملکت مزده کوندن کومر قفاطونماه باشلان اجنی سرمایه سنک بر ادرجه سی اولان یونان سرمایه سنه قارشی پالیسی و یوزدن حکومتک تورکیالی بش آلتی عملی توفیق ایتمسیدره

مطالب جدولی

فوق العاده نسیخه لر مزدن برنده یونانی قوزمه تونک اون قاریقارنده چالیشان تورکیالی عمله لرک آجیقلی حالی آکلانمشدق. بر باد وضیت نهایت عمله مک جاننه طاق دیمش و تورکیالی عمله لر یونانی سرمایه داره و یریلک اوزره بر مطالب جدولی ترتیب ایتمش و بو جدولی عمله تمالی جمعی مرکز عمومیسنه کوندرمشلر. تمالی جمعی جدولی ایکی هفته اوزون اوزون تدقیق ایتمش و عددی آرقاداشی بو خصوصیه قوزمه تونک اوعلی کیمون ایله خصوصی کوروشمش و رجاج کون سوکراده قوزمه تونک اوعلی کیمون مطالب جدولی ویریش. کیمون بو مسئله نیک باشه حل ایدیه جکی قاریقماک ادره سیله کوروشمش اوزره کللیسنه اوج کون مهلت ویریشی ایتمش.

باپام دیوب جیقمش

غره و

الک نهایت عمله غره و اعلان ایتمش. ایشک غریبی شوکه ، حکومتک معلوماتی داخلنده اوزون اوزون سوز و محمه ده قالدندن سوکره اعلان ایدیان بو جوقی حقلی غره و مک مشوق و محرکی دینه رجیوق عمله لر داها از جمله : حق ، شعبان ، نوری ، محمد بوری و ایچ ... کی آرقاداشلر توفیق ایدیش .

غره و مک تدبیرسی

غره و والی بکنک ناموسی اوزرینه و دردیکی سوز

Türkiye'nin dört tarafında amele hayatı

Ayvansaray grevi

İstanbul'da Ayvansaray grevini duymayan kalmadı. Zaten bu günlerde grevler çoğalıyor yani amele şuurlanıyor. Ayvansaray grevinin mühim bir tarafı da memleketimizde günden güne kafa tutmaya başlayan ecnebi sermayesinin bir parçası olan Yunan sermayesine karşı yapılması ve bu yüzden Hükümet'in Türkiye'li beş altı ameleli tevkif etmesidir.

METALİB CETVELİ

Fevkalâde nüshalarımızdan birinde Yunanlı Kozmeto'nun un fabrikalarında çalışan Türkiye'li amelelerin acıklı halini anlatmıştık. Berbat vaziyet nihayet amelenin canına tak demiş ve Türkiye'li ameleler Yunanlı sermayedara verilmek üzere bir metalib cetveli tertip etmişler ve bu cetveli Amele Teali Cemiyeti Merkez i Umumiyesine göndermişler. Teali Cemiyeti cetveli iki hafta uzun uzun tetkik etmiş ve Apdi arkadaş bu hususta Kozmeto'nun oğlu Kimon ile hususi görüşmüş ve birkaç gün sonra da Kozmeto'nun oğluna da metalib cetveli verilmiş. Kimon bu meseleyi tek

başına halledemeyeceği fabrikanın idaresi ile görüşmek üzere kendisine üç gün mühlet verilmesini istemiş. Mühlet verilmiş üç gün geçmiş haber yok, dört gün geçmiş yine haber yok. Altı gün geçmiş yine haber yok. Bu esnalarda bizzat patronların teşvikıyla patron kölesi bir adam tarafından yazıldığı şüphe edilen o mahut tehdit mektubu ortaya çıkmış ve dolu dizgin 1'inci numara tevkifat başlamış. Yine bu esnalarda mühletin bittiğini nazarı itibara alan Teali Cemiyeti grevin yapılacağını bildirmek üzere Vilayet'e müracaat etmiş. Umur-u Hukukiye Müdürü birinci madde mucibince amelenin grev yapabileceğini söylemiş. Amele yine grev yapmamış ve meselelerin nezaketini fabrikanın un fabrikası olduğundan dolayı bu grevden İstanbul'un zarardide olduğunu izah etmiş. Amelenin bu tedbirine karşı Umur-u Hukukiye Müdürü bile kocaman bir afezin demiş! Bunun üzerine mesele Vali'ye arz edilmiş Vali bir komisyon toplanmasını ve patronların da buraya çağrılmasını emretmiş. Kimon komisyona gelmiş fakat ben birşey yapamam deyip çıkmış.

GREV

En nihayet amele grev ilân etmiş. İşin garibi şu ki, Hükümet'in malûmatı dahilinde uzun uzun sürüncemede kaldıktan sonra ilân edilen bu çok haklı grevin müşevvikli ve muharriki diye birçok ameleler daha ezûmle: Hakka, Şaban, Nuri, Mehmet Nuri ve ilâh... gibi arkadaşlar tevkif edilmiş.

GREVIN NETİCESİ

Grev Vali Beyin namusu üzerine verdiği söze

تورکیا ایشیری سرمایه طرفداره جالبانه عقلمندی
برمانی یا طرفدارک همیشه برافرا یا بقدره . تورکیای ایشیری
یا طرفدارک باره دانه باشه دینی ، ایرانی ، ملیتی ، اولادیشی
آکادیدر .

اعتقاد ایدیلرک نهایت بولمش . اگر عملک مطالباتی
عیناً اجرا ایدلرسه و با خاصه فابریقادران قوغولان بش
ارقاداش تکرار ایشه آلتازسه داها هنر مکار ، داها
قوتلی بر خیره و محققدر دینلیوز .

□□□□□□ □□□□□ □□□

تراموای قومپانیاسی عملیه قرون اولاده صاتلمش اسیرلره یایلمایان حقارت و ظلمی یایمقدده در

بر مارش

صیودق آفاق بشریتدن
ظلم و استبداد کابوسی ا
آحدق بر افق مودت و محبت
کولسون انیسالار هب سفادتدن ا .
قوتی حقدن آلال یازومزک
قودرینی سالی اتحادی ،
یقماماز هیچ بر دست ملعت
قیرادن او آلی اولاماز مانلی هنرمزک ا
تراموای ایشیری عملیه جمیعی
کتاب عمومی
عثمان انفسی

□□□□

خیرلی بر قونقره

تراموای ایشیری عملیه جمعی کالون اولک بیری بننده
بر قونقره عقد ایدیه حکدن و بر قونقره ده هشت ادارمک بدیل
ویا ایقاسندن موکرا برامزای عملیه حاله و استقبال لطفه
نظر بدن هم اساسان محتوی و یک مقبول مطالبی احتوا ایدیه حک
اولان بر مطالب لیستی قرائت اولونا جاهلدر .
آیملرله سه ارقداشلره موفقتیلر مننی ایدرز .

تراموای شرکتی عملیه ک زیاده ازدن شرکتلردن بریدر .
هرکون بونک بیلک بیر منالی کورو بوز . ایشیه برداشتی
داها : تراموای شرکتک آکسرایسه کی آتله سنده حقیقده
بوناقل اولدینی حاله هر نه دانه تبلیغاتی اولاری کورو کتکه
چالیشان بر اوستا باشی واردر . بو آدام کذبکی کولدن بری
هر وسیله ایل عملی خیربالا بوز ، محفوا ایدیلور و ایکنده برده .
سه بن بورایه تورکیالی عملیه قاپو دیشاری ایتمکده امین
کلم ا .

دیوب دوروبور . کین جمه ایرتسی کیجه سی بو آدامه
بر همه آراستده بر نمازه چیتار . بو نمازه به سبب اولان
ه بلیقالی ، اولدینی حاله ، بر بورژواولک قوناقندن بر
اوشاق قوغار کچی تورکیالی عملیه قاپوسی واسطه سیله فولندن
طوبدیروپ سوقاغه آیدر بر . و یاتلاق سینه یانه خایقور بر :
— بوراده تورکیالی عملیه اکتک بوق ا . همه کرک
آرقداشلرک قوغورالاسنده و کرک بواجنی سرمایه سنک اوشاقلک
ایکنده برده بوه و رطلادینی بو هرزه دن غلیانه کلرلر و در حال
پروستو ماهیتنده بر خیره بلعابه قرار و بررلر . فقط مع الاسف
بوچوق برنده و حقول خیره و تشتی بر قاج عمله لایقمنر حر .
کلرله هفتاه اوشرا تیرلر . و آتله تک شفقه بر پروتستونامه
کوندرمک قرار و بررلر ا .

بو وقته بو بون آکسرای آتله سنده چالیشان عملدر
شاهددرلر .
تورکیاده همه یایلمایان سرمایه سی بوله اوشاقلری
واسطه سیله تورکیالی عملیه قاپو قودر مالکده ایستدیکچی
برکویک کچی قاپو دیشاری ایکنده نزمایه قدر دوام ایدیه حکدر ؟
هرای سه تورکیالی عملیه سرمایه به قارشی حقیقی
و ضمیمی آکلایوب شعور لایق به قادار ایلل .

itimat edilerek nihayet bulmuş. Eğer amelenin metalibâtı aynen icra edilmezse ve bilhassa fabrikadan kovulan beş arkadaş tekrar işe alınmazsa daha azımkâr, daha kuvvetli bir grev muhakkaktır deniliyor.

Türkiye işçileri sermaye tarafından çalınan haklarını Yunanlı patronların cebinde bırakmayacaktır. Türkiye'li işçiler patronun paradan başka dini, imanı, milliyeti olmadığını anladılar.

Tramvay kumpanyası ameleyle kurûn-u ûlâda satılmış esirlere yapılmayan hakaret ve zulmü yapmaktadır

Tramvay Şirketi ameleyle en ziyade ezen şirketlerden biridir. Her gün bunun binbir misalini görüyoruz. İşte bir tanesi daha: Tramvay Şirketi'nin Aksaray'daki atelyesinde hakikatte Yunanlı olduğu halde henedense Belçikalı olarak gözükmeye çalışan bir ustabaşı vardır. Bu adam geldiği gündüberi her vesileyle ameleyle hırpalıyor, tahkir ediyor ve ikide birde:

— Ben buraya Türkiyeli ameleleri kapı dışarı etmek için geldim!. deyip duruyor. Geçen Cumartesi gecesi bu adamla bir amele arasında bir münaza çıkar. Bu münazaaya sebep olan «Belçikalı» olduğu halde, bir burjuvanın konağında bir uşak kovar gibi Türkiyeli ameleyle kapıcı vasıtasıyla kolundan tutturup sokağa atırır. Ve çatlak sesiyle yine haykırır:

— Burada Türkiyeli ameleyle ekmek yok!

Ameleyle gerek arkadaşlarının kovulmasında ve gerek bu ecnebi sermayesinin uşağının ikide birde yumurtladığı bu herzeden galeyana gelirler ve derhal protesto mahiyetinde bir grev yapmaya karar verirler... Fakat maalesef bu çok yerinde ve haklı grev teşebbüsünü birkaç ameleyle lâıksız hakaretleriyle akâmete uğrattılar. Ve atelyenin şefine bir protestonâme göndermeye karar verirler!.

Bu vakaya bütün Aksaray atelyesinde çalışan ameleler şahittirler.

Türkiye'de enperyalistlerin sermayesi böyle uşakları vasıtasıyla Türkiyeli ameleyle kan kusturmakta, istediğini bir köpek gibi kapıdışı etmekte ne zamana kadar devam edecektir?

Cevap — Türkiyeli amele «sermayeye» karşı hakiki vaziyetini anlayıp şuurlanıncaya kadar!!!.

BİR MARŞ

Sıyrdık afâk-ı beşeriyetten
Zulüm ve istibdad kâbusunu!
Açtık bir ufku mevedded ve muhabbet
Gülsün insanlar hep saadetten!..
Kuvveti haktan alan bázumuzun
Kurduğu bina-i ittihadı,
Yıkamaz hiçbir dest-i melanet
Kırarız o eli olamaz manil azmimizin!.

Tramvay İşleri Amelesi Cemiyeti

Kâtib-i Umumisi

OSMAN ENFÜSİ

HAYIRLI BİR KONGRE

Tramvay İşleri Amelesi Cemiyeti kânunuevelin yirmibeşinde bir kongre aktecektir ve bu kongrede heyet-i idarenin tebdil veya ibkâsından sonra tramvay amelesinin hâl ve istikbâl noktai nazarından mühim esasâtı muhtevi ve pek mâkûl metalibî ihtiva edecek olan bir metalib listesi kuraat olunacaktır.

Aydınlık — ARKADAŞLARA MUVAFAKİYETLER TEMENNİ EDERİZ

بر مکتوب و بر مقاله دها

آبدینلق مجموعه سی هیئت تحریریه سته

افندم ینتمک ، نوکنمک سیلمه ین تراموای شرکتک
و بو شرکتی اداره ایدن بورژواک آزادی کسلیمین
ظلمنی تورک حمله جیلکنی بو عمق ایسته ین غدیرنی حاوی
قیسه مقاله مک درجینی آبدینلق هیئت تحریریه سندن
رجا آپلم .

آجی حقیقتلر

تراموایجی حمله یه .

تهی حمله ، سن و ازلنی موجودیتی هیلکله هیا و فدا
ایندیکک حاله خاللا سنک باشنده برقرار بلا کی باطرونک واد
باطرونک ضایع سنده ایجه دیشلری کوسترهن صبرتلان بورژوا
فکرلرک یاردا قیلری وار . سن آجی حقیقتلرک مددورلرینه
آجیر باطرونلره حاضر برسک ! بو سنک قلینک صاف و نزهه
بر وجهیه سیدر . چونکه ظلملره ، غدورلره بر کون زاواللی
آرقداشلرک کی مروض قانق ، اجتهاد واجتماعیاته ، یک آبی
سیدیکک حق صریحه نماوز ایدیکک تیلکسی هر دقیقه باشنده

باقوش کی دوریور سنی سیدید ایدیور . تهی تراموایجی !
آلم اضطرارلره کوکس کردن حمله ! هیچ بر ظلمدن نورقاز
ویلمازسک چونکه اجتهادک کونش کی پارلاقدر ! سن دیو آسا
باطرونک بینه اوله بر بومیا باطلانه جسک که اونه یه اوغرا دینی
شاشیره خضر . یالکز سن اجتهادنده متن اول !

اون سنه ک حمله حیاتی یشایان و همه جیلکک نه اولدینی
قدیر اوله بر چوقی مانعه لره ، مشکله کوکس کردک نورکیا
براموای ایشلری جهیتی خاسه برانه و حرکاتنه یالیه قندنصره
تأسیس ایدیلدن بری اولان ۷۰۳ و اطمان دلاور آرقداشلری
شرکت خدندن اخراج ایدیلدی . چونکه او جهتی ، حمله یی ،
ایدی حق صریحه بردشینه یه برمه یه کک تدویرلری فکرلرک
دشنی ایدی . حمله جیلکک هر ناسیه سنده فعلی ایدن پارلاق
اوزلی کولنه کیدیوردی . شیو حرکتیه حاق باقاییه ، قان
آجکک آلیتمس اولان شرکت حمله جیلکک بالطبع ائی نظر ایله
باقاز و باقماز ایسته او زاواللی جهتی آرقداشلرک یک و باق
بر شطاسنی نظر اعتباره آلهرق طرد ایدیلدی . بو آجی حقیقتلره
قارشی یالکز حرکات اول حصنه صریحیتله متحد قال نظر
سنکدر . هر لولسون ظلمکارلر ! بقاسون تورک حمله یی !

تراموایجی

محاوړه لر

یونانی قوزمه تونک ده کیرمه سنده

ایشی — یاهو ، شو قوزمه تو و اونک آرقداشلری
تام ایکی سنه آنادولوده آمانی آغلا تیلر . شیمدی ده
ینه یاقامنی بیراقبورلر .
ایکنی ایشی — اوتلری اوراده ماصیل ده کیره
دو کدینه ک آلتیه بوراده ده عینی شیو یابیلیرز . هم حاتم
صراق ایجه . حکومت آلتیه بزه بادییم ایدجک و سالتزی
صورا حقدور .
ایکی هفته سوکرلر
ینه قوزمه تونک ده کیرمته .

ایشلر : — (هیچ بر آخردن) اولقی حاق طاق

دیدیلدی کونده یکریمی ذورت ساعت چالیشاماییزا .
بیتدی بیتدی خیره و یاپوروز یاپوروز
هوررا
اوزاندن بیر ایشی : — مژده یولداشلر مژده
بولیس کلپور شیمدی یونانلیک خدندن کلپور
بولیس : — (ایشیلره ، خطاباً) سن سن
بش کیشی سیزی قانون نامنه توقیف

ایدیورم

ایشیلر —

Bir mektup ve bir makale daha

Aydınlık Mecmuası Heyet-i Tahririyesine

Efendim bitmek, tükenmek bilmeyen Tramvay Şirketi'nin ve bu Şirketi idare eden burjuvaların arda kesilmeyen zulmünü, Türk ameleliğini boğmak isteyen gadrini hâvi kusa makalemizin derceni Aydınlık Heyet-i Tahririyesinden rica ederim.

ACI HAKİKATLER

Tramvaycı Ameleye..

Ey amele, sen varlığını mevcudiyetini hiçliklere heba ve feda ettiğin halde halâ senin başında bir kara belâ gibi patronun ve o patronun sayesinde ince dişlerini gösteren sırtian burjuva fikirlerin yardımcıları var. Sen acı hakikatlerin mağdurlarına acır ve patronlara haykırırsın! Bu senin kalbinin saf ve nezih bir vecibesidir. Çünkü zulümlere, gadrilere bir gün zavallı arkadaşların gibi mâruz kalmak, icthad ve ictimaiyatına, pek iyi bildiğin hakk-ı sarihine tecavüz edilmek tehlikesi her dakika başında baykuş gibi duruyor, seni tehdit ediyor. Ey tramvaycı! Elim ızdıraplara

gögüs geren amele! Hiçbir zulümden korkmaz ve yılmazsın. Çünkü icthadın güneş gibi parlaktır! Sen devâsâ patronun beyninde öyle bir bomba patlatacaksın ki o neye uğradığını şaşracaktır. Yalnız sen icthadında metin ol!..

On senelik amele hayatını yaşayan ve ameleçiliğin ne olduğunu takdir ile birçok mânialara, müşgüllata göğüs gererek Türkiye Tramvay İşçileri Cemiyeti'ni cansiperâne ve azimkârâne çalıştıktan sonra tesis edenlerden biri olan 703 Vatman Dilâver arkadaşımızı Şirket hizmetinden ihraç etti. Çünkü o cemiyetçi, ameleci idi. Hakk-ı sarihini bir düşmana yedirmeyecek kadar burjuva fikirlerinin düşmanı idi. Ameleçiliğin hür nâslyesinde tecelli eden parlak nurlu güneşe gidiyordu. Şık harekâtıyla can yakmaya, kan emmeye alışmış olan Şirket ameleçiliğe bittabii iyi nazar ile bakmaz ve bakamaz. İşte o zavallı cemiyetçi arkadaşımızın pek ufacak bir hatâsını nazar-ı itibara alarak taredetti. Bu acı hakikatlere karşı yalnız azimkâr ol. Cemiyetine merbûtiyetle müttehid kal. Zafer senindir. Kahrolsun zulümkârlar! Yaşasın Türk ameleleri!..

TRAMVAYCI

Muhavereler

Yunanlı Kozmeto'nun Değirmeninde

İşçi — Yahu, şu Kozmeto ve onun arkadaşları tam iki sene Anadolu'da anamızı ağlattılar. Şimdi de yine yakamızı bırakmıyorlar..

İkinci işçi — Onları orada nasıl denize döküseyek elbette burada da aynı şeyi yapabiliriz. Hem canım merak etme!. Hükümet elbette bize yardım edecek ve hâllimizi soracaktır...

İki hafta sonra :

— Yine Kozmeto'nun Değirmeninde —

İşçiler: — (Hep bir ağızdan) Artık cana tak

dedi... Be.. Günde yirnidört saat çalışamayız!.. Bıktık be.. Bıktık.. Grev yapıyoruz!.. Yapıyoruz!.. Hurra...

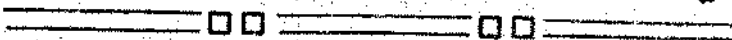
.....

Uzaktan bir işçi: — Müjde yoldaşlar.. Müjde.. Polis geliyor.. Şimdi Yunanlının hakkından getiriz..

Polis: — (İşçilere, hitâben) Sen.. Sen.. Sen.. BEŞ KİŞİ.. Sizi kanun nâmına tevkif ediyorum.

İşçiler — !!.....

ازمیر - قصبه تمیدی شمندو فر خطی

عزیزان بولوراسه :

سزه ازمیر هیطنده بولان کیسه سز ایشجیلردن بحث ایدم حکم :
- اولاً [ازمیر - قصبه] تمیدی شمندو فر قومانیاسنه
ری بویوک دیکری کوچوک اولوق اوزره اوج عهده تمیر
خانهسی واردرد :

آیدینلق - (ازمیر - قصبه) شمندو فر ایشجیلربنه
موفقیتلر تنی ایدم و برلکک باشنده حقیق عمله جیلرک
بولونمانسی عملین حقیق عمله قودتواوشینه سوق ایتمه لرینی
جان و کولکلدن دیله رز . کله جک نسخه مزده انتخابانک
تیجه سی وه ازمیر - قصبه شمندو فر ایشجیلربنه دائر
مفصل معلومات بولونماق قدر .

فخیع بر وقعه

ازمیر - قصبه شمندو فر قومانیاسنده چوق فخیع بر وقعه
وقعه کئشدر . وقعه شودر .

تسویه سی عمود آرقاداشک پارمانی کسلیبور وزاواللی همود
آرقاداش پارماقرن اولوق اولوق قانلر آقا آقا دو قنور بک
افندیته ؟ ! حضورینه چینیور . دو قنور بک لطفاً ایشجی
ایکی کون مساعده و بریور . فقط عمود آرقاداشک پارمانی اولادار
دریندرکه ایکی کونده قاپاغاز . فقط دو قنور بک عمله ایشجیه
بیه جکنی سویلر . ایشجی چایشیر پارمانی لان غره ن اولوق
تله کسنی کوسنیز . فقط دو قنور بک یه اصرار ایدر .
اصرار ایدر اما عمود آرقاداشده چایشماغه طالت یولدر . بونک
اوزرینه بیه دو قنور بک افندیته قرار ایلمه عمودک فازصونلق
پایمانه قرار ویردیلر . بیلنه یوز بونه مجالب ایشدر ؟ عمود
آرقاداشه آدام عقلی بر استراحت مدتی بیچون و بریله دی ؟
هر حالده آرقاداشلری حقیق مدافعه ایتمه لیدر .

ازمیر ایشجیلری !

کله جک نسخه مزده به یکیردن داهای چوق
چالیشان ازمیر تراموا یجیلردن بحث ایدم جکزا :

بولردن بری ازمیرک خله بیکار موفعنده کاش اولوب
اک بویوک تصویخانه سیدرکه [ازمیر - قصبه] شمندو فر فاریقه
سی در . . [دیکرلری] عناق ، باندیرمه [ده پولیدر . هموم
حظک موجود ایشجیلری ایکی بیکی . مجاوردر . ایشجیلری
اوج قسمنر : حرکت قسسی ، امور جریه قسسی ، تمیرات
مئاده قسسی در . بو اوج قسم ایشجیلردن اک فضلہ چالیشان
واک آز یماغه حکوم اولانلر [تمیرات مئاده] قسسی درکه
مدت مساعیلری [۱۲] - ساعتدر .

بویه جیلر عمومیت اختیارله بش سنه مدتک اکلاندن
سکره تنظیم قام دیکره بطرون پاردا جیسی اولور . چونکه :
بو حی هرکه ویرتیز . ذاتاً بونلرک اکثرینی خرسیمیانلر
تشکیل ایدر لر . تورکتر مان ، فاریقه ایشجیلری یوزهددی
تجاوز ایتز . ایکی بیکی مجاورد عملیه مائه اولان بزرلمع الاسف
عیج بر اساسل برنگر [سندنه] یه مائه دکتر . چونکه
براکمز بر طاقم سرسری کیسه لولرندم هو اولمشدر . برلکک
حیث اداره سنه کین آرقاداشلری قوه یاب مختلف سبیلرله حصاً
تظیف مضاده تجریه و طرد ایدیبور . برلکک اسی [ازمیر
قصبه] تمیدی شمندو فر قومانیاسی ایشجیلر برلکک [در . برلکک
صوفاقراضی حقدنه قصبه معلومات ویرم : صولک رئیس
احتیاط ضابطاندن موده طی کریم افندیته دوشونجه سز و کینی
ایشلری نتیجه سنده عملیه [مأمور] لرله برکدیردی . ویزلری
هو ایدی . بو هفته ظرفنده تکرار انتخاب اجرا ایدیلماجه
برلککیزی ایجا اختلا اوزره بوتون سوزودخمرله چالنده جفز :
دوران بوما کتوبه شمارلریمزله حرکت کتیره بیکز حیسانز
ایچون چالیشدیراجتیز . بو ما کتوبه سوزی کوزلریمزدن دخی
تصصفا جتیز . چونکه او یقارسه بزی یمایه بیلز ، اولورسه
یزده قوله بیکز آرتق بونک قانع اولدوق . برله بیکز ، برقیه
اوغرینه چالیشی ندایه حاضر بوزرجه عمله فاسنه بزرلمه مظاهری
ایلیکیزی ایتمه و سلاملر تقدیم ایدر ، بولداشلر .

مقصد

Izmir - kasaba temdidi şimendüfer hattı

Aziz Yoldaş:

Size İzmir mühitinde bulunan kimsesiz işçilerden bahsedeceğim:

— Evvelâ (İzmir - Kasaba) Temdidi Şimendüfer Kumpanyası'nın biri büyük diğeri küçük olmak üzere üç adet tamirhanesi vardır:

Bunlardan biri İzmir'in Halkapınar mevkiinde kâin olup en büyük tamirhanesidir ki (İzmir - Kasaba Şimendüfer Fabrikası'dır.) Diğerleri (Uşak, Bandırma) depolarıdır. Umum hattın mevcut işçileri iki bin mütecevizdir. İşçileri üç kısımdır: Hareket kısmı, umur-u cerraie kısmı, tamirat-ı mütemadiye kısmıdır. Bu üç kısım işçilerden en fazla çalışan ve en az yaşamaya mahkûm olanlar (Tamirat-ı Mütemadiye) kısmıdır ki müddet-i mesailerî (12) saattir.

Yevmiyeciler umumiyet itibariyle beş sene müddetin ikmâlinden sonra aylık nâm-ı diğerle patron yardakçısı olur. Çünkü: Bu hak herkeze verilmez. Zaten bunların ekserisini hıristiyanlar teşkil ederler. Türkler hemen; fabrika işçileri yüz adedini tecavüz etmez. İkibini müteceviz ameleye mâlik olan bizler maalesef hiçbir esash birliğe, bir (Sendika)ya mâlik değiliz. Çünkü Birliğimiz birtakım serseri kimseler ellerinde mahvolmuştur. Birliğin Heyet-i İdaresine geçen arkadaşları Kumpanya muhtelif sebeplerle bazen taltif bazen de tecziye ve tardediyor. Birliğimizin ismi (İzmir - Kasaba Temdidi Şimendüfer Kumpanyası İşçiler Birliği)dir. Birliğimizin son inkirâzı hakkında kısa mâlûmat vereyim: Son reisimiz ihtiyat zâbitanından modelci Kerim Efendi'nin düşüncesiz ve keyfi işleri neticesinde ameleyi (Memur)larla birleştirdi! Ve bizleri mahvetti. Bu hafta zarfında tekrar intihab icra edilecek ve Birliğimizi ihya etmek üzere bütün mevcudiyetimizle çalışacağız: Duran bu makineyi, şarlarımızla harekete getireceğiz. Hayatımız için çalıştıracamız. Ve bu makinemizi gözlerimizden dahi kiskanacağız. Çünkü o yaşarsa biz yaşayacağız, ölürsa biz de öleceğiz. Artık buna kâni olduk. Birleşeceğiz, birlik uğrunda

canlarımızı fedâya hazır yüzlerce amele nâmına bizlere müzâhir olmanızı ister ve selâmlar takdim ederiz, yoldaşlar.

Muammer

Aydınlık — (İzmir - Kasaba) şimendüfer işçilerine nuvaffakiyetler temenni eder ve Birliğin başında hakiki amelecilerin bulunmasını, ameleyi hakiki amele kurtuluşuna sevketmelerini can ve gönülden dileriz. Gelecek nüshamızda intihabatın neticesi ve «İzmir - Kasaba» şimendüfer işçilerine dair mufassal mâlûmat bulunacaktır.

Feci bir vaka

İzmir - Kasaba Şimendüfer Kumpanyası'nda çok feci bir vaka vukua gelmiştir. Vaka şudur.

Tesviyeci Mahmut arkadaşın parmağı kesiliyor ve zavallı Mahmut arkadaş parmaklarından oluk oluk kanlar aka aka doktor beyefendinin?! huzuruna çıkıyor. Doktor Bey lütfen işçiye iki gün müsaade veriyor. Fakat Mahmut arkadaşın yarası o kadar derindir ki iki günde kapanmaz. Fakat Doktor Bey ameleye işleyebileceğini söyler. İşçi çalışır ve parmağı kangren olmak tehlikesini gösterir. Fakat Doktor Bey yine ısrar eder. İsrar eder amma Mahmut arkadaşta çalışmaya tâkat yoktur. Bunun üzerine yine Doktor Beyefendi'nin kararı ile Mahmut'un garsonluk yapmasına karar verdiler.. Bilmiyoruz bu ne acayip iştir? Mahmut arkadaşta adamakıllı bir istirahat müddeti niçin verilmedi?. Herhalde arkadaşları hakkını müdafaa etmelidir.

İzmir işçileri!

Gelecek nüshamızda beygirden daha çok çalışan İzmir tramvaycılarından bahsedeceğiz!..

Muhterem Yoldaş!

Size bütün işçi arkadaşlarım nâmına düğün olduğumuz ve bugün bunun tahd-ı tesirinde zebun bulunduğumuz bir deritten bahsedeceğim. İşte bu derdimiz (Temettü Vergisi) dir. Evet bizim bildiğimiz (Temettü Vergisi) bir senelik çalışan ve kazanılan bir paradan bir miktarı mezkûr nâm altında vergi olarak verilir. Lâkin bizden o suretle değil kendi fetvâları mücibince alıyorlar. Fakat biz bu sefer bu haksızlığa tahammül edemeyeceğiz. Bir senelik müddet-i mesaiyi (300) gün hesap ediliyor. Maalesef (300) gün çalışan tek bir amele yoktur. İşte en büyük hata buradadır. Bakınız (1340) senesinde (2144) kuruş temettü verenin (1341) senesinde (2450) kuruştur. Bu vergileri veren arkadaşın yevmiyesi (200) kuruştur. Saniyen memleketimizde kanunun ne derecelere göre tatbik edildiğini izah edeyim:

İmalât-ı Harbiye fabrikalarında çalışan işçilerden %1 temettü alıyorlar. Diğer yerlerde %3

almıyor. İşte ikinci bir hata ki lâstikten hiçbir farkı olmayan kanunlarımız, pek iyi bir misâl olur. İmalât-ı Harbiye fabrikalarında çalışan işçiler nasıl Türk İse ecebi fabrikalarında çalışan işçiler de Türk'tür. Onlar da bu memleketin öz evlâdıdır. Fakat bu haksızlık nedir. Câhil zannettileri için mi. Yoksa haklarını aramak, sormak bilmeyen zavallı biz işçileri soymak için mi yapıyorlar?

Bu senenin temettü hakkında Ankara'ya telgraf çektik. Cevap gelmedi ve gelmeyeceğine eminiz. Çünkü mebusların dört aylık tahsisatı zavallı amelenin sırtına yüklenmiştir. Hiç olmazsa bu hususta bizleri siz müdafaa edin. Bizlere siz zahîr olun. Bizler de sizin arkanızdan koşu koşu gelelim.

İzmir'in yoksul işçileri sizlerden bunu istirham ederim ve selâmlarını takdim eder. Yoldaşlar!

Muammer

Aydın şimendüfercileri

Kimlerin Cemiyeti İdi? Kimlerin Cemiyeti Olmadı?

Reis-i Evvel — Sertabib muavini doktor Zeki Bey
 Reis-i Sâni — Umur-u cerriye müdür muavini Sâdettin Bey
 Murahhas — Emtia müdür vekili Cemil Bey
 Kâtib-i Mesûl — Hareket başkâtibi Tahir Bey
 Veznedar — Veznedar muavini Fevzi Bey
 Aza — Teftiş reis vekili Reşat Bey
 Aza — Hareket sermüfettişi vekili Mös-yö Tito
 » — İstatistik başkâtibi Nâmık Bey
 » — Heyet-i fenniye başkâtibi Saim Bey
 » — Umur-u cerriye makinalar müfettişi Nazif Bey
 » — Teftiş ketebesinden Refet Bey

Yukarıdaki listeyi okuyanlar bu muhterem beyefendilerin başında buldukları Cemiyeti mutlaka bir burjuva cemiyeti zanneder. Biz de listeyi okur okumaz öyle anladık. Fakat alt tarafına göz gezdirince gördük ki bu efendiler amelelere hitap ediyorlar. Ve bir amele cemiyetinin başındadırlar yani «Aydın Şimendüferler Birliğinin» Heyet-i İdaresini teşkil ediyorlar. Ne feci ve gülünç bir heyet-i idare. Hat boyunda 2000 işçisi olan bir amele kütlesinin birliği böyle patron yardımcılarının

vasıtasıyla temsil edilir mi hiç? Fakat işin içyüzüne bakılırsa mesele biraz aydınlanıyor. Çünkü bu Heyet-i İdare intihab edildiği zaman 2000 işçiden ancak 101 kişi mevcutmuş. Bu 101 kişinin büyük ekseriyeti yine maalesef amelelerin içinden patrona satılmışlar teşkil ediyormuş yani bu «yüzbirler» gâfillerden ibaretmiş. Reis beyefendi de «6» rey ile intihab edilmişler bunu bizzat Kasadar Bey itiraf ediyormuş. Ve bu Heyet-i İdare denilen gülünç heyet Aydın grevinden sonra teşekkül etmiş. Şimdi bizim bu mâhut «Aydın Şimendüferler Cemiyetinin» kimin cemiyeti olduğunu sormaya hakkımız yok mu?

Şimdi de bu Cemiyet'in nasıl olması lâzım geldiğini söyleyelim:

Evvelâ mümkün mertebe bütün amelelerin itirakiyle bir kongre aktetmeli «ve beyefendiler» heyetini Birliğin başından atmalıdır. Sonra sağlam bir amele temeli üzerine Birliği teşkil etmeli ve heyet-i idareyi amelelerden ve hakiki ameleci in-kılâpçılardan seçmelidir. Amelenin başında patronlara satılmış olanlara yer yoktur!

**YAŞASIN MÜSTAKBEL HAKİKİ
 ŞUURLU, AYDIN ŞİMENDÜFERLERİ
 BİRLİĞİ!**

مصر مسئله سندن شرقك آلاجنی درس

انگله ۲۷ تفرین نای صیاسی و سردارک ، قتلی
 بهانه ایدهرک ، بر قاج زمان اول مصر خلقنک نورانی و عصبانی
 قارشینده و بر مکه مجبور اولدین شکی استغالی کری آغنه
 و عینی زمانده (سودان) قطعه سنده و ضمید انکه چالشیور
 زغلول باشانک انک مشکل بر دینه ده استغالی انجسی ،
 نه قادر حربتور و ملتین کور و نوره کور و لسون پورژواری
 سننک آداملرینه امنیت انک جائز اولدین بر کره داها
 آبات ایشدر .

دیگر جهندن (جمعیت اقوام) دین دوه قوشی ایسه ،
 مصر مجلس مبعوثانک حراجتی ، مصر حکومتی جمعیت اقوامه
 داخل اولادیندن دولتی رد ایشدر .
 فقط نه زغلول باشانک استغالی ، نه جمعیت اقوامنک
 ناموسمنلی ، نه ده انکیز حکومتنک تطبیق ایشدی و عصبی
 نه هیش پولتیسی ، مصر خلقنه حریت و استغالی قازانق
 امیدی قایب ایدیرمه شد .

فاسده عبدالکریمک ، اسپانیول ایزه و ایزمنه ایدین
 بیلدیردیکی ، و بوتون اسیر و مظلوم مسئله اهلینسه کوزله
 بر درس عربت و بردیکی بر زمانده مصر لیرک ، انکیز
 ایزه و ایستلرینک چیزملری آئنده آریلنک نعل ایده حکمرین
 دوشونک کولونج اولور .

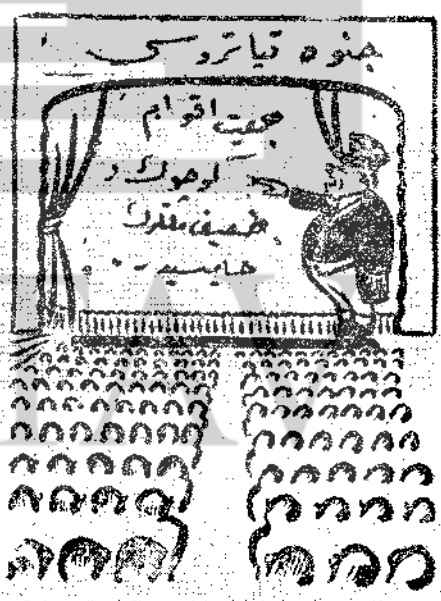
مصر حاده سندن چیقاراجقیز ایکی اساسل درس وارد
 بزه دونیاده صلح و عدالتک تأسیسی ایچون مندر اولدین

ادعا ایدهن جمعیت اقوام ، حقیقته ، ایزه و ایست حکومتک
 منتقلین مدانه انک « کری قلمش ملتلی اولنک آسارنی
 و سونقونین آئنده انک انک ایچون ایچاد ایلن بر جمعیتدر .
 حقیق درک مسلح و ایزه و ایستلرینک بکرته طمان طمانه ضد سیلدر .
 ایکنی حقیقت شودر که بالکیز انقلابی همه تشکیللری ،
 بالکیز قومونست آت ریاسیونالی درک ، هر زمان اولدین کوی ،
 بو سادهدده . سمیع و اسیر ملتک ، حقیق مدانی اولدین ،
 حریت و قورولوش لری ایچین ایدقاری بوون حرکتدره
 مظاهریت ایشدیکی بر کره داها آبات ایشدر .

انگله ده (لایورباری) عمله سوسیالیست پارسی) انک
 موقل اقتدارده اولدین زمان ، کرک مصر و هندستان و کرک
 موصل مسئله لرده ک تعصب ایشدیکی سیاستک ، پورژورا
 فرقه لرین فرال اولدین مدانه چیشدر .
 بالکیز قومونست پارسی ده بوناسیله ، مصر لیرک و بوون
 مسئله که اهلینک مسلح عصبانه قادر و اراجق اولان حرکتدره
 بوون قونیه اولنره ظهیر اولاجق بیلدیرمشدر .

خلاصه : بوکون غرب ایزه و ایستلرینک ، و ایلانسه
 انگله نیک دیمیر چهسی ایچنده ازلین شرقک مظلوم و اسیر
 انسانلری ، حقیق حریت و استغاله قاوشق ، ایسته بورلرسه
 بیلدایدیرلرک بونک ایچون بر تک چاره وارد : بوونیکه انک
 تعصب ایشدیکی بولن کیشک شر استیلاچلر بر سلاح قوشه قومق .

قیس قیلدیور سات

Mısır meselesinden şarkın alacağı ders

İngiltere 27 Teşrinisani sabahı «Serdârın» katlini bahane ederek, birkaç zaman evvel Mısır halkının fevranı ve isyanı karşısında vermeye mecbur olduğu şekli istiklâli geri almaya ve aynı zamanda (Suudan) kıtasına da vaz'iyed etmeye çalışıyor.

Zağlül Paşa'nın en müşgül dakikada istifa etmesi, nekadar hürriyetperver ve milliyetçi görünürse görünsün burjuvazi sınıfının adamlarına emniyet etmek caiz olmadığını bir kere daha ispat etmiştir.

Diğer cihetten (Cemiyet-i Akvam) denilen devekuşu ise, Mısır Meclis-i Mebusanının müraacaatını, Mısır Hükümeti Cemiyet-i Akvam'a dahil olmadığından dolayı reddetmiştir.

Fakat ne Zağlül Paşa'nın istifası, ne Cemiyet-i Akvam'ın namussuzluğu, ne de İngiliz Hükümeti'nin tatbik ettiği vahşi tedhiş politikası, Mısır halkına hürriyet ve istiklâli kazanmak ümidini kaybettirmemiştir.

Fas'da Abdülkerim'in, İspanyol emperyalizmine haddini bildirdiği, ve bütün esir ve mazlum müstemleke ahalisine güzel bir ders-i ibret verdiği bir zamanda Mısır'lıların, İngiliz emperyalistlerinin çizmeleri altında ezilmeye tahammül edeceklerini düşünmek gülünç olur.

Mısır hadisesinden çıkaracağımız iki esaslî ders vardır:

Bize dünyada sulh ve adaletin tesisi için mukadder olduğu iddia edilen Cemiyet-i Akvam, hakikatte, emperyalist hükümetlerin menfaatlerini

müdafaaya etmek, geri kalmış milletleri onların esareti ve soygunculuğu altında inletmek için icat edilmiş bir cemiyettir. Muhakkaktır ki sulh ve emperyalizm yekdiğerine taban tabana zıt şeylerdir.

İkinci hakikat şudur ki: Yalnız inkılâpçı amelle teşkilâtları, yalnız Komünist Enternasyonal'i- dir ki, her zaman olduğu gibi, bu hadisede de zayıf ve esir milletlerin, hakiki müdafii olduğu, hürriyet ve kurtuluşları için yaptıkları bütün hareketlerde müzaharet ettiğini bir kere daha ispat etmiştir.

İngiltere'de (Labor Parti - Amele Sosyalist Partisi)'nin mevki-i iktidarda bulunduğu zaman, gerek Mısır ve Hindistan ve gerek Musul meselelerindeki takip ettiği siyasetin, burjuva fırkalarından farklı olmadığı meydana çıkmıştır.

Yalnız Komünist Partisi'de bu münasebetle Mısır'lıların ve bütün müstemleke ahalisinin müsellâh isyana kadar varacak olan hareketlerinde bütün kuvvetiyle onlara zahir olacağını bildirmişti.

Hülâsa: Bugün garp emperyalistlerinin, ve bilhassa İngiltere'nin demir pençesi içinde ezilen şarkın mazlum ve esir insanları, hakiki hürriyet ve istiklâle kavuşmak, istiyorlarsa bilmelidirler ki bunun için birtek çare vardır: Türkiye'nin takip ettiği yoldan gitmek, garp istilâcılarını silâh kuvvetiyle kovmak.

Kızıl Diplomat

Cenova Tiyatrosu

Cemiyet-i Akvam
Küçük ve Zayıf Milletlerin
Hâmisidir.

Mısır

Dünyanın kaç kulaç olduğunu öğrenmek isteyen her amele aşağıdaki yazıları okusun!

İki Amele Arasında Musahabe

Mehmet — Sana şimdiye kadar devam eden musahabelerimizde insanların bundan evvelki cemiyette ne gibi vaziyetler geçirerek bugünkü kapitalist cemiyetine geçmelerinin zaruretini anlatmıştım. Bugün de hâl-i hazır cemiyetini tetkik ve tahlil edeceğiz.

Ahmet — Asıl mesele bugünkü cemiyette: Ben zaten bütün heyecanımla bugünkü cemiyetin içinde neler olduğunu ve bu cemiyetin ne olacağını anlamak istiyordum. Tatil gününü dört gözle bekledim ve şahsi işlerimi de terkettim.

— Tabii kardeşim her amele yaşadığı cemiyetin içerisinde ne oluyor, ne bitiyor, hepsini bilmeli ve ona göre üzerine düşen vazifeyi yapmalıdır. Şimdi bundan evvelki cemiyette yani derebeylik devrinde insanlar iki kisma bölünmüştü. Birincisi — derebeyler — ikincisi derebeylerinin toprağına bağlı köylülerdi. Bugünkü cemiyette de insanlar ilk musahabemizde anlattığım gibi ikiye ayrılmışlardır. Bunlardan birincisi burjuvazi, yani fabrikalara, şimendüferlere, madenlere ilâh... herşeye sahip olan zenginlerdir. İkinci de yalnız iş kuvvetini bu zengin sınıfa satan işçilerdir. İşte bu iki sınıf arasında daimi bir mücadele vardır. Burjuvazi ister ki kiraladığı amelelere az ücret versin ve çok çalıştırsın. İş kuvvetini patronlara satan ameleler de çok ücret alsın az çalışsın. İşte şimdiki cemiyet dahilinde iki sınıfın katıyyen uyuşamayacağı daimi mücadele budur. Çünkü patronlar işçilerin istediği ücreti ve az çalışmasını kabul etse kârından vazgeçmiş olur. Ve yüzlerce amelenin maişetini temin edeceği parayı bir gecede şampanya şişelerini patlatarak sarfedemez: Amele ise hiç vazgeçemez. Bu mücadele onun için daimidir.

— Peki bu mücadele, mücadele, ne olacak sonra?

— Ne mi olacak? Bak şimdi.

Biz biliriz ki daimi mücadele esnasında iki adam bile karşı karşıya kavga ettiği zaman bunlardan biri sağlam yumruğu indirir ve düşmanın gözleri karararak beyni üstüne düşer. Bugünkü cemiyette biz biliyoruz ki iki yekdiğerine düşman sınıf var. Bunlardan birisi diğerinin kafasına topuzunu indirmeden bu mücadele bitmeyecek tir.

Fakat şimdi bakalım bu iki kuvvetten hangisi diğerine galebe çalacak. Bundan evvelki musahabelerimizde evvelki cemiyetin içerisinde ne gibi iktisadi âmiller o cemiyetin ekseriyetini, hâkim derebeylerinin aleyhine çevirdi ve feodalizmi yani derebeylerini mahvettiklerini gördük. Ve bize tarih bu maziyi öğretir ve biz de bu materyallere istinaden istikbâli kegfederiz. Bakalım bu günkü cemiyette hakim burjuvazinin mahvolmasını intac eden iktisadi âmiller nedir? Bugün bütün fabrikalar arasında rekabet vardır yani sen malımı satacaksın ben satacağım. Meselâ fabrikanın birisi 100 bin liralık bir emtia istihsal eder. Diğeri de 50 bin liralık emtia istihsal eder. Halbuki bunların mallarını satacakları pazarın 75 bin liralık eşyaya ihtiyacı vardır. Tabiidir ki bunların ikisi de malının hepsini satmak isteyecek, şu halde bunların hangisi satabilir?

— Her ikisi de mallarını yarısını satarlar ve uyuşurlar.

— Yok hiç böyle değildir. Bak ben sana anlatayim.

Tabiidir ki bunlardan sermayesi çok olan fabrikasına iyi makinalar koymuştur. İyi makina daha çabuk iş çıkarır ve fena makinanın çıkardığı eşya kıymetiyle müsavidir. Fakat daha çok eşya istihsal ettiği için beher eşyanın kıymeti azalır. Ve daha ucuza satar. Halbuki fena makinası olan az mal istihsal eder. Umumi kıymeti diğerine müsavi olduğu halde beher parçası pahalı olur. Ucuza mal olan sermayedar pazarda daha ucuz satar ve herkez de ondan alır. Pahalıya mal olan satamaz ve iflâs eder. Fabrikasını kapatır. Kapanan fabrika amelelerinin bir kısmını sermayesi çok olan kendi fabrikasına alır ve fabrikasını genişletir. İşte bu rekabet üzerine birisi genişleye diğerleri iflâs ede ede sanayi mahdut sermayedarlar eline toplanır. Bu daha asıl toplanmış değildir. Bâriz bir şekilde temerküzü şimdi göreceğiz.

— Bu toplanan sermayedarlar arasında rekabet yok mudur?

— Tabiidir ki her eşya pazar için istihsal edildikçe rekabet mecburidir. Fakat sermayedarlar buna bir çare bulmuşlardır. Büyük sermaye sahipleri birleşerek aralarında rekabeti kaldırıcı

پوزیو و آسپسته می زندگی لیک حریص منفی انسانها تکرار یکی بر جهان عربت سوو و کله چکدر . همه بو اشدنه ذره قادر منفی اولیان انسانها سنه رجه اولاد لیده آبر اوردی چه لیده بیلانلر کی طوری اوزریده سوو و نوریور . کوشته بکار کی طوری اقلره کومولیور بر قومانده ۱۰ بیله کیهی بی برله سه بیور . بو ایشی بایان دینانده صرف کندی منفی تارای اچون بر آووج سرمایه داردر . دیگر معصوم . و مظلوم اکثریت بو اقلیتک حریص منفی اوغریده کوری کورت اولویور . فقط شونی اید اتمک لازمه که : بو غاریفقلی ، بو حقسز اولوم بو تالاز بر دورمه کلسدر . ایشته بر آووج سرمایه بو عظیم ایشی کلهسی قارشیسنده نتره یور . و اولهنگ اچون شهید چشید اترقاره باشی و و بیور . فقط بو پلانسیز کیدهش جینتک اچریننده کینشیرین بو ملکیت شخصیته ک دار چرچیوه سی اچینه صیفه ماور ؛ بو چرچیوه سی بو جالاجی درینه ملکیت اچانهی کله چکدر . ملکیت اچانهی کله شه استناد اشدکی قوت بروله نارای بی همه وقتیر کویور .

... ملکیت اچانهی دیدیکلده نه اولویور ؟

... بونی کله کله مساحه مرده سکا آکلایم ا

طوری بیل

تروستلر ، قانقهر ، پاملرون ، دینقاری کی تشکیلاتلر وجود کتیره رکنه ملکیتی انحصار آتته آلیرلر . فیاتوری تعیین ایدرلر و ایسته دکاری کی خلقی صوبالری . بو کون آسرقاده ، آلمانیانده ، انگلتره و سائرده هپه بولهدر . بو نلرک ایلریده باشه لرو اوزر بو باشه لر مملکتک بو تون ستایمی ، قجاردنی اوروجمک بو واسی کی بر برینه باهلاشدر . بو باقه لیک اداره اشدیکی تروست ، قارقل داخلنده رقابت بولهدر . فقط بو بالکنز آسرقانک ، انگلتره و سائر مملکتکی داخلنده در . شمدی بو بوک مملکتلر حالنده قاپیتالیستلرک یعنی سرمایه دارلری کی اتمه آسرقانک اچینده صانیلار چونکه مملکتک اچتیاچندن قات قات فضلهدر . آلمانی ، انگلتره و سائرده عینی وضعیتده در . داهلار یعنی کی بیفیلان اتمه لری صانع اچون کوری قالمش یعنی صنایی اولمایان مملکتلرک بازارلری اوزریده رقابت ایدرلور . بکنده قالمیور . سن سانجسکده ، بن سانجهم دیبه تھار به باشلا یورلر . ایشته ابریا لیم ، میلیتاریزم یعنی استیلا سلیق بورادن باشلار . طویلاز فنکار ، ناقد ، ژورنیلر ، طیاره لر ، زرجل ادرلور . بیقر بوغوسلر ، زعمریجی قازلر اجماد ایدرک انسانی میلیون ، میلیون بره کوسلر . حرب همی نه ایدی بو کوه ایستانتیقلرله ثابت ۳۰ میلیون انسان معلول ، سلسط ، اولدی . حرب همی بئدی . فقط بو قاریده کوسلر دیکیز حائلر یوزدن

مخاوره لر

آقره لی - نه دن اولاجیق بر قوشور اتمیز و اولنکده بر لوقنطه سی وار
استانبولی - نه ..
آقره لی - لوقنطه ده بیله خالطلر دن بریمز آبری اولدی کی راحت یالک یالک بیله راحت بریموز
استانبولی - سزده اولر مزاحته بریمه نیک همده یالکنز لوقنطه ده دکلر ؟

فسخانه لی عمله - نه اولمش یا هو ؟ سز غره و یا ممشکزا آبرانسرایلی عمله - ایدق ظاهر ا .
فسخانه لی عمله - سوکی نه چیددی ؟
آبرانسرایلی عمله - قازانقی به فردهش قازاندق ..
فسخانه لی عمله - دیک سز آبریق کوز عمله لردن اولدی کوز ..
فقط سووله باقلم سزک آی قاج چکر
آبرانسرایلی - آی قاج چکه کتک اولوز
فسخانه لی - بزکی ۱۵ چکیبور به فردهش ۵۰ چکیبور .

بکله ییکز :

ایرلیکی نسنخلر یزده خلقه ییکار باطاققلر نده کی فابریقه لیک و اوراده سینه اچینده جان ویره ن ایشجیلر نلک وضعیتنی آکلایم ا .

آقره لیلر
استانبولی عمله - بز تشکیلات یا عینه اوغراش بیور . یا سز ؟
آقره لی - بز یا عشق یکیمی باقمی اینته یور .
استانبولی - سزده نور کیانک اشد شعوری عمله سی دینور لرتما .
آقره لی - آما سی بوق . کرجه بزک شعوری لردن ایشه کده شندی بر آز فوسلادق
استانبولی - نه دن فوسلادیکز ؟

tröstler, karteller, patron sendikaları gibi teşkilâtlar vücuda getirerek memleketi inhisar altına alırlar. Fiatları tayin ederler ve istedikleri gibi halkı soyarlar. Bugün Amerika'da, Almanya'da, İngiltere'de vesaire de hep böyledir. Bunların ellerinde bankalar vardır bu bankalar memleketin bütün sanayiini, ticaretini örümcek yuvası gibi birbirine bağlamıştır. Bu bankaların idare ettiği tröst, kartel dahilinde rekabet yoktur. Fakat bu yalnız Amerika'nın İngiltere vesairenin memleketi dahilindedir. Şimdi büyük memleketler halinde kapitalistlerin yani sermayedarlığı gibi emtia Amerika'nın içinde satılmaz. Çünkü memleketin ihtiyacından kat kat fazladır. Almanya, İngiltere vesaire de aynı vaziyettedir. Dağlar yığını gibi yığılan emtialarını satmak için geri kalmış yani sanayi olmayan memleketlerin pazarları üzerinde rekabet ediyorlar. Bununla da kalmıyor. Sen satacaksın, ben satacağım diye muharebeye başlıyorlar. İşte imperyalizm; militarizm yani istilâcılık buradan başlar. Toplar tüfekler, tanklar, zepinler, tayyareler, zırhlı otomobiler, boğucu, zehirleyici gazlar icat ederek insanları milyon, milyon yere gömerer. Harb-ı Umumi ne idi. Bugün istatistiklerle sâbit 30 milyon insan mağlûl, sâkat oldu. Harb-ı Umumi bitti. Fakat yukarıda

gösterdiğimiz hailer yüzünden burjuva sistemi zenginlerin haris menfaati insanları tekrar yeni bir cihan harbine sürükleyecektir. Hem de bu işte zerre kadar menfaati olmayan insanları senelerce evlâtlarından ayırarak cepelerde yılanlar gibi toprak üzerinde süründürüyor. Köstebekler gibi topraklara gömülüyor. Bir kumanda 10 bin kişiyi yerlere seriyor. Bu işi yapan dünyada sırf kendi menfaatleri için bir avuç sermayedardır. Diğer mâsum ve mazlum ekseriyet bu ekalliyeğin haris menfaati uğrunda körü körüne ölüyor. Fakat şunu kaydetmek lâzım ki: Bu karışıklık, bu haksız ölüm yutulmaz bir devreye gelmiştir. İşte bir avuç sermaye bu azim işçi kitlesi karşısında titriyor. Ve ölmek için çeşit çeşit entrikalara başvuruyor. Fakat bu plânsız gidış cemiyetin içerisinde genişliyen bu mülkiyet-i şahsiyenin dar çerçevesi içine sığmıyor; bu çerçeveyi parçalayacak ve yerine mülkiyet-i içtimai gelecektir. Mülkiyet-i içtimainin de istinad ettiği kuvvet proletarya yani amele ve fakir köylüdür.

— Mülkiyet-i içtimai dediğin de ne oluyor?
— Bunu gelecek müzahabemizde sana anlattırırım!

Torpil

Muhavereler

Feshaneli amele — Ne olmuş yahu?. Siz grev yapmışsınız!

Ayvansaraylı amele — Yaptık zahir!

Feshaneli amele — Sonu ne çıktı?

Ayvansaraylı amele — Kazandık be kardeş kazandık...

Feshaneli amele — Demek siz açığöz amelelerden oldunuz... Fakat söyle bakalım sizin ay kaç çeker?

Ayvansaraylı — Ay kaç çekecek otuz.

Feshaneli — Bizimki 45 çekiyor be kardeş, 45 çekiyor.

ANKARALILAR

İstanbullu amele — Biz teşkilât yapmaya uğraşıyoruz, ya siz?

Ankaralı — Biz yapmıştık yenisini yapmak istiyoruz.

İstanbullu — Size Türkiye'nin en şurlu ameleleri diyorlar amma...

Ankaralı — Aması yok. Gerçi biz en şurlulardan isek de şimdi biraz fosladık.

İstanbullu — Neden fosladınız?

Ankaralı — Neden olacak bir kooperatifimiz ve onun da bir lokantası var.

İstanbullu — Ne...

Ankaralı — Lokantada bile zâbitlerden yerimiz ayrı olduğu gibi rahat yemek yemeğe bile rahat vermiyorlar.

İstanbullu — Siz de onlara rahat vermeyin hem de yalnız lokantada değil?..

Bekleyiniz:

İlerki nüshalarımızda Halkapınar bataklıklarındaki fabrikaların ve orada sıtma içinde can veren işçilerimizin vaziyetini anlatacağız!.

ایکی استعفا مناسبتیه

آیدینلق مجموعه سینه

شرق شمسند و فراری شرکتندن نه ایچون عزل ایله
ایده جکم بو تون مسکد اشلیک اوقوبه بیلماق
تامینا شرکتده ایکن شاهد اولدیغ بعض وقتلری مفصلاً
تازه ورق عمله نسخه سنده نشر ایندیرمک ایسته دم فقط
بیشدیرمه ندم کله جک نسخه ده کی مکتوبک آرقداشلرم
طرفندن ارقونعاسی هر حالده فایدالی اوله سقدر. شمسندک
دون شرکتده معروض قالدیغ چیز ایکن بره مانله دن بحث

شرکتندن چیقاریلکن آنلره بوشکلات بایلمشیدره
آرقداشلر مه ناموسکارانه و عیرک اینمکدن عبارت اولان
قاجم مملکتک اخانت ایدنلر ککنندن ده بو یو کیدره ؟
ایکی آی اول سرکه چی قاری سورور که چیسی محمد
آقا وظیفه باشنده ایکن ما ک آلتیور قالاروق جان
ورمشدی. او وقت عراجت ایند کریم سی ایله زوج سی
بو آله قادار حالا پالیزدن قالان بوجاق یاری شرکتندن
آلاماشلردی. دون به کنده لری به راست کدم و شرکتک
بوزوالی لری برطلم معاملتک ایخاسه مجبور طوبه رق بو
ایشه بوجه سنده ک اندارینک وار تریسه هیچ اولماسه
بر لطف اولوق اوزره - کنندی حقوق مشاوری
قوللاماشندی. طاقبت اولاد و هیالزده بر کون بویه
شرکت قبولرنده سورونه ککی دوشونه ک اغلام وارادان
آیرلدم .

عزیر عونی

آیدینلق مجموعه سی میریت علییه

محترم اقدم

ترا موای ایشجیلری لساند و تعاون جمیعندن بالاستعفا
چکدیکمک نشر اعلانی حرمتلر به تردیفا عرض ورجا
ایلرم اقدم .

کاون اول ۵ سنه ۳۲۰

رئیس وکیل دوکتور

اصانه

آیدینلق - دوکتور احسان آرقداشک بو استعفا سی
فوق العاده شایین نمونیتدره. آرتق عمله ایشلریله اوغراشان
آرقداشلرک دوغری بولی کورمه ک باشلاقلری به بولک بو بولک
دلیدره. احسان آرقداشک طوبانیق بیک وحقیقی همه
بولنده موقیتلر نوره ایله در .

ایده جکم . شرکتندن بر بچق آی اول عزل ایله بیکم
ومهور نخست سندیندن الی کیشی ایله برابر نظامنامه
موجبتجه مطلوبانی اخذ ایله بیکم حالده سکیز آیلوق
قائمی و برمه مشاردی. بولک ایچون دون تکرار مر اجمت
ایتمدم . هیچ برحقه اسناد ایچدن ناقمه و کالتیک معلوم
مداخله سیله شرکت یاره و برمه چکی بیلدیردی. انصاف
بو یورولسون شرکتندن بر بچق آراولی عزل ایله بیکم
حالده حقم ناقمه و کالتیک سندیق حقدنه کی مداخله سی ایله
ویولسون بو منطقی برحر کتمیدره. مجباروشمن اردولری
وهرکک ، مملکتک اخانت ایدنلر ، حکومت طرفندن

İki istifa münasebetiyle

AYDINLIK MECMUASINA

Şark Şimendüferleri Şirketinden ne için azledildiğimi bütün meslekdaşlarımın okuyabilmelerini teminen Şirkette iken şahit olduğum bazı vakaları mufassalan yazarak amele nüshasında neşrettirmek istedim. Fakat yetiştiremedim. Gelecek nüshadaki mektubumun arkadaşlarım tarafından okunması herhalde faydalı olacaktır. Şim-

dilik dün şirkette maruz kaldığım çirkin bir muameleden bahsedeceğim. Şirketten birbuçuk ay evvel azledildiğim ve mâhut Hasta Sandığından elli kişi ile beraber nizamname mucibince matlûbatımı ahzylediğim halde sekiz aylık faizimi vermemişlerdi. Bunun için dün tekrar müracaat etmiştim. Hiçbir hakka istinad etmeden Nafia Vekâletinin malûm müdahalesiyle Şirket para veremiyeceğini bildirdi. İnsaf buyurulsun Şirketten birbuçuk ay evveli azledildiğim halde hakkım Nafia Vekâletinin Sandık hakkındaki müdahalesiyle verilmesin, bu mantıklı bir hareket midir? Acaba düşman ordularına rehberlik, memlekete ihanet edenler, Hükümet tarafından Şirketten çıkarılır-

ken onlara bu müşgûlât yapılmış mıdır? Arkadaşlarıma namuskârane rehberlik etmekten ibaret olan kabahatim memlekete ihanet edenlerinden de büyük müdür?

İki ay evvel Şirkeci Garı süpürgecisi Mehmet Ağa vazife başında iken makina altında kalarak can vermişti. O vakit müracaat eden kerimesi ile zevcesi bu ana kadar halâ babalarından kalan birkaç parayı Şirketten alamamışlardı. Dün yine kendilerine rast geldim ve Şirketin bu zavalıları bir takım muamelâtın iflâsına mecbur tutarak bu işte bunca senelik emekdarının varislerine - hiç oılmazsa bir lütuf olmak üzere - kendi hukuk müşavirini kullanmamıştı. Âkibet evlât ve iyâlimiz de birgün böyle Şirket kapılarında sürüneceğini düşünerek ağladım ve oradan ayrıldım.

Aziz AVNİ

Aydınlık Mecmuası Müdüriyet-i Aliyyesine

Muhterem efendim;

Tramvay İşçileri Tesanüd ve Teavün Cemiyetinden bilistifa çekildiğimın neşir ilânını hürmetlerime terdifen arz ve rica eylerim efendim.

Kânunuevvel 5 sene 340

Reis Vekili Doktor

İhsan

Aydınlık — Doktor İhsan arkadaşın bu istifası fevkalâde şayan-ı memnuniyettir. Artık amele işleriyle uğraşan arkadaşların doğru yolu görmeye başladıklarına bu en büyük delildir. İhsan arkadaşın tutacağı yeni ve hakiki amele yolunda muvaffakiyetler temenni ederiz.

توتون ایشجیلی

محترم آیدینلق مجموعه سته

عزیز آقداشلر!

غزیه کزله اسکی بر اوقوعی سی. م. دیه بیایم که شمدی به تورکیده آیدینلق قدر بزه خطاب ایدن وزم اولان بر مجموعه بیقماماشدر. بو اهبازله سز قارداشلیغی بر عمله مسیبتیه تبریک ایدرکن آقداشلر طرفندن اوقوعاسی فایضی بولدیم بو مقاله سینه آیللق سلکستندن وارسته حد اشدیکم ایچین سزله کونده روبروم.

رزی جبالی توتون قاریخاشنده حال حاضرده بیگه یاقین ایشجی وارددر. بونلرک قسم اعظمی قادیندر. قومانیه آز یومیه ایله جالیشدیریه بیلیمک ایچین قادین عملهک اکثریتی ۱۲ - ۲۰ ایشلارنده کنج قیزلردن انتخاب ایتمکده در. بونلرک یومیه لری (۳۰) غمروشدن باشلار ونهات (۱۲۰) غمروشه قادر چیقه بیلیر. فقط اکثریتی (۳۰ - ۶۰) غمروش یومیه آلانلر تشکیل ایدرلر. بو زوالیلر کنجکلرینی کونده (۳۰ - ۴۰) غمروش آلارق اختیار آنه لریه ویتیم قارداشلیغیه باقا بیلیمک ایچون توتون بیخیلری ایله اوغراشهرق کیمبر لر. توتونه اوغراشمالک نه قدر غیرصهی اولدینقی هر کس بیلیر. باشقا ملکتلرده بلک برارچه اولسون عملهک صحتی قوروا بیلیمک ایچین یمض صحتی تدابیر پایلماشدر. فقط بزم قاریخامزده شمدی به قدر هیچ برشی پایلماشدر. عمله دن هر آی بشا مقدارنده خسته پاره سی کسلدیکی حالده قاریخمالک نه بر اجزاخانه سی ونده بر دو قوری وار. قاریقا یازمیچیلردن بریسنک او طه سته بر قاچ پاکت پاموق و براییک شیشه اسپرتو و قوردی ایسود قونولمشدر. بوکاتب افندی به بیک کیشیلک بر قاریخمالک جراحاقی پایدیلمقده در.

هملهک ناسلی جالیشدینقی کورمک ایچون. - ولوسا حقه مراقله - قاریقایه کلک تنزلده بولونماشدر.

قاریخامز همله سنک (جبالی توتون قاریخاسی عمله اتحادی) نامیله بر جمعی وارددر. جصینه تشکی اسکیدر. شمدی به قدر بر چوق ایشلر پایا بیلشدر. فقط بر سته ونبری یکی بر نظامنامه ایله جصیتی الیرت آلانلردن بعضیلری کندیلرینی مادنا قومانیه صاعشلار و بو حرکتله عمله بی جمعیت اطرافندن اوزاللاشدر بر مشلردی.

جصینه و بیلیمکی پایان ذات جصینه شخصیت ممنویه سندن استفاده ایدرک بر چوق رزالت ارتکاب ایشدر. کندیلر شمدی میدانه چیقارمق ایسته مدیکم بر چوق کبری چاشیلرلی وارددر. اهباب ایدرسه بونلری آناه حاضریم. بر سرق زماندیری هیئت ادارهک پایدی بر رزالت و کورده بر قاچ کنج، عمله آراسنده اعظمی غیرتله پایلشملار. لازمکلری جصیت باشندن دفع ایشلردر.

اوکونده کی هفته لده پایلاجی اولان قونفرده یکی پایلان بر نظامنامه هیئت همویه قبول ایشده کلک پاینده بکیدن بر هیئت اداره انتخابی پایلاجدر. قادین ارکک بنون آقداشله شو بر قاچ جمله ی باغیرارق سولمکدن کندین آلابه جم.

آقداشله ایشلرکده جالیسایمینی، ایسه پایا پیدجکی همکلرک کسریکی کیمبره وریکد. کورچوک بر قنالیقی کوردیبلکلر کیمسری در حال ستمده آینک. جبال توتون قاریخاسی ایشیلردن

شقیق صفوت

آلته ده ایشجی حرکتلی

ده میرجیلر غمروه ی

بوندن اولکی نسخه مزده آلته ده کی غمروه لردن، خاصه ده میرجی و قوزمه جیلر غمروه وندن بحث ایشملدک. شمدی ده آلته مز شتم معلوماتی قید ایده جکتر: اوراده کی ده میرجیلر بلدیبهک کومورله قوشن اولدینقی آغیر وریکدن دشتکی ایدیلر. بونلک ایچین غمروه ایتمشدیلر. غمروه اوچ کون دوام ایتش وده میرجیلرک موفقیتله قیجه لشمدر. بونلک ایدررز.

حکومت جمهوریه هنرک شرکت نردنده رقمه پرسی وار. بر ظن ایدیورزکه قومیسر بکلک وظیفه سی شمدی کتندن حکومتنک و عملهک حقلرینی ایسته مکدر. فقط قومیسر بک افندی شمدی به قدر بزم دفعه بیک اولسون

Tütün işçileri

Muhterem Aydınlık Mecmuası

Aziz arkadaşlar!

Gazetenizin eski bir okuyucusuyum. Diyebilirim ki şimdiye dek Türkiye'de Aydınlık kadar bize hitap eden ve bizim olan bir mecmua çıkmamıştır. Bu itibarla siz kardeşlerimi bir amele samimiyetiyle tebrik ederken arkadaşlarımız tarafından okunmasını faydalı bulduğum bu makalemi sepete atılmak tehlikesinden vareste addettiğim için sizlere gönderiyorum,

Reji Cibali Tütün Fabrikasında hal-i hâzırda bine yakın işçi vardır. Bunların kısm-ı âzama dündür. Kumpanya az yevmiye ile çalıştırabilmek için kadın amelenin ekseriyetini 12 - 20 yaşlarında genç kızlardan intihab etmektedir. Bunların yevmiyeleri (30) kuruştan başlar ve nihayet (120) kuruşa kadar çıkabilir. Fakat ekseriyeti (30 - 60) kuruş yevmiye alanlar teşkil ederler ve bu zavalılar gençliklerini günde (30 - 40) kuruş alarak ihtiyar annelerine ve yetim kardeşlerine bakabilmek için tütün yığınlarıyla uğraşarak geçirirler. Tütünlü uğraşmanın ne kadar gayr-i sıhhi olduğunu herkes bilir. Başka memleketlerde belki bir parça olsun amelenin sıhhatini koruyabilmek için bazı sıhhi tedâbir yapılmıştır. Fakat bizim fabrikamızda şimdiye kadar hiçbir şey yapılmamıştır. Ameleden her ay % 1 miktarında hasta parası kesildiği halde fabrikanın ne bir eczahanesi ve ne de bir doktoru var. Fabrika yazıcılarından birisinin odasına birkaç paket pamuk ve bir iki şişe ispirto ve tentürdiyot konulmuştur. Bu kâtip efendiye bin kişilik bir fabrikanın cerrahlığı yaptırılmaktadır.

Hükümet-i Cumhuriyetimizin Şirket nezdinde bir komiseri var. Biz zannediyoruz ki komiser beyin vazifesi Şirketten Hükümetin ve amelenin haklarını istemektir. Fakat komiser beyefendi şimdiye kadar bir defa bile olsun amelenin nasıl çalıştığını görmek için - velev saika-i merakla - fabrikaya gelmek tenezzülünde bulunmamıştır.

Fabrikamız amelesinin (Cibali Tütün Fabrikası Amele İttihadı) namıyla bir cemiyeti vardır. Cemiyetin teşekkülü eskidir. Şimdiye kadar birçok işler yapabilmıştır. Fakat bir seneden beri

yeni bir nizamname ile Cemiyeti ellerine alanlardan bazıları kendilerini âdeta Kumpanya'ya satmışlar ve bu hareketleriyle amele Cemiyet etrafından uzaklaştırmışlardır.

Cemiyetin reisliğini yapan zât Cemiyetin şahsiyet-i mânevîyesinden istifade ederek birçok rezalet irtikâp etmiştir.

Kendisinin şimdi meydana çıkarmak istediğim birçok kirlî çamaşırları vardır. İcap ederse bunları ispata hazırım.

Birçok zamandan beri Heyet-i İdarenin yaptığı bu rezaleti gören birkaç genç, amele arasında azami gayretle çalışmışlar, lâzım gelenleri Cemiyet başından defetmişlerdir.

Önümüzdeki haftalarda yapılacak olan kongrede yeni yapılan bir nizamname heyet-i umumiyyeye kabul ettirilecek, yakında yeniden bir heyet-i idare intihabı yapılacaktır. Kadın erkek bütün arkadaşlara şu birkaç cümleyi bağırarak söylemekten kendimi alamıyacağım.

Arkadaşlar! Reylerinizi çabıcağını, iş yapabileceğini aklımızın kestığı gençlere veriniz. Küçük bir fenabğın gördüğünüz bir kimseyi derhal yerinden atınız.

Cibali Tütün Fabrikası İşçilerinden
Şefik SAFFET

Adana'da İşçi Hareketleri!

DEMİRCİLER GREVİ

Bundan evvelki nüshamızda Adana'daki grevlerden, hassaten Demirci ve Kozacılar grevinden bahsetmiştik... Şimdi de aldığımız mütemmim malûmatı kaydedeceğiz :

Oradaki demirciler Belediyenin kömürlere koymuş olduğu ağır vergiden müstefki idiler... Ve bunun için grev yapmıştılar... Grev üç gün devam etmiş ve demircilerin muvaffakiyetiyle neticelenmiştir... Tebrik ederiz.

آیوانسرایک طور نام شرقیسی

آیوانسرایده صادق
 آرتق بیقدق اوساندق
 طاق دیدی جائزه
 غره و یاقدی دایندق
 طور نام

آکلادق کیندر فلک
 سیرتده سیرما یلک
 باطرونه قاروز و برز
 بزه بدیر بر کلک
 طور نام

فلک میدانه چیقدی
 باطروندن یاه چیقدی
 جان قرده شلرمیزی
 طوئوب زندانه طیقدی

قیزیل دستاغی

آلکده بر دومن وار
 اویروب چورمهک وار
 آیوانسرای ایچنده
 بر قانی ده کیرمن وار
 طور نام

آیوانسرایده قوطو
 قوطولرک باقونی

قره قانی قوصدور بیور
 شو یونانی قوزمه تو

طور نام

آیوانسرایده لیون
 لیون صورتلی باطرون
 یزی یاقدی آتله
 قوزمه تو ارعل کیچون

زیتون برونی

مشقت آرقاداشدن آلدیمز مکتوبی خلاصه درج ای دیسورز

زیتون برونی فابریقاسنده بر خاستا قاضاسی واردر،
 آرقاداشلر، تحصیلدارلق وظیفه سنی فابریقا مدیرقته
 بولم بر خاستا قاضاسنه نصف یومیه سنی ترک ایجه یین
 عمله لرک فابریقاندن قیدی تر قین اولونوبوز.
 هر حالده بوتون بو خاطرله بر نتیجه و برمه لی ویک
 بر تشب اولدینی ایچین ایش باشنه کلحک آرقاداشلر
 بوندن سوکرا حقیق وضیق ادراک ایجه لی و عمله لرک
 منفعته یاردیم ایجه لدرلر.

زیتون برونی فابریقاسنده بر خاستا قاضاسی واردر،
 تحصیلدارلق وظیفه سنی فابریقا مدیرقته
 بوندن دولاییدرکه یومیه سی قطع ای دیله ن
 و یا خود هر هانکی بر قضایه معروض قالان آرقاداشلر
 خاستا قاضاسندن استفاده ایده میورلر. اساسا قاضانک
 نظامنامه سنده کی ماده لر قارما قاریشیق ودولایلی شیلدر.
 قاضان داها زیاده ضابطان استفاده ایتمکده دره سوکرا

Ayvansaray'ın turnam şarkısı

Elinde bir dümen var
Evirip çevirmen var
Ayvansaray içinde
Bir kanlı değirmen var.

Turnam turnam
Ben buralarda durmam..

Ayvansaray'da kutu
Kutuların yakutu
Bize kan kusturuyor
Şu Yunanlı Kozmeto!..

Turnam turnam...

Ayvansaray'da limon
Limon suratlı patron
Bizi yakıtı ateşe
Kozmeto oğlu Kimon!..

Ayvansaray'da sandık
Artık bıktık usandık
Tak dedi canımıza
Grev yaptık dayandık!..

Turnam.....

Antadık kimdir felek
Sirtında sırma yelek
Patrona karpuz verir
Bize yedirir kelek

Turnam.....

Felek meydana çıktı
Patrondan yana çıktı
Can kardeşlerimizi
Tutup zindana tıktı!..

Kızıl Destancı

Zeytinburnu

Meşakkat Arkadaştan Aldığımız Mektubu Hülaseten Derc Ediyoruz:

Zeytinburnu fabrikasında bir Hasta Kasası vardır. Arkadaşlar, tahsildarlık vazifesini fabrika müdüriyetine vermişlerdir. Bundan dolayıdır ki, yevmiyesi katedilen veyahut herhangi bir kazaya mâruz kalan arkadaşlar Hasta Kasasından istifade edemiyorlar. Esasen kasanın nizamnamesindeki maddeler karmakarışık ve dolaplı şeylerdir.

Kasadan daha ziyade zâbitan istifade etmektedir. Sonra böyle bir hasta kasasına mîsf yevmi-

yesini terketmeyen amelelerin fabrikadan kaydı terkin olunuyor.

Herhalde bütün bu hallere bir netice verilmesi ve yeni bir teşebbüs olduğu için iş başına gelecek arkadaşlar bundan sonra hakiki vaziyeti idrak etmeli ve amelelerin menfaatine yardım etmelidirler.

Amedî Matbaası Müdür-i Mesulü: Sadrettin Celâî

بوتون دونيا ايشجىلىرى بىرلەشكەن

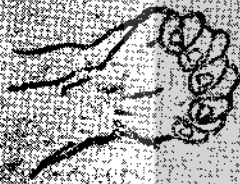
ايدىلىق

۴. سۆيۈش

كارىز ئاي
۱۲۵-۲۴۱

فوق الماده عمله نسخه مى

۸
سار

ايشجىلىر قور تولوشلرىنى
يالگىز كىندىلەردىن بىكەرلەر

۸ ساعىتتىن قىزىلە چالاشمايز!

ايشجى

افندىلەرگە افندىسىدەر

قىيىن ۵ خىروشىدەر

BÜTÜN DÜNYA İŞÇİLERİ BİRLEŞİNİZ!

AYDINLIK

Kanunusâni
341 — 925

Fevkalâde Amele Nüshası

8
Sayı

İşçiler kurtuluşlarını

Yalnız kendilerinden beklerler

8 saatten fazla çalışmayız

İşçi

Efendilerin Efendisidir

Fiyatı 5 kuruştur

تراموای ایشجیلری آرقداشلر موزه خطابه

آرقداشلر !

بئک کون عهدا ایشجیلر قونفرمدا کراچی تعقیب ایدرکن هم سوئدک ، هم متأثر اولدی . هنوز جمعیت حیانتک چوق عیبسی اولدیکن کورولوبوردی . فقط بونک مشورتی سزدن زیاده سزک باشکزه بولانلره عاقدور . سز جرارتلی مناقشه لرله و تقاضا لرله نه قدر او یاقی اولدیکنری کوستردیکنر بوندن دولای ، بوتون موجودیتله آیدینق مجموعه سی و آیدینق جیلر سزی تبریک ایدرلر . بو تبریک یالکنر تشکیلاتکزه رهبر اولان بر قاج حقیقی عاقدور . هیچ شیهه سز اولر چوق بو بونک بر ایش کوروش لردر . فقط بر ایشجینک شموری ، ادراکی آکلاسیکی کیشله دیکی ، درینلشدیکی . نسبتده اوزونسه رب ایدن وظیفه تکده اهمیت آزار . تشکیلات اطرافنه دیگر آرقداشلری طوبلامه چالیشق و بونک ایچون هر درلو فدا . کارلره راضی اولق اولرک بوزجیدر . رهبرلر درعهده ایشجیلری رهبرلک ایشی عزم و نیت ایله تعقیب ایتکلر ، وظیفه لرلی ایضا ایش اولورلر .

بز بوکون بالخاصه جمعیت داخل اولق و فعالیتنه ایشجیلر ایتکلر ، اولرک تولوبوش برچرچیوه منظره سی آلاماسنه بالعکس جانلی بر تشکیلات حاله کله سنه خدمت ایش اولان تکمیل اعضا آرقداشلر تشکر ایتکلر ، کندیلری تبریک ایتکلر ایتدورلر . باقکنر آرقداشلر ! تراموای ایشجیلری جمعیتله مانعینی زمانده ، نسانته نامی آلتده نه اولدینی بلیرسز دیگر بر جمعیتده اورتابه چیقمشدی . بونک باشنده اولانلر بلکه سزک رهبرلر کزدن ده دهها متعشبت ایدیلر . بلکه انزیه لرله ، اوسنه لغیره عقللری دهها زیاده نهره ردی . فقط بو جمعیت باشابه نادی . بر کولکه ، بر قورقونق وضیمینده ، مغلوج بر حاله قالدی . بو نهدن ایلری کلیوردی ؟ بلیرمیسکنر ؟ بالادات سزک یاراتدیکنر بر جمعیت اولمادیفندن ، سزک دعوا کزی عاوت بر ایش خلق ایتدیکنر ، و سزک رهبتکزی جلب ایدمه مدیکنر . . . یالکنر بو سبیلردن دولای باشا پامادی . بو بوله اولدینی عینی اصابت اولشدر . زرا او تشکیلات سزک ایشکوردن ده عاقدینی کی سزک قوتکزه ده بل باغلاما بوردی . و حقیق بوکون دکله یارین . سزک اولمایان منفعلره ، وحقی سزه ضد اولان منفعلره آلت اولاجقدی . بونلری سز ایتجدن ایجه به تدلیق ایدهرک کورمدیکنر ، فقط سزی ارشاد ایدنلرک یازیلری اوقومق ، سوزلری دیکله . ملک سابه سنده حقاریکزی ، منفعلریکزی ، نه ایتدیکنری آرتق نقدر ایدمه بیلوردیکنر . حیانتکنر سزه دوغری بولی کوستردی . نسانه جمعیتک سنمنه بیله اوغرامادیکنر . کندی

یادیفکنر و کندی آرقداشلر بکزرک اداره سنه امانت ایتدیکنر جمعیتک اطرافنده ال اله و بر دیکنر طوبلا دیکنر . بو وسیله ایله ، مساعده ایدرسکنر ، ایکی مهم نقطه به ناس ایدمه حکم . اولامتر دوله خطاب ایتکلر ایسترم . نراه و ایچی آرقداشلر سزدن بونک بر قسمی الآن تشکیلات خارجه نده ، انتظار و ضمیمه دور بورد . بونلری ایکی به آیرمق لازمدر . بمضیلری گوجوک بورزوا ذهینلی خودبیل انسانلردر . بو کیلر قومانیابه یارانق ، ایشی جمعیتلردن اوزاق قالمق صورتیه ، فردی تشکیله ، خصوصی جا بولرله سیورلری ایدم ایدرلر . بونلر بک عیاره آجیه حق غلوقلردر . عمر لرلی ذلت و حقارت ایچنده کچیرلر . مسلکداشلر بک لمنته ، آمر لر بک تضییقه معروض قایلرلر . بر شرکنده بوکسک موقعلر بک محدود اولدینی ایچون بو وضعیتده اولانلرک بونک اکثریتی سوکنه قدر آچلق و بوقلق ایچنده سورومک حکومدرلر . بونلری بر کتاره نیراقلم . تشکیلات حیانت آلفه مه نایل اولانلردن برچونیه ده جمعیت قوناخنه آلفه تشویق و دعوت ایدیلنجه : « مانکی جمعیته ؟ » سوآلی بوزیکزه فرولانلورلر . کویا میدانده بر قاج جمعیت وارمشده مانکیسنه کیرمک ده ا موافق اولاجق کسدره . میورلر می . آرقداشلر بو غایت قایا ، واهی بر معذرت بروسيله دور . زرا بوکون تراموای عمله سنک اوکنده یالکنر بر تک جمعیت وارد . اوده سزک جمعیتکدر . بر لرلی ره رقیب ماجراجی شخصیتلرک عمله بی احتیاطلر نه آلت ایتدیکاری ، مختلفه استفادله دوغری چکسکه چالیشدقلری آچیق کونلردن آرتق اوزاقده یز . بوکون قارشیمزده بر تک جمعیت وار دیورم . زرا مترد آرقداشلرک اشارت ایتدیکنی اسمی وار جمعی بوق نسانه جمعیتی قاله بیله آلفه دیکنر . آلتی آبی ظرفنده اون ییش عمله جلب ایتکلر موفق اولمایان بر جمعیت ؛ جمعیت دکمل عمله ی او یلاق ، ذهنلری تشویق ایتکلر مقصدیه کوز اوکنده دولاشدیریلان بر خرافه ، بر سراب ، بر طوزاقدور . باشقه هیچ بر شی دکلمر . جمعیتکزه کیرمه مک ایچون بو معذرتی ایلری سورن آرقداشلر بکزر ، صمیمی ایدرلر ، آرتق کوزلری دوت آچالی ، حقیقی اولدینی کی کوزمه لی ، و صمیمی سفار سالنده تشکیلاتکزی قوتلدریمکله فوشوشا ایدرلر . بو شکلده بر اعتراضی آرتق دیکله . مه ملیسکنر . سزکله برابر اولمایانلر ، یا صفتلری بیلیمین فافلردر ، یا خودده سزه ال آلتدن و شندرلر . ناس ایتکلر ایسته دیکم ایکنشی مسئله ده بو برنجی به صر بولدر . عمله تارخنی ائی بیلیمین ، و وضعیتی لایقیه آکلما یان بعض آرقداشلر غریب بر مطالعه ده بوللورلر . دیورلر ، که تراموای عمله سی جمعیتی هنوز آجق بوش آلتیوز کیشی ی

Tramvay işçileri arkadaşlarımıza hitabe

ARKADAŞLAR!

Geçen gün aktettiğiniz kongre müzakeratını takip ederken hem sevindik, hem müteessir olduk. Henüz cemiyet hayatının çok acemisi olduğunuz görülmüyordu. Fakat bunun mesuliyeti sizden ziyade, sizin başınızda bulunanlara aittir. Siz hararetli münakaşalarla ve tenkitlerle ne kadar uyanık olduğunuzu gösterdiniz. Bundan dolayı, bütün mevcudiyetle Aydınlık Mecmuası ve Aydınlıkçılar sizi tebrik ederler. Bu tebrik yalnız teşkilatınıza rehber olan birkaç hakiki mücahide ait değildir. Hiç şüphesiz onlar çok büyük bir iş görmüşlerdir. Fakat bir işçinin şuuru, idrâki anlayışı genişlediği, derinleştiği nisbette üzerine terettüp eden vazifenin de ehemmiyeti artar. Teşkilât etrafına diğer arkadaşlarını toplamaya çalışmak ve bunun için her türlü fedakârlığa râzı olmak onların borcudur. Rehberler deruhte ettikleri rehberlik işini azim ve sebat ile takip etmekle, vazifelerini ifâ etmiş olurlar.

Biz bugün bilhassa Cemiyet'e dahil olmak ve faaliyetine iştirak etmekle, onun ölü ve boş bir çerçeve manzarası almamasına bilâkîs canlı bir teşkilât haline gelmesine hizmet etmiş olan tek mil âza arkadaşlara teşekkür etmek, kendilerini tebrik etmek istiyoruz. Bakınız arkadaşlar! Tramvay İşçileri Cemiyeti'yle hemen aynı zamanda, Tesanüd nâmı altında ne olduğu belirsiz diğer bir Cemiyet de ortaya çıkmıştı. Bunun başında olanlar belki sizin rehberlerinizden de daha müteşebbis idiler. Belki entrikalara, ustalıklara akılları daha ziyade ererdi. Fakat bu Cemiyet yaşayamadı. Bir gölge, bir korkuluk vaziyetinde, meflûç bir halde kaldı. Bu neden ileri geliyordu? Billir misiniz? Bizzat sizin yarattığınız bir cemiyet olmadıktan, sizin davamızı âriyet bir iş telâkki ettiğinden, ve sizin râğbetinizi celbedemediğinden... Yalnız bu sebeplerden dolayı yaşayamadı. Ve böyle olduğu aynı isabet olmuştur. Zira o teşkilât sizin içinizden doğmadığı gibi sizin kuvvetinize de bel bağlamıyordu. Ve muhakkak bugün değilse yarın, sizin olmayan menfaatlere, ve hatta size zit olan menfaatlere âlet olacaktı.

Bunları siz inceden inceye tetkik ederek görmediniz, fakat sizi ırşat edenlerin yazılarını okumak, sözlerini dinlemek sayesinde haklarınızı, menfaatlerinizi, ne istediğinizi artık taktir edebiliyordunuz. Hissiyatınız size doğru yolu gösterdi. Tesanüd Cemiyeti'nin semtine bile uğramadınız. Kendi yaptığınız ve kendi arkadaşlarınızın idaresine emanet ettiğiniz cemiyetiniz etrafında elele verdiniz toplandınız.

Bu vesile ile, müsaade ederseniz, iki mühim noktaya temas edeceğim. Evvelâ müteredditlere hitap etmek isterim. Tramvaycı arkadaşlarımızdan büyük bir kısmı e'ân teşkilât haricinde, intizar vaziyetinde duruyor. Bunları ikiye ayırmak lâzımdır. Bazıları küçük burjuva zihniyetli hodbin insanlardır. Bu gibiler Kumpanya'ya yaranmak, işçi cemiyetlerinden uzak kalmak suretiyle, ferdi teşebbüsleriyle, hususi himayelerle sıvırlılmayı ümit ederler. Bunlar pek biçare acınacak mahlûklardır. Ömürlerini zillet ve hakaret içinde geçirirler. Meslekdaşlarının lânetine, âmirlerinin taz-yikine mâruz kalırlar. Bir şirkette yüksek mevkiler pek mahdud olduğu için bu vaziyette olanların büyük ekseriyeti sonuna kadar açlık ve yokluk içinde sürünmeye mahkûmdurlar. Bunları bir kenara bırakalım. Teşkilât hayatına atılmaya mütemâyil olanlardan birçoğu da cemiyetin kucığına atılmaya teşvik ve dâvet edilince: «Hangi cemiyete?» sualini yüzünüze fırlatıyorlar. Güya meydana birkaç cemiyet varmış da hangisine girmek daha muafık olacağını kestiremiyorlarmış... Arkadaşlar! Bu gâyet kaba, vâhi bir mazeret bir vesiledir. Zira bugün tramvay amelesinin önünde yalnız birtek cemiyet vardır. O da sizin cemiyetinizdir. Birbirlerine rakip maceracı şahsiyetlerin ameleyi ihtiraslarına âlet ettikleri, muhtelif istikametlere doğru çekmeye çalıştıkları acıklı günlerden artık uzaktayız. Bugün karşımızda bir tek cemiyet var diyorum. Zira mütereddit arkadaşların işaret ettiği ismi var cismi yok Tesanüd Cemiyeti'ni kaale bile almaya deymez. Altı ay zarfında onbeş amele celp etmeye muaffak olamayan bir cemiyet; cemiyet değil ameleyi oyalamak, zihinleri teşviş etmek maksadıyla gözönünde doluştıran bir hurâfe, bir serap, bir tuzaktır. Başka hiçbir şey değildir. Cemiyetimize girmemek için bu mazereti ileri süren arkadaşlarımız, samimi iseler, artık gözlerini dört açmalı, hakikati olduğu gibi görmeli, ve sık saf-lar hâlinde teşkilâtınızı kuvvetlendirmeye koşmalıdır. Bu şekilde bir itirazı artık dinlememelisiniz. Sizinle beraber olmayanlar, ya sınıflarını bilmeyen gâfillerdir, yahutta size el altından düş-mandırlar.

Temas etmek istediğim ikinci mesele de bu birneliye merbuttur. Amele tarihini iyi bilmeyen, ve vaziyeti lâyikiyle anlamayan bazı arkadaşlar garip bir mütâleada bulunuyorlar. Diyolar, ki Tramvay Amelesi Cemiyeti henüz ancak beş altı yüz kişiyi

صہ سوزوکارلر، سرہ بر قاج مثال ذر ایدم . فرانسدہ اون میاوندن فضلہ عملہ واردر . تشکیلتر اطرافندہ ایسہ آجق بر میلون امکیس طویلائنددر . اکثرہ تک بکری میلیونہ یاقین عملہسندن یالکز بش میلیونی ترہ داوونبولرہ داخلدر . بر جمیت داغماھضاسی آریرمقہ ومنسوب تولدنی شعیہ تک تکمیل علائقہ دارلری سینہسندہ طویلامق ایچون چالیسھفہ میبودر . فقط بو بر غایہدر . بر ایش کورمک ، عملہ تک چیکنہن حقلری مدافقہ ایتک ایچون بو غایہ ایریشکی بکلہمک یا صمیمتسزک ، یا جو حقل اولور . چونکہ بونک ایچون بر حد نصیب ایدیلہمن ، جمیتک اھضاسی نہ قدر چوقالسہ بنہ خارچندہ بش اون کیشی قلابیلر . ومدورک بری چیقوب «ھنوز تکمیل عملہ طویلامشددر . بر آزدہابکلہمک» دیرسہ اوکادہ حق ویرمک لازمکلیر . حال بوکہ وسوزی سولہین او زمان نہ قدر کولویج بر وضعیتہ دوشہجکسہ . بوکون او قدر ضرری بر تشیشہ یولتیش اولیور . آرقداشلر ، سز بوکوندن عملہ مطالبی تئیت ایدہجک، سسکزی ایشدرہجک بر قوندہسکر . بر دققہ بسیلہ اونوماکیزکہ عملہ ویاطرون مجادلہسندہ داغما اوکہ آتیلان پشدار اقلیتلردر . آرقداشلر . یکیزی سزکک برابر اولقہ افتاح ایدیکز . فقط ھینی زماندہ کندیکز ییلماز مجاہدلراوان ایچون صنف امانکیزی قوتلندیریکز . ھییج بر ملاحظہ مجادلہ بہ آلفقدن سزی منع ایتسین !

دوقنور
تشیرو صھی

طویلاہ یلمشددر . ایشیلرک دھا بووک بر قسمی تشکیلات خارچندہدر . بونک ایچون جمیت بووک ایشلرہ کیریشمن ، عملہ تک حقلری نامتہ قومانیایہ قضا طومااز . بوکون ایچون یکاہ یابیلحق ایش عملہ اکثریشی جمیت اطرافندہ طویلامق ایچون مجادلہدر .

آرقداشلر ، بوندن یا کلس ، وایشی صنفبکوقوربولوشی نامتہ بوندن مخاطرہلی ، بوندن مؤسفت بر کوروش اولاماز . خیر ، آرقداشلر ، بوزیک کرہ خیر . ھییج بر زمان عملہ جمیتلری حرکتہ کچمک ، عملہ تک صنف متفعللری مدافقہ ایتک ، مجادلہ بہ آتلق ایچون بونون حامل ، متردد وقرارسز آرقداشلرینک بر آزادہ طویلامناسی بکلہمک مشلردر ویکلہہسزلر . ایشدن باش آلامایان ، دردلری تحلیل ایتک ، فلاکتلرینہ چارہ آزامہ قدرت ووقت بولامایان عملہ تکمہم بر قسمی داغما ھرملکتدہ تشکیلات حیاتہ قائلق خصوصندہ اوزون اوزون تردد ایدر ، یاسہ دوشرہ دیدیمکدن نہ چقارہ دیر . برکنارہ چکیلیر ، یارتیسز ، تشکیلاتسز باشار . بو کیلر بر حرکت اولونجہ اوقی تعقیب ایدرلر . فقط کندیلری قسال بر رول اونامازلر .

آرقداشلر ، بووک عملہ حرکتلری اداہ ایدن ، بووک غرہولری موقیقہ نتیجہ لیدریمکہ موفق اولان جمیتلر چوق دفعہ آجقنی موجود عملہ تک اکثریتہ یاقین برقسونی جمع ایدن جمیتلردر . بولرہ پشدار اقلیتلردنیلر . وجرانی زمانلردہ ، بووک حرکتلردہ بو پشدار اقلیتلر بونون متردد عملہ کتلہسنی آرقاری

تراموایجیلرک قونفرہسی

ییلہ مظاهرت ایدہرک استخبار ایدجی ، غاصب قوتلردن حقی ایستہمکدن باشقہ ھییج برشی یاغامایان معصوم زواللی عملہدن بر قاجنک بو یوزدن قانی دوکولہسنہ ، بر قاج عملہ تکدہ حفسزجہ ایشدن چیقاریلانسنہ سبیت وردی . ایشتہ بوکی برچوق تجربہ دورہ لری کیرمن تراموای عملہ لری بو قونفرہ ایچون- تشکیلاتخیلق جھتیلہ- برعونہ امتثال اوللی ایدی . حالبوکہ نہ اولدی ؟

قونفرہ ۲۵ کابون اول ۹۲۴ ساعت درندہ طویلا نہجفی اعلان ایدیلہسنہ رغما شریکتک مذکور ساعتدہ مر حصلہ اذن و بر مہمسی دولایسیلہ- دنیانک ھر طرفندہ

قونفرہ ناصل یاپیلر ؟

کوکل ایستردی کہ استانبول تراموای عملہ لری تک برنجی قونفرہسی دھا متظلم بر صورتدہ حاضر لائش و دھا ائی برشکلدہ عقد ایدلش اولسون . استانبول تراموای عملہ لری ، بوتون مقالہ لری آیاقلر آئندہ چیکنہ ندرک یاطرونلری طرقدن حقلری تک غصب ایدلسی نتیجہسی عصر حاضر دہ ھییج برملکتدہ کوردولہین ، اون ددرت اونیش ساعتک استخبارہ قایم بولوسورلر . بوکا قاریشی قیام ایدن تراموای ایشجیلری لک صوک مجادلہ واسطہسی اولان غرہوی یایمشار برچوق کشمکشلر کچیرمشلردر . حتی بو حقلی حرکتلردن برندہ اجنبی برشرکتہ حکومتسز

toplayabilmiştir. İşçilerin daha büyük bir kısmı teşkilât haricindedir. Bunun için Cemiyet büyük işlere girişemez, amelenin hakları namına Kumpanyaya kafa tutamaz. Bugün için yegâne yapılacak iş amele ekseriyetini Cemiyet etrafında toplamak için mücadeledir.

Arkadaşlar, bundan yanlış, ve işçi sınıfının kurtuluşu namına bundan muhataralı, ve bundan müessif bir görüş olamaz. Hayır, arkadaşlar, yüzbin kere hayır. Hiçbir zaman amele cemiyetleri harekete geçmek, amelenin sınıf menfaatlerini müdafaa etmek, mücadeleye atılmak için bütün âtil, mütereddüt ve kararsız arkadaşlarının bir arada toplanmasını beklememişlerdir ve bekleyemezler. İşten baş alamayan, dertlerini tahlil etmeye, felâketlerine çare aramaya kudret ve kuvvet bulamayan amelenin mühim bir kısmı daima, her memlekette teşkilât hayatına katılma hususunda uzun uzun tereddüt eder, yeise düşer, «dinmekten ne çıkar» der. Bir kenara çekilir, partisz, teşkilâtsiz yaşar. Bu gibiler bir hareket olunca onu takip ederler. Fakat kendileri faal bir rol oynamazlar.

Arkadaşlar, büyük amele hareketlerini idare eden, büyük grevleri muaffakiyetle neticelendirmeye muaffak olan cemiyetler çok defa ancak mevcut amelenin ekseriyete yakın bir kısmını cem eden cemiyetlerdir. Bunlara pişdar ekalliyetler denilir. Ve buhranlı zamanlarda, büyük hareketlerde bu pişdar ekalliyetler bütün mütereddüt amele

kitlesini arkaları sıra sürüklerler. Size birkaç misâl zikredeyim. Fransada on milyondan fazla amele vardır. Teşkilâtlar etrafında ise ancak bir milyon emekçi toplanmıştır. İngilterenin yirmi milyona yakın amelesinden yalnız beş milyonu tre-dünyonlara dahildir.

Bir cemiyet daima âzâsını arttırmaya ve mensub olduğu şubenin tekmiil alâkadarlarını sinesinde toplamak için çalışmaya mecburdur. Fakat bu bir gayedir. Bir iş görmek, amelenin çığnenen haklarını müdafaa etmek için bu gayeye erişmeyi beklemek ya samimiyetsizlik, ya çocukluk olur. Çünkü bunun için bir had tâyin edilemez. Cemiyetin âzâsı ne kadar çoğalsa yine haricinde beş on kişi kalabilir. Ve müzevrin biri çıkıp «henüz tekmiil amele toplanmamıştır. Biraz daha bekleyelim» derse ona da hak vermek lâzım gelir. Halbuki bu sözü söyleyen o zaman ne kadar gültüç bir vaziyete düşecekse bu gün o kadar zararlı bir teşebbüste bulunmuş oluyor. Arkadaşlar, siz bugünden amele metâlibini tesbit edecek, sesinizi işittirecek bir kuvvetesiniz. Bir dakika bile unutmayınız ki amele ve patron mücadelesinde daima öne atılan pişdar ekalliyetlerdir. Arkadaşlarımızı sizinle beraber olmaya ikna ediniz. Fakat aynı zamanda kendiniz yılmaz mücahitler olmak için sınıf imânınızı kuvvetlendiriniz. Hiçbir mülâhaza mücadeleye atılmaktan sizi men etmesin!

Doktor

Şefik Hüsnü

TRAMVAYCILARIN KONGRESİ

Kongre Nasıl Yapılır?

Gönül isterdi ki İstanbul tramvay amelelerinin birinci kongresi daha muntazam bir suretle hazırlanmış ve daha iyi bir şekilde aktedilmiş olsun. İstanbul tramvay ameleleri, bütün mukaveleleri ayaklar altında çığnenerek patronları tarafından haklarının gaspedilmesi neticesi asr-ı hâzırda hiçbir memlekette görülmeyen, ondört onbeş saatlik istismara tâbi bulunuyorlar. Buna karşı kuyâm eden tramvay işçileri en son mücadele vasıtası olan grevi yapmışlar ve birçok keşmekeşler geçirmişlerdir. Hatta bu haklı hareketlerinden

birinde ecnebi bir şirkete Hükümetimiz bile müzaharet ederek istismar edici, gâsıp kuvvetlerden hakkını istemekten başka hiçbir şey yapmayan mâsum zavallı ameleden bir kaçının bu yüzden kanı dökülmesine, birkaç amelenin de haksızca işten çıkarılmasına sebebiyet verdi. İşte bu gibi birçok tecrübe devreleri geçiren tramvay ameleleri bu kongre için -teşkilâtçılık cihetiyle- bir nümune-i imtisal olmalı idi. Halbuki ne oldu?

Kongre 25 kânunuevvel 924 saat dördte toplanacağı ilân edilmesine rağmen Şirketin mezkûr saatte murahhaslara izin vermemesi dolayısıyla -dünyanın her tarafında

خ — عملەنك مطالبى دېكەنلى در . وحقى بونلار خارچىدە مملكتك اقتصادى، اجتامى، سىياسى وضعىتى تھليل ايدىجى برده راپور بولغانلى در .

ط — عملەنك خرىئا يوكسىلمسى و لازم كلان تريبە اجتامىەنك و بربە بىلمەسى ايچون قلوب و سائره تداركى كېي مسئلهلر موضوع بحث اولمىددر .

ى — تقييد حقى بالعموم قونفرە يە اشتراك ايدنلرە شاملدر .

سوز سولەمك ايستەنلر موقى رئيسدن يا علنا ويا تخرىرى سوز ايسترلر و صيرا ايله قالقوب بيان مطالعه ايدرلر .

ايشە نزم قونفرە نك دە بو شكلدە اولماسى آرزو ايدىلەسنە رغمامع التاسف قونفرە نك روزنامە مذاكراتى بىلە يوقدى .

عملەنك ايله اشتغال دېتك صرف جمىتك شخصيت معنويەسى تھليل دكل، تراموايخىز ايشەنە چالیشان بالعموم عملەنك بر جمىت اطرافندە طويلانمەسى، آزالرندە صىقى بر تساندى تامين اتمك ، اونلرى خرىئا يئشىددرمك ويا طرونلرە قارشى حقلىرىنى مدافىعە يە حاضر لاق دېمكدر . بونك ايچون مرشيدن اول عملە يە رھبرك ايدەن شەخصلرك عملەنى يوكسىلمكە چالیشانى قلوب كىچە درسلىرى و سائره كېي وسائلى احضار ايتەنر . عملەنك ايله اعظمى سورندە علاقه دار اولمى لازمدر .

اميد ايدەرزكە عملە يە اولك آياق اولان بو رھبرلر ايكنجى قونفرە يە قادار بو اكسىكلركلى امام ايدەرك برنجى قونفرە دەكى خطالرى قىمىر ايتىش اولورلر .

خ . . ن .

قونفرە كوفى عملە مرخصلىرە اذن و بىرمك قاعدە دنددر .

آنجق اقسام طقوزدە (۵۵۰) عملەنى تھليل ايدن ۲۳ مرخصك اشتراكىلە واستانبول ترامواى ايشچىلر جمىتى رئيسى سەدى بىك او قاجق بر نطق ايله آچىلە بىلدى . بونطق جمىتدە كى فعالىتك ا . . . شكل و درجەسى كوسترنە خىافى بر مثالدر .

جمىتك باشندە بولونانلر قونفرە يە ايتى برھىجان و بىرمى لازمكلىر كىن مع التاسف بلكە بىلان روح وھىجانى بولامادق . قونفرە يە اداره اتمك ايچون موقت رئيس و كاتب سچىلر كىن واقع اولان شىلرى ، عملەنك ھىچ بر اجتامى تريبە ايله ارشاد ايدىلە دېكنى انبات ايدىيوردى . بورادە تقييد ايدىلەك نطقلر ھر نە قادار چوق ايسەدە بز تقيدى راقوب بعض و صابادە بولە جىز .

آ — قونفرە عىندىن مقصد : ھىت اداره نك معين مدت طرفندە كى فعالىتى دېكەمك ، خطالرى تقييد اتمك ايلرودە . ياپىلە حق فعالىت پروگرامى تھليل اتمك ، وكونك مسائلى اولان خىاتى مطالبى درمىن اتمكدر .

ب — مادام كە قونفرە بودىمكدر آچىلمازدن اول بوتون تفرعاتنە قادار بونك حاضر لانسى ، و معين بر پروگرام داخلىدە مذاكراتك جريان ايدە بىلمەسى ايچون ھر دولر تدايرك آلماسى ازمدر . ھرشيدن اول قونفرە آچىلە يئندە موقت بر رئيس وايكى كاتب اكثريت آرا ايله سچىلر .

ج — رىاست موقىنى احراز ايدن آرقداش روزنامە مذاكراتى او قور .

د — روزنامە مذاكراتك ابلك مادەسى ھىت اداره نك راپورى اولمى در .

ه — ھىت تھليل راپورى او قونملى در . و بونلر ختدە مذاكرە و مناقشە ياپىلمايددر .

و — بىكى ھىت اداره سچىلە بىدر .

ز — جمىت نظامنامە سندنە ياپىلماسى ايجاب ايدن لغدىلات قونوشلمايددر .

عملەنى عملەنك قوتى

قور تارىر!

kongre günü amele murahhaslarına izin vermek kaidededir - ancak akşam dokuzda (550) amele-yi temsil eden 23 murahhasın iştirakiyle ve İstanbul Tramvay İşçileri Cemiyeti Reisi Sâdi Beyin ufacak bir nutku ile açılabilirdi.

Bu nutuk Cemiyetteki faaliyetin!.. şekil ve derecesini gösteren canlı bir mîsâldir.

Cemiyetin başında bulunanlar kongreye iyi bir heyecan vermesi lâzım gelirken maateessüf beklenen ruh ve heyecanı bulamadık. Kongreyi idare etmek için muvakkat reis ve kâtip seçilirken vâki olan şeyleri amelenin hiçbir içtimai terbiye ile irşat edilmediğini ispat ediyordu.

Burada tenkit edilecek noktalar hernekadar çok ise de biz tenkidi bırakıp bazı vesaiyada bulunacağız.

a — Kongre aktinden maksat: Heyet-i İdarenin muayyen müddet zarfındaki faaliyetini dinlemek, hataları tenkit etmek ilerde yapılacak faaliyet programını tesbit etmek, ve günün mesaili olan hayati metâlibi dermeyeran etmektir.

b — Mademki kongre bu demektir açılmazdan evvel bütün teferruatına kadar bunun hazırlanması, ve muayyen bir program dahilinde müzakeratın cereyan edebilmesi için her türlü tedâbirin alınması elzemdir. Herşeyden evvel kongre açıldığında muvakkat bir reis ve iki kâtip ekseriyet-i ârâ ile seçilir.

c — Riyaset mevkiini ihraz eden arkadaş ruzname-i müzakerâtı okur.

d — Ruzname-i müzakerâtın ilk maddesi heyet-i idarenin raporu olmalıdır.

h — Heyet-i Teftişiyeye raporu okunmalıdır. Ve bunlar hakkında müzakere ve münakaşa yapılmalıdır.

v — Yeni heyet-i idare seçilmelidir.

z — Cemiyet nizamnamesinde yapılması icap eden tâdilât konuşulmalıdır.

hı — Amelenin metâlibi dinlenmelidir. Ve hatta bunlar haricinde memleketin iktisadi, içtimai, siyasi vaziyetini tahlil edici bir de rapor bulunmalıdır.

t — Amelenin harsen yükselmesi ve lâzım gelen terbiye-i içtimaiyenin verilmesi için kulüp vesaire tedariki gibi meseleler mevzu bahs olmalıdır.

i — Tenkid hakkı bilumum kongreye iştirak edenlere şâmilidir.

Söz söylemek isteyenler muvakkat reisten ya alenen veya tahriri söz isterler ve sırayla kalkıp beyan-ı mütâleâ ederler..

İşte bizim kongrenin de bu şekilde olması arzu edilmesine rağmen maateessüf kongrenin ruzname-i müzakerâtı bile yoktu.

Amelecilik ile işğal demek sırf cemiyetin şahsiyet-i mâneviyesini temsil değil, tramvaycılar içinde çalışan bilumum amelenin bir cemiyet etrafında toplanmasını, aralarında sıkı bir tesanüdü temin etmek, onları harsen yetiştirmek ve patronlara karşı haklarını müdafaaya hazırlamak demektir. Bunun için herşeyden evvel ameleye rehberlik eden şahısların amele-yi yükseltmeye çalışması kulüp gece dersleri vesaire gibi vesaiti ihzâr etmesi ve amele ile azami surette alâkadar olması lâzımdır.

Ümit ederiz ki amele-yi önyak olan bu rehberler ikinci kongreye kadar bu eksiklikleri itmam ederek birinci kongredeki hataları tamir etmiş olurlar.

G. N.

**Ameleyi Amelenin kuvveti
kurtarır!**

سیروزی محمد آرقاداشک مقاله سی

۳۲۹ سنه سنده هاکم اولان سیروز یونانلیک ائیرالیت وردولری طرقتن اشغال ایدیلجه تورکیه کلدیم . اساساً ممله ایدیم تورکیه ده کاتبه مسلکده دوام ایدیم ایدیم . اولدیجی قالی تراموای شرکتنه واطمان اولارق کیردم . اون بر سنه قوتور ، محنتی وکنجلیکی بو شرکت اوغرینه بوکتدم . و نهایت خسته لاندیم . شرکتنه مراجعت ایشدیم . دو قوتورل آیفارنده کی وارایس ووروما تیزمه نك قابل تدابیر اولادیفنی سوله دیلر . برون شیشه لندیم وخی شرکتدن چیقارماق ایچین قورولیش

— خابرن دها چالیشایلیرم ..
 — جام مراق ایجه سنی قومیا با چیقار سده ممنون ایدم جک ا.
 — خابرقی قاری باغی قبول ایتم .. هم بدن بی اخراج ایتمکده بو قارار اصرار ایدیور سکیز ؟
 مانولیان بوزمه کوله رکه باقدی . کوزلری پارلادی ویدی کی :

— ایشیتدی کمزه کوره سر تشکیلاتی ایشسکیز ، تشویق ایچمی ایشسکیز : آکلادیکزمی ؟
 بی اخراج ایدلمی قبول ایتدم چونکه بیلیرم که اخراج دن سوکرا وعد ایشدکری مکافی بیه آفاق ممکن دکلدر . وینه باشلام وظیفه ده واده . بو ائنده اخراج کافتم کوندریلدی و ایندن چیقاریلدم . قیصه راستراحت چالیشماغه ائتدیم اولدیغی سالده ۱۱ سنه ک بر خستدن سوکرا بی قولیدن طوبوب آمارنه قارشی هاشیردم . وحقم اولان (۳۵۹۰) غروشدن آماجاق (۲۵۴۹) غروشی بیک برلا آلا بیلیم . کری به قالار (۱۰۵۰) غروشی اوج دهه ایشته دیکم حالده و برمه دیلر ..

کندی حیانتدن زیاده عمله آرقاداشلر نیک حقن قورویان سرزی محمد آرقاداش

ایشته آرقاداشلر ۱۱ سنه ک برامکدار عمله نیک حالی میدانده نیم بو آجی وضیمتیم هیکزه درس اولسون !. آرقاداشلر بشکطاش مسئله سی ده یاطرونلرک نه وضیمتده اولدیفنی کوستریبور . اونلر ، تشکیلاتلی ، پارلیدرلر . بزم یا لکنز بازو قوتمز ایشسه یاراماز بزرک بازو نه یا یابلیز ؟ اگر قورتولماق یاطرونلر ه حقنزی چالدر ماماق ایسته . یورسه کنز بو یازولری برلشد بریکز یعنی تشکیلات یاپکنز تشکیلاته کیریکز .

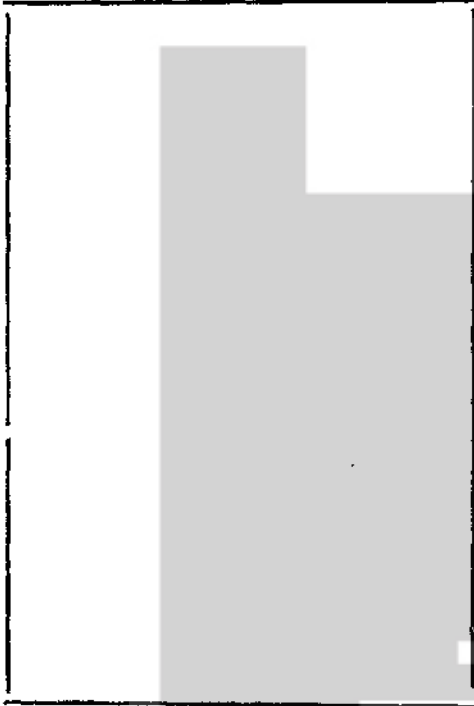
برطوزاق اولدیفنی دوشوندیم بو ائالرده بکا استراحت و برک ایچین ده مشکلات کوستریبور دیلر بوتون بولردن بی اخراج ایتک ایسته دکری حقیقده کی شهرلم قوت بولدی و شوق اولان هون بک بو خصوصده مراجعت ایتدم عوق بک بی مراجعتی مانولیان دینلن و عملله قارشی انصافترلی اله شورت اولان آدانه بیلیردی . مانولیان بی آفاضه جاعرمدی ویدی کی : — انصاف کلدک اما کچ کلنک ا . سم ده ایجه فرصت

تشکیلات قوت دیمکدر

یکدی سنی قومیا سادقن چیقار ایتیم ا
 بن همن آیلوب دیدم که :

Serezli Mehmet arkadaşın makalesi

329 senesinde memleketim olan Serez Yunanların emperyalist orduları tarafından işgâl edilince Türkiye'ye geldim. Esasen amele idim Türkiye'ye de gelince mesleğime devam etmek icap etti. Ve Belçikalı Tramvay Şirketi'ne vatman olarak girdim. Onbir sene kuvvetimi, sıhatimi ve gençliğimi bu Şirket uğruna tükettim. Ve nihayet hastalandım. Şirkete müracaat ettim. Doktorlar

Kendi hayatından ziyade amele arkadaşlarının hakkını koruyan Serezli Mehmet Arkadaş

ayaklarımdaki «varis» ve romatizmanın kabili tedavi olmadığını söylediler. Ben bundan güpheidim ve beni Şirket'ten çıkarmak için kurulmuş bir tuzak olduğunu düşündüm. Bu esnalarda bana istirahat vermek için de müsgülât gösteriyorlardı bütün bunlardan beni ihraç etmek istedikleri hakkındaki güphelerim kuvvet buldu ve gefim olan Avni Bey'e bu hususta müracaat ettim. Avni Bey benim müracaatımı Manolyan denilen ve amelelere karşı insafsızlığıyla şöhret alan adama

bildirdi. Manolyan beni ayağına çağırtdı ve dedi ki:

— İnsafa geldin ama geç geldin!. Benim de elime fırsat geçti seni Kumpanya'dan çıkaracağım!

Ben hemen atılıp dedim ki:

— Hayır ben daha çalışabilirim..

— Canım merak etme seni Kumpanya çıkarsa da memnun edeceğim.

— Hayır çıkarılmayı kabul etmem.. Hem neden beni ihraç etmekte bu kadar ısrar ediyorsunuz?.

Manolyan yüzüme gülerek baktı. Gözleri parladı ve dedi ki:

— İşittiğimize göre siz teşkilâtçı imişsiniz, teşvikatçı imişsiniz: Anladımız mı?

Ben ihraç edilmemi kabul etmedim çünkü bilirim ki ihraçtan sonra vaadettikleri mükafatı bile almak mümkün değildir. Ve yine başladım vazifeme devama. Bu esnada ihraç kâğıdım gönderildi ve işten çıkarıldım. Kısa bir istirahatle çalışmaya iktidarım olduğu halde 11 senelik bir hizmetten sonra beni kolumdan tutup atmalarına karşı haykırdım. Ve hakkım olan (3590) kuruştan ancak (2549) kuruşu binbir belâ alabildim. Geriye kalan (1050) kuruşu üç defa istediğim halde vermediler.

İşte arkadaşlar onbir senelik bir emekdar amelenin hâli meydanda benim bu acı vaziyetim hepinize ders olsun!. Arkadaşlar Beşiktaş meselesi de patronların ne vaziyette olduğunu gösteriyor. Onlar, teşkilâtlı, paralıdırlar.. Bizim yalnız bâzu kuvvetimiz işe yaramaz. Bir tek bâzu ne yapabilir? Eğer kurtulmak patronlara hakkımızı kaldırmamak istiyorsanız bu bâzuları birleştiriniz yani teşkilât yapınız teşkilâta giriniz..

Teşkilât - kuvvet demektir

١٥ - ١٠ سنە ترامواي شىركىتى اسىر كىي قورلانىدىنى وچايشىد پىردىنى
 بر عملەي كۈنك يىزىدە اوقاجق اويدورما بر خطاى يوزىدن قابو دىنشارى آيدور. عملەنك
 ١٠ سىنەنك سىيىنە مقابل حق ايتدىكى مكافات نە اولويور ؟ گىمك جىنە كىرىيور ؟
 داها نە قاندار زمان بو حاللر بويىدە دوام ايدە جىك ؟ . . .

عجائب بر ايش

آيدىلىق ئىجرا

آرقاداش !

خىر آيدىلىق كۈرە ترامواي ايشلىرى عملەي جىنى
 نظامنامە سىندە جىمىت كانىك وظىفەسى جىنە ايشىرىن وپونون
 اھىتى جىمىت رىئىسە عطف ايدىن بر تەدىلات بايلاقتىش . .
 شىبە بىرەك بو نەوزىر پروژە مامىتىدە درە اساساً نظامنامەي
 آيىقى قونقرەلر تەدىل ايدە بىلىر . .
 بىر چوق ايدى ايدىيورزكە ترامواي عملەلرى ايجاب ايدىرە
 سىزنىكە بر قونقرە داها باپارلر وكنە بىزنىكە بويىدە قاندا بر شاقا
 بايقاق ايشە بىلرە لازم كان حوائى بىر بىرلر . .

تور كىيە تور كىيالى ايشىلىرى صوبىلر سوغانە چورمك
 ايجىن كەلدىكەنە هىچ شىبە اولماپان ؟ ترامواي شىركىتى ؟ نىزىلە
 قارىنى ظانق كۈنلەن كۈنە آردىر بىيور . زاوللى بر عملە شىركە
 كىومك ايجىن بوونىن مەاملە لىدىن اول ايشە پاراسى اولاراق
 ١٠ لىرا بىردىكى سالە ايلرچە حق سەلرچە ايشە

آلايورە بىر يوزدىن ھا تى ١٠ ، ٢٠ عملە وروم
 اولوييور بىزون بوئىر بىشسىورمىش كىي شىركەت بىزىدە عملەنك
 عزىت نفسى ابلە اوشا بىور ىنى : ھا قوندى وكنور حسابنە بر
 خىرسىز دقتىرى آچىيور . اعظى حد استىماسى

انقلابى و جىزەلر

چالپان حىقلىرى لطف سورىدە ايشەنكە حق
 چالپانلىرى داها قىضە اسىر باشتىق ، مامىيارى داها
 قىضە سورىنوتىجى بايقى دىمىكدر . .

٢٥ كىشى اولان بىرواغونە ٧٠ ٨٠
 مشىرى دولدومى زمان بىرك توندى وكنورك بو قىسقا قانداق
 ابلە اوغرا شامى مەكنىدەر ؟ بوئەلەك بىضا بر مەلەك كىسكە
 امكان بولادىنى ١٠ پارەلىق بر بىلت ايجىن
 خىرسىزە ايشى نە آسى بر شىدەر . بو حال داها نە قاندار دوام
 ايدە جىكدر ؟

هىچ بر شى باپاميان بر عملە ايجون برنجى وظىفە
 — دوشونىك — ووضىتىك تاثيرىنى حى ايدە كىدەر .
 بو كۈنك حىسلىرى يارىنىك قولارى ، واستىبالك دە
 قىلار بىدەر .

آيدىلىق جىمىسى كە بوونىن عملەلر كە جىمىسى در بو دىلتى
 ھا حالە سىتونلر بىكچىرە لىدەر .
 آيدىلىق — ھا سىر مەھدارە ، ۋىسە كىي ترامواي شىركىتى دە
 عملەنك چالپىنىش حىقلىرە زىكىنىدە ھا حالە سىرتىدىن كىندىكى ،
 مىليونلر صاحى اولدىنى ايشىچىلرە جىرسىز دوشىسى آچامى ،
 سىر مەھدارلىك نە دىك اولدىنى عملەلر بىر كىرە داها
 كۈستىمىكە در . بو حالە نىسابت وىرمك عملەلر ك ائىدە در .

عملە جىمىتىك رىئىسى

عملەلە اولمالى

عملەلر بر لىشمە لىدەرلر

قىر بىجىم

10, 15, Sene Tramvay Şirketi Esir Gibi Kullandığı ve Çalıştırdığı Bir Ameleyi Günün Birinde Ufacık Uydurma Bir Hatası Yüzünden Kapı Dışarı Atıyor. Amelenin On Senelik Sa'yine Mukabil Hakettiği Mükâfat Ne Oluyor?. Kimin Cebine Giriyor? Daha Ne Kadar Zaman Bu Haller Böyle Devam Edecek?..

Aydınlık Mecmuasına

Arkadaş!

Türkiye'ye Türkiyeli İşçileri soyup soğana çevirmek için geldiğine hiç şüphe olmayan «Tramvay Şirketi» bizlere karşı zulmünü günden güne arttırıyor. Zavallı bir amele Şirkete girmek için bütün muamelelerden evvel elbise parası olarak

10 lira verdiği halde aylarca hatta senelerce elbise alamıyor. Bu yüzden her ay

10, 20

amele verem oluyor. Bütün bunlar yetişmiyor muş gibi Şirket bir de amelenin izzet-i nefsi ile oynuyor yani: Her kondüktör hesabına bir hırsız defteri açıyor. Azami hadd-i istiabisi

35

kişi olan bir vagona

70 80

müşteri doluğu zaman bir tek kondüktörün bu koca kalabalıkla uğraşması mümkün müdür? Böylelikle bazan bir amelenin kesmeye imkân bulamadığı

100 paralık bir bilet için hırsız addedilmesi ne acı bir şeydir. Bu hal daha ne kadar devam edecektir?

Aydınlık mecmuası ki bütün amelelerin mecmuasıdır bu rezaleti herhalde sütunlarına geçirmelidir.

Aydınlık — Her sermayedar müessese gibi Tramvay Şirketi de amelenin çalışmış haklarıyla zenginleştiği halde sırtından geçindiği, milyonlar sahibi olduğu işçilere hırsız dosyası açması, sermayedarlığın ne demek olduğunu amelelerimize bir kere daha göstermektedir. Bu hale nihayet vermek amelelerin elindedir.

Ameleler birleşmelidir

KIVILCIM

Acaip bir iş

Haber aldığımızı göre Tramvay İşçileri Amelesi Cemiyeti nizamnamesinde Cemiyet kâtibinin vazifesini hiçe indiren ve bütün ehemmiyeti Cemiyet Reisine atfeden bir tâdilât yapılacakmış.. Şüphesiz ki bu henüz bir proje mahiyetindedir. Esasen nizamnameyi ancak kongreler tebdil edebilir..

Biz çok ümit ediyoruz ki tramvay ameleleri icap ederse sîratle bir kongre daha yaparlar ve kendilerine böyle fena bir şaka yapmak isteyenlere lâzım gelen cevabı verirler.

İnkılâbî vecizeler

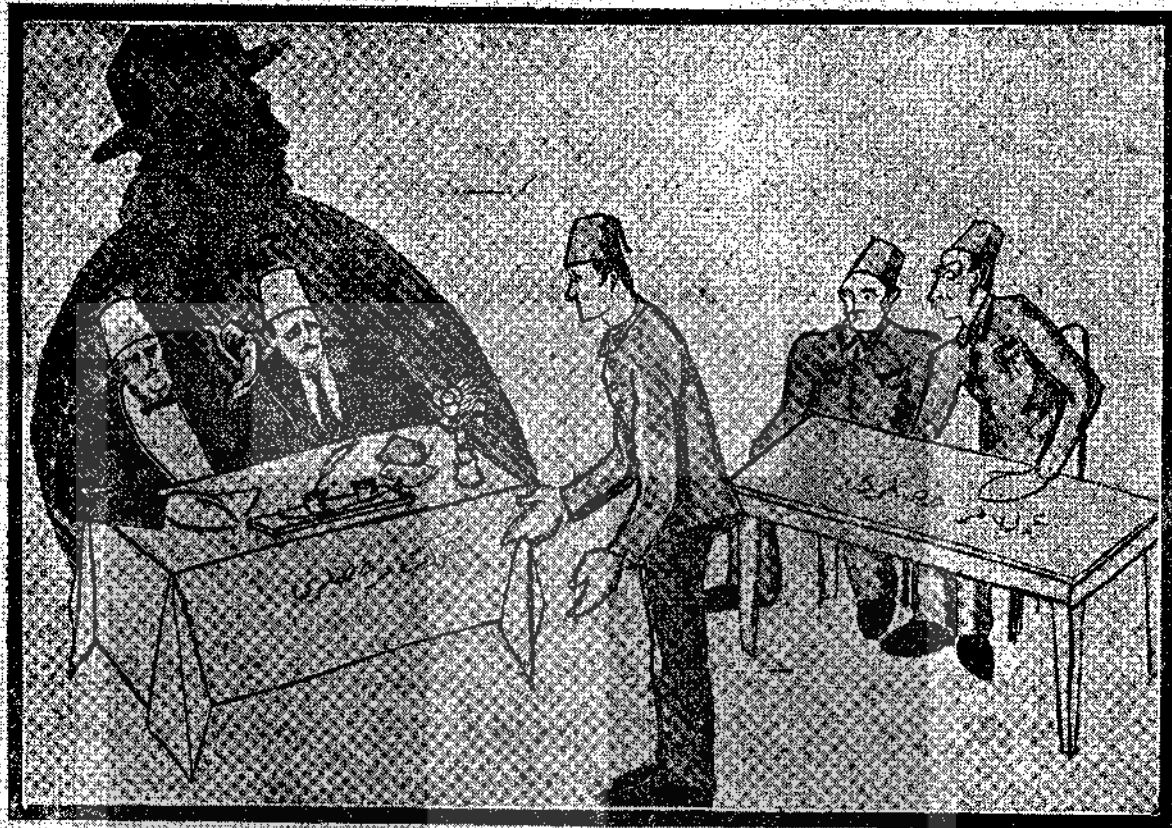
Çalışan hakları lütuf suretinde istemek, hakkı çahnanları daha fazla esir yaşatmak, âsileri daha fazla soyguncu yapmak demektir.

Hiçbir şey yapmayan bir amele için birinci vazife - düşünmek - ve vaziyetinin tesirini hissetmektir. Bugünün hisleri yarının kavilleri ve istikbalin de fiilleridir.

Sa'yi

**Amele cemiyetinin reisi
amele olmak**

قونتر آنكىتك ايچ بوزى

عملە مرحصلرى — (عملە) آرقاداش خېلىك تېھون طوراغە قادار خېلىك .
 شىركەت مرحصلرى — (عملە) عملە مرحصلرىك سىكا خىل دىقارى پارا اىچر ، چونكى اوپلر ايكي بر ايكي تاللىق
 ايكي ايكي . سالىوكة آرقامزده برده اوچويى واز اصل مسئله اولمە . . . طيبى او سىلك قاننى كىمكىن ذوق تويويى ايچى . . .
 خىل اولمەكده خىفنىزىك .

أولمىسى وداكر خىلك آزلەلى خالرك آزلەلى اناج ايدە
 خىككىن سىز لوردى وخصى براولان ايشىلىرى باشلار سىز سىكاز
 چوقۇ بويوك بر قانلى بايىن اولور سىكاز . دىچىم .
 شاعىدى اولمىم يدا كرايدە اىتلاف ايدىمىن قىطەلىرى
 سىھدە كراە سىرەسە خىل اىھال . برا اىمورىن بوستەندى
 جىيىن اولمىسى اىستورە بىر وكا قارىنى سىرە ايدىن ئاستى قىچ
 دىلار و اوموسىل بر چارە توشىن بولمىن اولمىسىرغا برىھال
 مخصوص ايدىلاروم اصغرل اىھىلىك . . . ايكىنسى اصغرل كىز
 رىكك خصىمما شعورل اولمىسى باشقە سىچ بر وشىقە ايدى
 اىقتال اىھىسى خصوستە ايدى . بولك و اىمكان تعلق اولمىسى
 اىسات ايدىقىمە اوموز سىلىكىدىن باشقە برىھال و لامىش .
 خصىر كز مقابل طرفك باشقىدە اولمىسىر چىككە بىرر اىتك

ئىساند جىمىتى رايىسى منبر بك افندى يە

بىك افندى ؟
 سىھدى بك افندى يە اچىق مەكتوب و سىرەتلىق باشقىلار
 كىزك برە يادىنى ئايرى سولمەكە بىھوريت تىھوب جىسى
 ايدىمىز . چونكى اىھال اىدىكىز كىمە سادىقا آرا كىزە
 سىدە بولمىدۇم . اىلك اىھال كىزە . لا شىخى دوشورمەكە
 براىموا بىلرك بىكارە بر كىلە تىكىل اىھال سە مانع اولدىكىز
 قىلدردە كىلگىدە سىزە كىيىن ايكي لوز الى بىلك اىھىلىك
 اىتنە اوغراھىلىك . براىموا بىلرك برىقالتى بوون اىھىسى
 تىكىلەنلر سىز و مضمۇر ايدىر . ذىرا براىموا بىلرك آزلەلى
 شىندور بىلرك آزلەلىرىن و شىندور بىلرك آزلەلىرى دىكر خىلك

KONTRANKETİN İÇYÜZÜ

Şirket Murahhasları

Amele Murahhasları

Amele murahhasları — (Ameleye) Arkadaş haklısın tepeden tırnağa kadar haklısın!

Şirket murahhasları — (Ameleye) Amele murahhaslarının sana haklı demeleri para etmez, çünkü onlar iki biz iki kaldık iki ikiye. Halbuki arkamızda bir de üçüncü var asıl mesele onda.. Tabii o senin kanını emmekten zevk duyduğu için... Haklı olsan da haksızsın!.

Tesatüd Cemiyeti Reisi Münir Beyefendiye

Beyefendi;

«Sadı Beyefendiye Açık Mektup» Sernâmeli beyannamelerinizin bize yaptığı tesiri söylemeye mecburiyet-i maneviye hissediyorum. Çünkü ictima ettiğimiz gece tesadüfen aranızda ben de bulunmuştum. İlk ictimamızda: «Şahsi düşüncelerle tramvaycıların yekpare bir kitle teşkil etmelerine mâni olduğunuz taktirde memlekette sa'yi ile geçilen ikiyüzlü bin işçinin lânetine uğrayacağız. Tramvaycıların perişanlığı bütün işçi teşkilâtlarını müteesir ve mutazarır eder. Zira tramvaycıların ezilmeleri şimendüfercilerin ezilmelerini ve şimendüfercilerin ezilmeleri denizcilerin ezilmesini ve denizcilerin ezilmeleri hamal-

ların ezilmelerini intaç edeceğinden sizler derdi ve hasmı bir olan işçileri birleştirmesiniz çok büyük bir fenalık yapmış olursunuz» demiştim.

Şahidi olduğum müzakeratta itilâf edilemeyen noktaları müsaadenizle sırasıyle tahlil edelim. Siz memurın ve müsdahdemın cemiyeti olmasını istiyordunuz buna karşı serdedilen gayet mukni delillere ve mutavassıt bir çare-i teşevvüs bulunmuş olmasına rağmen bir inad-ı mahsus ile bilâküzum ısrar etmiştiniz. 2) İkinci ısrarımız reisin tahsisen meşgûl olması ve başka hiç bir vazife ile iştiğal etmemesi hususunda idi. Bunun da imkân-ı tatbiki olmadığı ispat edilince omuz silkmekten başka bir cevap bulamamış, zamfrinız mukabil tarafın başında olanları çekilmeye mecbur etmek

شمدی سوک سوزی سویله بيم . عملیه بر ایلیک
 یایق ایستورسه کز صیق صیق تکرار ایستدیککز فراغتی دو قوتور
 احسان بکه امانتالا قوه دن فله جیفارکز ، تراموای ایشجیلری
 فضولی مداخله لری کزدن قود تاریکز اوچ درت آیی ظرفنده اطرافنه
 بش آتیوز کیشی طویلا بیلن تراموای ایشجیلری جمعیتک
 جانلی ، کوروز بر تشکیلات اولدی نحق ایشجیلر . بوکافارشی
 بر اسکندن عبارت اولان تساند جمعیتی قوی مقده دوام ایله حک
 اولورسه کز عمله دشمنلری نامنه حرکت ایستدیککزده کیسه تک
 شیوه سی قالمه جقدن .

عزیز عونی

اولدینق بللی ایشجیلرکز . ۳) جمعیتک فسحی حالنده اموال
 واشیاسنک ملال احمره ترکی شیطاطعظم قویشدیککز ، یاری
 صیفوشنه تشکیلاتی فسح ایله بیلک ایچون شیمدین آییق بر قابو
 بر افق ایستورده کز . ۴) ایلیک هیئت اداره تک مدت خدمتک
 بر سنه دن فضله اولسنی ایستورده کز . بو حکم قواقره به
 ویرلسنی طلب ایلدنک عمله بهما یاقین اولدیلری آشکارایدی .
 فقط بوتون بودیلره نه حاجت! سز بالذات قبول ایتمک ایسته مه .
 دیکیزی اعتراف ایشجیلرکز ، بوتون مذاکره لری ایشجیلری
 آوونق ایچون تریب ایدنیش بر قوم داندن عبارت اولدینق
 اعلان ایتمک زمانی کله ندر .

دو قوتور احسانک طرفدن کوندریان بو مکتوبی مجموعه مرکز مساعد سز لکنه منی خلاصه نشر ایدیوروز .

تساند جمعیتی رئیس اسماعیل منیر بکه

حیاتک اک آغیر شرطلری ایچنده اونق طاشیمنه
 محکوم انسانلری حقلری استحصالدن رآذ داها
 اوزاقلاشدیرمق ، صیرت لرنده آجیلنش اولان قلاکت
 و آجی پارالینه برقات داها پارال آجیجی مرحمتسز
 نشترلر وورمق در . وایشته بو حالده باطرونه یاقین
 اولماق دیمکدر .

حکم قوتلره ، دایاندینق و قونک طویلا مقده اولدینق
 بیلمه بیلدن دکلسکزه او حالده استحصال حق ، استعمال
 حیات ایچین چالیشمق و چالیشانلره پاراولمق ، بناء علیه
 رلشمکدن غیر یول وارمیدر ؟

مأمورین ، مستخدمین ، ایلیک هیئت اداره تک معدنی ،
 رئیسک تخصیصاً اشتغالی کیفیلری روح مسئله ایله ،
 بو بو جمعیت جیلک ذهنیتی داخلنده ندرجه به قدر
 علاقه اولونور کیفیلدر . همیشه دکر بکانه نقطه شوایدی :
 بلاقیدو شرط برلشمک ، بوراده شخصی فکر ، فدا کارلقلر ،
 وسائره مانع حرکت اولامازدی . « امور جمعیتک رئیسک
 عهدته مسئولیتنده اولوب تخصیصاً اشتغالی شرطدر » عبارته سی
 بالکز باشنه فائده سزدر . نته کیم بر ریاستنده بولوندیگکز

علم و تمکینک عصرنده مقصد و واسطه سز یا شامق ،
 حق حیات صاحبی اولماق ممکن دکلدن . جمعیت یوزوجیلقده
 اوقدر فنا و مضردر . بناء علیه جمعیت جیلکدن فداکارلق
 یایق ؟ اک کوجوک افاده ایله - اونک روخندن اوزاقلا-
 شمق دیمکدر .

معلوم عالی ریدر کتساند جمعیتی فائحه تأسیس وکشادنده
 حسن نیتله و خلوص خدمتله اورنایه قویشدیق . سوکره
 بر جمعیت داها تشکیلی ایشدی . نهایت بالذات تراموای
 ایشجیلری ، سلامتی هر ایکی جمعیتک برلشمه سنده و توحید
 مساعیده بولدیلر . و یونی سزده قبول ایستدیککز ، مذاکره لر
 باشلادی و دوام ایشدی . مع النأر اومساعی عقیم قالدی .
 بو عقامتک کنایه ، بو یوک کنایه ده سزده طانددر .

مادی و معنوی حیانتک خلاصه سی اولان ایشدی
 سزک تسلیم عقل و اداره کزه تودیع و حق تسلیم ایش
 اولان آرقداشلری کزک حقلری هر نه شکلده اولورسه
 اولسون ، آخرک ، دیکرک ، شخصی محافظه ایچین نامیل
 فدا ایستدیککز ؟ .
 باطرونه یاقین اولماق نه دیمکدر ؟ غالباً جاهل بو یوز بولوروز .

olduğunu belli etmişsiniz. 3) Cemiyetin feshi halinde emval ve eşyasının Hilâl-i Ahmere terkinde şartı-ı âzam koymuştunuz. Yarın sıkışınca teşkilâtı fesede bilmek için şimdiden açık bir kapı bırakmak istiyordunuz. 4) İlk heyet-i idarenin müddet-i hizmetinin bir seneden fazla olmasını istiyordunuz. Bu hakkın kongreye verilmesini talep edenlerin ameleğe daha yakın oldukları aşıkâr idi. Fakat bütün bu delillere ne hâcet! Siz bizzat kabul etmek istemediğimizi itiraf etmişsiniz. Bütün müzakereleri işçileri avutmak için tertip edilmiş bir komedyadan ibaret olduğunu ilân etmek zamanı gelmiştir.

Şimdi son sözümü söylüyeyim. Ameleğe bir iyilik yapmak istiyorsanız sık sık tekrar ettiğiniz feragati Doktor İhsan Beye imtisâlen kuvveden fiile çıkarınız, tramvay işçilerini füzuli müdahalelerinizden kurtarınız. Üç dört ay zarfında etrafına beş altı yüz kişi toplayabilen Tramvay İşçileri Cemiyetinin canlı, gürbüz bir teşkilât olduğu tahakkuk etmiştir. Buna karşı bir iskeletten ibaret olan Tesanüd Cemiyetini koymakta devam edecek olursanız amele düğmanları nâmına hareket ettiğinizde kimsenin şüphesi kalmayacaktır.

Aziz Avni

Doktor İhsan Bey Tarafından Gönderilen Bu Mektubu Mecmuamızın Müsaadesizliğine Mebni Hülâseten Neşrediyoruz.

TESANÜD CEMİYETİ REİSİ İSMAIL MÜNİR BEYE

İlim ve temkinin asrında maksat ve vasıtasız yaşamak, hakk-ı hayat sahibi olmak mümkün değildir. Cemiyet bozuculuk da o kadar fena ve muzirdir. Binaenaleyh cemiyetçilikten fedakârlık yapmak; en küçük ifadeyle - onun ruhundan uzaklaşmak demektir.

Mâlum-u âlileridir ki Tesanüd Cemiyetini fâtiha-i tesis ve küşadında hüsn-ü niyetle ve hulûs-u hizmetle ortaya koymuştuk. Sonra bir cemiyet daha teşekkül etti. Nihayet bizzat tramvay işçileri, selâmeti her iki cemiyetin birleşmesinde ve tevhid-i mesaide buldular. Ve bunu siz de kabul ettiniz. Müzakereler başladı ve devam etti. Maateessür o mesai akım kaldı.

Bu akametın günahı, büyük günahı da size aittir.

Maddi ve manevi hayatın hülâsası olan işi- ni sizin selim akıl ve idarenize tevdi ve hatta teslim etmiş olan arkadaşlarınızın haklarını her ne şekilde olursa olsun, âherin, diğerin, şahsım muhafaza için nasıl feda ettiniz?..

Patrona yakın olmak ne demektir? Galiba tecahül buyuruluyor. Hayatın en ağır şartları içinde onu taşımaya mahkûm insanları haklarını istihsalden biraz daha uzaklaştırmak, sırtlarında açılmış olan felâket ve acı yaralarına bir kat daha yaralar açıcı merhametsiz neşterler vurmaktır. Ve işte bu hal de patrona yakın olmak demektir.

Hakkın kuvvetlere dayandığı ve kuvvetin toplanmakta olduğunu bilmeyenlerden değilsiniz. O halde istihsal-i hak, istimâl-i hayat için çalışmak ve çalışanlara yâr olmaktan binaenaleyh birleşmekten gayri yol var mıdır?

Memurın, müsdahdemın ilk heyet-i idarenin müddeti, reisin tahsisen iştigali keyfiyetleri ruh-u mesele ile, bu ve bu cemiyetçilik zihniyeti dahilinde ne dereceye kadar alâka olunur keyfiyettir. Ehemmiyete değer yegâne nokta şu idi: Bilâkay-düşart birleşmek. Burada şahsî fikir, fedakârlıklar, vesaire mâni-i hareket olamazdı!.. «Umur-u Cemiyetin reisinin uhde-i mesuliyetinde olup tahsisen iştigali şarttır» ibaresi yalnız başına faydasızdır. Nitekim bir riyasetinde bulunduğunuz

عمله لاعلی الثمین ، صرف پارا خاطری ایچین کله جک
آدامه مقدراتی وحقنی تسلیم ایده منیم.

• وینه سز که نحصیصاً اشتغاله ، اصرار ایندیکنز ، بو
کون به نظامنامه کزده موجود اوماده به کوره نحصیصاً
اشتغال اجه ممکن کنیدی کنیدیکنزی تکذیب ایدیور .
• بوتون بونلره برار جمعیتی فردی فدا ایندن ذهنیت
ایله حالاجمیت حی قالدیکنز ، بو کاحیرت ایتمهک قابلمی ؟
• عملهک مادی ومعنوی حق دائماً وهر سورته
کوزه تیلیمکه و دوشونولیمکه لایق بر دستور انسانیتر .
• قوتلری آیرمق ، غاییدن اوزاقلاشوق اولدینی بیلیمک
کر کدر . اخدم .

دوقنور

احسان

جمیتک نظامنامه سنده اوماده موجود اولدینی حاله
نحصیصاً مشغول اولیان سز اولدیکنزی ، بر آن
ایچین فرض ایدیکنز . نه تأمین ایندیکنز ؟ نامورله مستخدم
حکملری ایلیک ایچین کافی کورویور ایدیسه کنز
اوبدن ناها بو بوکلری اجرا و تطبیقه نه دن تردد ایندیکنز ؟
• مادام که فراغت نفسی قبول ایندیکنز نه دن عمومک
سلامت و خلاصی ، مقدس قایه نک حصولی نامه سز -
چکلمدیکنز ؟ هیئت عمومی به سوبله نیله جک ویاسوبله نیلمیه -
جک شیر اولدینی و بونی حقنوصیه ایلدیککنزی
حیرتله او قودم ، صمیمی اولدیکنزه حکم ایتک ایچین
بوندن ناها قوتلی ذلیللر آرامه لزوم واریدر ؟
• سزک ادعا ایندیکنز و برلشمه مک سبب (ماده
۲۰) رئیسک نحصیصاً اشتغالی شرطدره مسئله سی اولدی .
• و بارالزینه کوزه آدام بولسونلر ، دیدیکنز . نک آقندی ،

جبالی توتون عمله لری

بشقه برشی اولدینی ده شومسته آبات ایدر . معلومدر که
طریق بدلی نامیله سنوی برور کو واردر . بو بر کون
قادیلر تامیله مسقنا اولدینی قانونک ماده مخصوصنده
کوستریلکده در . رژی اداره سی قادیلردن بو بر کوی
آلقده در . مادامکه قادیلر مکلف دکلدردلر . مذکور
جمیت بو حقوقی ایچون آریوب میدانه چقارماش ؟
• بونی هیئت حاضره و هیئت سابقه دن سؤال ایدرسه عیجا
خطامی ایدرم ؟ بو خصوصده نه جواب آیرم ؟
۱۳۴۰ - ۲۱ - ۱۲

جبالی رژی ییراق توتون مرکز ده یوسی ایشیلردن
واشد جودت

ایشچینک ارککی ، دیشیمی بو قدره . ایشچی
جمیتمنده هم ارکک هم ده قادین ایشچیلر
بولمالیدر .

مخترم آیمیلر . مجموعه سی هیئت نخبه سینه
عزیز آرقداشلر !

• بوتون شرکتلر و قوماییلر مستخدملری اولان عمله
آرقداشلریمزک دردینی دیکله رک انتشار ایندن آیدینلق
مجموعه منی یوک خشنودیله دیکله بو بوتون آرقداشلریمزه
تقدیم ایلیکی بر وجیهه عد ایدرم . چونکه صاحبسز
اولان بیچاره عمله قردشلیمیزی همایه ، ایقاظ ، و ارشاد
ایدرک تامیله حریت و مساواتی کوستریور .

مجموعه کزک ۱۳ کانون اول ۱۳۴۰ تاریخلی
آلتنجی صایسنگ اون بشنجی صحیفه سنده درج ایدلش
اولان جبالی توتون فابریقه سی ایشچیلردن شفیق صفوت
آرقاداشک مقاله سی او قودم و شون کله لری تصدیق ایلدم
• و جبالی توتون فابریقه سی عمله اتحاد جمعیتی نامیله تشکل
ایتمش اولان هیئتک بر کولکده دن عبارت و یالکز بیکه
• همین اولان عمله آرقداشلریمیزی تحت انحصارلرینه آلقدن

Cemiyetin nizamnamesinde o madde mevcut olduğu halde tahsisen meşgul olmayan siz olduğunuz, bir an için farzediniz. Ne temin ettiniz? Memurla müdahdem mahkemelerini iyilik için kâfi görüyor idiyseñiz ondan daha büyüklerini icra ve tatbikde neden tereddüt ettiniz? Madem ki feragat-i nefsi kabul ettiniz neden umumun selâmet ve halâsı, mukaddes gâyenin husûlü nâmına siz çekilmediniz? Heyet-i umumiyeye söylenilecek veya söylenilmeyecek şeyler olduğunu ve bunu hatta tavsiye eylediğinizi hayretlerle okudum. Samimi olmadığınızın hükmetmek için bundan daha kuvvetli deliller aramaya lüzum var mıdır?

Sizin iddia ettikleriniz ve birleşmemeye sebep (madde 20) reisin tahsisen işigali şarttır, meselesi oldu. Ve paralarına göre adam bulsunlar, dediniz. Beyefendi, amele îâlettâyın, sırf para ha-

tırı için gelecek adama mukadderatı ve hakkını teslim edemez.

Ve yine siz ki tahsisen işigâlde, ısrar ettiniz, bugün yine nizamnamenizde mevcut o maddeye göre tahsisen işigâl etmemeniz kendi kendinizi tekzip ediyor.

Bütün bunlarla beraber Cemiyeti ferde feda eden zihniyetle halâ cemiyetçi kaldınız. Buna hayret etmemek kabil mi?

Amelinin maddi ve manevi hakkı daima ve her suretle gözetilmeye ve düşünölmeye lâıık bir düstur-u insanıyettir. Kuvvetleri ayırmak, gâyeden uzaklaşmak olduğunu bilmek gerektir. Efendim.

**Doktor
İhsan**

Cibali tütün ameleleri

Muhterem Aydınlık Mecmuası Heyet-i Tahriresine

Aziz Arkadaşlar!

Bütün şirketler ve kumpanyalar müdahdemleri olan amele arkadaşlarımızın derdini dinleyerek intişar eden Aydınlık mecmuamızı büyük hoşnûdi ile dinleyip bütün arkadaşlarımıza takdim eylemeyi bir vecibe addederim. Çünkü sahipsiz olan biçare amele kardeşlerimizi himâye, ikaz, ve irşât ederek tamamiyle hürriyet ve musavatı gösteriyor.

Mecmuanızın 13 kânunuevvel 1340 tarihli altıncı sayısının onbeşinci sayfasında derc edilmiş olan Cibali tütün fabrikası işçilerinden Şefik Safet arkadaşın makalesini okudum ve bütün kelimelerini tasdik eyledim «Cibali Tütün Fabrikası Amele İttihad Cemiyeti» nâmiyle tegekkül etmiş olan heyetin bir gölgeden ibaret ve yalnız bine yakın olan amele arkadaşlarımızı taht-ı inhisarlarına almaktan başka birşey olmadığı da şu me-

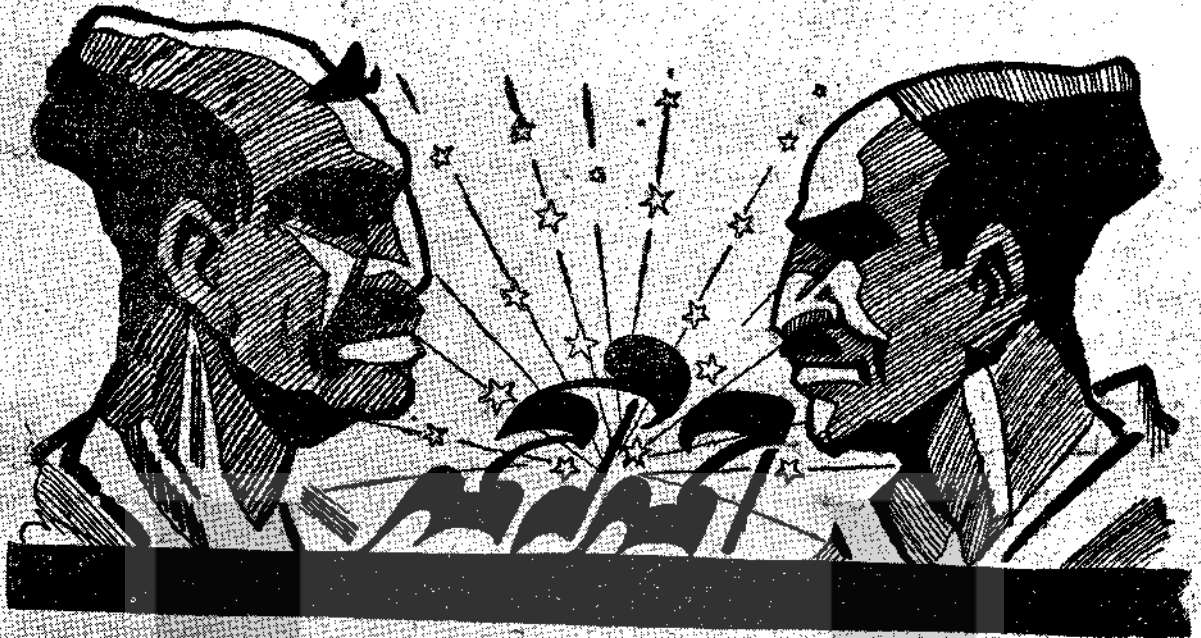
sele ispat eder. Malûmdur ki tarik bedeli namıyla senevi bir vergi vardır. Bu vergiden kadınlar tamamiyle müstesna olduğu kanunun madde-i mahsusunda gösterilmektedir. Rejî İdaresi kadınlardan bu vergiyi almaktadır. Madem ki kadınlar mükellef değıldirler. Mezkûr Cemiyet bu hukuku niçin arayıp meydana çıkarmamış? Bunu heyet-i hâzıra ve heyet-i sâbıkadan sual edersem acaba hata mı ederim? Ve bu hususta ne cevap alırım?

21-12-1340

Cibali Rejî Yaprak Tütün Merkez Deposu İşçilerinden

Râşit Cevdet

İşçinin erkeğı, dişisi yoktur. İşçi cemiyetinde hem erkek hem de kadın işçiler bulunmalıdır!..

هیشیج همیشه فرقه‌لر عقیقه

محمد - بكار و اشار چشمه جئبد فرقه‌لر تشكيل ايديبورلار ؟
 بوتلك مقصدى نه ؟
 احمد - بزي و كوبولرى هانكيسى دهافضله استمار ابدىك ؟ هانكيسى صبرغزون دهافزوده قازانجانى ديه ياريش ايديبورلار .
 محمد - بوتلك آراستده هيج فرق يوقى ؟
 احمد - بزم آكلاچاغمز ، بر قسى بىل سربمايه داولتى انكشاف استديرملك سورنيله قاسلرنى دولودورماق ايسته بورلر قسى ده آچنى سربمايه سلك سسارلقى ايديبور . هرايكى حالده بزم حمله و كوبولسالت ايجنده قوروناجمز ، اولنگ سرفه باشاچالار .
 محمد - خواجه لرده فرقه تشكيل ايديبورلرئش ، اولنگده نه ايسته بور ؟
 احمد - اسكيسى كىبى سزادالى عدسال الله كور براقده قارى خلق سورويدي كيمك .
 محمد - نه ، بر بويه سبرجيسى قالدماش ؟
 احمد - آغلامان بوجوفه همه و بر سزاد . كلك باشى كندى طبرنامى قاشير . سن بو آتال سوزلرئى بيليريمك ؟
 بزم دوشن : كوبولرله بولسلك ، كندى فرقه سزئى تشكيل ايتك .

موصال هيشي

محمد - هجيت اقوام وارئش ، موصله بر هجيتات هيشي كونايديبورلرئش ، بو هجيت كيم ، هيكندن مقصد نه ؟

احمد - هجيت اقوام بوتلك دولترك بر قومسيونى و كوچوكلك ، سقولى شرق دولتلرئى آرمك ايجون قورولش . شيمدى ده موصله اورلك غاز ياهلرئى انكتره و برهيك مناسب اولماقنى نعتنى ايجون كيديبورلار .
 محمد - تا اورا ياقادار كيشده نه سناوردى ، آورو واه فرار و بره سزلايدى ؟
 احمد - دوستلر آلتئش و بره سده كورسون ، ديه ، محمد - بئى ؟
 احمد - بئى مقصد : شرق مللرئى آلدماق .
 محمد - بو هجيت اقوامه چين ، ايران ، افغانده داخل ايجش ، بزمده كومه سزئى ايسته بورلرئش ، بوئىن مقصد نه ؟
 احمد - چوقى سيط : شرق حفته و بره سلك اصنام فرارلرئنه شرهك بارماق باسد برماق .
 محمد - يا ايراندى هجيت قولندن چغازماق ايجون ۲۰ ميليون ليرا و بر سوزلرئش ، بوم دهك ؟
 احمد - ايراندا شرقى بر ملكئسى يا ؟

بارلر و بار

محمد - قوروم احمد ، شرهك چيلرئى بره س كيوهن و بارلر ؟
 احمد - بارلر آتاورئش بكار و بره س نرمت و نكيتلرئى ؟
 محمد - ديه كنه ، شرهك باقى سئى جئلى .
 احمد - آدام سئده آزمانئى يابوز ، اوكرئنه باغلى بر كيك آت ، باقى باصيل موصالور .

AHMET MEHMET

ÇEŞİT ÇEŞİT FIRKALAR HAKKINDA

Mehmet — Beyler paşalar çeşit çeşit fırkalar teşkil ediyorlar; bunların maksadı ne?

Ahmet — Bizi ve köylüleri hangisi daha fazla istismar edecek, hangisi sırtımızdan daha ziyade kazanacak diye yarış ediyorlar.

Mehmet — Bunlar arasında hiç fark yok mu?

Ahmet — Bizim anlayacağımız; bir kısmı yerli sermayedarlığı inkişaf ettirmek suretiyle kasalarını doldurmak istiyor; bir kısmı da ecebi sermayesinin simsarlığını ediyor. Her iki halde biz amele ve köylü sefalet içinde kıvranacağız, onlar müreffeh yaşayacaklar.

Mehmet — Hocalar da fırka teşkil ediyorlar mı, onlar da ne istiyor?

Ahmet — Eskisi gibi Mızraklı İlm-i Hal ile kör bıraktıkları halkı soyup geçinmek.

Mehmet — Eee, biz böyle seyirci mi kalacağız?

Ahmet — Ağlamayan çocuğa meme vermezler. Kelin başını kendi tırnağı kaşır. Sen bu atalar sözlerini bilir misin? Bize düğün: Köylülerle birleşmek, kendi fırkamızı teşkil etmek.

MUSUL HEYETİ

Mehmet — Cemiyet-i Akvam varmış, Musul'a bir tahkikat heyeti gönderiyormuş, bu Cemiyet kim, heyetten maksat ne?

Ahmet — Cemiyet-i Akvam büyük devletlerin bir Komisyonu, küçüklerin; hukukunu, şark dev-

letlerini ezmek için kurulmuş. Şimdi de Musul'a oranın gazyıklarını İngiliz'e vermenin münasip olacağını tahkik için gidiyorlar.

Mehmet — Taa oraya kadar gitmede ne mâna vardı, Avrupa'da karar veremezler miydi?

Ahmet — Dostlar alışverişte görsün, diye.

Mehmet — Yâni?

Ahmet — Yâni maksat: Şark milletlerini aldatmak.

Mehmet — Bu Cemiyet-i Akvam'a Çin, İran, Afgan da dahil imiş; bizim de girmemizi istiyorlarmış, bundan maksat ne?

Ahmet — Çok basit: Şark hakkında verilecek idam kararlarına Şark'a parmak bastırmak.

Mehmet — Ya İrlanda'yı Cemiyet-i Akvam'dan çıkarmak için 20 milyon İra veriyorlarmış; bu ne demek?

Ahmet — İrlanda Şarklı bir memleket mi ya?

BARLARA DAİR

Mehmet — Kuzum Ahmet, gazetecileri birbirine geçiren «barlar» meselesi nedir?

Ahmet — Barlar anaforcü beylerin, harp ve fırsat zenginlerinin eğlenmesine yarayan bir takım sefahathaneler.

Mehmet — Desene ki hocaların bağırması haklı.

Ahmet — Adam sen de; zamanımızı biliriz: Önerine yağlı bir kemik at, bak nasıl susarlar.

آنادولیدہ ایشجی حیاتی

اعمالات حربیہ ایشجیری جمعیتک رسم کشادی

بونک خنامندہ ، آلتی یاشندہ بر عملہ یادروسی
اولان اورخان آرقداش بوتون سومئلیکی ایله شمیری
اوقومغه حاضر لانیوردی ، فقط سویلہ چکی شمرک
ایک تاثیرینہ کنیدیسی اوغرامشیدی ، زواللی جو جوق
آغلابوردی : زواللی فضل باا ایسه اوتوز ایکی دیشندن
یا لکز چک کیکلری قالان آغزی آجوب کوستره رک
ای آرقداشرا اسم نظام اولاجق ، بر آراہ بیکیری سیلہ
اولسہ ایدم بو قادر خدمتدن سو کرہ استراحتہ حق
قازانردم . فریادیلہ سامسینی دوشوند بریورد وقلبری
صیر لانیوردی .

آیدینلی — اعمالات حربیہ ایشجیری جمعیتک
اوزون وجوق اوزون عمرلی اولماسی وحقیقی عملہ
قورتولوشنک بولاری آیدن آنی بہ قاوراماسی نمن ایدموز .
یاشاسین اعمالات حربیہ ایشجیری ! یاشاسین تورکیہ
ایشجیری ! یاشاسین بوتون دنیا ایشجیری !

□□□□□□

آیدینلر مجموعہ سی مرتبندہ .

محترم آرقداش !

ملک شمرده عملہ تک بکانه بر مجموعہ سی اولان آیدینلق ،
بیلہ کو باطرونلرک آلدہ ایکلین ایشجیری مقدر
سہ ویند برمتش ، روح ویریحی باذیریلہ مقدر متسی ایشدر .
تورکیا عملہ سنک کیشدیکی قارا کلک یولہ آیدینلق جدا
یک مکمل بررہرور .

سنا علیہ حسن ایتمش اولدیم حفسزلہ قاریسی شو
سوزلری بوتون عملہ قارده شریعہ دو بورمق ایچون
سو کیلہ آیدینلی ، واسطہ اتحاد ایدیورم .
حررخلر ..

اون ای کی اوزون ر انتظاردن سو کرہ مساعده سی
استحصال آیدین اعمالات حربیہ ایشجیر جمعیتک سہایت
بو عتہ رسم کشادی اجرا آیدلی . جانده اولد قلدین
فضلہ کوزو کیکلک حاجت کورمہ بن آقرہ لی آرقداشرا
بورسم کشادی دخی کتیلرینہ مخصوص سادہ لک
وصمیتلہ بکیردیبر . هوانک کوزلککنہ راست کلن
جمہ کونی ، پوستہ خانہ آرقہ سنندہ کی جمعیتلرندہ ہیسی
متواضع وضعیتلرلہ بریکوردلر واورتہ لرنده دخی کنج
روحلی اختیار فضل باا ، هر کونکندن فضلہ برنشہ ایله
اطرافندہ کی آرقداشیرینی تبریک ایدیوردی . قلوبیرینی
اولدقہ تیز بر صورتہ حاضر لامشردی . دیوارلری بر
عملہ قلوبسہ لایق یینلرلہ طولدور مشردی . لوحلرده
شوسوزلر اوقونیوردی :

البتدہ دینر بر کون اولور قیلرک آھی

سمی آیدہ تک اولمیدر حق ورفاهی

خالده وفا اولماسده آنی امیدر

دنیا دویورد درلرایسہ صانعہ کہ واهی

یأس و سکوت حقہ وداع ایتک دیمکدر

الک عزیز الہ مقدس معبدہ محبت ایچندہ بر اشمش

انسانلرک دنیا سیدورہ

ساعتہ بیکیدہ رئیس فہمی آقندی کوچوک بر نطق ابراد
آیدہ رک سوزی یاشندہ کی کنج آرقداشہ بر آقدی . قلبتک
هیجانی سنسک قوتیلہ برلشد برمن بو سوئلی آرقداشک
خطابہ سی اولدقہ دقہ شایاندی .

Anadoluda işçi hayatı

İmalât-ı Harbiye İşçileri Cemiyetinin resm-i küşâdı

On ay gibi uzun bir intizardan sonra müsaadesi istihsal edilen İmalât-ı Harbiye İşçiler Cemiyetinin nihayet bu hafta resm-i küşadı icra edildi. Hayatta olduklarından fazla gözükmekliğe hâcet görmeyen Ankaralı arkadaşlar bu resm-i küşadı dahi kendilerine mahsus sâdelik ve samimiyetle geçirdiler. Havanın güzelliğine rast gelen Cuma günü, postahane arkasındaki Cemiyetlerinde hepsi mütevazî vaziyetleriyle birikiyorlar ve ortalarında dahi genç ruhlı ihtiyar Fazlı Baba, her günküden fazla bir neşe ile etrafındaki arkadaşlarını tebrik ediyordu. Kulüplerini oldukça temiz bir surette hazırlamışlardı. Duvarları bir amele kulübüne lâyük beyitlerle doldurmuşlardı. Levhalarda şu sözler okunuyordu:

Elbette dîner birgün olur kalplerin âhu
Sa'y edenin olmalıdır hak ve refahı
Hâlde vefa olmasa da âti ümittir
Dünya dönüyor derler ise sanma ki vâhi

Yeis ve sükût hakka veda etmek demektir

En aziz en mukaddes mâbed, muhabbet
içinde birleşmiş
İnsanların dünyasıdır.

Saat ikide reis Fehmi Efendi küçük bir nutuk irâd ederek sözü yanındaki genç arkadaşına bıraktı. Kalbinin heyecanını sesinin kuvvetiyle birleştiren bu sevimli arkadaşın hitabesi oldukça dik-kate şâyandı.

Bunun hitamında altı yaşında bir amele yavrusu olan Orhan arkadaş bütün sevimliliği ile şîrini okumaya hazırlanıyordu. Fakat söyleyeceği şîrin ilk tesirine kendisi uğramıştı. Zavallı çocuk ağlıyordu zavallı Fazlı Baba ise otuziki dışından yalnız çene kemikleri kalan ağızını açıp göstererek ey arkadaşlar! benim hâlim ne olacak, bir araba beygiri bile olsa idim bu kadar hizmetten sonra istirahati hak kazanırdım. Feryadı ile sâmini düşündürüyor ve kalplerini sızlatıyordu.

Aydınlık - İmalât-ı Harbiye İşçileri Cemiyetinin uzun ve çok uzun ömürlü olmasını ve hakiki amele kurtuluşunun yollarını iyiden iyiye kavramasını temenni ederiz. Yaşasın İmalât-ı Harbiye İşçileri! Yaşasın Türkiye İşçileri! Yaşasın Bütün Dünya İşçileri!.

Aydınlık Mecmuası Müdüriyetine.

Muhterem Arkadaş!

Memleketimizde amelenin yegâne bir mecmuası olan Aydınlık, bilseniz patronların elinde inleyen işçileri ne kadar sevindirmiş, ruh verici yazılarıyla ne kadar müteselli etmiştir. Türkiye amelesinin gittiği karanlık yola Aydınlık cidden pek mükemmel bir rehberdir.

Binaenaleyh hissetmiş olduğum haksızlığa karşı şu sözleri bütün amele kardeşlerime duyurmak için sevgili «Aydınlığı» vasıta ittihaz ediyorum.

Hürmetler!.

عمله مبعوثی و عملیاتك تقاعدیه سی

اولاد اینجی فورناره حق ، باطلونلرک کسه لری دوله برمه چایندیرکن مطول اولان قرده شلرقره معاونت ایندیبره جک مبعوث و انتخاب اینجی یز . خسته اوله رق اینسته کیده من آرقاداشلره یومیه و بردره جک ، بوتون عملی بر قاچ امتیاز ساحی معاونت الارک اداره ایندیکی قومیا یاره آنت ایندیگره امکان برقاه حق . مبعوث هر انتخاب اینجی یز .

دیگر سکنی دمیرو استنده جوروتس ، کوزین اینی اولدیسه کور اعین آنتش باشی متجاوز بر آدانه ، صرف آقشامکی یه جکی ، تأمین ایچون مساحه قاراشنده قار و باغوره قاتلاب وظیفه سی باشه شتاب ایندی زوالیله مانکی و عدان ساحی آجازه بو کاهانکی حکومتک قانون ، ماعده ایله ، هانکی ملت بودجهت کوروم اینجی یز یاردم اغز ا . هانکی حکومت رؤساستک و خدایلی ؟ بوئی قاعده ایندی برکی اسرارغز ، بگری و بگری بئین سنی ا کمال ایندی بر مأمور در حال تقاعده سوق ایندی بئر ، هالبوکه یازوقولیله ، دیشینی ، طبر تاعنی چکیچ پایان یز زوالی عمله نهدن بوئین استفاده ایندی یوز آ بو حق نهدن ارکا و بر ایوز .

ولاشدی برلندلم ایرونده یان ایجاباق اغظایتمه دیدی هودی به ایله یارق ستمیزی آری ایجاباق آرقاداشلره ، اینی و برده قاروغ زملیه بر ایوز .

تتمه
کسب یوز
ح کورسک

تورکاتک انک لاندلی بر عضوی امکبیلردر . اولک هر بر دوله حقونی سیانت دردرسه دوا بولجق اول اسرده حکومت آداملری اولق لازم کایدی . هالبوکه جمهوریتک مژسلسلی الری و هیاتارینه قوه برقی یوزلری شیخ اولازسه دوقت بر زمان ایچون یزله جوروب عملیاتک وقاه و سادسته شدار اوله یله جک ساعی قازیری احضار ایندیک مجلس طرفدن در حال تصدیقی اینتوی لازم کایرکن منغ لاسف عمله خفنده قانون یاقق دکل موضوع یله آجادیلر . قاریقهده حقمنی آرامق ایچون نه قدر قیاد اینسه ک انگریز قیاقق ایچون بر باطرونی قارشمزده کور و بکیزی اونونایلم . آرقاداش اینقام یه جکی تأمین ایچون باسقی بر سقف آنتده چالیشان آلی ناصیری منور فیکری بر قاچ اولد اشیزی ، حقاری نصیب ایندی بر قرده شلری فورناره حق و حقاری ناضیلدن استرداد اینک ایچون حقق - مبعوث اوله رق انتخاب اینک لازمدر . تأمین ایوزم که کیدی انتریکلر برینه بر درجه لی اغظایات آید بوئی تأمین ایده جکدر . بر حقوق دول ایندی ، دهه عمله فرقه لریک موقع القداره کچدیکی هر کسکله معلومیدر . قطعاً چوق . تأیوم که « کور » سوله مجلسه یزلی مدافعه ایده جک بر یک عمله مبعوث یوزدر . مزلری تأمین ایوزمکه برتری برود ده کل منبده بوکی فرندل تأمین ایسه عمله ایچون یایله حق شیلر ، عمله حقق آرامق ایچون و برده جکگز استدلال حسیر آلی اوله جی نهددر . قوق سته قاریقهده چالیک وق و وظیفه سی باشنده ترک سیات ایترکه قوم

اسکی شهر شمن دوفر جیلرینک معروض قالد یققری

حقسنز لقلر

کندمزی دوشوندیکه یارامز دمنیلور . بو وسیله ایله بر قاچ کوندر محیطمزه آسمن قبا و چوق وحشی بر روز کاردن بحث ایدهیم : باشمزه یه بورا قاریقه سنده ینشویده آلیایدا ککسز قالدقن سوکرا قاریقه سنده مدیر اوله رق کتیریلن (تروب) آدلی بر آدم وار . آلمانیاک بو کونکی عمله حیانتدن تاممه بی خبر اولان

هر طرفه سئلر دتیری دزلودرلو نام عنوانر آنتده اولین قهر ایندیلم اشجیلره شمورلی بر حرکت کلدیلر . حق حیانتلری آلابسک ، ظلملری یوق اینک ایچون فعالیت کدیبار . تمام اینجی قارده شلر مرکز حقق اعتراضلری ومدافعه لری هیجانه آیدیلقده تصیب ایندیک و ایندیوزده بوتون بوسونجول ایچریننده هر کون ، هر ساعت تحقیر ایندیلم

Amele mebusu ve amelenin tekaüdiyesi

Türkiyenin en faydalı bir uzvu emekçilerdir. Onun herbir türlü hukukunu siyanet, dertlerine deva bulacak evvelmirde Hükümet adamları olmak lâzım gelirdi. Halbuki Cumhuriyetin müessesileri ellerini vicdanlarına koyarak yüzlerini hiç olmazsa muvakkat bir zaman için bizlere çevirip amelenin refah ve saadetine medar olabilecek Meesai Kanunları İhsâr ederek Meclis tarafından derhal tastik etmeleri lâzım gelirken maalesef amele hakkında kanun yapmak değil mevzu bile açmadılar. Fabrikada hakkımızı aramak için nekadar feryat etsek ağzımızı kapatmak için bir patronu karşımızda göreceğimizi unutmayalım. Arkadaş! Akşam yiyeceğini temin için basık bir sakaf altında çalışan eli nasırlı münevver fikirli bir kaç yoldaşımızı, hakları gasp edilen biz kardeşlerini kurtarmak ve haklarını gâsıplardan istirdât etmek için muhakkak - mebus olarak intihab etmek lâzımdır. Ümit ederim ki gizli entrikalar yerine bir dereceli intihabat âtide bunu temin edecektir. Birçok düvel-i ecnebiyede amele fırkalarının mevki-i iktidara geçtiği herkesin malûmudur. Fakat çok müteessirim ki «gür» sesle Meclis'te bizleri müdafaa edecek biricik amele mebusu yoktur. Sizleri temin ederim ki bir terakkiperver değil müteaddit bu gibi fırkalar teessüs etse amele için yapılacak şeyler, amele hakkını aramak için vereceğimiz istidâlar hasıraltı olacağı muhakkaktır. Kırk sene fabrikada çalışarak vazifesi başında terk-i hayat etmeye mahkûm

olan işçiyi kurtaracak, patronların keselerini doldurmaya çalışırken mâlûl olan kardeşlerimize muavenet ettirecek «mebus» intihab etmeliyiz. Hasta olarak işine gidemeyen arkadaşlara yevmiye verecek, bütün ameleyi birkaç imtiyaz sahibi mülevves ellerin idare ettiği kumpanyalara âlet ettirmeye imkân bırakmayacak, «mebus»lar intihab etmeliyiz.

Dirseğini demir üstünde çürütmüş, gözünü iş üzerinde kör etmiş altmış yaşını müteceviz bir adama, sırf akşamki yiyeceğini temin için sabahın karanlığında kar ve yağmura katlanıp vazifesi başına şitâbeden zavallılara hangi vicdan sahibi acımaz. Buna hangi hükümetin kanunu müsaade eder; hangi millet bu bedbaht kötürüm işçiyeye yardım etmez!. Hangi hükümet rüesâsının vicdanları?. Bunu tekaüt ettirmeyi emretmez. Yirmi ve yirmibeş seneyi ikmal eden bir memur derhal tekaüde sevkedilebilir, halbuki bâzu kuvvetiyle, dişini, tırnağını çekiş yapan bir zavallı amele neden bundan istifade edemiyor? Bu hak neden ona verilmiyor..

Yoldaşlar birleşelim ilerde yapılacak intihabatta dedikoduya kapılmayarak hakkımızı arayacak arkadaşlara rey verelim. Tarih bizimle beraberdir.

Ankara
Tevsiyeci
H. Nuri

Eskişehir şimendüfercilerinin mâruz kaldıkları haksızlıklar

Her tarafta senelerden beri türlü türlü nâm ünvanlar altında ezilen kahredilen işçiler, şuurlu bir harekete geldiler. Hakk-ı hayatlarını alabilmek, zulümleri yok etmek için faaliyete geçtiler. Tramvaycı kardeşlerimizin muhik itirazlarını ve müdafaalarını heyecanla, Aydınlıkta takip ettik ve ediyoruz. Bütün bu sevinçler içersinde her gün, her saat tahkir edilen kendimizi düşündükçe ya-

ramız değişiyor. Bu vesileyle birkaç gündür muhtimizde esen kaba ve çok vahşi bir rüzgârdan bahsedeyim: Başımızda yine bura fabrikasında yetişip de Almanya'da ekmezsiz kaldıktan sonra fabrikamıza müdür olarak getirilen (Turub) adlı bir adam var. Almanya'nın bugünkü amele hayatından tamamiyle bihaber olan

بو متخصص طاسلاخی، دائمی آزمکده و زلزله حقارت
ایتمکده بر ذوق بولور .

تشریح نانی اجر ندر من شهر حاکم اورده سنه دوغرو
حیدرآباد کی مدیریدن نورا و زنه سنه گلشدی . بر
موجب نظام بوکان بوردرور محتویاتی یکریمی درت ساعت
صوکر ا توزیع ایلمسی الزمدی، فقط بو (تروپ) دینلن
آدام ، بر قاق اوقاق قسمنک بوردرورلی گلدی، کلدیکنده
عمومی بردن توزیع ایله چکدر دینه ضرب بر عملاق
یایدی . بر آیدر یازا بکله یزواللی ایلمی طادما انکسار
خیاله اوغراددی . ایلمچینک پاراسی وزنه یکلش فقط
بر ظالم اوکا حقنی و بر دریموردی . عمومی بر فریاد ،
المیر ، اینلر بوتون فایزقینی صارصدی . ایلمه جمیته
محبتسزلکک آچی بر تیجه سی، ایلمچیلرک بوزواللمغه قلبی
صیرلایان و اغوززایله اوسطه باشی نوری آرقاداش کیی بر قاق
آمرک توسطاریله حقمن اولان یوملر ییزی کوچ حال
ایله آلابیلک . □□□

آنادولی - بغداد - حطی شندو فرجیلری جمعی
نظامنامه لری موجبجه کانون اولده بر قونفره عقد

ایده چکدردی . جوق کوزله تمیجیلر بکله ن بوقونفره
بعض اسباب دولایسیله ، کانون نانی به بر اقلیدی و کیفیت
حکومه بیلدی بیلدی . جمیتملر قانونه جوق یابانچی اولدینن
ظن ایندی کمز بورانک بولیس مدیریتی : سن کانون اولده
قونفره یابانچدی کمز . کانون نانیله یابانچدی کمز . آجاق
نظامنامه کزک مد کور ماده سی ده کیشدی رد کدن صوکر ا
قونفره یابانچدی کمز . دینش .

بر ایلمچینی مصونیت شخصه قانونی خلافه صیاحه
قادر حبس ایندی بروب ، صیاحه یی سبب توقیفه اصلا
علاقه دار اولمایان سؤالر صودان بولیس مدیریتی
بیلدی لدرکه : بر جمیتمک نظامنامه سی آجاق قونفره
تعدیل ایدر . و جمیتملر قانونده تأخر ایده ن قونفره
عقد ایلمز وسیه بر ماده ده بوقدر .

آرقق ایلمچینک حر بر وطنداش اولدینن تصدیق
ایلمه لیدر .

عمله نک یاغلی آلیسه سی هیچ بر کیمسه به قنایق
ایتمه مشدر عمله حقنی آریبور و آرایا چقدر اید .

سوره
سوره

ازمیر - قصبه شندو فر قومپانیاسنده

کچن عمله نسیخه سنده و خجیع رقصا ، سرلوحه سی
آلتده یازمنی کسلین زواللی بر ایلمچیدن محت ایتمکده .
بونسیخه مزده بینه اونک آجیقلی سر کدشتنک مایلمدی
بازاجقز :

کسویه سی محمود آرقداشک پارمانی هنوز آبی
اولامشدر . فقط بونک کدارینسی بیه فایزقده یابوردر .
فارسونلق خدمتی قبول ایندیکی ایلمون فایزقده
قاپوستدن بیه کندیسی صو قاپوردر . بو خصوصه
قاپورچی بیه قنیه ایتملر .

بو ، بر جنابتدن باشقا برشی ده کلدور ، شیمدی
بو آرقداش قصان پارماغیله خسته ، ندای ایلمه مش
پارماغیله ، یابانچیلر ؟

استنارامکانی اولدینن زمان کندیسی استخدام ایشک
لرومی قالماینجه ده تکنه بی ووروب آتق ؛ بوژوو آجمیته
خاص بر ایتمدر . سقتلان بر حیوان بیه صاحبی
طرفدن سوقاغه آیلداز . واسکی بر امکدار دینه
ایش یابانچده یاقیلیر .

مجادله . مجادله . بونوق بونلری قالدیرنجه قادار
ایلمچیلری بر انسان دینه طایفه یه قادار مجادله لازمدیر .

بر دانه داها

ازمیر - قصبه شندو فر خطنده . بایشان ایلمچیلردن

bu mütehasıs taslağı, daima bizi ezmekte bizlere hakaret etmekte bir zevk bulur.

Teşrinisâni ücretlerimiz şehri hâlin ortasına doğru Haydarpaşa'daki müdüriyetten bura veznesine gelmişti. Bermûcib-i nizam bu gelen bordrolar muhteviyatı yirmidört saat sonra tevzi edilmesi elzemdi. Fakat bu (Turub) denilen adam, birkaç ufak kısmın bordroları gelmedi, geldiğinde unumu birden tevzi edilecektir diye garip bir ukalâlık yaptı. Bir aydır para bekleyen zavallı işçi âdeta inkisâr-ı hayale uğradı. İşçinin parası vezneye gelmiş fakat bir zâlim ona hakkını verdimiyordu. Umumi bir feryat, elemeler, emeller bütün fabrikayı sarstı. İşte cemiyete muhabbet-sizliğin acı bir neticesi. İşçilerin bu zavallılığına kalbi sızlayan Vagonej ile ustabaşı Nuri arkadaş gibi birkaç âmirin tavassutlarıyla hakkımız olan yevmiyelerimizi güç halle alabildik.

Anadolu - Bağdat Hattı Şimendüfercileri Cemiyeti nizamnameleri mucibince Kânunuevvelde bir kongre akteceklerdi. Çok güzel neticeler bek

lenen bu kongre, bazı esbap dolayısıyla, Kânunusâniye bırakıldı ve keyfiyet Hükümete bildirildi. Cemiyetler Kanunu'na çok yabancı olduğunu zannettiğimiz buranın polis müdüriyeti: Siz Kânunuevvelde kongre yapacaktınız. Kânunusâniye yapamazsınız. Ancak nizamnamenizin mezkûr maddesini değiştirdikten sonra kongre yapabilirsiniz. Demiş.

Bir işçiyi Masûniyet-i Şahsiye Kanunu hilâfına sabaha kadar hapsedirip, sabahleyin sebep-i tevkifle asla alâkadar olmayan sualler soran polis müdüriyeti bilmelidir ki: Bir Cemiyetin nizamnamesini ancak kongre tâdil eder. Ve Cemiyetler Kanununda teahhur eden kongre aktevilmez diye bir madde de yoktur.

Artık işçinin hür bir vatandaş olduğu tastik edilmelidir.

Amelenin yağlı elbisesi hiçbir kimsese fenalık etmemiştir amele hakkını arıyor ve arayacaktır!..

Tesviye:

Sermet

Izmir - kasaba şimendüfer kumpanyasında

Geçen amele nüshasında «Feci Bir Kaza» serlevhası altında parmağı kesilen zavallı bir işçiden bahsetmiştik.. Bu nüshamızda yine onun acıklı sergüzeştinin mâbâdini yazacağız:

Tesviyeci Mahmut arkadaşın parmağı henüz iyi olmamıştır. Fakat bunun tedavisini bile fabrikada yapmıyorlar. Garsonluk hizmetini kabul etmediği için fabrikanın kapısından bile kendisini sokmuyorlar.. Bu hususta kapıcıya bile tenbih etmişler..

Bu, bir cinayetten başka birşey değildir.. Şimdi bu arkadaş noksan parmağıyla, hasta, tedavi edilmemiş parmağıyla ne yapabilir?.

İstismar imkânı olduğu zaman kendisini istihdam etmek, lüzumu kalmayınca da tekmeyi vurup atmak; burjuva cemiyetine has bir iştir.. Sakatlanan bir hayvan bile, sahibi tarafından sokağa atılmaz.. Ve eski bir emekdar diye iş yapmasa da bakılır.

Mücadele.. Mücadele.. Bütün bunları kaldırılmaya kadar, işçileri bir insan diye tanıncaya kadar mücadele lazımdır.

Bir tane daha

Izmir - Kasaba Şimendüfer Hattında çalışan işçilerden

اوسایان بو آداملرک شدتله نجزیه ایدیلرلری طلب ایدرکن، بوکی قضا رقیجه سنده اولن ایشجیلر ایچین بویوک بیر دیه نی پاترونلره قبول ایتدیرمیشلی وهر ایشجی جمعیت بولک ایچین مجادله اخیل در . .

□□

آقره سیواس خطی

سوکئی آیدینلق جمهره سی میریقته :

ای بوتون ایشجیلره قلبنده درین بر محبت بسیله یین

آرقداش :

مهموم ایشجیلرک وضعیتندن بر نینه اولسون بیلدیرمک ایستون دردی بر عمله قلیندن دوکولن شو کاغدی اولمویکنز :
بخشی غمک سببلاق طاعلری آره سنده بوتون وقسراقلره قاتلان، بر جوقه اضطرارلره نجهلوشن زواللی ایشجیلرک یا نلرینه یاقلاشان بر کیسه اولرک بر جوق دردیله شاهد اولور .
اونلردن ایلك ایشیده جککوز آجیل کلهلر : یا هو آرقداش نه اوله جزه دردیله منی کیسه آکلا نجزه بوتون بو چکدیکنز سفالتره تارش هیبا حقمز اولسون نهدن بر ریلور؟ نری دیوشدن بورابه سوق ایدرلرکن بوسلورعه دیلوسان نامیله خر جراه اولوق اوزره بره ر اوا شم ایبه جکلردی هانیا ؟ . حافی نرهمه او کیسه لری هرکس طائل او قورلنده ایکن بوتون واحتمزی فدا ایبه رک موغولدره بوزلورده میرل آلتنده جالیشهرق حق ایتدیکنز کیسه بومیلر نرهمه ؟ هجیان بوزلور نری کیسه به ایشیتدیر بیله حکمی نر ؟ اونه دیگر بریسی : الله استعنا کاغدی دردی آرقداشته کوستره کوز آرتق بو اضطرارله تحمل ایبه میه چکنی و آرتق اونه جالیشق آرزوسنک هر ارندیغی آکلابور ، اونه که بوتون بولسرتق ایچنده ایکنین طاعه سنکله نه اوله جفی سور بیور .

سوکیل آرقداش ایشیدورمیسکنز کندم بو آرقداشلرله برابر دردیله منک آتیق نرهمه کوزده بر بوله جفی ووشونهرک بیلدیر بیورم .

ایشته سزه آقره - سیواس خطی ایشجیلرک احوالردن بر نینه .
۲۰ کانون اول ۲۴

آقره - سیواس خطی ایشجیلردن
ر ج ا

نسریمه بی سلیان آرقداشک صول آباغی فالجه سنندن چقمشدره دو قنورده هشتلی براهال و تسیب کوسترمکده در . قومبایاره خدمت ایدن دو قنورلرده بیلمه بوروز که انسانی حسلر دوشونجملر سبلیورده هب منفعتی قائم اولبور؟ صولک کونلرده بو قصالر چوغالدی . . آرتق بونلره بر چاره آدامق و قضایه اوغرا یا نلرک کندیسنی ، طاعه سنی الی الاید ترفیه ایچک زمانی چوقدن کلش و کچمشدر . . بوتون تور که ایشجیلری بو شمار اطرافنده متحد بر مجادله یه باشلامایدلرل . .

قهر اولسون قومبایاره صاتیمشدر . .

باشاسون اخلاقی و مجادله یی ایشجیلریمز ا .

□□

آیوالقده فجیع بر قضا

هیا همسز ایشجیلریمزک حیاتلری تهید ایدن ائک بویوک تهلاکلردن بیریده فایزیه لرده کی قضا لدر . . صولک زمانلرده مملکت مزده ده بوکی قضا لک جوغالده یغنی کور بیورز . . بوتون فایزیه ایشجیلریمک ، تهلاکلی ایشلرله اوغراشان ایشجیلریمزک حیاتلری سیفیورطه آلتنده اولوق لازم کلیرکن بو بیزده هنوز یا بیلنمیشدر . . صولک کونلرده وقوع بولان قضا آیوالقده بر فایزیه ده اولمشدر ، مهندسک اهال و تسیبی بوزندن قازان باطلانم ، یکرخی عمله یارالامش بئس دانه ده اولمشدر . .

هیچ شبه ایجه بوروز که بو زواللی ایشجیلریمزک کیسه سز قالان طاعه لرینه بیله یاردم ایدیلیمشدر . . آیوالوق فایزیه لری ، ماتم علامتی اولوق اوزره یکرخی دورن ساعت ایشله ممشدر . بو ماته از میر فایزیه لری ده اشتراک ایتمشدر . اولن ایشجیلر ایچین معظم بر جنازه مراسم یا بیلمشدر . .

حدرله مهندس تحت طننده در . . مدعی عمومی تحقیقات یا بیلمشدر . ایشجیلریمز ، کندی حیاتلرله

tesviyeci Süleyman arkadaşın sol ayağı kalçasından çıkmıştır. Doktor dehşetli bir ihmâl ve teseyyüb göstermektedir. Kumpanyalara hizmet eden doktorlar da bilmiyoruz ki insani hisler düşünce-ler siliniyor da hep menfaat mi kaim oluyor? Son günlerde bu kazalar çoğaldı.. Artık bunlara bir çare aramak, kazaya uğrayanların kendisini, allesini ilelebet terfih etmek zamanı çoktan gelmiş ve geçmiştir. Bütün Türkiye işçileri bu şiar etrafında müttehid bir mücadeleye başlamalıdır- lar..

Kahrolsun Kumpanyaya Satılmışlar..

Yaşasın İnkılâpçı ve Mücadeleci İşçilerimiz!

Ayvalıkta feci bir kaza

Himayesiz işçilerimizin hayatlarını tehdit eden en büyük tehlikelerden biri de fabrikalardaki kazalardır.. Son zamanlarda memleketimizde de bu gibi kazaların çoğaldığını görüyoruz.. Bütün fabrika işçilerinin, tehlikeli işlerle uğraşan işçilerimizin hayatları sigorta altında olmak lâzım gelirken bu bizde henüz yapılmamıştır..

Son günlerde vuku bulan kaza Ayvalıkta bir fabrikada olmuştur.. Mühendisin ihmâl ve teseyyübü yüzünden kazan patlamış, yirmi amele yaralanmış beş tane de ölmüştür..

Hiç şüphe etmiyoruz ki bu zavallı işçilerimizin kimsesiz kalan ailelerine bile yardım edilmiştir.. Ayvalık fabrikaları, mâtem alâmeti olmak üzere yirmidört saat işlememişlerdir. Bu mâteme İzmir fabrikaları da iştirak etmişlerdir. Ölen işçiler için muazzam bir cenaze merasimi yapılmıştır..

Müdürlü mühendis taht-ı zandadır.. Müdde-i umumi tahkikat yapmaktadır. İşçilerimiz, kendi hayatlarıyla oynayan bu adamların şiddetle teczi-

ye edilmelerini talep ederken, bu gibi kazalar neticesinde ölen işçiler için büyük bir dieti patronlara kabul ettirmeli ve her işçi cemiyeti bunun için mücadele etmelidir..

Ankara Sivas hattı

Sevgili Aydınlık Mecmuası Müdüriyetine:

Ey bütün işçilere kalbinde derin bir muhabbet besleyen arkadaş!

Mâsum işçilerin vaziyetinden bir nebze olsun bildirmek isteyen dertli bir amele kaleminden dö-külen şu kâğıdı okuyunuz:

Yahşi Hamın çıplak dağları arasında bütün yoksuzluklara katlanan, birçok ıstıraplarla pençelesen zavallı işçilerin yanlarına yaklaşan bir kimse onların birçok dertlerine şahit olur. Onlardan ilk işiteceğiniz acıklı kelimeler: Yahu arkadaş ne olacağız, dertlerimizi kime anlatacağız, bütün bu çektiğimiz sefaletlere karşı acaba hakkımız olsun neden verilmiyor? Bizi depomuzdan buraya sevkederlerken yevmiyelerimize deplasman namıyla harcırah olmak üzere birer lira zam edeceklerdi hani ya?. Hani nerde o geceleri herkes tatlı uykularında iken bütün rahatımızı feda ederek soğuklarda buzlu demirler altında çalışarak hak ettiğimiz gece yevmiyeleri nerede? Acaba biz bu dertlerimizi kimseye işittirebilecek miyiz? Ötede diğeri birisi: Elinde istifa kâğıdını dertli arkadaşına göstererek: Artık bu ıstıraplara tahammül edemeyeceğini ve artık onda çalışmak arzusunun mahvolduğunu anlatıyor, evindeki bütün yoksuzluk içinde inleyen ailesinin ne olacağını soruyor.

Sevgili arkadaş işitiyor musunuz. Kendim bu arkadaşlarımla beraber dertlerimizin ancak gazetenizde yer bulacağını düşünerek bildiriyorum.

İşte size Ankara - Sivas Hattı işçilerinin ah-vallerinden bir nebze.

20 Kânunuevvel 340

Ankara - Sivas Hattı İşçilerinden
R. A.

ازمیر تراموایچیلری

باشاسین ازمیر تراموایچیلری قورناراجق اولان

« ازمیر تراموایچیلری ایشجیلر بیرلکی »

ازمیر - قصبه شمندوفرجیلر بیرلکی

هیئت اداره سی

بوندن اولانکی نسخه لر عده ازمیر... قصبه شمندوفرجیلر بیرلکندن بحث ایش و یکی بیر هیئت اداره مک انتخاب ایدیلک اوزره اولدیغی بیلدیرمشدک... صوک آلدیغیز معلومه نظر آ هیئت اداره انتخابانی اکیال ایدیلش ودوقوز کیشی ی تشکیل ابدن عمله دن سرکب یکی هیئت اداره ایشه باشلامشدر... مأمورلردن آیری بر بیرلک وجوده کتیره وک باشدن باشه عمله دن سرکب بر هیئت اداره میدانه کتیره ازمیر - قصبه شمندوفرجی آرقداشلر حیزی تبرک ابدنرز - انتخابات کتیره سنده قازانان آرقداشلر شولردر:

اسم	سنه	نومرو سی
صدیق آرقداش	بولایه بی	۲۱۵
فاتح رضا	تسویه بی	۱۸۰
احسان	ما کینست	۱۴۸
صقدر	بولاتیاجی	۱۴۷
ابراهیم حلمی	مودلجی	۱۱۸
نجیب صبری	ما کینست	۱۱۴
خسین	واغوناز	۱۰۸
صادق	قازانجی	۹۰
اسماعیل حقی	طورناجی	۸۴

بو هیئت اداره اله ، کچن نسخه مرده یازدیغیز آبدن دهمر بولری شمندوفرجیلری بیرلکک ، هیئت اداره سی مقایسه ایدیلر ازمیر - قصبه شمندوفرجی آرقداشلر تبرک قوربولوشلرینه دوغور دیو آدلاره بورودکلری ، و جمله مک حقیقی منفعلتیک ناصیل بر هیئت اداره اله مدافعه ایدیلر بیله حکمی آرقق اوکوردکلری منویته کورررز . یکی هیئت اداره یه محاده لرنده موقتیلر بی ایدرکن آبدن شمندوفرجی آرقداشلر تبرکده بولمجه حرکت ایلرلی و باشلرندکی طفیللری آتارق عمله دن سرکب حقیقی بر بیرلک وجوده کتیره لرجه هی ابدنرز .

ازمیر تراموایچیلری ، دینله بیلیرکه ، نورکیده چالیشان ایشجیلرک الک بدبختلری الک زواللی تریدر . . . ازمیر تراموایچیلری ، مختلف اداره لر التنده اولق اوزره اوج قسدر . . . قارش یاقا تراموای ، ازمیر کوزتیه تراموای ، ازمیر - ریختم تراموای . . . بوتون تراموایلر ، بیکر لرله حرکت ایلکده درلر . بورانه چالیشان ایشجیلر ، قوندوکتور ، و آمان ، قونترول ، بول عمله سی در . . . بونلردن قوندوکتور ، و آمانلرک آلدیغی یومیه مقداری اعظمی اولارق (۱۲۰) غروش راده سنده در . ازمیرده حیات هالیفتک استابوله نظر آ ۲۵ فضله اولدیغی نظر دقنه آله جق اولورسوق ازمیرده ا ککک ۳۸ غروشه صابلیغی دوشوه جک اولورسوق بو (۱۲۰) غروشه بر عمله مک به یه بیله جکئی بک اعلی تخمین ایدیه بیلیرز . . . ایشک اند شیج طرفی ، بو ایشجیلرک چالیشمه ساعتلریدر . . . تراموایچیلری چه کهن به بیکرلر ، مناوه ایله ودورت ساعت اولارق چالیشتمقدمه درلر . . . ازمیر تراموایچیلری ، ۱۳ ، ۱۴ ، ۱۵ ساعت چالیشورلر . . . هیچ شهه بوق که ، قوه عملیلری انساندن فضله اولان بیکرلر ، بو ذواللی ایشجیلردن جوق داها بختیار ، جوق داها راحتدرلر . . . بوتون بونلرک سبی ندر ، بیلورمیسکیز ؟ طبعی که تشکیلاتسزلق . . . ازمیر تراموایچیلرینک تک بر تشکیلاتی بوقدر . . . وایسته بوراده ، تشکیلات یا مانک لزومی ، تشکیلاتک ایلکی نه قادر صریح نظاهر ایدیسور . . . هر تشکیلاتی عمله ، هیچ شهه بوق ، تشکیلاتسز عمله دن داها صرقدر . . . بونی ، تشکیلاتی ایشجیلر تبرک حیاسندن آکلا بیلیرز . . . واقفا تشکیلاتی ایشجیلر عزمده هنوز استنارسر زحیانه قاوروشامشدر . فقط تشکیلات ، بیر ایدمیز ازمیر تراموایچیلری ا . یومیه کزی آتاروق ، چالیشمه ساعتلر کتزی بر انسانک تحمل ایدیه جکی بیر درجه یه ایدیرمک ایسته بورسه کز در حال تشکیلا به باشلا بیکیز . . . اوج کیشی ده اولسه کز بیرلشمش بر حاطه بولونکیز . . .

İzmir tramvaycıları

İzmir tramvaycıları, denilebilir ki, Türkiye'de çalışan işçilerin en bedbahtları en zavallılarıdır.. İzmir tramvayları, muhtelif idareler altında olmak üzere üç kısımdır.. Karşıyaka tramvayı, İzmir Göztepe tramvayı, İzmir-Rihtım tramvayı.. Bütün bu tramvaylar, beygirlerle hareket etmektedirler.. Burada çalışan işçiler, kondüktör, vatman, kontrol, yol amelesidir.. Bunlardan kondüktör, vatmanların aldığı yevmiye miktarı azami olarak (120) kuruş raddesindedir. İzmirde hayat pahalılığının İstanbula nazaran yüzde yirmibeş fazla olduğunu nazar-ı dikkate alacak olursak İzmir'de ekmeğin 28 kuruşa satıldığını düşünecek olursak bu (120) kuruşla bir amelenin ne yiyebileceğini pekâlâ tahmin edebiliriz..

İşin en feci tarafı, bu işçilerin çalışma saatleridir.. Tramvayları çeken beygirler, münavebe ile ve dört saat olarak çalışmaktadırlar.. İzmir tramvaycıları, 13, 14, 15 saat çalışıyorlar.. Hiç şüphe yok ki, kuvve-i ameliyeleri insandan fazla olan beygirler, bu zavallı işçilerden çok daha bahattiyar, çok daha rahattırlar..

Bütün bunların sebebi nedir, biliyor musunuz? Tabii ki teşkilâtsizlik.. İzmir tramvaycıları tek bir teşkilâtı yoktur... Ve işte burada, teşkilât yapmanın lüzumu, teşkilâtın iyiliği ne kadar sarıh tezahür ediyor... Her teşkilâtlı amele, hiç şüphe yok, teşkilâtsiz ameleden daha müreffehdir... Bunu, teşkilâtlı işçilerimizin hayatından anlayabiliriz... Vakıa teşkilâtlı işçilerimiz de henüz istismarsız bir hayata kavuşmamışlardır. Fakat teşkilât, bir adımdır.

İzmir Tramvaycıları! Yevmiyenizi arttırmak,

çalışma saatlerinizi bir insanın tahammül edebileceği bir dereceye indirmek istiyorsanız derhal teşkilâta başlayınız!. Üç kişi de olsanız birleşmiş bir halde bulununuz!..

Yaşasın İzmir Tramvaycılarını Kurtaracak
Olan «İzmir Tramvaycıları İşçiler Birliği!»

İZMİR - KASABA ŞİMENDÜFERCİLER BİRLİĞİ HEYET-İ İDARESİ

Bundan evvelki nüshalarımızda İzmir-Kasaba Şimendüferciler Birliğinden bahsetmiş ve yeni bir Heyet-i İdarenin intihab edilmek üzere olduğunu bildirmiştik.. Son aldığımız malûmata nazaran heyet-i idare intihabatı ikmal edilmiş ve dokuz kişiyi teşkil eden ameleden mürekkep yeni heyet-i idare işe başlamıştır.. Memurlardan ayrı bir birlik vücuda getirerek baştanbaşa ameleden mürekkep bir heyet-i idare meydana getiren İzmir-Kasaba şimendüferci arkadaşlarımızı tebrik ederiz. İntihabat neticesinde kazanan arkadaşlar şunlardır:

İsim	Sanat	Numarası
Sıtkı arkadaş	Polanyacı	215
Faik Rıza »	Tesviyeci	180
Ihsan »	Makinist	148
Safer »	Polanyacı	147
İbrahim Hilmi »	Modelci	118
Necip Sabri »	Makinist	114
Hüseyin »	Vagonej	108
Sadık »	Kazancı	90
İsmail Hakkı »	Tornacı	84

Bu Heyet-i İdare ile, geçen nüshamızda yazdığımız Aydın Demiryolları Şimendüfercileri Birliğinin, Heyet-i İdaresi mukayese edilirse İzmir-Kasaba Şimendüferci arkadaşlarımızın kurtuluşlarına doğru dev adımlarla yürüdüklerini, ve amelenin hakiki menfaatlerinin nasıl bir Heyet-i İdare ile müdafaa edilebileceğini artık öğrendiklerini memnuniyetle görürüz. Yeni Heyet-i İdareye mücadelelerinde muaffakiyetler temenni ederken Aydın Şimendüferleri arkadaşlarımızın da böylece hareket etmelerini ve başlarındaki tüfeylleri atarak ameleden mürekkep hakiki bir birlik vücuda getirmelerini temenni ederiz.

M. N

مرتب قونغرەسی

مرتب آرقاداشلارمىزك قونغرەسى تېرىك ايدەرز .
 قونغرەسى هېتاداره اتخاب ايدلدى . قونغرەنىك رئيسى
 هېت آرقاداشلدى . مرتب آرقاداشلارمىزك عملەحياتىندە
 ئاللى بىر ماضىلى وازدرد . بوشرفلى ماضىنىك استقباله
 ورايتىكى يول اوستىندە قىلى اديلرله يورومەلرلى
 اتى ايدەرز .
 هېت اداره آشاغىدەكى آرقاداشلار اتخاب ايدلدى .

- (۱۴۵) رايە وقت سرمرەنى خېرى ختار ، (۱۴۴)
- توحيد مرتبلىرىن سىلان ، (۱۳۵) سوك تلتراڧ سرمرەسى
- سليم ، (۱۳۳) وحيه انكار سرمرەنى حيد ، (۱۲۹) وطن
- سرمرەنى ادھم ، (۱۲۹) آمدى سرمرەنى احمد ، (۱۲۰)
- يكي مطبعه سرمرەنى احمد ، (۱۱۹) مطبعه طاصره سرمرەنى
- اسمايل ، (۱۰۵) رئيس ساقى خېرى ، (۸۹) وطن مرتبلىرىن
- مراھ ، (۷۷) استقلال مرتبلىرىن كامل آرقاداشلار .

آيدىن دەمىر بولدى

يوقسول چىلاق آرقاداشلار

تۆگۈن قەدر دودلارنى ئىسزە كۆمەك سۈرۈشە باشدى
 مەدەنىيەتلىك ئالامەت چىچراڭ سەادت دەۋرا كۆرۈنەك

زىمىز دە زىم كى سقىل وحقىر پىشايان هېچ برايدىنى يوقدردى
 بايىلاقى خقارنلر صايغە توكىمەز . سزە هېچ كۆرۈمەدىكىز
 وايشتمەدىكىز بىر خقارنى بوكون كۆردۈم بازىيۈرۈم ئوقوسىز
 اوكرەنىك بىرلىكىز حىيانك نەكى اشكىنەلرلە دولەتلىنى كۆرەلم .
 بركەلم . چالغىلەم حق بىز مەدر . چالغىپرسەنى سونق اولەچىمىز
 يۈزدە يۈزدە .

ايشە توفىق ايتى سەندەئىرى ازىمىر آيدىن دەمىر بولدى
 قومبايىستەنە امورچىرە دسترەخاھەستەنەچالغىش بىر آرقاداشمىزدە
 بوشن ايتى آى اولە يۈمەسەك آزا اولەئىشەن بىت ايدەرك
 استىفا ايتدى (بون بىرۈسەنى) نى آلەدى دېكەر مۇسسەلرە
 ناموسىلە حىياتى قزانى اوزرە بىزدن آردى . بىر شەنە سكرە
 توفىق (ازىمىر قەبە ئەمدى) دەمىر بولدى . دسترەخاھەستەنەدەما
 آزاچىرلە ايش طومىشى . بىرچىق آى سكرە آيدىن قومبايىسى
 توفىق آرقداشە اسكى يۈمەسى ايلە چالغىش ايشە كىلىن دېمەن
 كۆندردى آرقداشە كادى ايش غلۇندى اوبىشە كۆن كېمەدى
 توفىق ايشەن بلاسىب قوغۇلدى . شىمىدى بو آرقداش قىشى
 كۆندە نرەپە كىدەر نرەدە ايش بولور ئالەسەك حىياتى نرەدە
 قازان بىر آرقداشەرك حقى جانكى قوت وقانور آرايىلەر ؟ بىر
 ايشە بىر ايتى بوئىكە ناھىيىن ايشەن قوغدىلر آكلەسەن دېمە
 كىدەرسە بوكون توفىق بازىن بىن اىرەسى كۆندە سىن خىت بوئە
 اولەغىز اسكى بىر شىر چىل چىلارلەم : سۈرۈدۈن آرايىك
 قوبۇلە قوزت بىرەن . بۇدە بولەلم چىمىزى آرايىك

آمدى مطبعەسى مەدرەسىنى : مەدرەسىنى

عملە و كويلو كىتلەلرلى

ناصل فرقه تشكيل ايدىر ؟

آيدىنلىق ، كىياتىك ۱۲ ئىچىسى بېقىدى . استەندە آكلەشەنلىنى اوزرە بو كوچولك رسالە
 بوتون عملەلرلى وقىر كويلورلى فوقىلناده علاقەدار ايدەچىكدر .

امكجى

خېر آلدېمىزە كۆرە باقىندە (امكجى) اسەندە نادالىق برايشى غزەسى چىتاجاچاش . بىر آرايىك
 عملەك حقى مەدالەدن بران شائىناماسى وحقىق قوتولوش يولندە يورومىنى ئىمى ايدەرز .

Mürettepler kongresi

Mürettep arkadaşlarımızın kongresini tebrik ederiz. Kongrede heyet-i idare intihab edildi. Kongrenin reisi Ahmet arkadaştı. Mürettep arkadaşlarımızın amele hayatında şanlı bir mâzileri vardır. Bu şerefli mâzinin istikbale devrettiği yol üstünde katî adımlarla yürümelerini temenni ederiz.

Heyet-i idareye aşağıdaki arkadaşlar intihab edildi.

(145) Reyle Vakıf sermürettibi Hayri Muhtar, (144) Tevhid müretteplerinden Süleyman, (135) Şen Telgraf sermürettibi Selim, (133) Tevhid-i Efkâr sermürettibi Hamid, (129) Vatan sermürettibi Ethem, (129) Âmedi sermürettibi Ahmet, (120) Yeni Matbaa sermürettibi Esat, (119) Matbaa-i Âmire sermürettibi İsmail, (105) Reis-i sâbık Hayri, (89) Vatan müretteplerinden Murat, (77) İstiklâl müretteplerinden Kâmil arkadaşlar.

Aydın Demiryolları

YOKSUL ÇİFLAK ARKADAŞLAR

Bugüne kadar dertlerimizi kalbimize gömmek suretiyle yaşadık her türlü işkenceye katlandık hiç refah saadet nedir? görmedik. Zamanımız-

da bizim gibi sefil ve hakir yaşayan hiçbir işçi yoktur bize yapılan hakaretler saymakla tükenmez. Size hiç görmediğimiz ve işitmediğimiz bir hakareti bugün gördüm yazıyorum okuyunuz öğreniniz birliksiz hayatın ne gibi işkencelerle doluğunu görelim. Birleşelim. Çalışalım hak bizimdir. Çalışırsak muaffak olacağımız yüzde yüzdür.

İşte Tevfik iki senedenberi İzmir Aydın Demiryolları Kumpanyasında Umur-u Cerriyeye desterehanesinde çalışan bir arkadaşımızdır. Bundan iki ay evvel yevmiyesinin az olduğundan bahsederek istifa etti (bonservisi)ni aldı. Diğer mütesseselerde namusuyla hayatını kazanmak üzere bizden ayrıldı. Bir hafta sonra Tevfik (İzmir Kasaba Temdidî) demiryolları desterehanesinde daha az ücretle iş tutmuştu. Birbuçuk ay sonra Aydın Kumpanyası Tevfik arkadaşına eski yevmiyesi ile çalışır ise gelsin diye haber gönderdi. Arkadaşımız geldi iş tuttu onbeş gün geçmeden Tevfik işten bilâsebep kovuldu. Şimdi bu arkadaş kış gününde nereye gider nerede iş bulur allesinin hayatını nerede kazanır bu arkadaşımızın hakkını hangi kuvvet ve kanun arayabilir? Bir işçi birliği yok ki ne için işten kovdular anlasın ve böyle giderse bugün Tevfik yarın ben ertesi gün de sen hep böyle olacağız. Eski bir darb-ı meseli hatırlayalım: Sürüden ayrılan koyunu kurt yemiştir. Biz de birleşelim hakkımızı arayalım.

Bir İşçi

Âmedi Matbaası Müdür-i Mesulü: Sadrettin Celâl

Amele ve köylü kitleleri nasıl fırka teşkil eder?

«Aydınlık» Külliyyatının 12 ncisi çıktı. İsminden de anlaşıldığı üzere bu küçük risâle bütün ameleleri ve fakir köylüleri fevkalâde alakadar edecektir.

EMEKÇİ

Haber aklımıza göre yakında (Emekçi) isminde haftalık bir işçi gazetesi çıkacakmış. Yeni arkadaşımıza amelenin hakkını müdafaaadan bir an şaşmamasını ve hakiki kurtuluş yolunda yürümesini temenni ederiz.

BAZI ESKİ SÖZCÜK VE DEYİMLERİN AÇIKLAMALARI

— A —

ahiren: en son olarak
alât ve edevât: araç ve gereç
avdet: dönmek
aksülamel: tepki
anreji: tekele bağlı
afâk-ı beşeriyet: insanlığın ufukları
âmiller: faktörler
azim: azametli, büyük
ahzylemek: almak
âriyet: iğreti
âherin: diğerinin

— B —

bervech-i âti: aşağıda görüldüğü gibi
bilâteahhür: gecikmeksizin
bervech-i zir: aşağıda görüldüğü gibi
bendegân: bendeler (kuyrukçular)
bidayet-i teessüsünde: kuruluşunun başında
bademâ: bundan sonra
bâlâdan: yukarıdan
bâliğ olma: ulaşma
bâposta: yanına memur koyarak, memur refakatinde

— C, Ç —

çorbacı: eskiden rumlara takılan ad

— D —

dere edeceğiz: koyacağız
dûçar-ı tahkir: hakarete uğrayan
denaet: alçaklık
dest-i melânet: uğursuzluk eli

— E —

erbab-ı mesai: çalışanlar
enin: inilti

— F —

feyizli: verimli
fevaid: faydalar
fezayif: kötülükler
fikr-i fasit: fesatçı fikir
feveran: kaynaşma
fatiha-i tesis: kurulup açıldıktan sonra

— G —

— H —

(kafaya) hiffet gelmiş: (kafa bozulmuş (oynatmış))
habbe-i bâhîde: tek bir habbe, kırıntı
hengâmlarında: sıralarında
hakk-ı sarîh: açık hak
harik itfası: yangın söndürme
hürendiş: özgürlükçü
halâsım: kurtuluşunu
hıfz etmek: saklamak
hilâl-i ahmer: Kızılay kurumunun eski adı
hakkettirilmiş: kazıtılmış
hodbin: bencil
hars: kültür
hulûs-u hizmet: hâlis hizmet

— I, İ —

ihraz etmek: kazanmak
irşat: gerçeği göstermek, açıklamak
irşadât: irşatlar
ihâfe: korkutmak

infisah: fesh olma, dağılma
istihzarat: hazırlıklar
inkiyât: uymak
iştial eden: alev alan, parlayan
ictinap edilmez: kaçınılmaz
iktisad-ı siyasi: ekonomi politik
istirdâd: geri almak
ikâ ettiği: çıkardığı
istihkâr edercesine: hiçe sayarcasına
ibraz etmek: göstermek
ictima: toplantı
iane dereci: yardım toplamak
istinadgâh: dayanak
ihsariyle: hazırlamakla
irtikâp eden: işleyen
ihkâk-ı hak etmek: hakkını aramak
itilâfnâme: toplu sözleşme
izâbe: eritme
ictimai hayat: toplum hayatı
intac etti: sonuçlandırdı
iltizam etmek: taraf tutmak
isticvap: sorgu
ibkâ: yerinde kalma
ictihat: inançlar
inkiraz: çökme
imtisâlen: uyarak, örnek alarak

— K —

kâffesi: tümü
kurûn-u vustâi: orta çağa ait
kâri: okuyucu
kuyudat: kayıtlar
kirgâh: kirli iş
kurun-u ulâ: ilk çağ
kıraat etmek: okumak
kâin olan: kurulmuş olan
ketebe: kâtipler
katedilen: kesilen
kıyâm etmek: kalkışmak
kavil: söz

— L —

lâyiha: önerge, proje

— M —

mesail: meseleler, sorunlar
meşkûr olsun: şükranla, teşekkürle
karşılansın

mecruh: yaralı
medfen: mezar
mevize: söylev
muhassenât: iyilikler
müteheyyic eden: heyecanlandıran
mekkâre beygiri: yük beygiri
mahiye istihkakı: aylık alacak
muavenet: yardım
merbûtiyet: bağıklık
mürteci: gerici
mutî: itaatli, saygılı
mefkûre: ideal, ülkü
metâlib: dilekler
mesai kanunu: iş yasası
medar-ı malîyet: geçim
mühazir: sırt veren (destek olan)
mahzâ: sadece, sırf
mer'î: geçerli
mehakim: mahkemeler
müctemian: topluca
müstâcelen: acele olarak, tez elden
maceracûlar: macera arayanlar,
serüven arayanlar
müttehid: birleşik
mütesanid: dayanışma halinde
murahhas: temsilci
mâlûl: sakat
muzlim: karanlık
mev'ud: vaadedilmiş
mahkûk: kazanmış
mücahede: savaşmak
müsahebe: sohbet, diyalog, konuşmak
mütecellid: cesaretli
mâdut: addedilen, sayılan
mutazarrır: zarar gören
meveddet: dostluk
matlûbât: talep edilen, istenilen
müşteki: şikâyetçi
muhataralı: tehlikeli
mebnî: binaen
mülevves: kirli
muhik: haklı
masûniyet-i şahsiye kanunu: kişi doku-
nalmazlığı yasası

— N —

nahvet: kibir, gurur
nizam-ı ictimai: sosyal düzen
nâmütenâhi: sonsuz

nâsiye: alın
nısf: yarım

— O, Ö —

— P —

pişdâr: öncü

— R —

refî': yüksek
ref'i: kaldırılması
ruzname: gündem

— S, Ş —

siyânet etmek: esirgemek, korumak
sed edildi: kapatıldı
seri-üi hareke: düzenli çabuk hareket
sefiñ: lüks düşküni
saik olan: sebep olan
sakim: yanlış
sevk-i tabii: iç güdü
sa'y: emek
sa'y erbabı: emekçiler
su-i istimal: kötüye kullanma
sefain: gemiler
saat-i sa'i: çalışma saati
sâmiin: dinleyiciler
sakaf: çati
şitâbeden: koşan
şehr-i hâl: içinde bulunulan ay

— T —

tekarrur: kararlaşmış
tenevvür etmiş: aydınlanmış
tahaddüs etmiş: meydana gelmiş
teahhür: geciktirme
teavün: yardımlaşma
tesanüd: dayanışma
tâli: talih, şans
teşettüt: karışıklık
tekvin etmek: düzeltmek
tahrik ettikleri: yürüttükleri
tefrika: ayrılık
tufeyli: parazit
tahmil: yükleme
tekaddüs etmiş: meydana gelmiş, ortaya
çıkmiş
terk-i eşgâl: grev

tadiletmek: değiştirmek
teali: yükselme
terviç etmek: uygun bulmak
tâmin: genelge
teessüs: kurulmak
tard-ı muvakkat: geçici uzaklaştırma
tahtılarz: yeraltı
tathir: temizleme
ta'miki: derinleştirilmesi
tağyir: değiştirme
tekaüdin-i kiram: sayın, yüce emekliler
tavassut: ara buluculuk
tehavvül: değişiklik
tedvin etmek: derleyip toplamak,
işlemek
tesaddi eden: girişen
tahrikât: kışkırtmalar
teşvikât: teşvik etmeler
tes'id: kutlamak
tahd-ı tesirinde: etkisi altında
temettü vergisi: kazanç vergisi
terdifen: ekleyerek
terkin olunmak: silinmek
(üzerine) terettüp eden: (üzerine)
vazife, görev düşen
teşviş etmek: karıştırmak, bulandırmak
tevhid-i mesai: işbirliği
tecâhül buyurmak: bilmezlikten gelmek
tarik bedeli: yol vergisi
teseyyüb: gevşek davranmak
terfih etmek: refaha kavuşturmak
tehvîn etmek: kolaylaştırmak, karşılamak,
hafifletmek, gidermek

— U, Ü —

umur-u cerraie: işletme işleri
umran: imâr edilmiş
umur-u hukukiye: hukuk işleri

— V —

vesait-i inşâie: yapı araçları
vâhi isnâdât: boş isnatlar
vazetti: koydu
vekayiin: olayların
vefiyat: ölüm
vecibe: yapılması gereken
vaz'iyed: el koyma
vareste: uzak tutmak
vesaiya: tavsiyeler, öğütler

yâdigârlar: değersiz ve iyi niyetten
yoksun olanlar
yevmi matbuat: gündelik basın

zâhip olmak: sanmak
zail olmazsa: giderilmezse
zahir: yardımcı
zarardide: zarar gören
zebun: bitkin
zillet: ezilmek, aşağılanmak

Derleyenin Notu :

Bütün iyiniyetli ve yorucu çabalarımıza rağmen bu baskıyı, arzu ettiğimiz şekilde -mükemmel- çıkaramadık...

Meselâ fotokopilerdeki sayfa başı çizgisinde sayfa numaralarının karşısına yazılmış ibareler yalnız «Aydınlık» değil bir «Aydınlık» bir «Mecmuası»dır; okuyucudan özür dileriz.

Ülkemizde «Sendika» ve «Sosyalist Parti» tabelalarının gittikçe arttığı bir zamanda, böyle ciddi yayınların, «esnaf tipi üretim tarzına mahkûm olması, acı, düşündürücü ve ibret verici bir durumdur.

TÜSTAV

Sayın Doçent Dr. Mete Tuncay, «Türkiye’de Sol Akımlar (1908 - 1925)» adlı eserinde «1924 yaz sonundan itibaren bir kaç sayı Aydınlık Fevkalâde Amele Nüshası yayımlanmıştır. No. 2, (15 Ağustos 1924) Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Kitaphğında mevcuttur. 41180. Hoover Kütüphanesinde de, No. 5, 6 ve 8 bulunmaktadır.» diyor...

«Aydınlık Fevkalâde Amele Nüshaları, Türkiye Cumhuriyeti’ndeki ilk işçi hareketlerini, en detaylı olarak aksettiren belgelerdir.»

TÜSTAV

FİYATI : 45 LİRA